

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

Οδηγός Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών

Ακαδημαϊκό έτος 2015-2016

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2015 - 2016

Θεσσαλονίκη 2015

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΟΔΗΓΟΥ ΣΠΟΥΔΩΝ

Σουλτάνα Λάμπρου, Επίκ. Καθηγήτρια
Ελένη Αντωνοπούλου, ΕΔΙΠ
Ευστράτιος Μουρατίδης, ΕΔΙΠ
Γεωργία Χριστοδούλου, ΕΤΕΠ

Εξώφυλλο: Ο άγιος Δημήτριος προστάτης της Θεσσαλονίκης και του Πανεπιστημίου της
(χειρ Ιωάννη Βράνου)

Επιμέλεια εξωφύλλου: Σουλτάνα Λάμπρου-Νικόλαος Γαλαζούδης, καλλιτεχνικός-θεολόγος

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Α΄. ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ.....	6
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΑΠΘ.....	6
Β΄. Η ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ.....	8
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ.....	9
Γ΄. ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ.....	11
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ.....	11
1. ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ.....	11
2. ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ.....	12
3. ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΕΙΔΙΚΗΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ.....	16
4. ΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ.....	17
5. ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ.....	22
Ε.ΔΙ.Π. – Ε.Ε.ΔΙ.Π. ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΣΣΕΣ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ - Ε.Τ.Ε.Π. - Ι.Δ.Α.Χ.....	23
Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ.....	24
ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ.....	24
ΟΜΟΤΙΜΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ.....	25
ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΘΕΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ.....	25
ΔΙΑΤΕΛΕΣΑΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ ΤΗΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ.....	25
Δ΄. ΤΟ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ.....	27
1. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ.....	27
2. ΣΥΣΤΗΜΑ ECTS.....	30
3. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ.....	31
4. ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ERASMUS+ 2014-2021.....	32
5. ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΣΠΟΥΔΩΝ.....	35
6. ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ.....	36
7. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ.....	37
Ε΄. ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ.....	39
ΣΤ΄. ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΟΥ ΑΠΘ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ.....	43
Ζ΄. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ.....	44
Η΄. ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ.....	44
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ.....	47

1. Κατάλογος Υποχρεωτικών και Υποχρεωτικών κατ' επιλογήν Μαθημάτων	48
ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΩΝ ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ	53
2. Κατάλογος Μαθημάτων Ελεύθερης Επιλογής	84
ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ....	89
ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ-ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ.....	126
1. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΙΚΡΟΔΙΔΑΣΚΑΛΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΣΕ ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	126
2. ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ	129
3. ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗ ΨΑΛΤΙΚΗ-ΧΟΡΩΔΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ.....	132
4. ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ.	134
5. ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΛΑΤΡΕΙΑΣ, ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ	135
6. ΑΣΚΗΣΗ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑΣ-ΑΓΙΟΓΡΑΦΕΙΟ	135
7. ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ-ΕΧΕΓΕΤΙCUM	136
8. STUDIUM HISTORICORUM	137
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟΚΤΗΣΗΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΑΣ	139
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ	140
1. Δίκτυο Κειμενικής και Ερμηνευτικής Εκκλησιαστικής Παραδόσεως (ΚΕΕΠ).....	140
2. Κέντρο Αγίου Δημητρίου και Αγίου Γρηγορίου Παλαμά	142
3. Κέντρο Αποστόλου Παύλου	143
4. Εργαστήριο Παιδαγωγικής-Χριστιανικής Παιδαγωγικής	144
ΝΗΣΙΔΑ Η/Υ	146
ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΠΘ.....	147
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΗΛΕΦΩΝΩΝ & ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΜΕΛΩΝ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ	148

Χαιρετισμός του Προέδρου του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας καθηγητή Κωνσταντίνου Π. Χρήστου

Ο όρος θεολογία προσλαμβάνεται στην ορθόδοξη χριστιανική παράδοση κατά δύο έννοιες. Η πρώτη αφορά στην εκ μέρους του ανθρώπου μέθοδο προσέγγισης του Θεού, η οποία είναι δυνατόν να επιτευχθεί, διότι ο Θεός αποκαλύπτεται στον άνθρωπο κατά το σχέδιο της Θείας Οικονομίας, ενώ ο άνθρωπος διαθέτει τις δυνάμεις ώστε να καταστεί κοινωνός, κατά χάριν, του Θεού. Πρόκειται για μία εσωτερική και βαθιά πνευματική διαδικασία. Η δεύτερη έννοια της θεολογίας αφορά στην συστηματική καταγραφή και παρουσίαση των αληθειών της χριστιανικής πίστεως, όπως αυτές προκύπτουν, κατόπιν έρευνας και μελέτης των ιερών κειμένων, των έργων των Πατέρων της Εκκλησίας, αλλά και του συνόλου των πηγών, γραπτών και μη, που αναφέρονται στην ιστορία, την πίστη και την ζωή της Εκκλησίας. Πρόκειται για μία απολύτως γνωστική διαδικασία. Αυτή η όψη της θεολογίας καλλιεργείται και διδάσκεται με επιστημονικό τρόπο στα Τμήματα των Θεολογικών Σχολών των Πανεπιστημίων.

Το Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας έχει ενσωματώσει και συνεχίζει την ήδη μακρά παράδοση της Θεολογικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, τόσο στην επιστημονική έρευνα όσο και στην ακαδημαϊκή διδασκαλία. Στο Τμήμα μας διδάσκονται η θεολογία, σύμφωνα με τις αρχές της πατερικής σκέψης, και ο πολιτισμός που παρήγαγε η Εκκλησία κατά την μακραίωνη ιστορική πορεία της ανά τους αιώνες, σύμφωνα με τα διεθνώς ισχύοντα στον ακαδημαϊκό χώρο. Φιλοδοξία δε του Τμήματος είναι τα παραπάνω να προβληθούν και διεθνώς. Αξίζει να επισημανθεί ότι το Τμήμα μας έχει αναμορφώσει και επικαιροποιήσει τα Προγράμματα Σπουδών του κατά τα τελευταία έτη, τόσο σε προπτυχιακό όσο και σε μεταπτυχιακό επίπεδο, τα μαθήματα των οποίων διδάσκονται από ειδικούς καθηγητές, που αναπροσαρμόζουν τις μεθόδους διδασκαλίας τους σύμφωνα με τα νέα επιστημονικά και εκπαιδευτικά δεδομένα. Επιπλέον, έχει μεριμνήσει, στο πλαίσιο μιας απαραίτητης εξωστρέφειας, για την ίδρυση και λειτουργία αγγλόφωνου προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών για την Ορθόδοξη Θεολογία και άλλων συναφών δράσεων.

Εύχομαι σε όλους τους φοιτητές και τις φοιτήτριές μας καλή επιτυχία στις σπουδές τους και ευόδωση των ακαδημαϊκών και προσωπικών τους στόχων.

Α΄. ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

(Ν. 4009/2011, 4076/2012, 4115/13)

Ταχυδρομική Διεύθυνση : Πανεπιστημιούπολη, 54124 Θεσσαλονίκη
Τηλεφωνικό κέντρο: +30 2310996000

Πληροφορίες σχετικά με το ΑΠΘ : <http://www.auth.gr/uni>

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΑΠΘ

---

1. Πρυτανεία

ΠΡΥΤΑΝΗΣ

Περικλής Μήτκας

Καθηγητής Τμήματος Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών,
Πολυτεχνική Σχολή

☎ +30 2310 996715, -6728, -6703, Fax : +30 2310 996706

e-mail: rector@auth.gr, rector-secretary@auth.gr

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΠΡΥΤΑΝΗ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ

Θεόδωρος Λ. Λαόπουλος

Αναπλ. Καθηγητής Τμήματος Φυσικής, Σχολή Θετικών Επιστημών

☎ +30 2310 996848

e-mail: vice-rector-rc@auth.gr, vrect-rc-secretary@auth.gr

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ ΠΡΥΤΑΝΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ

Παρασκευή Κ. Αργυροπούλου-Πατάκα

Καθηγήτρια του Τμήματος Ιατρικής, Σχολή Επιστημών Υγείας

☎ +30 2310 996713 -6708, Fax : +30 2310 996729

e-mail: vice-rector-hr@auth.gr, vrect-hr-secretary@auth.gr

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ ΠΡΥΤΑΝΗ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ ΚΑΙ ΦΟΙΤΗΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

Αριάδνη Στογιαννίδου

Καθηγήτρια του Τμήματος Ψυχολογίας, Φιλοσοφική Σχολή

☎ +30 2310 996709, Fax : +30 2310 996719

e-mail: vrect-ac-secretary@auth.gr

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ ΠΡΥΤΑΝΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Δέσποινα Ι. Κλαβανίδου

Καθηγήτρια του Τμήματος Νομικής, Νομική Σχολή

☎ +30 2310 996848

e-mail: vice-rector-pd@auth.gr, vrect-pd-secretary@auth.gr

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΠΡΥΤΑΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Νικόλαος Χρ. Βαρσακέλης

Αναπλ. Καθηγητής του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών, Σχολή Οικονομικών
και Πολιτικών Επιστημών

☎ +30 2310 996716, Fax : +30 2310 997390

e-mail: vice-rector-ec@auth.gr, vrect-ec-secretary@auth.gr

2. Σύγκλητος

Το ανώτατο διοικητικό όργανο του Πανεπιστημίου είναι η Σύγκλητος.

Β΄. Η ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Η Θεολογική Σχολή Θεσσαλονίκης λειτουργεί από το 1942, αν και η ίδρυσή της προβλεπόταν από την ίδρυση του Πανεπιστημίου, το 1925. Από το 1964 η Σχολή, τροποποιώντας τον κανονισμό λειτουργίας της, χώρισε τις προπτυχιακές σπουδές σε τρία Τμήματα. Απ' αυτά το τρίτο, της Κοινωνικής Διακονίας, δεν λειτούργησε αποδοτικά, επειδή δεν προσήλθε σ' αυτό ικανοποιητικός αριθμός φοιτητών. Τα άλλα δύο **Τμήματα**, δηλαδή αυτό της **Θεολογίας** και αυτό της **Ποιμαντικής**, λειτούργησαν αποδοτικά για μία περίπου εικοσαετία, έχοντας ενιαία διοίκηση, τον κοινό σύλλογο των καθηγητών της Σχολής. Με το νόμο για τα Α.Ε.Ι. 1268/82 επιβλήθηκε και η διοικητική διάκριση μεταξύ των δύο Τμημάτων της Σχολής, τα οποία από το 1982 λειτουργούν αυτόνομα και το καθένα διοικείται από τη Γενική του Συνέλευση. Η στελέχωση των Τμημάτων έγινε από το προσωπικό που υπηρετούσε ήδη στη Σχολή [Υ.Α. Β2/5216/21-10-82 (ΦΕΚ 229/25-10-1982 τεύχος Ν.Π.Δ.Δ.)]. Με το Π.Δ. 316 (Φ.Ε.Κ. 166/6.10.94 τεύχος Α΄) το Τμήμα Ποιμαντικής μετονομάστηκε σε **Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας**, χωρίς να αλλάξει το γνωστικό του αντικείμενο.

Σύμφωνα με το νόμο 1351/1983, άρθρο 6, παρ. 10, «οι πτυχιούχοι των Τμημάτων Ποιμαντικής των Πανεπιστημίων Αθηνών και Θεσσαλονίκης έχουν δικαίωμα διορισμού στην εκκλησιαστική, Γενική και Τεχνική-Επαγγελματική Εκπαίδευση».

Στη Θεολογική Σχολή λειτουργεί Βιβλιοθήκη (<http://www.lib.auth.gr/el/βιβλιοθήκη-θεολογικής-σχολής-ο>), η οποία προέκυψε από την ενοποίηση των επιμέρους βιβλιοθηκών των παλιών Σπουδαστηρίων της Σχολής, που ήταν κατεσπαρμένες σ' όλο το κτήριο. Η Βιβλιοθήκη είναι πλούσια και οργανωμένη και διαθέτει αναγνωστήριο. Η διοίκησή της ασκείται από την Κοσμητεία της Σχολής.

Η Θεολογική Σχολή εξέδιδε επιστημονικό περιοδικό με τίτλο «Επιστημονική Επετηρίδα Θεολογικής Σχολής-Α.Π.Θ.», το οποίο κατ' αρχήν αποτελούσε έναν ενιαίο τόμο, που περιελάμβανε συνεργασίες μελών Δ.Ε.Π. όλης της Θεολογικής Σχολής. Από το 1990 η Επετηρίδα εκδιδόταν σε δύο ανεξάρτητα τεύχη, ένα από κάθε Τμήμα της Σχολής. Σήμερα τα ηλεκτρονικά περιοδικά **Σύνθεις** του

Τμήματος Θεολογίας (<http://ejournals.lib.auth.gr/synthesis>) και **Κόσμος** του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας (<http://www.past.auth.gr/el/journal>) αντικατέστησαν τις Επιστημονικές Επετηρίδες των δύο Τμημάτων.

Επί πλέον, η Θεολογική Σχολή μετέχει στο Κέντρο Βυζαντινών Ερευνών (<http://www.kbe.auth.gr/>), το οποίο υπάγεται στη Σύγκλητο του Α.Π.Θ. Το Κ.Β.Ε. αποτελείται από πέντε Τμήματα (Μεσαιωνικής Ελληνικής Φιλολογίας, Βυζαντινής Ιστορίας, Βυζαντινής Αρχαιολογίας και Τέχνης, Βυζαντινής Θεολογίας, Βυζαντινού Δικαίου) και διοικείται από πενταμελές διοικητικό συμβούλιο, στο οποίο η Θεολογική Σχολή εκπροσωπείται από ένα μέλος. Κατά το παρόν ακαδημαϊκό έτος πρόεδρος του Κ.Β.Ε. και διευθυντής του Τμ. Βυζαντινής Θεολογίας είναι ο καθηγητής Συμεών Πασχαλίδης.

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

Όργανα διοικήσεως της Θεολογικής Σχολής είναι η Γενική Συνέλευση και η Κοσμητεία.

1. Γενική Συνέλευση της Σχολής

Η Γενική Συνέλευση της Σχολής απαρτίζεται από τους Καθηγητές και τους υπηρετούντες λέκτορες της σχολής, καθώς και έναν εκπρόσωπο, ανά κατηγορία, των μελών του Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (ΕΕΠ), των μελών του Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (ΕΔΙΠ) και των μελών του Ειδικού Τεχνικού Εργαστηριακού Προσωπικού (ΕΤΕΠ), που ορίζονται με άμεση, μυστική και καθολική ψηφοφορία μεταξύ του προσωπικού των οικείων κατηγοριών [Ν. 4076/12 (ΦΕΚ 159 Α'), άρθρο 10].

2. Κοσμητεία

ΚΟΣΜΗΤΟΡΑΣ

Μιλτιάδης Κωνσταντίνου

Καθηγητής Παλαιάς Διαθήκης

☎ +302310 996936, +30 2310 996699

Fax : +30 2310 996692

e-mail : mkon@theo.auth.gr

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

Παναγιώτης Σκαλτσής

Καθηγητής Λειτουργικής

☎ +302310 996657

Fax: +302310 996657
e-mail : pskaltsis@theo.auth.gr

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

Κωνσταντίνος Χρήστου

Καθηγητής Εκκλησιαστικής Ιστορίας

☎ +302310 996656

Fax: +302310 996685

e-mail : konchris@past.auth.gr

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΚΟΣΜΗΤΕΙΑΣ

Ευμορφία Μακεδονοπούλου

ΠΕ Διοικητικό προσωπικό

☎ +30 2310 996698

Fax : +30 2310 996692

e-mail : emakedo@theosch.auth.gr

Γ'. ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

Το Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας του Α.Π.Θ. αποσκοπεί στην «κατάρτιση στελεχών ικανών για το έργο του θεολόγου επιστήμονα ως κληρικού και ως καθηγητού θρησκευτικών μαθημάτων καθώς και στην προετοιμασία ερευνητών που θα ασχοληθούν με τη θεολογία στους ποικίλους τομείς αυτής».

Το Τμήμα παρέχει:

1. Πτυχίο Θεολογίας

2. **Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (ΜΔΕ)** με τίτλο «Ορθόδοξη Θεολογία και Χριστιανικός Πολιτισμός στις εξής κατευθύνσεις: α) Αγίας Γραφής (i. Παλαιά Διαθήκη, ii. Καινή Διαθήκη) β) Πατερικής Γραμματείας και Αγιολογίας (i. Πατερική Γραμματεία, ii. Αγιολογία) γ) Θρησκευολογίας, δ) Εκκλησιαστικής Ιστορίας, ε) Δογματικής και Συμβολικής Θεολογίας, στ) Ελληνισμού και Ορθοδοξίας ζ) Λειτουργικής, η) Βυζαντινής και Χριστιανικής Αρχαιολογίας και Τέχνης, θ) Βυζαντινής Μουσικολογίας-Υμνολογίας, ι) Κανονικού Δικαίου, ια) Ποιμαντικής και Ποιμαντικής Ψυχολογίας (i. Ποιμαντική, ii. Ποιμαντική Ψυχολογία), ιβ) Παιδαγωγικής-Χριστιανικής Παιδαγωγικής, ιγ) Χριστιανικής Ηθικής και Κοινωνιολογίας του Χριστιανισμού (i. Χριστιανική Ηθική, ii. Κοινωνιολογία του Χριστιανισμού).

3. **Διδακτορικό Δίπλωμα (ΔΔ) Θεολογίας**, το οποίο είναι ενιαίο και ανεξάρτητο από την ειδίκευση.

4. **M. Th. in Orthodox Theology Studies (Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης στο Αγγλόφωνο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών).**

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Όργανα Διοίκησης του Τμήματος είναι ο **Πρόεδρος**, η **Συνέλευση** και η **Συνέλευση Ειδικής Σύθεσης του Τμήματος**, ο **Διευθυντής του Τομέα** και η **Γενική Συνέλευση του Τομέα**. (Ν. 4076/12 (ΦΕΚ 159 Α), άρθρο 4, παρ. 1 και 2).

1. ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ

Πρόεδρος: Ο καθηγητής **Κωνσταντίνος Χρήστου**

Αναπλ. Πρόεδρος: Ο καθηγητής **Συμεών Πασχαλίδης**

2. ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Η **Συνέλευση Τμήματος** συγκροτείται με βάση το άρθρο 10, παρ. 5 του Ν. 4009/11, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 4, παρ. 3 του Ν. 4076/12.

Η Γενική Συνέλευση του Τμήματος είναι αρμόδια για οποιοδήποτε θέμα αφορά στο Τμήμα, για το οποίο δεν ορίζεται ρητώς αρμοδιότητα άλλου οργάνου του Τμήματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Κωνσταντίνος Χρήστου, καθηγητής Εκκλησιαστικής Ιστορίας

☎ +302310 996656

e-mail : konchris@past.auth.gr

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Συμεών Πασχαλίδης, καθηγητής Πατρολογίας-Αγιολογίας

☎ +302310 996964

e-mail : spaschal@past.auth.gr

ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ

Δέσπω Λιάλιου, καθηγήτρια Ερμηνείας των Δογματικών και Συμβολικών κειμένων της Ορθοδόξου Εκκλησίας

☎ +302310 996673

Fax : +302310 996955

e-mail : lialiou@past.auth.gr

Θεόδωρος Γιάγκου, καθηγητής Πηγών Κανονικού Δικαίου

☎ +302310 996675

Fax: +302310 996677

e-mail : giagou@past.auth.gr

Μιχαήλ Τρίτος, καθηγητής Ιστορίας και σύγχρονης κατάστασης των Σλαβικών και λοιπών Ορθοδόξων Εκκλησιών

☎ +302310 996920

e-mail : tritos@past.auth.gr

Ηρακλής Ρεράκης, καθηγητής Παιδαγωγικής-Χριστιανικής Παιδαγωγικής

☎ +302310 997113

Fax : +302310 997113

e-mail : irerakis@past.auth.gr

Βασίλειος Τσίγκος, καθηγητής Δογματικής της Ορθοδόξου Καθολικής Εκκλησίας

☎ +302310 996962

Fax : +302310 998772

e-mail : vtsigkos@past.auth.gr

Βασίλειος Κουκουσάς, καθηγητής Πηγών Εκκλησιαστικής Ιστορίας
☎ +302310 997482
e-mail : vkukusas@past.auth.gr

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ

πρωτοπρ. Αθανάσιος Γκίκας, αναπλ. καθηγητής Ποιμαντικής-Εξομολογητικής
☎ +302310 996676
Fax : +302310 996676
e-mail : agikas@past.auth.gr

Μητρ. Προύσης Ιωάννης-Ελπιδοφόρος Λαμπρυνιάδης, αναπλ. καθηγητής Συμβολικής, διορθόδοξων και διαχριστιανικών σχέσεων
☎ +302310 991332
e-mail : lambriiadis@past.auth.gr

Αθανάσιος Παπαρνάκης, αναπλ. καθηγητής Βιβλικής Θεολογίας και Ερμηνείας της Παλαιάς Διαθήκης
☎ +302310 997119
e-mail : apaparna@past.auth.gr

Κυριακούλα Παπαδημητρίου, αναπλ. καθηγήτρια Καινής Διαθήκης και Γλώσσας, Ερμηνείας και Ερμηνευτικής
☎ +302310 996679
Fax : +302310 996679
e-mail : kyp@past.auth.gr

πρωτοπρ. Χρήστος Φιλιώτης-Βλαχάβας, αναπλ. καθηγητής Ιστορίας Δογμάτων
☎ +302310 991332
e-mail : filiotis@past.auth.gr

αρχιμ. Νικόδημος Σκρέττας, αναπλ. καθηγητής Λειτουργικής, Ιστορίας και Θεολογίας της Θείας Λατρείας
☎ +302310 997078
Fax : +302310 996677
e-mail : nskrettas@past.auth.gr

πρωτοπρ. Κωνσταντίνος Καραϊσαρίδης, αναπλ. καθηγητής Εισαγωγής στη Λατρεία
☎ +302310 997090
e-mail : kkaraisaridis@me.com

Απόστολος Κραλίδης, αναπλ. καθηγητής Ιστορίας των Θρησκειών
☎ +302310 997020
e-mail : akralid@past.auth.gr

Μιλτιάδης Βάντσος, αναπλ. καθηγητής Χριστιανικής Ηθικής και Βιοηθικής

☎ +302310 997163

e-mail : mvantsos@past.auth.gr

ΕΠΙΚΟΥΡΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ

πρωτοπρ. Σπυρίδων Αντωνίου, επίκ. καθηγητής Βυζαντινής Μουσικολογίας και Ψαλτικής Τέχνης

☎ +302310 999618

e-mail : santonio@past.auth.gr

Κωνσταντίνος Μποζίνης, επίκ. καθηγητής Ιστορίας της Αρχαίας και Βυζαντινής Φιλοσοφίας

☎ +302310 996953

e-mail : cbozinis@past.auth.gr

Κωνσταντίνος Κωτσιόπουλος, επίκ. καθηγητής Κοινωνιολογίας του Χριστιανισμού

☎ +302310 996515

e-mail : kkotsiop@past.auth.gr

Άννα Καραμανίδου, επίκ. καθηγήτρια Εκκλησιαστικής Γραμματείας από την Άλωση (1453) μέχρι σήμερα

☎ +302310 996945

Fax : +302310 996945

e-mail : annakarm@past.auth.gr

Σουλτάνα Λάμπρου, επίκ. καθηγήτρια Εκκλησιαστικής Γραμματείας από τον 9^ο μέχρι τον 15^ο αιώνα

☎ +302310 996943

e-mail : slabrou@past.auth.gr

Γεώργιος Γκαβαρδίνας, επίκ. καθηγητής Κανονικού Δικαίου

☎ +302310 991347

e-mail : ggavard@past.auth.gr

Δημήτριος Νικολακάκης, επίκ. καθηγητής Κανονικού Δικαίου και Σχέσεων Πολιτείας και Εκκλησίας

☎ +302310 996697

e-mail : dnik@past.auth.gr

Ευαγγελία Δάφνη, επίκ. καθηγήτρια Παλαιάς Διαθήκης, Εισαγωγής, Ερμηνείας και Βιβλικής Αρχαιολογίας

☎ +302310 996963

e-mail : edafni@past.auth.gr

Ιωάννης Μπάκας, επίκ. καθηγητής Ιστορίας των Πρεσβυγενών Πατριαρχείων

☎ +302310 991118

e-mail : ibakas@past.auth.gr

πρωτοπρ. Βασίλειος Γεωργόπουλος, επίκ. καθηγητής Σύγχρονων Χριστιανικών Αιρέσεων

☎ +302310 996949

e-mail : georgopoulosvas@gmail.com

Αικατερίνη Τσαλαμπούνη, επίκ. καθηγήτρια Καινής Διαθήκης, Ερμηνείας και Θεολογίας

☎ +302310 991161

e-mail : etsala@past.auth.gr

Τρύφων Τσομπάνης, επίκ. καθηγητής Αισθητικής της Λατρείας-Ομιλητικής

☎ +302310 991119

e-mail : tsompanis@past.auth.gr

πρωτοπρ. Χρυσόστομος Νάσσης, επίκ. καθηγητής Πηγών της Θείας Λατρείας και Βυζαντινής λειτουργικής παράδοσης

☎ +302310 996677

e-mail : nassis@past.auth.gr

Θεόδωρος Πιτταράς, επίκ. καθηγητής Πατρολογίας και Χριστιανικής Γραμματείας από τον 1^ο έως τον 8^ο αιώνα

☎ +302310 996968

e-mail : pittaras@past.auth.gr

Αγγελική Τριβυζαδάκη, επίκ. καθηγήτρια Χριστιανικής και Βυζαντινής Αρχαιολογίας και Τέχνης

☎ +302310 991383

e-mail : atrivyza@past.auth.gr

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ Ε.ΔΙ.Π.

Ελένη Αντωνοπούλου

Ευστράτιος Μουρατίδης (αναπληρωματικός)

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ Ε.Τ.Ε.Π.

Κωνσταντίνος Σκύφτας

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Δεν έχει οριστεί

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Νίκη Χιωτέλλη

Σπυρίδων Καλογεράκης (αναπληρωματικός)

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Βασιλική Σγουρνιού

3. ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΕΙΔΙΚΗΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ

Η **Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύθεσης** υφίσταται ως όργανο του Τμήματος μέχρι την έκδοση του **Οργανισμού του Ιδρύματος** με βάση το άρθρο 34 παρ.2 του Ν.4115/13 για την εφαρμογή του Ν. 3685/08 (Θεσμικό πλαίσιο για τις μεταπτυχιακές σπουδές) και συγκροτείται σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ.β του Ν. 3685/08.

Αρμοδιότητες της **Γενικής Συνέλευσης Ειδικής Σύθεσης** του Τμήματος είναι τα αμιγώς επιστημονικά-ερευνητικά θέματα, όπως είναι ο καθορισμός των γνωστικών αντικειμένων ενός Τομέα, η απόφαση για την προκήρυξη θέσης ενός Λέκτορα ή Καθηγητή και η απόφαση για τη συγκρότηση εκλεκτορικού σώματος για την κρίση ενός Λέκτορα ή Καθηγητή, ή ό,τι αφορά στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών και υπ. διδασκόντων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Καθηγητής Κωνσταντίνος Χρήστου

ΑΝΑΠΛ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Καθηγητής Πασχαλίδης Συμεών

ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ

Λιάλιου Δέσπω

Θεόδωρος Γιάγκου

Τρίτος Μιχαήλ

Ρεράκης Ηρακλής

Τσίγκος Βασίλειος

Κουκουσάς Βασίλειος

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ

πρωτοπρ. Γκίκας Αθανάσιος

Λαμπруνιάδης Ελπιδοφόρος, Μητροπολίτης Προύσης

Παπαρνάκης Αθανάσιος

Παπαδημητρίου Κυριακούλα

πρωτοπρ. Φιλιώτης-Βλαχάβας Χρήστος

αρχιμ. Σκρέττας Νικόδημος

πρωτοπρ. Καραϊσαρίδης Κωνσταντίνος

Κραλίδης Απόστολος

Βάντσος Μιλτιάδης

ΕΠΙΚΟΥΡΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ

πρωτοπρ. Αντωνίου Σπυρίδων

Μποζίνης Κωνσταντίνος

Κωτσιόπουλος Κωνσταντίνος

Καραμανίδου Άννα

Λάμπρου Σουλτάνα

Γκαβαρδίνας Γεώργιος

Νικολακάκης Δημήτριος

Δάφνη Ευαγγελία

Μπάκας Ιωάννης

πρωτοπρ. Γεωργόπουλος Βασίλειος

Τσαλαμπούνη Αικατερίνη

Τσομπάνης Τρύφων

πρωτοπρ. Νάσσης Χρυσόστομος

Πιτταράς Θεόδωρος

Τριβυζαδάκη Αγγελική

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Βασιλική Σγουρνιού

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Μετ. φοιτητές: Αικατερίνη Τσελεγγίδου, Παρασκευή Αράπογλου (αναπλ.)

Υπ.διδάκτορες: Νίκη Χιωτέλλη, Χρήστος Ψάλτης (αναπλ.)

4. ΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Ο Τομέας είναι η ακαδημαϊκή μονάδα που συντονίζει τη διδασκαλία μέρους του γνωστικού αντικειμένου του Τμήματος, το οποίο αντιστοιχεί σε συγκεκριμένο

πεδίο της επιστήμης. Όργανα του Τομέα είναι η Γενική Συνέλευση και ο Διευθυντής.

Η Γενική Συνέλευση του Τομέα υφίσταται ως όργανο του Τμήματος με βάση το άρθρο 4 παρ.1 του Ν.4076/12, και συγκροτείται σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 2α του Ν.1268/82, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 79 παρ.1γ του Ν.1566/85.

A. Τομέας Αγίας Γραφής και Πατερικής Γραμματείας

Καλύπτει τη γνωστική περιοχή της έρευνας και διδασκαλίας των θεμάτων που συνδέονται με εισαγωγικά, ιστορικά, θεολογικά και φιλολογικά ζητήματα της Αγίας Γραφής, της Πατερικής Γραμματείας και των συναφών αντικειμένων καθώς και τη γνωστική περιοχή των θεμάτων που αφορούν στη σημασία και σπουδαιότητα αυτών των κειμένων για τη σύγχρονη ζωή της Ορθόδοξης Εκκλησίας και για τη σύγχρονη διανοήση. Παράλληλα, εξετάζεται η γλώσσα των βιβλικών και εκκλησιαστικών κειμένων, ως μέρος της συνέχειας της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας μέχρι την εξέλιξή της στη Νέα Ελληνική. Ειδικότερα, μελετώνται ζητήματα που εμπίπτουν στα παρακάτω γνωστικά αντικείμενα: α) της Παλαιάς Διαθήκης, β) της Καινής Διαθήκης, με μελέτη της κριτικής του κειμένου της, των εισαγωγικών ζητημάτων που αφορούν στη σύνταξη των βιβλίων της, της ερμηνείας των κειμένων της με βάση τον φιλολογικό και θεολογικό σχολιασμό τους, καθώς και με μελέτη των ερμηνευτικών τρόπων προσέγγισης του καινοδιαθηκικού κειμένου, αρχαίων και νεοτέρων, και με εμβάθυνση στη θεολογία τους. Τα θέματα μελετώνται διεπιστημονικά, αλλά και σε συνάρτηση με όλα τα άλλα γνωστικά αντικείμενα του Τμήματος, αποβλέποντας σε μία ενιαία και ενοποιητική θεολογική γνώση, σύμφωνα με το πνεύμα της Ορθόδοξης Θεολογίας, γ) της Πατρολογίας, σε όλη την έκταση του αντικειμένου στην ευρύτερη μορφή της Χριστιανικής Γραμματείας (από την αποστολική εποχή ως την περίοδο της Τουρκοκρατίας), και της Αγιολογίας ως γνωστικού τομέα της Πατρολογίας, που ασχολείται με το θεολογικο-φιλολογικό πλαίσιο της αναπτύξεως της αγιολογικής γραμματείας και της ειδολογικής εξελίξεώς της από την περίοδο των διωγμών ως τη μεταβυζαντινή περίοδο, δ) της Θρησκευολογίας, με τη μελέτη τόσο των εισαγωγικών θεμάτων, όσο και, κυρίως, της ιστορίας των Θρησκειών και του

διαλόγου, κυρίως των μεγάλων μονοθεϊστικών Θρησκειών (Χριστιανισμού, Ιουδαϊσμού και Ισλάμ), στην ιστορική εξέλιξή του και το θεολογικό περιεχόμενό του.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ:

Απόστολος Κραλίδης, αναπλ. καθηγητής

ΜΕΛΗ:

Συμεών Πασχαλίδης, καθηγητής

Αθανάσιος Παπαρνάκης, αναπλ. καθηγητής

Κυριακούλα Παπαδημητρίου, αναπλ.καθηγήτρια

Άννα Καραμανίδου, επίκ. καθηγήτρια

Σουλτάνα Λάμπρου,επίκ. καθηγήτρια

Ευαγγελία Δάφνη, επίκ. καθηγήτρια

Αικατερίνη Τσαλαμπούνη, επίκ. καθηγήτρια

Θεόδωρος Πιτταράς, επίκ. καθηγητής

B. Τομέας Ιστορίας, Δόγματος, Διορθοδόξων και Διαχριστιανικών Σχέσεων

Καλύπτει α) τη γνωστική περιοχή της σπουδής των ιστορικών πηγών, των ιστορικών σχέσεων μεταξύ των Ορθοδόξων Πατριαρχείων και των τοπικών εκκλησιών, των εκκλησιαστικών εξελίξεων μέχρι σήμερα, όπως επίσης και των θεσμών της Ορθοδόξου Εκκλησίας διαχρονικά, της ερμηνείας των εκκλησιαστικών γεγονότων, ιδίως εκείνων που καθόρισαν την πορεία των λαών της Ευρώπης, αλλά και ερμηνεύουν την Ορθόδοξη Διασπορά ανά τον κόσμο, β) τη γνωστική περιοχή της ερμηνείας των διατυπώσεων της Ορθοδόξου πίστεως, με τη μελέτη των συνοδικών και δογματικού περιεχομένου κειμένων σε μία συνέχεια γραμματείας, εκκλησιαστικής ζωής και μαρτυρίας του εκκλησιαστικού σώματος, διερευνώντας το ιστορικό φιλοσοφικό υπόβαθρο των διατυπώσεων της πίστεως, αλλά και τις αντιθέσεις και παρερμηνείες που οδήγησαν στη διάσπαση της χριστιανοσύνης, για μία ακριβή κατανόηση του σύγχρονου κόσμου προς διακονία του ανθρώπου ως υπαρκτικής οντότητας του σύγχρονου κόσμου. Με τα επιμέρους γνωστικά αντικείμενα: Ερμηνεία των δογματικών και συμβολικών κειμένων, Ιστορία των Δογμάτων, Δογματική της Ορθοδόξου Εκκλησίας, Συμβολική - Διορθόδοξες και

Διαχριστιανικές Σχέσεις, Φιλοσοφία και Μελέτη των χριστιανικών αιρέσεων ο υποτομέας του Δόγματος επιχειρεί να διεισδύσει επιπλέον στο διεθνές περιβάλλον και να μελετήσει την οικουμενικότητα της Ορθοδοξίας σε διάλογο με τη λοιπή χριστιανοσύνη, με τον πολιτισμό, την κοινωνία, τις Φυσικές Επιστήμες, την Τεχνολογία και τη σύγχρονη διανόηση, διευκολύνοντας την επικοινωνία των Ορθοδόξων ανά τον κόσμο και διερευνώντας τη δυνατότητα συγκροτήσεως ενός πραγματικού διαλόγου.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ:

Βασίλειος Κουκουσάς, καθηγητής

ΜΕΛΗ:

Δέσπω Λιάλιου, καθηγήτρια

Μιχαήλ Τρίτος, καθηγητής

Κωνσταντίνος Χρήστου, καθηγητής

Βασίλειος Τσίγκος, καθηγητής

Ελπιδοφόρος Λαμπруνιάδης, Μητροπολίτης Προύσης αναπλ. καθηγητής

Χρήστος Φιλιώτης-Βλαχάβας, πρωτοπρ. αναπλ. καθηγητής

Κωνσταντίνος Μποζίνης, επίκ. καθηγητής

Ιωάννης Μπάκας, επίκ. καθηγητής

Βασίλειος Γεωργόπουλος, πρωτοπρ.επίκ. καθηγητής

Γ. Τομέας Λατρείας, Αρχαιολογίας και Τέχνης

Καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο της ιστορικής, θεολογικής και δεοντολογικής εξέτασης και ερμηνείας της θείας λατρείας και χριστιανικής αρχαιολογίας σ' όλες τις εκφάνσεις τους, δηλαδή: της λατρείας, του κηρύγματος, της υμνογραφίας, του εορτολογίου, της αγιολογίας, της αγιογραφίας, της αρχιτεκτονικής, της γλυπτικής, της ζωγραφικής, της μικροτεχνίας και της εκκλησιαστικής μουσικής, ως ζωντανών και δομικών στοιχείων της ζώσας εκκλησιαστικής κοινότητας και ως διαχρονικού αποθέματος λόγου, πράξης και πολιτισμού.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ:

Κωνσταντίνος Καραϊσαρίδης, πρωτοπρ.αναπλ. καθηγητής

ΜΕΛΗ:

Νικόδημος Σκρέττας, αρχιμ. αναπλ. καθηγητής
Σπυρίδων Αντωνίου, πρωτοπρ.επίκ. καθηγητής
Τρύφων Τσομπάνης, επίκ. καθηγητής
Χρυσόστομος Νάσσης, πρωτοπρ.επίκ. καθηγητής
Αγγελική Τριβυζαδάκη, επίκ. καθηγήτρια

Δ. Τομέας Δικαίου, Οργάνωσης, Ζωής και Διακονίας της Εκκλησίας

Καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο της διδασκαλίας και έρευνας θεμάτων που αναφέρονται στο δίκαιο και στην οργάνωση, στη ζωή, στη διακονία και στο ποιμαντικό έργο της Εκκλησίας (Κανονικό Δίκαιο και Εκκλησιαστική Νομοθεσία, Ποιμαντική, Ποιμαντική Ψυχολογία, Ψυχολογία, Παιδαγωγικά, Χριστιανική Ηθική και Βιοηθική, Κοινωνιολογία, Ιεραποστολική, Εξομολογητική), με ιδιαίτερο χαρακτηριστικό τη μελέτη των πηγών κατά την παράδοση της Ορθοδόξου Θεολογίας, την ερμηνεία τους κατά της αρχές της Πατερικής Γραμματείας και της λειτουργικής ζωής και των θεσμών της Εκκλησίας σε συνδυασμό με τα παραχθέντα πολιτιστικά, πολιτικά και κοινωνικά αγαθά και αποθέματα της Ορθοδόξου Εκκλησίας ως κοινής πορείας των λαών που έζησαν και ζουν στον ευρύτατο χώρο των Πρεσβυγενών Πατριαρχείων, των Νεότερων Πατριαρχείων, των Αυτοκεφάλων Εκκλησιών και της Διασποράς των Ορθοδόξων ανά τον κόσμο.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ:

Μιλτιάδης Βάντσος, αναπλ. καθηγητής

ΜΕΛΗ:

Θεόδωρος Γιάγκου, καθηγητής
Ηρακλής Ρεράκης, καθηγητής
Αθανάσιος Γκίκας, πρωτοπρ. αναπλ. καθηγητής
Κωνσταντίνος Κωτσιόπουλος, επίκ. καθηγητής
Γεώργιος Γκαβαρδίνας, επίκ. καθηγητής
Δημήτριος Νικολακάκης, επίκ. καθηγητής

5. ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών

Θεόδωρος Γιάγκου, καθηγητής
Συμεών Πασχαλίδης, καθηγητής
Ηρακλής Ρεράκης, καθηγητής
Βασίλειος Τσίγκος, καθηγητής
Κωνσταντίνος Χρήστου, καθηγητής
Αθανάσιος Παπαρνάκης, αναπλ. καθηγητής
Αρχιμ. Νικόδημος Σκρέττας-Πλεξίδα, αναπλ. καθηγητής
Αικατερίνη Τσαλαμπούνη, επίκ. καθηγήτρια

Ομάδα Εσωτερικής Αξιολόγησης (ΟΜΕΑ)

Αικατερίνη Τσαλαμπούνη, επίκ. καθηγήτρια, συντονίστρια
Βασίλειος Κουκουσάς, καθηγητής
Σουλτάνα Λάμπρου, επίκ. καθηγήτρια
Δημήτριος Νικολακάκης, επίκ. καθηγητής
Ιωάννης Μπάκας, επίκ. καθηγητής
Χρυσόστομος Νάσσης, επίκ. καθηγητής

Επιτροπή Οδηγού Σπουδών

Σουλτάνα Λάμπρου, επίκ. καθηγήτρια, συντονίστρια
Ελένη Αντωνοπούλου, ΕΔΙΠ
Ευστράτιος Μουρατίδης, ΕΔΙΠ
Γεωργία Χριστοδούλου, ΕΤΕΠ

Επιτροπή ιστοσελίδας

Δέσπω Λιάλιου, καθηγήτρια
Αικατερίνη Τσαλαμπούνη, επίκ. καθηγήτρια

Διαχειριστές της ιστοσελίδας

Αικατερίνη Τσαλαμπούνη, επίκ. καθηγήτρια
Ευστράτιος Μουρατίδης, ΕΔΙΠ

Επιτροπή Οικονομικών

Κωνσταντίνος Κωτσιόπουλος, επίκ. καθηγητής

Ιωάννης Μπάκας, επίκ. καθηγητής
Τρύφωνας Τσομπάνης, επίκ. καθηγητής

Επιτροπή Βιοηθικής

Μητροπολίτης Προύσσης, Ελπιδοφόρος Λαμπруνιάδης, αναπλ. καθηγητής
Μιλτιάδης Βάντσος, αναπλ. καθηγητής
Κωνσταντίνος Κωτσιόπουλος, επίκ. καθηγητής
Δημήτριος Νικολακάκης, επίκ. καθηγητής

Επιτροπή Περιβάλλοντος

Μιλτιάδης Βάντσος, αναπλ. καθηγητής (τακτικό μέλος)
Κωνσταντίνος Κωτσιόπουλος, επίκ. καθηγητής (αναπληρωματικό μέλος)

Εκπρόσωποι για τη Βιβλιοθήκη της Θεολογικής Σχολής

Απόστολος Κραλίδης, αναπλ. καθηγητής
Άννα Καραμανίδου, επίκ. καθηγήτρια
Ιωάννης Μπάκας, επίκ. καθηγητής

Εκπρόσωποι στην Επιτροπή Κοινωνικής Πολιτικής

Ηρακλής Ρεράκης, καθηγητής (τακτικό μέλος)
Κωνσταντίνος Κωτσιόπουλος, επίκ. καθηγητής (αναπληρωματικό μέλος)

Ε.ΔΙ.Π. – Ε.Ε.ΔΙ.Π. ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΣΣΕΣ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ - Ε.Τ.Ε.Π. - Ι.Δ.Α.Χ

Ε.ΔΙ.Π.

Ελένη Αντωνοπούλου, δρ Οικονομίας Περιβάλλοντος

e-mail : eantonop@past.auth.gr

Ευστράτιος Μουρατίδης, δρ Πληροφοριακών Συστημάτων

e-mail : stmour@past.auth.gr

Ελένη Χρυσάφη, δρ Βυζαντινής Αρχαιολογίας

e-mail : echrys@past.auth.gr

Ε.Ε.Δι.Π. Διδασκάλισσες Ξένων Γλωσσών

Αγγλική Γλώσσα: Μαρία Ματθαίου ☎ +302310998445, **email:** mat@lance.auth.gr

Γαλλική Γλώσσα: Ελένη Γκίνου ☎ +302310 996979, **e-mail:** ginou@lance.auth.gr

Γερμανική Γλώσσα: Ελπινίκη Αλεξιάδου, **email:** ealexriad@lance.auth.gr

Αγνή Δάφφα, **email:** agndaffa@lance.auth.gr

+302310 997391

E.T.E.Π.

Κωνσταντίνος Σκύφτας
e-mail: kskyftas@past.auth.gr

Γεωργία Χριστοδούλου
e-mail: gechrist@mus.auth.gr

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΗ

Βασιλική Σγουρνιού
+302310 996680
e-mail : vasosg@past.auth.gr

ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ

Ευτέρπη Βαφειάδου
+302310 996683
e-mail : evafeia@past.auth.gr

Ευθυμία Κυρατζή
+302310 996682
e-mail : ekyratz@past.auth.gr

Μιλτιάδης Ματσούκας
+302310 996648
e-mail : mmatsouk@past.auth.gr

Αλεξία Σουκαρά
+302310 996681
e-mail : alexias@past.auth.gr

Η Γραμματεία δέχεται μόνο από τις θυρίδες 12-1μ.μ. καθημερινά και μόνο με την επίδειξη της ακαδημαϊκής ταυτότητας του φοιτητή.

ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Το ακαδημαϊκό έτος 2014-2015 στο Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας είναι εγγεγραμμένοι **1.815 φοιτητές**. Απ' αυτούς φοιτούν:

στο Α' έτος	160
στο Β' έτος	199
στο Γ' έτος	230
στο Δ' έτος	200
στο πτυχίο	1026

ΟΜΟΤΙΜΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Ιωάννης Φουντούλης (†)

Μητροπολίτης Τυρολόης και Σερεντίου Παντελεήμων Ροδόπουλος

Γεώργιος Στογιόγλου

Στέργιος Σάκκος (†)

Μητροπολίτης Περγάμου Ιωάννης Ζηζιούλας

Αντώνιος Παπαδόπουλος

Χρίστος Κρικώνης

Ευθύμιος Τσιγαρίδας

Χρήστος Βάντσος

Παυσανίας Κουτλεμάνης (†)

Ευστράτιος Ζεγκίνης

Σταύρος Καλαντζάκης

Σωτήριος Βαρναλίδης

Ηλίας Νικολακάκης

Βασίλειος Φανουργάκης

Γεώργιος Θεοδωρούδης

πρωτοπρ. Θεόδωρος Ζήσης

Αθανάσιος Καραθανάσης

Χρήστος Οικονόμου

ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΘΕΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Πρωτοπρ. Ιωάννης Ρωμανίδης (†)

Χριστίνα Μπουλάκη-Ζήση

Στέργιος Τσιάμης

Θεολόγος Αλιπράντης (†)

Αθανάσιος Αγγελόπουλος

ΔΙΑΤΕΛΕΣΑΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ ΤΗΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

(ΠΡΟ ΤΟΥ 1982)

Βασίλειος Ιωαννίδης,

Αβέρκιος Παπαδόπουλος,

Δημήτριος Πετρακάκος,
Δημήτριος Μωραΐτης,
Βασίλειος Έξαρχος,
Κωνσταντίνος Μπόνης,
Δημήτριος Κουϊμουτσόπουλος,
Ιωάννης Τράκας,
Γεράσιμος Κονιδάρης,
Μάρκος Σιώτης,
Μητροπολίτης Άνθιμος Σίσκος,
Παρθένιος Πολάκης,
Αθανάσιος Χαστούπης,
Ιωάννης Καλογήρου,
Παναγιώτης Χρήστου,
Αρχιμ. Ιερώνυμος Κοτσώνης, μετέπειτα Αρχιεπίσκοπος Αθηνών,
Σάββας Αγουρίδης,
Ευάγγελος Θεοδώρου,
Ανδρέας Παπαγεωργακόπουλος,
Ιωάννης Αναστασίου,
Κωνσταντίνος Καλοκύρης,
Παναγιώτης Δημητρόπουλος,
Ευάγγελος Σδράκας,
Παναγιώτης Σιμωτάς.

Δ΄. ΤΟ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

1. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

Για την απόκτηση του πτυχίου του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας οι φοιτητές υποχρεούνται να παρακολουθήσουν και να εξεταστούν με επιτυχία σε 26 υποχρεωτικά μαθήματα, σε 22 υποχρεωτικά επιλογής και σε 8 μαθήματα ελεύθερης επιλογής, συνολικά σε 56 μαθήματα, και να συμπληρώσουν 240 ECTS.

Τα υποχρεωτικά μαθήματα (Υ) έχουν κατανεμηθεί ενδεικτικά στα 4 πρώτα εξάμηνα ανάλογα με τις ουσιαστικές αλληλεξαρτήσεις τους και τα προαπαιτούμενα του γνωστικού περιεχομένου τους. Στα υπόλοιπα 4 εξάμηνα έχουν κατανεμηθεί τα υποχρεωτικά επιλογής μαθήματα (ΥΕ) και έχουν επιμερισθεί στο χειμερινό και στο εαρινό εξάμηνο. Από αυτά οι φοιτητές έχουν το δικαίωμα να επιλέξουν για κάθε χειμερινό ή εαρινό εξάμηνο όποια μαθήματα ΥΕ επιθυμούν, τα οποία να καλύπτουν το 50% + 1 των προσφερομένων ή 30 +/- 2 ECTS ανά εξάμηνο.

Επιπλέον, οι φοιτητές πρέπει να επιλέξουν κατά τη διάρκεια των σπουδών τους 8 μαθήματα ελεύθερης επιλογής (ΕΕ), είτε από τα προσφερόμενα επιλεγόμενα του Τμήματος είτε από μαθήματα άλλων Τμημάτων Πανεπιστημίου. Κάθε επιλεγόμενο του Τμήματος αντιστοιχεί σε 4 ECTS, οπότε από το Τμήμα μπορούν να επιλέξουν τέσσερα επιλεγόμενα χειμερινού εξαμήνου (16 ECTS) και τέσσερα επιλεγόμενα εαρινού εξαμήνου (16 ECTS). Ωστόσο, οι φοιτητές μπορούν να επιλέξουν ορισμένα ή και όλα τα μαθήματα ΕΕ από άλλα Πανεπιστημιακά Τμήματα, με διάφορο αριθμό ECTS το καθένα, αρκεί να συμπληρώνεται συνολικά ο αριθμός των 32 ECTS για όλα τα μαθήματα ΕΕ.

Ανάλογα με τα ελεύθερα επιλεγόμενα που θα δηλώσει ο κάθε φοιτητής μπορεί να εξασφαλίσει μία ολοκληρωμένη κατεύθυνση σπουδών (Βιβλική, Ιστορική, Δογματική, Λειτουργική, Κανονικού Δικαίου και Πατερικών Σπουδών).

Ως επιλεγόμενα, επίσης, προσφέρονται από το Τμήμα 4 μαθήματα Πληροφορικής και χειρισμού Ηλεκτρονικών Υπολογιστών, ώστε οι φοιτητές

που θα τα επιλέξουν συνολικά να έχουν τη δυνατότητα λήψης σχετικής βεβαίωσης.

Ακόμη προσφέρονται για την απόκτηση Πιστοποιητικού Παιδαγωγικής Επάρκειας 6 εξαμηνιαία μαθήματα με 20 ώρες και 30 ECTS, τα οποία ο φοιτητής υποχρεούται να παρακολουθήσει και τα οποία θα συνυπολογίζονται για τη λήψη πτυχίου. Τα μαθήματα αυτά εμπίπτουν στις απαιτούμενες για την απόκτηση της Παιδαγωγικής Επάρκειας θεματικές περιοχές και διακρίνονται από το ενσωματωμένο γράμμα Π στον κωδικό τους. Εναλλακτικά, για τους φοιτητές, που δεν επιθυμούν να λάβουν Πιστοποιητικό Παιδαγωγικής Επάρκειας, προσφέρονται τα δύο υποχρεωτικά κατ' επιλογήν μαθήματα, **«Ποιμαντικό και κοινωνικό έργο της Εκκλησίας. Θεωρία»** (ΥΕ23), χειμερινό, με 3 διδακτικές ώρες και 5 μονάδες ECTS, και **«Ποιμαντικό και κοινωνικό έργο της Εκκλησίας. Εφαρμογές»** (ΥΕ24), εαρινό, με 4 διδακτικές ώρες και 6 μονάδες ECTS αντί των μαθημάτων **«Διδακτική του μαθήματος των Θρησκευτικών»** (ΥΕ21Π), χειμερινό, με 3 διδακτικές ώρες και 5 μονάδες ECTS, και **«Μικροδιδασκαλίες και Πρακτική Άσκηση»** (ΥΕ22Π), εαρινό, με 4 διδακτικές ώρες και 6 μονάδες ECTS. Στην περίπτωση αυτή, δεν υποχρεούνται να επιλέξουν το ορισθέν ως απαραίτητο για την απόκτηση της Παιδαγωγικής Επάρκειας επιλεγόμενο μάθημα παιδαγωγικού περιεχομένου, αλλά οποιοδήποτε άλλο από τα προσφερόμενα.

Παράλληλα με το πρόγραμμα σπουδών, προσφέρονται προαιρετικά 3 **προγράμματα απόκτησης δεξιοτήτων** σεμιναριακού τύπου διάρκειας δύο (2) εξαμήνων, τα οποία παρέχουν τη δυνατότητα στους φοιτητές που επιθυμούν, να αποκτήσουν εξειδικευμένες δεξιότητες στους τομείς της **ψαλτικής τέχνης, της αγιογραφίας, καθώς και του κοινωνικού και ποιμαντικού έργου της Εκκλησίας**. Η παρακολούθηση γίνεται πλέον του υποχρεωτικού προγράμματος σπουδών και καταγράφεται διακριτά στο Παράρτημα Διπλώματος.

Οι τελικές εξετάσεις γίνονται προφορικά ή/και γραπτά ή/και μέσω εργασίας. Επιπρόσθετα, πέραν της υποχρεωτικής παρακολούθησης και επιτυχούς εξέτασης στα μαθήματα του Προγράμματος Σπουδών, οι φοιτητές έχουν και τις εξής υποχρεώσεις: α) να λαμβάνουν μέρος στην πρακτική άσκηση της Λειτουργικής και Ομιλητικής, β) όσοι επιθυμούν να λάβουν Πιστοποιητικό

Παιδαγωγικής Επάρκειας να πραγματοποιήσουν την πρακτική άσκηση του μαθήματος των Παιδαγωγικών σε Σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης,γ) οι αλλοδαποί φοιτητές υποχρεούνται να εξεταστούν στην ελληνική γλώσσα στο Σχολείο της Νέας Ελληνικής γλώσσας του Α.Π.Θ.

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Το Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών (ΠΠΣ) του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας αποσκοπεί στην κατάρτιση επιστημόνων ικανών να ερευνούν, να μελετούν και να κατανοούν τις πηγές και τις εκφάνσεις της Ορθόδοξης Θεολογίας διαχρονικά, δηλαδή τη γραμματεία, την ερμηνεία των θεολογικών διατυπώσεων, την ιστορία, τη λατρεία, την τέχνη, τον πολιτισμό και τους θεσμούς της Εκκλησίας καθεαυτής και σε σύγκριση με τη διαμόρφωση του εκάστοτε ιστορικού και κοινωνικού περιβάλλοντος, να προάγουν συνολικά την επιστήμη της Θεολογίας και τις θεολογικές σπουδές σε ακαδημαϊκό επίπεδο αναπτύσσοντας τη συνεργασία με τις υπόλοιπες ανθρωπιστικές επιστήμες και το διάλογο με τις φυσικές επιστήμες, και ειδικά να καλλιεργούν την Ορθόδοξη Θεολογία και το Χριστιανικό Πολιτισμό.

Σε εφαρμοσμένο επίπεδο το Π.Π.Σ. αποβλέπει σε μαθησιακά αποτελέσματα και δεξιότητες, που προσδίδουν ικανότητα προσφοράς υπηρεσιών από τους αποφοίτους του στους τομείς της Εκπαίδευσης, της Ορθόδοξης Εκκλησίας σε πανορθόδοξο επίπεδο, του πολιτισμού, του κοινωνικού έργου, και των ευρωπαϊκών και διεθνών θεσμών και οργανώσεων.

Βαθμολογία των φοιτητών

Η βαθμολογική κλίμακα, με την οποία υπολογίζονται οι βαθμοί επίδοσης των φοιτητών είναι δεκαβάθμια (0-10) και ο βαθμός μόνον του πτυχίου ακολουθεί την παρακάτω βαθμολογική κατανομή επιτυχίας με τους ακόλουθους χαρακτηρισμούς:

Άριστα: 8,50-10,00

Λίαν Καλώς: 6,50-8,49

Καλώς: 5,00-6,49

Ανεπιτυχώς: 0,00-4,99

Ο ελάχιστος προαγώγιμος βαθμός είναι το 5.

Επίσημη διάρκεια του προγράμματος: 8 εξάμηνα, 240 ECTS. Ένα πλήρες ακαδημαϊκό έτος σπουδών ισοδυναμεί με 60 μονάδες ECTS (Ευρωπαϊκό σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων) και ένα πλήρες εξάμηνο σε 30 ECTS (1 ECTS=25-30 ώρες) (Εναρμόνιση της Ελληνικής Νομοθεσίας, Υ.Α. Φ5/89656/Β3, ΦΕΚ 1466/2007/Β, άρθρ. 1-3, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή). Σε κάθε μάθημα αποδίδεται ο αριθμός των απαιτούμενων ECTS (≥ 2) που εκφράζει το φόρτο εργασίας που απαιτείται από το φοιτητή για την ολοκλήρωση ενός μαθήματος, εργαστηρίου, φροντιστηρίου, πρακτικής άσκησης κλπ. και ο τρόπος σπουδών χαρακτηρίζεται: Πλήρης φοίτηση.

2. ΣΥΣΤΗΜΑ ECTS

Το σύστημα ECTS = European Credit Transfer and Accumulation System (Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς και Συσσώρευσης Πιστωτικών μονάδων) είναι ένας συστηματικός τρόπος περιγραφής ενός εκπαιδευτικού προγράμματος με τη χρήση πιστωτικών μονάδων, οι οποίες απεικονίζουν το φόρτο εργασίας που απαιτείται για να επιτευχθούν οι στόχοι του προγράμματος. Ο φόρτος εργασίας αποτελείται από το χρόνο και την ποσότητα δουλειάς που χρειάζεται να καταβάλει ένας φοιτητής για να αποκτήσει τις γνώσεις και τις δεξιότητες που παρέχει η προγραμματισμένη διαδικασία μάθησης.

Ένα πλήρες εξάμηνο σπουδών θεωρείται ότι αντιστοιχεί σε 30 πιστωτικές μονάδες (που αντιπροσωπεύουν περίπου 900 ώρες φοιτητικής εργασίας). Επομένως, μία πιστωτική μονάδα αντιστοιχεί στο ένα τριακοστό (1/30) των απαιτούμενων πιστωτικών μονάδων κάθε εξαμήνου. Σε κάθε επιμέρους εκπαιδευτικό στοιχείο του προγράμματος (μάθημα) απονέμονται πιστωτικές μονάδες ανάλογα με το φόρτο εργασίας, που επιβάλλουν οι διάφορες εκπαιδευτικές δραστηριότητες του στοιχείου (όπως παρακολούθηση διδασκαλίας, μελέτη, εργασίες, άσκηση, εξετάσεις). Ο φοιτητής που ολοκληρώνει με επιτυχία τη δουλειά που απαιτείται και αξιολογείται κατάλληλα, περνά το μάθημα και παίρνει τις πιστωτικές μονάδες ECTS του μαθήματος.

Συντονιστής Τμήματος για το ECTS:

Μιλτιάδης Βάντσος, Επίκουρος Καθηγητής

3. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

α) Κάθε χειμερινό ή εαρινό εξάμηνο ο φοιτητής/η φοιτήτρια εγγράφεται στα μαθήματα των τεσσάρων πρώτων εξαμήνων του Α΄ κύκλου (Α΄ - Δ΄ εξ.), σύμφωνα με το ενδεικτικό πρόγραμμα σπουδών, και δηλώνει επιπλέον τα μαθήματα εκείνα του Τμήματος, τα οποία χρωστά από τα προηγούμενα χειμερινά ή εαρινά εξάμηνα αντίστοιχα, και στα οποία επιθυμεί να εξετασθεί.

Στα τέσσερα εξάμηνα του Β΄ κύκλου σπουδών ο φοιτητής/η φοιτήτρια καταρτίζει το ατομικό του πρόγραμμα σπουδών υποβάλλοντας σχετικές δηλώσεις στην αρχή κάθε εξαμήνου του Β΄ κύκλου (Ε΄ - Η΄ εξ.). Συγκεκριμένα, στην αρχή κάθε εξαμήνου ο φοιτητής/η φοιτήτρια δηλώνει όποια μαθήματα επιθυμεί, από τον κατάλογο για το κάθε χειμερινό ή εαρινό εξάμηνο, που καλύπτουν 30 +/- 2 ECTS.

Ο φοιτητής έχει δικαίωμα να εξεταστεί στο τέλος κάθε εξαμήνου στα μαθήματα για τα οποία έχει υποβάλει έγκαιρα δηλώσεις, και μόνο σ' αυτά.

β) Μαθήματα Ελεύθερης Επιλογής

Τα μαθήματα Ελεύθερης Επιλογής επιλέγονται από το φοιτητή από έναν κατάλογο μαθημάτων που καταρτίζεται στην αρχή κάθε εξαμήνου, όπου κάθε μέλος ΔΕΠ προσφέρει μαθήματα της ειδικότητάς του.

Στον κατάλογο αυτό περιλαμβάνονται ειδικά:

Τέσσερα μαθήματα **Πληροφορικής και χειρισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών**, ούτως ώστε πέραν της σχετικής εκπαίδευσης και ανάπτυξης δεξιοτήτων στο αντικείμενο, να δίνεται και η δυνατότητα λήψης σχετικής βεβαίωσης.

γ) Παιδαγωγική Επάρκεια

Ακόμη προσφέρονται για την απόκτηση Πιστοποιητικού Παιδαγωγικής Επάρκειας 6 εξαμηνιαία μαθήματα με 20 ώρες και 30 ECTS, τα οποία ο φοιτητής υποχρεούται να παρακολουθήσει και τα οποία θα συνυπολογίζονται για τη λήψη πτυχίου. Τα μαθήματα αυτά εμπίπτουν στις απαιτούμενες για την

απόκτηση της Παιδαγωγικής Επάρκειας θεματικές περιοχές και διακρίνονται από το ενσωματωμένο γράμμα Π στον κωδικό τους.

δ) Πρακτική Άσκηση

Ορισμένα υποχρεωτικά μαθήματα περιλαμβάνουν και πρακτική άσκηση, που είτε ενσωματώνεται στο ωράριο διδασκαλίας τους, είτε πραγματοποιείται σε επιπλέον χρόνο. Τα μαθήματα αυτά είναι: 1) Παιδαγωγικά: απόκτηση εργασιακής εμπειρίας στο σχολικό περιβάλλον, προαιρετικά για τους φοιτητές που επιθυμούν να λάβουν πιστοποιητικό παιδαγωγικής επάρκειας, 2) Ποιμαντική-Χριστιανική Συμβουλευτική: πρακτική άσκηση στο ποιμαντικό και κοινωνικό έργο ενοριών και άλλων εκκλησιαστικών και κοινωνικών φορέων, 3) Λειτουργική-Ομιλητική: ειδικό δώρο λειτουργικής πρακτικής άσκησης, 4) Βυζαντινή μουσική: συμμετοχή σε χορωδία βυζαντινής μουσικής του Τμήματος.

ε) Μαθήματα Σεμιναριακού τύπου

Στο πρόγραμμα περιλαμβάνονται τρία μαθήματα-σεμινάρια, με διαθεματικό περιεχόμενο από διάφορα γνωστικά αντικείμενα του προγράμματος. Τα τρία σεμιναριακά μαθήματα βρίσκονται υπό την εποπτεία ενός καθηγητή του Τμήματος σε συνεργασία με ομάδα καθηγητών του Τμήματος, ή άλλων Τμημάτων, με βάση τον σχεδιασμό του. Δίνεται έμφαση στη διεπιστημονική προσέγγιση των θεμάτων. Η εξεταστέα ύλη καθορίζεται από τους διδάσκοντες με φάκελο σημειώσεων ή βιβλιογραφία, και η εξέταση διενεργείται υπό την ευθύνη του εποπτεύοντος.

4. ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ERASMUS+ 2014-2021

Το Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας συμμετέχει στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα ERASMUS+ 2014-2021. Μέσω του προγράμματος Erasmus δίνεται η δυνατότητα σε προπτυχιακούς, μεταπτυχιακούς φοιτητές και σε υποψήφιους διδάκτορες να πραγματοποιήσουν ένα αναπόσπαστο κομμάτι των σπουδών τους στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επίσης μέλη του Διδακτικού Προσωπικού έχουν την ευκαιρία με το ίδιο πρόγραμμα να πραγματοποιήσουν κινητικότητα με σκοπό τη διδασκαλία ή την επιμόρφωση, ενώ και το διοικητικό προσωπικό μπορεί να μετακινηθεί για επιμόρφωση.

Ειδικότερα περιλαμβάνει:

Κινητικότητα φοιτητών για αναγνωρισμένες περιόδους Σπουδών.

Κινητικότητα φοιτητών για Πρακτική Άσκηση.

Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς και Συσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων (ECTS).

Το Παράρτημα Διπλώματος (DS).

Κινητικότητα διδακτικού προσωπικού με σκοπό τη Διδασκαλία.

Κινητικότητα διοικητικού και διδακτικού προσωπικού με σκοπό την Επιμόρφωση (Κατάρτιση).

Γλωσσική προετοιμασία για εισερχόμενους και εξερχόμενους φοιτητές EILC).

Εντατικά προγράμματα διδασκαλίας σύντομης διάρκειας (IP).

Προγράμματα πανεπιστημιακής συνεργασίας σε θέματα αμοιβαίου ενδιαφέροντος (Θεματικά Δίκτυα).

Στα πλαίσια του προγράμματος Erasmus το Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας έχει εξασφαλίσει, για το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016, συνεργασία μέσω διμερών συμβάσεων, με τα εξής Ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια σε επίπεδο Προπτυχιακών και Μεταπτυχιακών Σπουδών:

ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ERASMUSPLUS 2014-21		
F= FIRSTCYCLE(ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ), S= SECONDCYCLE (ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ), T=THIRDCYCLE (ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ).		
Τμ. Ποιμαν - ΤΜ. ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ	ΦΟΙΤΗΤΕΣ	ΜΗΝΕΣ
Belgium	2	9
1.Leuven - Katholieke Universiteit Leuven (Faculty of Theology and Religious Studies) - B LEUVEN01 221 Ek. Tsalampouni FST	1	3
2.Louvain-La-Neuve - Université Catholique de Louvain (Faculté deThéologie) - B LOUVAIN01 221 Ch. Filiotis-Vlachavas FS	1	6
Czech Republic	1	10
3.Praha - Univerzita Karlova v Praze (Protestant Theological Faculty)- CZ PRAHA07 221 K. Papademetriou FST	1	10
Finland	2	11
4.Helsinki – Helsingin Yliopisto (University of Helsinki / Faculty of Theology) - SF HELSINK01 221 Ek. Tsalampouni FST	1	6
5.Kuopio – Itä-Suomen Yliopisto (University of Eastern Finland / Philosophical Faculty–School of Theology) - SF KUOPIO12	1	5

221 Ev. Dafni FST (Teaching only)		
France	4	20
6.Lyon - Université Catholique de Lyon (Faculté de Théologie) - F LYON10 221 K. Papademetriou FST	2	6
7.Strasbourg - Université de Strasbourg (Faculté de ThéologieCatholique) - F STRASBO48 221 D. Lialiou FS	1	9
8.Strasbourg - Université de Strasbourg (Faculté de Théologie Protestante) - F STRASBO48 221 Ch. Filiotis-Vlachavas FS	1	5
Germany	14	160
9.Berlin - Humboldt-Universität zu Berlin (Theologische Fakultät) - D BERLIN13 221 Ev. Dafni ST	1	10
10.Duisburg and Essen - Universität Duisburg-Essen (Institute der Fakultät für Geisteswissenschaften) - D ESSEN04 221 Ev. Dafni FST	2	6
11.Hamburg - Universität Hamburg - D HAMBURGO1 221 Ek. Tsalampouni FST	1	6
12.Kiel - Christian-Albrechts-Universität zu Kiel (Theologische Fakultät)- D KIEL01 22- (Humanities) K. Bozinis FST	2	12
13.Leipzig - Universität Leipzig - D LEIPZIG01 221 Ev. Dafni FST (Teaching only)		
14.Marburg - Philipps-Universität Marburg (Evangelische Theologie) - D MARBURGO1 221 Ev. Dafni FST	1	10
15.München - Ludwig-Maximilians-Universität München (Evangelisch-Theologische Fakultät) - D MUNCHENO1 221 (Ev. Dafni FST (Teaching only)		
16.München - Ludwig-Maximilians-Universität München (Orthodoxe Theologie) - D MUNCHENO1 221 D. Lialiou FST	3	90
17.München - Ludwig-Maximilians-Universität München (Institut für Byzantinistik, Byzantinische Kunstgeschichte und Neogräzistik) - D MUNCHENO1 221 S. Lamprou FST		
18.Münster - Westfälische Wilhelms-Universität Münster (Evangelisch-Theologische Fakultät)- D MUNSTER01 221 Ek. Tsalampouni FST	2	12
19.Münster - Westfälische Wilhelms-Universität Münster (Institut für Byzantinistik und Neogräzistik) - D MUNSTER01 221 Anna Karamanidou FST		
20.Tübingen - Eberhard Karls Universität Tübingen (Evangelisch-Theologische Fakultät) - D TUBINGE01 221 Ev. Dafni FST	2	12
Holland		
21.Amsterdam - Universiteit van Amsterdam (Faculty of Humanities) - NL AMSTERD01 221 K. Papademetriou FST (Teaching only)		
Malta	2	6
22.Malta – Università Tà Malta – MT MALTA01 - 221 Ch. Filiotis-Vlachavas FST	2	6

Poland	2	6
23.Warszawie – UniwersytetKardynałaStefanaWyszyńskiego. Warszawie – PLWARSZAW07 221 Ek. Tsalamponi FST	2	6
Romania	5	20
24.Iași – Universitatea ‘Alexandru Ioan Cuza’ (Faculty of Orthodox Theology) – RO IAS102 221 M. Tritos FST	3	15
25.Targoviste – Universitatea Valahia din Targoviste – RO TARGOV101 221 S. Paschalidis FST	2	5
Slovakia	1	5
26.Nitra – UniverzitaKonstantínaFilozofavNitre (Faculty of Arts) – SKNITRA01 221 S. Labrou FST	1	5
UnitedKingdom	1	10
27.Birmingham – University of Birmingham (Department of Philosophy) – UK BIRMING02 226 (Philosophy and Ethics) Ek. Tsalamponi FST	1	10
28.Exeter - University of Exeter (College of Humanities)- UK EXETER01 221 Ek. Tsalamponi FST (Teaching only)		
29.Liverpool – Liverpool Hope University (Faculty of Arts and Humanities) – UKLIVERPO06 221 Ek.Tsalamponi FST		

Εκπρόσωπος Τμήματος για το Erasmus+:

Μιλτιάδης Βάντσος, αναπλ. καθηγητής

Ευαγγελία Δάφνη, επίκ. καθηγήτρια (αναπληρωματική)

Εκπρόσωποι Τμήματος για το ErasmusMundus:

π. Χρυσόστομος Νάσσης, επίκ. καθηγητής

Αικατερίνη Τσαλαμπούνη, επίκ. καθηγήτρια

Για περαιτέρω πληροφορίες μπορείτε να επισκεφθείτε την ιστοσελίδα του Τμήματος Ευρωπαϊκών Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων (<http://www.eurep.auth.gr>), καθώς και την αντίστοιχη υποσελίδα του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας (<http://www.past.auth.gr/el/llp-erasmus>).

5. ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΣΠΟΥΔΩΝ

Για την προσαρμογή των φοιτητών στο ακαδημαϊκό περιβάλλον του ΑΠΘ, την παρακολούθηση της φοίτησής τους, τη διευκόλυνση φοιτητών με ειδικές ανάγκες, την πληροφόρηση των φοιτητών για τις παροχές του ΑΠΘ και την αντιμετώπιση των δυσκολιών τους το Τμήμα ορίζει κάθε χρόνο δώδεκα Καθηγητές και Λέκτορές του, τρεις ανά έτος φοιτητών, προς τους οποίους οι

φοιτητές μπορούν να απευθύνονται, ώστε να είναι αποτελεσματική η φοιτητική μέριμνα.

Σύμβουλοι Σπουδών για το τρέχον ακαδημαϊκό έτος είναι:

Α Έτος

Συμεών Πασχαλίδης, καθηγητής

Αικατερίνη Τσαλαμπούνη, επίκ. καθηγήτρια

Χρυσόστομος Νάσσης, επίκ. καθηγητής

Β Έτος

Αρχιμ. Νικόδημος Σκρέττας, ανάπλ. καθηγητής

Σουλτάνα Λάμπρου, επίκ. καθηγήτρια

Απόστολος Κραλίδης, επίκ. καθηγητής

Γ Έτος

Βασίλειος Τσίγκος, καθηγητής

π. Σπυρίδων Αντωνίου, επίκ. καθηγητής

Ιωάννης Μπάκας, επίκ. καθηγητής

Δ Έτος

Βασίλειος Κουκουσάς, καθηγητής

π. Χρήστος Φιλιώτης-Βλαχάβας, αναπλ. Καθηγητής

Άννα Καραμανίδου, επ. καθηγήτρια

Επί πτυχίω

Θεόδωρος Γιάγκου, καθηγητής

Κωνσταντίνος Χρήστου, καθηγητής

6. ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

Οι ακαδημαϊκοί σύμβουλοι προσφέρουν εθελοντικά την εμπειρία που έχουν αποκομίσει πάνω σε θέματα εκπαίδευσης και σταδιοδρομίας. Οι σύμβουλοι παρέχουν καθοδήγηση για την ανάπτυξη και την επίτευξη ουσιαστικών εκπαιδευτικών, επαγγελματικών και προσωπικών στόχων. Οι ακαδημαϊκοί σύμβουλοι βοηθούν στην ενημέρωση για τις τελευταίες τάσεις σ' έναν συγκεκριμένο τομέα μελέτης, προτείνουν κατάλληλες αναγνώσεις, παρέχουν γενικές κατευθύνσεις που σχετίζονται με κάποιο τομέα που ενδιαφέρει τους φοιτητές, παρέχουν πληροφορίες για μεταπτυχιακές σπουδές στην Ελλάδα

ή/και το εξωτερικό, ή παρέχουν πληροφορίες για επαγγελματικές προοπτικές και για την αγορά εργασίας. Οι συναντήσεις με τους ενδιαφερόμενους φοιτητές ή αποφοίτους γίνονται με προκαθορισμένα ραντεβού και σε συγκεκριμένες μέρες και ώρες που ορίζονται από τον ακαδημαϊκό σύμβουλο. Οι φοιτητές και απόφοιτοι που ενδιαφέρονται να κάνουν χρήση του θεσμού των ακαδημαϊκών συμβούλων για το τρέχον ακαδημαϊκό έτος θα πρέπει να επικοινωνήσουν με τους παρακάτω καθηγητές:

Όνομα	Βαθμίδα	Μεταπτυχιακές σπουδές	Επικοινωνία
Κυριακούλα Παπαδημητρίου	αναπλ. καθηγήτρια	Ελλάδα, ΗΠΑ, Τσεχία, Ολλανδία	2310996679 kyp@past.auth.gr
Χρήστος Φιλιώτης-Βλαχάβας	αναπλ. καθηγητής	Γαλλία, Ελλάδα, Βέλγιο	2310991332 filiotis@past.auth.gr
Μιλτιάδης Βάντσος	αναπλ. καθηγητής	Γερμανία, Ελλάδα	2310997163 mvantsos@past.auth.gr
Κωνσταντίνος Μποζίνης	επικ. καθηγητής	Ελλάδα, Ελβετία	2310996953 cbozinis@past.auth.gr
Αικατερίνη Τσαλαμπούνη	επικ. καθηγήτρια	Αγγλία, Ελλάδα, Φινλανδία	2310991161 etsala@past.auth.gr
Σουλτάνα Λάμπρου	επικ. καθηγήτρια	Σλοβακία	2310996943 slabrou@past.auth.gr

Για περαιτέρω πληροφορίες: Δομή Απασχόλησης και Σταδιοδρομίας (ΔΑΣΤΑ)(<http://dasta.auth.gr/AcademicCounselling.aspx>).

7. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ

Αντικειμενικός σκοπός του μέτρου της Αξιολόγησης Μαθημάτων και Διδακτικής Ικανότητας (ΑΜΔΙ) είναι η έκφραση και καταγραφή της γνώμης των φοιτητών και φοιτητριών που παρακολουθούν την εκπαιδευτική διαδικασία για τη διδακτική ικανότητα των διδασκόντων και την καταλληλότητα των διανεμόμενων διδακτικών συγγραμμάτων. Μέχρι και το χειμερινό εξάμηνο του ακαδ. έτους 2011-2012 η αξιολόγηση στηριζόταν στη συμπλήρωση κατάλληλων ερωτηματολογίων, τα οποία οι διδάσκοντες διένειμαν στους φοιτητές κατά τη διάρκεια ενός μαθήματος προς το τέλος του εξαμήνου. Από το εαρινό εξάμηνο

του ακαδ. έτους 2011-2012 η αξιολόγηση πραγματοποιείται κατά τη διάρκεια του τελευταίου μήνα κάθε εξαμήνου μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας που ανέπτυξε η Μονάδα Διασφάλισης Ποιότητας (ΜΟΔΙΠ) του ΑΠΘ. Η επεξεργασία των αποτελεσμάτων γίνεται αυτόματα και οι διδάσκοντες ενημερώνονται μέσω των ιστοσελίδων της ΜΟΔΙΠ μετά την κατάθεση των βαθμολογιών των μαθημάτων του εκάστοτε εξαμήνου. Τα αποτελέσματα της ηλεκτρονικής αξιολόγησης είναι στη διάθεση οποιουδήποτε έχει νόμιμο συμφέρον, μέσω της Γραμματείας του Τμήματος.

Ε΄. ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

(1). Μαθήματα (Παραδόσεις - Εξετάσεις)

1. Τα μαθήματα του χειμερινού εξαμήνου αρχίζουν το πρώτο 10ήμερο του Οκτωβρίου και διαρκούν 13 εβδομάδες. Το πρόγραμμα διδασκαλίας ανακοινώνεται στις αρχές του Σεπτεμβρίου.
2. Τα μαθήματα του εαρινού εξαμήνου αρχίζουν μετά τη λήξη των εξετάσεων του χειμερινού εξαμήνου και διαρκούν επίσης 13 εβδομάδες. Το πρόγραμμα διδασκαλίας του εαρινού εξαμήνου ανακοινώνεται τον Ιανουάριο.
3. Παραδόσεις που δεν γίνονται εξαιτίας Γ.Σ. ή εκδηλώσεων των φοιτητών και μέχρι δύο ημέρες ανά εξάμηνο, πρέπει να αναπληρώνονται.
4. Αν μία παράδοση μαθήματος δεν γίνει εξαιτίας του διδάσκοντος, αυτός οφείλει να μεριμνήσει για την αναπλήρωση της.
5. Σε περίπτωση που για λόγους ανωτέρας βίας (π.χ. ασθένεια) ένας διδάσκων προβλέπεται να απουσιάσει πάνω από μία εβδομάδα, ο αρμόδιος Τομέας οφείλει να ορίσει αντικαταστάτη. Οι διδάσκοντες οφείλουν να προγραμματίζουν τις εκτός Πανεπιστημίου απασχολήσεις τους έτσι ώστε να μην απουσιάζουν κατά την περίοδο διδασκαλίας των μαθημάτων.
6. Οι εξεταστικές περιόδους είναι τρεις: α) Ιανουαρίου, για τα μαθήματα του χειμερινού εξαμήνου. β) Ιουνίου, για τα μαθήματα του εαρινού εξαμήνου και γ) Σεπτεμβρίου (επαναληπτική), για τα μαθήματα των δύο εξαμήνων. Η διάρκεια κάθε εξεταστικής περιόδου είναι κατ' ανώτατο όριο τέσσερις εβδομάδες.
7. Το πρόγραμμα των εξετάσεων κάθε εξαμήνου ανακοινώνεται στην αρχή του εξαμήνου. Αν, για οποιοδήποτε λόγο, αποφασιστεί παράταση στη διδασκαλία του εξαμήνου, γίνεται παράλληλη μετατόπιση του. Το πρόγραμμα της περιόδου Σεπτεμβρίου ανακοινώνεται τον Ιούνιο.
8. Κάθε φοιτητής πρέπει να δηλώσει, να παρακολουθήσει και να εξεταστεί, σε κάθε εξάμηνο, στα μαθήματα ελεύθερης επιλογής, τα οποία επιλέγονται από τον κατάλογο μαθημάτων που ανακοινώνει το Τμήμα κατά την έναρξη του ακαδημαϊκού έτους, όπως επίσης έχει τη δυνατότητα μετά από έλεγχο των ECTS να επιλέξει μαθήματα από όλα τα Τμήματα του Α.Π.Θ. Σε όλη τη διάρκεια

των σπουδών του ο φοιτητής μπορεί να επιλέξει οκτώ μαθήματα που τον ενδιαφέρουν από οποιοδήποτε άλλο Τμήμα του Α.Π.Θ.

9. Οι δηλώσεις για τα μαθήματα ελεύθερης επιλογής του χειμερινού και του εαρινού εξαμήνου γίνονται στην έναρξη του εξαμήνου.

10. Κανένας φοιτητής δεν έχει δικαίωμα προσέλευσης στην εξέταση των μαθημάτων εάν δεν έχει κάνει ηλεκτρονικά τη δήλωσή τους. Οι δηλώσεις των μαθημάτων ισχύουν για κάθε εξάμηνο και κατ' επέκταση για μία και μόνο - ακαδημαϊκή χρονιά.

11. Η εξεταστέα ύλη μαθήματος αντιστοιχεί στη διδασκαλία των 13 εβδομάδων και ανακοινώνεται από τον διδάσκοντα στην έναρξη του ακαδ. έτους.

12. Σε περίπτωση αντιγραφής κατά τη διάρκεια γραπτών εξετάσεων εφαρμόζεται η απόφαση της Συγκλήτου του Α.Π.Θ. (αριθμ. πρωτ. Α. 11508/14.6.1989), η οποία προβλέπει ποινή αποκλεισμού από όλα τα μαθήματα της επόμενης εξεταστικής περιόδου.

13. Η βαθμολογία των μαθημάτων πρέπει να κατατίθεται στη Γραμματεία το συντομότερο δυνατό και οπωσδήποτε όχι αργότερα από δέκα μέρες μετά το τέλος της εξεταστικής περιόδου.

14. Ο φοιτητής έχει το δικαίωμα να ενημερωθεί από το διδάσκοντα για τον τρόπο βαθμολόγησής του, ανεξάρτητα από το είδος της εξέτασης.

15. Αλλαγή καταχωρηθείσας βαθμολογίας δεν επιτρέπεται παρά μόνον με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος, ύστερα από εγγραφή αιτιολόγηση του διδάσκοντος η οποία συνοδεύεται και από το αναβαθμολογηθέν γραπτό.

16. Σε περίπτωση αποτυχίας σε υποχρεωτικό μάθημα, ο φοιτητής είναι υποχρεωμένος να το επαναλάβει, και επομένως να εξεταστεί σύμφωνα με τις νέες προϋποθέσεις αν υπάρξει οποιαδήποτε αλλαγή (π.χ. στην ύλη).

(2). Προσωπικό - Διδασκαλία

1. Το έργο των μελών ΔΕΠ γενικά περιλαμβάνει τη διδασκαλία και την έρευνα, την καθοδήγηση πτυχιακών και διδακτορικών εργασιών, και τη συμμετοχή τόσο στα συλλογικά όργανα όσο και σε διάφορες επιτροπές του Τμήματος.

2. Οι αναθέσεις των μαθημάτων γίνονται από τους Τομείς εντός του Μαΐου, για την επόμενη ακαδημαϊκή χρονιά.

3. Ανάθεση μαθήματος νέο-εισαγόμενου στο πρόγραμμα σπουδών πρέπει να γίνεται τουλάχιστον έξι (6) μήνες πριν από την έναρξη διδασκαλίας του.
4. Η Γ.Σ. του Τομέα επεξεργάζεται και καθορίζει την ύλη κάθε νέου μαθήματος.
5. Τα μέλη ΔΕΠ είναι υποχρεωμένα να έχουν τουλάχιστον έξι (6) ώρες διδασκαλίας την εβδομάδα σε κάθε εξάμηνο.
6. Σε περιπτώσεις μικρής ή μεσαίας διάρκειας αδειών (συνέδρια, μικρές εκπαιδευτικές, προσωπικές, κ.ά.), το μέλος ΔΕΠ που υποδεικνύεται ως αντικαταστάτης αναλαμβάνει όλες τις σχετικές υποχρεώσεις (μαθήματα, φροντιστήρια, εργαστήρια, εξετάσεις, επιτηρήσεις, αποτελέσματα εξετάσεων κ.ά.) για το αντίστοιχο χρονικό διάστημα.
7. Σε Συνέλευση του Τμήματος εντός του Μαΐου γίνεται απολογισμός της λειτουργίας του Τμήματος και προγραμματισμός για την επόμενη χρονιά (όπως π.χ. αλλαγές στο πρόγραμμα σπουδών) ύστερα από σχετικές εισηγήσεις της επιτροπής προγράμματος σπουδών, των Διευθυντών των Τομέων και του Προέδρου.
8. Το Τμήμα έχει Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών, η οποία προβλέπεται από το Νόμο και της οποίας η θητεία είναι ετήσια (Ακαδημαϊκό Έτος). Η Επιτροπή αποτελείται από έναν εκπρόσωπο κάθε Τομέα και τον αντικαταστάτη του και δύο εκπροσώπους των φοιτητών με τους αντικαταστάτες τους που ορίζονται από το φοιτητικό σύλλογο, και τον Πρόεδρο (ή τον Αναπληρωτή Πρόεδρο) του Τμήματος. Η Επιτροπή λειτουργεί καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και συνεδριάζει αμέσως μετά τη συγκρότηση της με σκοπό τον προγραμματισμό για την υλοποίηση των συμπερασμάτων της Συνέλευσης του Τμήματος του Μαΐου. Επίσης συνεδριάζει οπωσδήποτε κάθε δύο μήνες κατά τη διάρκεια του διδακτικού χρόνου.
9. Στις αρμοδιότητες της Επιτροπής Προγράμματος Σπουδών είναι: α) Εισηγείται στη Συνέλευση του Τμήματος τις αλλαγές που πρέπει να γίνουν στο πρόγραμμα σπουδών ή τον κανονισμό σπουδών, ώστε να βελτιωθεί ή να εκσυγχρονισθεί το επίπεδο των σπουδών. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού συγκεντρώνει από όλους τους φορείς τα απαραίτητα στοιχεία, όπως επίσης επιμέρους παρατηρήσεις των διδασκόντων και των φοιτητών. β) Είναι υπεύθυνη για το πρόγραμμα διδασκαλίας και το πρόγραμμα εξετάσεων σε

συνεργασία με τον Πρόεδρο του Τμήματος. Εισηγείται στη Συνέλευση του Τμήματος τυχόν μεταβολές.

10. Τα διδακτικά βιβλία εγκρίνονται από τη Γ.Σ. του Τομέα που έχει την ευθύνη του μαθήματος και κατόπιν από τη Συνέλευση του Τμήματος, που έχει και την τελική ευθύνη της Οργάνωσης του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών.

11. Ο κάθε φοιτητής, με τη δήλωση των μαθημάτων, επιλέγει, μέσα από το ηλεκτρονικό σύστημα Εύδοξος (<http://eudoxus.gr/>) και το σύγγραμμα που επιθυμεί να αποκτήσει για το κάθε μάθημα. Ο κάθε φοιτητής δικαιούται να επιλέξει μέσα από τον κατάλογο προτεινόμενων συγγραμμάτων ένα (1) μόνο σύγγραμμα για κάθε μάθημα. Η προμήθεια των συγγραμμάτων γίνεται από τα σημεία διανομής, όπως τα έχει καθορίσει ο εκάστοτε εκδοτικός οίκος μετά την αποστολή σε αυτόν της σχετικής κατάστασης δικαιούχων μετά το τέλος των δηλώσεων μαθημάτων και συγγραμμάτων.

ΣΤ΄. ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΟΥ ΑΠΘ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ

Λειτουργία και απαιτήσεις του προπτυχιακού προγράμματος

Όλοι οι φοιτητές του ΑΠΘ έχουν τη δυνατότητα να ζητήσουν τη συνδρομή, για συγκεκριμένο κάθε φορά λόγο, ειδικών Υπηρεσιών του Πανεπιστημίου όπως:

Υπηρεσίες Υγείας (<http://www.auth.gr/healthservices>),

Στέγαση (<http://www.auth.gr/housing>),

Πανεπιστημιακή Φοιτητική Λέσχη (<http://www.auth.gr/units/596>),

Γραφείο Διασύνδεσης Σπουδών και Σταδιοδρομίας

(<http://www.auth.gr/directorate/department/43>),

Υποτροφίες (<http://www.auth.gr/scholarships>),

Σχολείο Νέας Ελληνικής Γλώσσας (<http://smg.web.auth.gr/wordpress>),

Κέντρο Διδασκαλίας Ξένων Γλωσσών (<http://www.auth.gr/units/59>),

Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης (<http://www.auth.gr/units/98>),

e-ΑΠΘ (<http://www.auth.gr/e-auth>),

Πανεπιστημιακό Γυμναστήριο (<http://www.auth.gr/units/652>),

Πανεπιστημιακή Κατασκήνωση Καλάνδρας (<http://www.auth.gr/units/603>),

Βιώσιμη Κινητικότητα (<http://www.auth.gr/mobility>),

Παιδικό Κέντρο (<http://www.auth.gr/units/602>)

προκειμένου να τους συνδράμουν σε προβλήματα που αντιμετωπίζουν κατά τη διάρκεια των σπουδών τους ή ακόμη και να γίνουν οι ίδιοι εθελοντές προσφέροντας τις υπηρεσίες τους σε συναδέλφους/συμφοιτητές τους που τις έχουν ανάγκη.

Παράλληλα το **Τμήμα Σπουδών** (<http://dps.auth.gr/el>) του ΑΠΘ εκδίδει στην αρχή κάθε ακαδημαϊκού έτους τον ΟΔΗΓΟ επιβίωσης του φοιτητή σε ηλεκτρονική μορφή (διατίθεται στην ιστοσελίδα του Τμήματος Σπουδών), με πληροφορίες για το ΑΠΘ και τη Θεσσαλονίκη.

Επίσης οι φοιτητές μπορούν να αντλήσουν σημαντικές πληροφορίες από την ιστοσελίδα του **Τμήματος της Δομής Απασχόλησης και Υγείας** (<http://dasta.auth.gr>) που αποσκοπεί στην καλύτερη και αποτελεσματικότερη σύνδεση του Ιδρύματος με την αγορά εργασίας.

Ζ΄. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Στη Θεολογική Σχολή λειτουργεί Βιβλιοθήκη (<http://www.lib.auth.gr/el/βιβλιοθήκη-θεολογικής-σχολής-ο>), η οποία προέκυψε από την ενοποίηση των επιμέρους βιβλιοθηκών των παλιών Σπουδαστηρίων της Σχολής, που ήταν κατεσπαρμένες σ' όλο το κτίριο. Η Βιβλιοθήκη είναι πλούσια και οργανωμένη, και διαθέτει αναγνωστήριο. Η διοίκησή της ασκείται από την Κοσμητεία της Σχολής.

Η συλλογή της Βιβλιοθήκης κατανέμεται στους εξής τομείς :

Τμήμα Παλαιτύπων

Αναγνωστήριο

α΄ Βιβλιοστάσιο: Περιοδικά, Σειρές, Θεματικοί Κύκλοι, Μεταπτυχιακές και Διδακτορικές Εργασίες, Τμήμα Σλαβικών μελετών

β΄ Βιβλιοστάσιο: κυρίως συλλογή

ΩΡΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Δευτέρα, Τετάρτη, Πέμπτη 08:30-20:00.

Τρίτη, Παρασκευή 08:30-15:00

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

Αικατερίνη Μπρανιώτου

Βιβλιοθηκονόμος, ΕΔΙΠ

☎ +302310996691, +302310 991381, Fax : +302310 996691

e-mail : braniot@past.auth.gr

Η΄. ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

Το ακαδημαϊκό έτος αρχίζει την 1η Σεπτεμβρίου και λήγει την 31η Αυγούστου του επομένου ημερολογιακού έτους. Το εκπαιδευτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους διαρθρώνεται σε δύο εξάμηνα σπουδών, στο χειμερινό και στο εαρινό, καθένα των οποίων περιλαμβάνει 13 εβδομάδες διδασκαλίας και δύο ή τρεις εβδομάδες εξετάσεων.

- Το χειμερινό εξάμηνο αρχίζει την τελευταία εβδομάδα του Σεπτεμβρίου και λήγει στις αρχές του τελευταίου δεκαημέρου του Ιανουαρίου. Ακολουθεί η πρώτη εξεταστική περίοδος του χειμερινού εξαμήνου.

- Το εαρινό εξάμηνο αρχίζει στα μέσα Φεβρουαρίου και λήγει στα τέλη Μαΐου. Ακολουθεί η πρώτη εξεταστική περίοδος του εαρινού εξαμήνου.

Οι ακριβείς ημερομηνίες καθορίζονται από τη σύγκλητο του πανεπιστημίου. Σε εξαιρετικές όμως περιπτώσεις ο υπουργός παιδείας ύστερα από πρόταση της συγκλήτου ρυθμίζει την έναρξη και τη λήξη των δύο εξαμήνων εκτός των κανονικών ημερομηνιών, ώστε να συμπληρωθεί ο απαραίτητος αριθμός των εβδομάδων διδασκαλίας. Κάθε εξάμηνο έχει δύο εξεταστικές περιόδους:

- Τα μαθήματα του χειμερινού εξαμήνου εξετάζονται κατά την περίοδο του Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου και επαναληπτικώς κατά την περίοδο του Σεπτεμβρίου.
- Τα μαθήματα του εαρινού εξαμήνου εξετάζονται κατά την περίοδο του Ιουνίου και επαναληπτικώς κατά την περίοδο του Σεπτεμβρίου.

Οι εξεταστικές περιόδους του Ιανουαρίου - Φεβρουαρίου και Σεπτεμβρίου διαρκούν τρεις εβδομάδες, ενώ αυτή του Ιουνίου διαρκεί σύμφωνα με το νόμο δύο εβδομάδες, όλες όμως συνήθως επεκτείνονται σε μεγαλύτερο χρονικό διάστημα.

Κάθε εξάμηνο, πριν την έναρξη της εξεταστικής περιόδου, οι φοιτήτριες/φοιτητές έχουν το δικαίωμα και την υποχρέωση να αξιολογήσουν τα μαθήματα και τους διδάσκοντές τους, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας των σπουδών τους. Περισσότερες πληροφορίες είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της Μονάδας Διασφάλισης Ποιότητας (ΜΟΔΙΠ-ΑΠΘ <http://qa.auth.gr>) και στην ιστοσελίδα της Σχολής/ του Τμήματός τους.

- Κατά τους μήνες Ιούλιο και Αύγουστο δεν διεξάγονται μαθήματα ή εξετάσεις και θεωρούνται μήνες θερινών διακοπών. Επίσης στις διακοπές συγκαταλέγονται:
  - **Οι διακοπές Χριστουγέννων:** Από 24 Δεκεμβρίου ως 7 Ιανουαρίου.
  - **Οι διακοπές της Αποκριάς:** Από την Πέμπτη της Τυροφάγου ως και την επομένη της Καθαρής Δευτέρας.
  - **Οι διακοπές του Πάσχα:** Από τη Μεγάλη Δευτέρα ως την Κυριακή του Θωμά.
  - **Η 26η Οκτωβρίου:** Εορτή του πολιούχου της πόλης Αγίου Δημητρίου. Απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης (Εθνική εορτή).
  - **Η 28η Οκτωβρίου:** Επέτειος του "ΟΧΙ" στον ιταλικό φασισμό (Εθνική εορτή).

- **Η 17η Νοεμβρίου:** Επέτειος εξέγερσης του Πολυτεχνείου το 1973.
- **Η 30ή Ιανουαρίου:** Εορτή των Τριών Ιεραρχών (Θρησκευτική εορτή).
- **Η 25η Μαρτίου:** Επέτειος της επανάστασης του 1821 εναντίον του τουρκικού ζυγού (Εθνική εορτή).
- **Η 1η Μαΐου:** Πρωτομαγιά. - Ημέρα ταξικής αλληλεγγύης των εργατών (Εργατική εορτή - απεργία).
- **Του Αγ. Πνεύματος:** (Κινητή θρησκευτική εορτή).

Ειδικά στο Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας, λόγω της ιδιαιτερότητάς του, δεν γίνονται μαθήματα και το απόγευμα της παραμονής των παραπάνω εορτών καθώς και το απόγευμα της παραμονής και μέχρι 11πμ της ημέρας των παρακάτω εορτών:

- **Αγίου Γρηγορίου Παλαμά** (14 Νοεμβρίου)
- **Εισοδίων της Θεοτόκου** (21 Νοεμβρίου)
- **Αγίου Νικολάου** (6 Δεκεμβρίου)
- **Υπαπαντής** (2 Φεβρουαρίου)
- **Αγίου Γεωργίου** (23 Απριλίου)
- **Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης** (21 Μαΐου)
- **Αναλήψεως**

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

1. Κατάλογος Υποχρεωτικών και Υποχρεωτικών κατ' επιλογήν Μαθημάτων

Α' ΕΞΑΜΗΝΟ			
ΚΩΔ.	ΤΙΤΛΟΣ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ECTS
Υ101	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ	ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΤΣΑΛΑΜΠΟΥΝΗ	5
Υ102	ΠΑΤΡΟΛΟΓΙΑ Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΟΛΟΓΙΑ – ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΤΩΝ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ	ΣΥΜΕΩΝ ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ	5
Υ103	ΠΗΓΕΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΟΥΚΟΥΣΑΣ	4
Υ104	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ	4
Υ105	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ	ΚΥΡΙΑΚΟΥΛΑ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ – ΣΟΥΛΤΑΝΑ ΛΑΜΠΡΟΥ - ΑΡΧΙΜ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΣΚΡΕΤΤΑΣ	4
Υ106	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ-ΥΜΝΟΛΟΓΙΑ	π. ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΑΝΤΩΝΙΟΥ	5
Υ107Α	ΞΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΟΡΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ	ΜΑΡΙΑ ΜΑΤΘΑΙΟΥ	3
Υ107Γ	ΞΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΟΡΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ	ΕΛΕΝΗ ΓΚΙΝΟΥ	3
Υ107ΓΕ	ΞΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΟΡΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ	ΕΛΠΙΝΙΚΗ ΑΛΕΞΙΑΔΟΥ – ΑΓΝΗ ΔΑΦΦΑ	3
Υ107ΕΛ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ		3
Β' ΕΞΑΜΗΝΟ			
ΚΩΔ.	ΤΙΤΛΟΣ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ECTS
Υ201	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΡΝΑΚΗΣ –	5

		ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΔΑΦΝΗ	
Υ202	ΠΑΤΡΟΛΟΓΙΑ ΙΙ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ 5 ^ο ΕΩΣ ΤΟΝ 8 ^ο ΑΙΩΝΑ	ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΙΤΤΑΡΑΣ	4
Υ203	ΓΕΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ	4
Υ204	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ, ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΠΑΚΑΣ	4
Υ205	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΗΓΕΣ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ	π. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΪΣΑΡΙΔΗΣ	4
Υ206	ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ	ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΤΡΙΒΥΖΑΔΑΚΗ	4
Υ207Π	ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	ΗΡΑΚΛΗΣ ΡΕΡΑΚΗΣ	5
Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ			
ΚΩΔ.	ΤΙΤΛΟΣ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ECTS
Υ301	ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ	ΚΥΡΙΑΚΟΥΛΑ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ - ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΤΣΑΛΑΜΠΟΥΝΗ	5
Υ302	ΠΑΤΡΟΛΟΓΙΑ ΙΙΙ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ 9 ^ο ΕΩΣ ΤΟΝ 15 ^ο ΑΙΩΝΑ	ΣΟΥΛΤΑΝΑ ΛΑΜΠΡΟΥ	5
Υ303	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΘΡΗΣΚΕΙΟΛΟΓΙΑ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΡΑΛΙΔΗΣ	4
Υ304	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ - ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΠΑΚΑΣ	4
Υ305	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΙΙ. ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ	Αρχιμ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΣΚΡΕΤΤΑΣ	4
Υ306	ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	4

		ΚΩΤΣΙΟΠΟΥΛΟΣ	
Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ			
ΚΩΔ.	ΤΙΤΛΟΣ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ECTS
Υ401	ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΔΑΦΝΗ	5
Υ402	ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΛΩΣΗ ΧΡΟΝΩΝ	ΑΝΝΑ ΚΑΡΑΜΑΝΙΔΟΥ	4
Υ403	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΣΛΑΒΙΚΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ	ΜΙΧΑΗΛ ΤΡΙΤΟΣ	4
Υ405	ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ Ι. ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΓΙΑΓΚΟΥ	4
Υ406Π	ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	ΗΡΑΚΛΗΣ ΡΕΡΑΚΗΣ	5
Υ407	ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΚΟΣΜΟΣ (Σεμινάριο)	ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΓΙΑΓΚΟΥ - π. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΓΚΙΚΑΣ – ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΒΑΝΤΣΟΣ – ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΩΤΣΙΟΠΟΥΛΟΣ – ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΚΑΒΑΡΔΙΝΑΣ – ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΚΑΚΗΣ	4
Ε' – Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ			
ΚΩΔ.	ΤΙΤΛΟΣ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ECTS
ΥΕ01	ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΡΝΑΚΗΣ	4
ΥΕ02	ΠΑΤΕΡΕΣ-ΓΡΑΦΗ-ΠΑΡΑΔΟΣΗ (Σεμινάριο)	ΣΥΜΕΩΝ ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ	5
ΥΕ03	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΔΟΓΜΑΤΩΝ	π. ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΙΛΙΩΤΗΣ – ΒΛΑΧΑΒΑΣ	4
ΥΕ04	ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΔΟΓΜΑΤΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ	ΔΕΣΠΩ ΛΙΑΛΙΟΥ	4
ΥΕ05	ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΕΣ ΑΙΡΕΣΕΙΣ	π. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ	4
ΥΕ06	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΙΙΙ. ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ	π. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΝΑΣΣΗΣ	4

ΥΕ08	ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΙΙ. ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΚΑΚΗΣ	4
ΥΕ09	ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΚΑΙ ΒΙΟΗΘΙΚΗ	ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΒΑΝΤΣΟΣ	4
ΥΕ10Π	ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ	ΗΡΑΚΛΗΣ ΡΕΡΑΚΗΣ	5
ΥΕ11	ΘΕΟΛΟΓΙΑ, ΦΥΣΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (Σεμινάριο)	ΔΕΣΠΩ ΛΙΑΛΙΟΥ, ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΤΣΑΛΑΜΠΟΥΝΗ, ΕΛΕΝΗ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ	5
ΥΕ21Π	ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ	ΗΡΑΚΛΗΣ ΡΕΡΑΚΗΣ	5
ΥΕ23	ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ. ΘΕΩΡΙΑ	π. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΓΚΙΚΑΣ, ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΒΑΝΤΣΟΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΩΤΣΙΟΠΟΥΛΟΣ	5
ΣΤ' – Η' ΕΞΑΜΗΝΟ			
ΚΩΔ.	ΤΙΤΛΟΣ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ECTS
ΥΕ07	ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ ΚΑΙ ΟΜΙΛΗΤΙΚΗ	ΤΡΥΦΩΝ ΤΣΟΜΠΑΝΗΣ	5
ΥΕ12	ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ	ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΤΣΑΛΑΜΠΟΥΝΗ	4
ΥΕ13	ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ	ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΤΣΑΛΑΜΠΟΥΝΗ	3
ΥΕ14	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΘΡΗΣΚΕΙΑΚΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΡΑΛΙΔΗΣ	4
ΥΕ15	ΑΓΙΟΛΟΓΙΑ – ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΑ	ΣΥΜΕΩΝ ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ	4
ΥΕ16	ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΔΟΓΜΑΤΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΙΙ	ΔΕΣΠΩ ΛΙΑΛΙΟΥ	4
ΥΕ17	ΔΟΓΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΤΣΙΓΚΟΣ	5
ΥΕ18	ΣΥΜΒΟΛΙΚΗ – ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ – ΔΙΑΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ	Μητρ. ΠΡΟΥΣΗΣ ΕΛΠΙΔΟΦΟΡΟΣ ΛΑΜΠΡΥΝΙΑΔΗΣ	4
ΥΕ19	ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΙΙΙ. ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	4

	ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ	ΝΙΚΟΛΑΚΑΚΗΣ	
ΥΕ20	ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ. ΠΡΑΚΤΙΚΗΑΣΚΗΣΗ	π. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΓΚΙΚΑΣ	5
ΥΕ22Π	ΜΙΚΡΟΔΙΔΑΣΚΑΛΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ	ΗΡΑΚΛΗΣ ΡΕΡΑΚΗΣ	6
ΥΕ24	ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ. ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ	π. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΓΚΙΚΑΣ, ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΒΑΝΤΣΟΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΩΤΣΙΟΠΟΥΛΟΣ	6

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΩΝ ΚΑΤ’ ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

ΔΜ = Διδακτικές μονάδες

ECTS = Ευρωπαϊκές πιστωτικές μονάδες

Υ = Υποχρεωτικό

ΥΕ = Κατ’ επιλογήν υποχρεωτικό

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Κωδικός:	[Y101]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΤΗΣ Κ.Δ.		
Διδάσκουσα: Αικατερίνη Τσαλαμπούνη					
Είδος μαθήματος: Υποχρεωτικό		Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 5	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
<p>ΘΕΩΡΙΑ: Το μάθημα παρέχει α) βασικές πληροφορίες για το κείμενο της Καινής Διαθήκης και την ιστορία του, για τη συγκρότηση του κανόνα της Καινής Διαθήκης, για τις εκδόσεις και τις μεταφράσεις της και β) μία σύντομη εισαγωγή στα επιμέρους βιβλία της Καινής Διαθήκης (σχεδιάγραμμα και περιεχόμενο, ιστορικοφιλολογικά και ερμηνευτικά ζητήματα, θεολογική διδασκαλία του κάθε βιβλίου). ΑΣΚΗΣΗ (ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ): Στην άσκηση του μαθήματος παρουσιάζεται η ιστορία της χειρόγραφης παράδοσης του κειμένου της Καινής Διαθήκης, οι κυριότεροι μάρτυρες του κειμένου, αρχαίες και νέες μεταφράσεις και διδάσκονται στοιχεία της κριτικής του κειμένου στο συγκεκριμένο παράδειγμα της κριτικής έκδοσης της Κ.Δ. από το Ινστιτούτο Nestle-Aland στο Münster της Γερμανίας.</p>					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
<p>ΘΕΩΡΙΑ 1η (α) Εισαγωγικά στο μάθημα της «Εισαγωγής στην Καινή Διαθήκη» - ιστορία και περιεχόμενο του μαθήματος, στόχοι, τρόποι αξιολόγησης κτλ. (β) Τι είναι η Καινή Διαθήκη και από ποια βιβλία συναρπάζεται, (γ) Πριν από το κείμενο της Κ.Δ.: η Παλαιά Διαθήκη ως Γραφή της πρώτης Εκκλησίας και οι προφορικές παραδόσεις για τον Ιησού, (δ) Σκοπός και ρόλος των κειμένων της Καινής Διαθήκης 2) (α) Ο κανόνας της Καινής Διαθήκης: η ιστορία και η θεολογική του σημασία, (β) Τα εξωκανονικά («απόκρυφα») κείμενα και τα «άγραφα» λόγια του Ιησού 3)(α) Τα ευαγγέλια: το φιλολογικό είδος του ευαγγελίου, σκοπός και χαρακτήρας, (β) Το συνοπτικό πρόβλημα 4) Τα συνοπτικά ευαγγέλια Α΄ : το κατά Μάρκον και το κατά Ματθαίον 5) Τα συνοπτικά ευαγγέλια Β΄: το κατά Λουκάν Το κατά Ιωάννην ευαγγέλιο. Σύγκριση του κατά Ιωάννην με τα συνοπτικά 6) Πράξεις των Αποστόλων: Ο απόστολος Παύλος στις Πράξεις και στις επιστολές 7) Α΄ και Β΄ επιστολές προς Θεσσαλονικείς. Το πρόβλημα της ψευδεπιγραφίας 8) Προς Γαλάτας επιστολή. Προς Ρωμαίους επιστολή 9) Α΄ και Β΄ Κορινθίους Επιστολές αιχμαλωσίας Α΄: Προς Φιλιπησίους και προς Φιλήμονα 10) Επιστολές αιχμαλωσίας Β΄: Προς Εφεσίους και προς Κολοσσαείς Ποιμαντικές επιστολές 11) Προς Εβραίους Καθολικές επιστολές Α΄: Ιακώβου, Α΄ και Β΄ Πέτρου 12) Καθολικές επιστολές Β΄: Α΄, Β΄ και Γ΄ Ιωάννου, Ιούδα 13) Αποκάλυψη ΑΣΚΗΣΗ 1) Εισαγωγή στο μάθημα της άσκησης – τεχνικές πληροφορίες του μαθήματος Ιστορία του χειρόγραφου κειμένου: υλικά, τυπολογία χειρογράφων Η θέση των χειρογράφων της Κ.Δ. στην αρχαία Εκκλησία 2) Τα σημαντικότερα χειρόγραφα της Κ.Δ. Α΄ : πάπυροι 3) Τα σημαντικότερα χειρόγραφα της Κ.Δ. Β΄ : μεγαλογράμματοι κώδικες σε περγαμηνές (Σιναϊτικός, Βατικανός, Αλεξανδρινός, Βέζα, παλίμψηστος του Εφραίμ κ.ά.) Χρήση των σχετικών ιστοσελίδων (π.χ. Codex Sinaiticus Project) 4) Τα σημαντικότερα χειρόγραφα της Κ.Δ. Γ΄: οι μικρογράμματοι κώδικες Κέντρα μελέτης των χειρογράφων της Κ.Δ. – Περιήγηση στις ιστοσελίδες των σχετικών προγραμμάτων (π.χ. CSNTM, Nestle-Aland Virtual Library κ.ά.) 5) Αρχές της κριτικής του κειμένου της Καινής Διαθήκης Ασκήσεις και παραδείγματα 6) Τύποι του κειμένου της Καινής Διαθήκης Α΄ – Ασκήσεις και παραδείγματα 7) Τύποι του κειμένου της Καινής Διαθήκης Α΄ - Το Εκκλησιαστικό/Βυζαντινό κείμενο : Σύγχρονες τάσεις στην έρευνα 8) Αρχαίες και σύγχρονες μεταφράσεις της Κ.Δ. - Μεταφράσεις της Κ.Δ. στη νεοελληνική 9) Εκδόσεις του κειμένου της Καινής Διαθήκης στο εξωτερικό και στην Ελλάδα 10) Εισαγωγή στο κριτικό υπόμνημα. Το παράδειγμα της 27ης κριτικής έκδοσης Nestle-Aland. Ασκήσεις και παραδείγματα 11) Κριτική έκδοση Nestle-Aland: σύμβολα στα περιθώρια των σελίδων της έκδοσης Σύμβολα μαρτύρων της χειρόγραφης παράδοσης Ασκήσεις και παραδείγματα 12) Κριτική έκδοση Nestle-Aland: σύμβολα στο κείμενο και στο κριτικό υπόμνημα Α΄ Ασκήσεις και παραδείγματα 13) Κριτική έκδοση Nestle-Aland: σύμβολα στο κείμενο και στο κριτικό υπόμνημα Α΄ Ασκήσεις και παραδείγματα.</p>					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					

Επιλογή 1: Ιωάννη Δ. Καραβιδόπουλου, *Εισαγωγή στην Καινή Διαθήκη*, εκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 32007 ISBN: 978-960-242-367-7
 Επιλογή 2: Σ. Αγουρίδη, *Εισαγωγή εις την Καινήν Διαθήκη*, εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα 31991 ISBN: 960-222-057-0

Κωδικός:	[Υ102]	Τίτλος μαθήματος:	ΠΑΤΡΟΛΟΓΙΑ Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΟΛΟΓΙΑ – ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΤΩΝ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ
Διδάσκων: Συμεών Πασχαλίδης			
Είδος μαθήματος:	Υποχρεωτικό	Περίοδος τάξης:	Χειμερινή
		ECTS:	5
		ΔΜ:	3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Παρουσιάζεται το εισαγωγικό πλαίσιο για τις πατρολογικές σπουδές, με διεξοδική αναφορά στη διαμόρφωση του επιστημονικού κλάδου της Πατρολογίας στην Ελλάδα και στη Δύση. Παρέχονται στους φοιτητές οι πληροφορίες για τα instrumenta studiorum των πατρολογικών σπουδών τόσο στην έντυπη όσο και στην ψηφιακή μορφή τους. Διευκρινίζεται η χρήση του προσδιορισμού «πατήρ» και «οικουμενικός διδάσκαλος» της Εκκλησίας κατά τους πρώτους χριστιανικούς αιώνες και διασαφηνίζεται το ιστορικό και θεολογικό πλαίσιο των διαφόρων πατερικών περιόδων. Εξετάζονται επίσης βασικά ζητήματα που αφορούν στην πατερική γραμματεία: το φαινόμενο της ανωνυμογραφίας και της ψευδεπιγραφίας, η μορφολογική και ειδολογική διάκριση των πατερικών κειμένων. Παρουσιάζεται επίσης με συστηματικό τρόπο η ιστορία, γραμματεία και θεολογία των Πατέρων και λοιπών χριστιανών συγγραφέων των τεσσάρων πρώτων αιώνων. Διασαφηνίζεται η βασική πατρολογική ορολογία και εξετάζεται το ιστοριογραμματολογικό πλαίσιο της ανάπτυξης της χριστιανικής γραμματείας από την μεταποστολική εποχή (Αποστολικοί Πατέρες) ως τα τέλη του 4ου αιώνα (Ιωάννης Χρυσόστομος και λοιποί Αντιοχειανοί θεολόγοι). Δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στην εξέλιξη της πατερικής θεολογίας από την εποχή των αποστολικών πατέρων ως τους Καππαδόκες πατέρες, μέσα στο έργο των οποίων διαμορφώνεται με συστηματικό τρόπο η ορθόδοξη θεολογία και ανθρωπολογία.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Προεισαγωγικά στην επιστήμη της Πατρολογίας και τη σημασία της για την Ορθόδοξη Θεολογία. Η ιστορία των πατρολογικών σπουδών στην Ελλάδα. Η εμφάνιση και ανάπτυξη των πατερικών σπουδών στη Δύση. 2. Instrumenta Studiorum στις πατρολογικές σπουδές: Α) Έντυπες πατρολογικές εκδόσεις [και μεταφράσεις], Κλείδες, Σειρές, περιοδικά και βιβλιογραφικές βάσεις, Β): Η Πατρολογία στο Διαδίκτυο (ψηφιακές βάσεις, πατρολογικοί ιστότοποι και λοιπό ηλεκτρονικό υλικό). [Φροντιστήριο στο Αναγνωστήριο της Θεολογικής Σχολής] 3. Πατέρες της Εκκλησίας – Οικουμενικοί Διδάσκαλοι – Εκκλησιαστικοί Συγγραφείς. Το πολιτισμικό και πνευματικό πλαίσιο της «εποχής» των Πατέρων: Παιδεία, γλώσσα, φιλοσοφία. 4. Οι περίοδοι της πατερικής γραμματείας. Θεολογικός χαρακτήρας και λογοτεχνική διαίρεση των πατερικών κειμένων. Ανωνυμογραφία και ψευδεπιγραφία στη χριστιανική γραμματεία. 5. Το ιστορικό και πολιτισμικό πλαίσιο ανάπτυξης του πρώιμου Χριστιανισμού. Πρώιμα είδη της εκκλησιαστικής γραμματείας (εκκλησιαστική ποίηση, αρχαίες εκκλησιαστικές διατάξεις, Σύμβολα πίστεως και λειτουργικά κείμενα. 6. Οι Αποστολικοί Πατέρες. 7. Οι αρχαίοι Απολογητές. Ελληνισμός, αίρεση και ορθοδοξία το 2ο και 3ο αιώνα: Χριστιανικά απόκρυφα, Γνωστικισμός και αντιαιρετικοί θεολόγοι (Ειρηναίος Λυώνος και Ιππόλυτος Ρώμης). 8. Οι Θεολόγοι της Μικράς Ασίας, η Αντιοχειανή και η Αλεξανδρινή Σχολή. 9. Οι μεγάλοι Αλεξανδρινοί Θεολόγοι: Κλήμης Αλεξανδρεύς, Ωριγένης και Δίδυμος ο Τυφλός 10. Αίρεση και Ορθοδοξία κατά τον 4ο αιώνα: Ο Αρειανισμός και οι υπέρμαχοι του δόγματος της Νικαίας. 11. Οι Καππαδόκες Πατέρες (Α): Μέγας Βασίλειος και Γρηγόριος Νύσσης. 12. Οι Καππαδόκες Πατέρες (Β): Γρηγόριος ο Θεολόγος και Αμφιλόχιος Ικονίου. 13. Ιωάννης ο Χρυσόστομος και η Αντιοχειανή Θεολογία.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
1. Βιβλίο [2687]: ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΟΛΟΓΙΑ. ΤΟΜΟΣ Α΄, ΧΡΗΣΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Κ.			

Λεπτομέρειες

2. Βιβλίο [13224]: *Εκκλησιαστική γραμματολογία και κείμενα πατερικής γραμματείας*, Τσάμης Δημήτριος Γ. Λεπτομέρειες

Κωδικός:	[Y103]	Τίτλος μαθήματος:	ΠΗΓΕΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
Διδάσκων: Βασίλειος Κουκουσάς			
Είδος μαθήματος:	Υποχρεωτικό	Περίοδος τάξης:	Χειμερινή
		ECTS:	4
		ΔΜ:	2
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<ul style="list-style-type: none"> - Οι πηγές της Ιστορίας της Εκκλησίας. - Παρουσίαση και ανάλυση των σημαντικότερων περιόδων της Ιστορίας της Εκκλησίας, με βάση τις πηγές. 			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Πηγές της Εκκλησιαστικής Ιστορίας. 2. Η Καινή Διαθήκη ως πηγή της Εκκλησιαστικής Ιστορίας 3. Βυζαντινοί Εκκλησιαστικοί Ιστορικοί, Α' (4ος -9ος αι.) 4. Βυζαντινοί Εκκλησιαστικοί Ιστορικοί, Β' (10ος-15ος αι.) 5. Βυζαντινοί κοσμικοί Ιστορικοί 6. Κείμενα των Πατέρων της Εκκλησίας 7. Άλλες πηγές της Εκκλησιαστικής Ιστορίας, Α': επιγραφές, ναοί, εκκλησιαστικά οικήματα, νομίσματα. 8. Άλλες πηγές της Εκκλησιαστικής Ιστορίας, Β': επιστολές, τυπικά, μονών, βιβλία περιηγήσεων. 9. Άλλες πηγές της Εκκλησιαστικής Ιστορίας, Γ': κρατικοί νόμοι, κ.α. 10. Πρακτικά Οικουμενικών Συνόδων, (Α -Β) 11. Πρακτικά Οικουμενικών Συνόδων, (Γ-Δ) 12. Πρακτικά Οικουμενικών Συνόδων, (Ε-ΣΤ-Ζ) 13. Σύγχρονες πηγές της Εκκλησιαστικής Ιστορίας: Περιοδικά, διαδίκτυο, βιβλία, ραδιόφωνο, εφημερίδες, τηλεόραση κ.α.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
<p>1. Κουκουσάς Βασίλειος, <i>Εγχειρίδιο Εκκλησιαστικής Ιστορίας</i>, εκδ. Όστρακον, Θεσσαλονίκη 2014. 2. Κουκουσάς Βασίλειος – Βαλαής Διονύσιος, <i>Θέματα Εκκλησιαστικής Ιστορίας</i>, τ. 1, εκδ. Μπαρμπουνάκης, Θεσσαλονίκη 2011.</p>			

Κωδικός:	[Y104]	Τίτλος μαθήματος:	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
Διδάσκων: Κωνσταντίνος Χρήστου (κατ' ανάθεση λόγω εκπαιδευτικής άδειας του κ. Κωνσταντίνου Μποζίνη)			
Είδος μαθήματος:	Υποχρεωτικό	Περίοδος τάξης:	Χειμερινή
		ECTS:	4
		ΔΜ:	3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Συστηματική παρουσίαση της εξέλιξης της φιλοσοφίας από τη γέννησή της στις ακτές της Μικράς Ασίας, τον 6ο αιώνα π.Χ., μέχρι την ύστερη βυζαντινή περίοδο.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1) Εισαγωγή στη φιλοσοφία 2) Η σχολή της Μιλήτου (Θαλής, Αναξίμανδρος, Αναξίμενης) 3) Πυθαγόρας και πυθαγόρειοι 4) Το γίνεσθαι του Ηράκλειτου και το εἶναι του Παρμενίδη 5) Οι «πολυαρχικοί φιλόσοφοι» Εμπεδοκλής, Δημόκριτος, Αναξαγόρας 6) Ο Σωκράτης και η σοφιστική κίνηση 7) Πλάτωνας 8) Αριστοτέλης 9) Η ελληνιστική φιλοσοφία (Σκέψη, Στοά και Κήπος) 10) Νεοπλατωνισμός και Πλωτίνος 11) Πρόσμιξη φιλοσοφικών ιδεών με το κήρυγμα των αποστόλων και των πατέρων της Εκκλησίας: οι απαρχές της βυζαντινής φιλοσοφίας 12) Περίοδοι και κυριότεροι εκπρόσωποι της βυζαντινής φιλοσοφίας 13) Πρωτοτυπία και ιδιότυπος χαρακτήρας της φιλοσοφίας τους αιώνες του Βυζαντίου.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
1. Ν. Ματσούκας, <i>Ιστορία της Φιλοσοφίας (Αρχαία Ελληνικής-Βυζαντινής-Δυτικοευρωπαϊκής με σύντομη εισαγωγή στη Φιλοσοφία)</i> , Θεσσαλονίκη 2002.			

Κωδικός:	[Y105]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ
Διδάσκοντες: Κυριακούλα Παπαδημητρίου, Σουλτάνα Λάμπρου και αρχιμ. Νικόδημος Σκρέττας (κατ' ανάθεση)			
Είδος μαθήματος:	Υποχρεωτικό	Περίοδος τάξης:	Χειμερινή
		ECTS:	4
		ΔΜ:	2
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Παρουσιάζεται σύντομα η ιστορία της Ελληνικής γλώσσας, εστιάζοντας στην Κοινή Ελληνιστική και στη γλώσσα των Πατέρων και των εκκλησιαστικών κειμένων, και εκθέτοντας τους λόγους που διαμόρφωσαν τη γλωσσική μορφή τους. Μελετώνται ανθολογημένα κείμενα των υπό εξέταση περιόδων και επεξηγούνται βασικά γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, ενώ σχολιάζεται σημασιολογικά το λεξιλόγιο των κειμένων. Επισημαίνονται οι διαφορές στη γλώσσα των βιβλικών και των εκκλησιαστικών κειμένων και διδάσκεται η κατάλληλη γλωσσική προσέγγιση.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. α) Σύντομη ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας. β) Φροντιστήριο στη γραμματική και στο συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας, 2. α) Η Κοινή Ελληνιστική γλώσσα των ελληνιστικών και των αυτοκρατορικών χρόνων. β) Το φαινόμενο του αττικισμού. Φροντιστήριο στη γραμματική και στο συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας. 3. α) Μορφολογικά και συντακτικά γνωρίσματα της Κοινής Ελληνιστικής γλώσσας. β) Φροντιστήριο στη γραμματική και στο συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας. 4. α) Παραδείγματα της Κοινής Ελληνιστικής από ανθολογημένα κείμενα της ελληνιστικής και ελληνορωμαϊκής εποχής. β) Φροντιστήριο στη γραμματική και στο συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας. 5. α) Παραδείγματα της αττικίζουσας γλώσσας από ανθολογημένα κείμενα της ελληνιστικής και ελληνορωμαϊκής εποχής. β) Φροντιστήριο στη γραμματική και στο συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας. 6. α) Η γλώσσα των Εβδομήκοντα. Επίλεκτα παραδείγματα. β) Φροντιστήριο στη γραμματική και στο συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας. 7. α) Η γλώσσα της Καινής Διαθήκης. Επίλεκτα παραδείγματα. β) Φροντιστήριο στη γραμματική και στο συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας. 8. α) Η Μεσαιωνική Ελληνική γλώσσα: λόγια και δημώδης. β) Φροντιστήριο στη γραμματική και στο συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας. 9. α) Παραδείγματα της Μεσαιωνικής Ελληνικής από ανθολογημένα λόγια κείμενα της βυζαντινής εποχής. β) Φροντιστήριο στη γραμματική και στο συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας. 10. α) Παραδείγματα της δημώδους Μεσαιωνικής Ελληνικής από ανθολογημένα κείμενα της δημώδους γραμματείας της βυζαντινής εποχής. β) Φροντιστήριο στη γραμματική και στο συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας. 11. α) Η γλώσσα των Πατέρων και εκκλησιαστικών συγγραφέων της βυζαντινής εποχής. Επίλεκτα παραδείγματα. β) Φροντιστήριο στη γραμματική και στο συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας. 12. α) Η εκκλησιαστική γλώσσα των λειτουργικών κειμένων. Επίλεκτα παραδείγματα. β) Φροντιστήριο στη γραμματική και στο συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας. 13. α) Παραβολή της γλώσσας των βιβλικών κειμένων και της γλώσσας των εκκλησιαστικών κειμένων. Χαρακτηριστικά παραδείγματα. β) Φροντιστήριο στη γραμματική και στο συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
<p>1) Βιβλίο [22766854]: Βιβλικά Σημαίνοντα και Σημαινόμενα, Παπαδημητρίου Κυριακούλα Λεπτομέρειες 2) Βιβλίο [3311]: Ιστορία της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, Χριστίδης, Α.-Φ. Λεπτομέρειες</p>			

Κωδικός:	[Y106]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ – ΥΜΝΟΛΟΓΙΑ
Διδάσκων: π. Σπυρίδων Αντωνίου			
Είδος μαθήματος: Υποχρεωτικό	Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 5	ΔΜ: 4
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Εισαγωγικά στην επιστήμη και τέχνη της Εκκλησιαστικής Μουσικής και της Υμνογραφίας. Σκιαγράφηση της βυζαντινής μουσικής έρευνας (ελληνικής και ξένης) και η εξέλιξη της Ψαλτικής Τέχνης. Παρουσίαση των βασικότερων μουσικολογικών όρων (Γένη, θέσις, μέλος, μελοποιός, μεγάλες υποστάσεις χειρονομίας, μετροφωνία, κ.λ.π.) Στοιχεία βυζαντινής μουσικής παλαιογραφίας και μελοποιίας. Ορολογία (καλλωπισμοί, συντμήσεις, κ.λ.π.). Μορφολογία του βυζαντινού μέλους. Η μετρική των ύμνων. Περίοδοι ανάπτυξης της βυζαντινής σημειογραφίας. Οι Εξηγήσεις της παλαιάς σημειογραφίας. Θεωρία, πράξη και άσκηση στην Ψαλτική Τέχνη (διατονικοί, χρωματικοί και εναρμόνιοι ήχοι). Η οκταηχία. Τροπαραϊακοί και ψαλμικοί ύμνοι. Οι σπουδαιότεροι μελωδοί και μελοποιοί. Παρουσίαση των υμνογραφικών όρων των κυρίων περιόδων της βυζαντινής υμνογραφίας (λ.χ. αντίφωνα, αναβαθμοί, αυτόμελα, καθίσματα, ιδιόμελα, προσόμοια, ειρμοί, κοντάκια, κ.λ.π.) και τα σχετικά ποιητικά και λειτουργικά βιβλία. Εξετάζεται η προέλευση και εξέλιξη της υμνογραφίας της αρχαϊκής Εκκλησίας, η γένεση του Κοντακίου και του ασματικού Κανόνα. Ο Ακάθιστος ύμνος. Παρουσιάζονται οι σπουδαιότεροι υμνογράφοι, οι εξηγητές και το έργο τους.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<ol style="list-style-type: none"> 1. ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΩΤΗ Γενικά περί της Βυζαντινής Μουσικολογίας. Σημασία και σκοπός. Ή Βυζαντινή Μελοποιία. Εισαγωγή στη Μουσική. Τα συστατικά του μέλους Οί φθόγγοι - Ή Μουσική κλίμακα. Διαστήματα - Τόνοι Ή γραφή της Βυζαντινής Μουσικής. Ασκήσεις. 2. ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΕΥΤΕΡΗ Πηγές της εκ/κής Μουσικής, κύριες και επικουρικές. Ορολογία. Θέσεις, Μεγάλες υποστάσεις, Χειρονομία, Μέλος, Μετροφωνία. Περί Μαρτυριών τῶν φθόγγων. Χαρακτήρες ἢ σημεία ποσότητας Χαρακτήρες ποσότητας. Ἡ ἀνάγνωσις τῶν χαρακτήρων ποσότητας Παραλλαγή - Μετροφωνία, Μέλος. Ασκήσεις. 3. ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΤΗ Ἡ φωνητικὴ ἐκτέλεσις καὶ ἡ ἀναπνοή. Μέθοδοι καὶ Προθεωρίες Βυζαντινῆς συστηματικῆς θεωρητικῆς συγγραφῆς Μεταβυζαντινῆς θεωρητικῆς συγγραφῆς. Μορφολογία τοῦ Βυζαντινοῦ μέλους. Τα σχήματα πλοκῆς τοῦ μέλους. Οἱ μεταβολῆς τῶν ἤχων. 4. ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΕΤΑΡΤΗ Ὁκταηχία. Οἱ ἤχοι καὶ τὰ Γένη τους. Περί τοῦ Διατονικοῦ γένους. Τὸ ἦθος τῶν ἤχων. Περίοδοι τῆς Βυζαντινῆς σημειογραφίας. Ἡ Νέα Μέθοδος τῆς Εκκλησιαστικῆς Μουσικῆς. Περί χρόνου. Χαρακτήρες χρόνου ἢ ἔγχρονες υποστάσεις. Ἡ σιωπὴ - Παύση. Ασκήσεις. 5. ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΕΜΠΤΗ Σύνθεσις χαρακτήρων. Σώματα καὶ πνεύματα Μικτὰ σημαδόφωνα. Τὰ παρεστιγμένα. Ἡ Χρονικὴ ἀγωγή. Ασκήσεις. Περί τοῦ Χρωματικοῦ γένους. 6. ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΚΤΗ Ἄχρονες Ὑποστάσεις. Χαρακτήρες Ποιότητας - Χειρονομικὰ σημάδια Χαρακτήρες ποιότητας. Ασκήσεις. Ονοματολογία καὶ περιεχόμενον μουσικῶν κωδικῶν (Ασματικόν, Ψαλτικόν, Στιχηράριον, Παπαδική, Ειρμολόγιον). Περί τοῦ Εναρμονίου γένους. 7. ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΒΔΟΜΗ Χριστιανικὴ Ποίησις καὶ Ὑμνογραφία. Προέλευσις καὶ εξέλιξις τῆς υμνογραφίας τῆς αρχαϊκῆς Εκκλησίας. Ἡ «ἐπιλύχνιος ευχαριστία». Κοινωνικοὶ Ὑμνοι τῆς Αρχαϊκῆς Εκκλησίας. Περί ρυθμοῦ καὶ Ρυθμοποιίας. Τὰ ἀρχαῖα ρυθμικὰ μέτρα. Ὁ ρυθμὸς τῶν ἐκκλησιαστικῶν μελῶν. Τονικὸς ρυθμὸς. Ἡ Μορφολογία Πολυελέων καὶ Τριαδικῶν. Καλλωπισμοὶ καὶ συντμήσεις. Ασκήσεις. Αυτόμελα Διατονικῶν ἤχων. 8. ΕΝΟΤΗΤΑ ΟΓΔΩΗ Ποιητῆς Ὀρησκευτικῶν Ποιημάτων. Οἱ υμνογραφικοὶ ὅροι τῶν κυρίων περιόδων τῆς βυζαντινῆς υμνογραφίας (αντίφωνα, αναβαθμοί, Απολυτικίον, καθίσματα, Ὑπακοή). Ψαλμικοὶ ὕμνοι. Τρισάγιος Ὑμνος, Ἀλληλουϊάρια. Ἡ Εξήγησις τῆς παλαιᾶς σημειογραφίας. Σημεῖα ἀλλοιώσεων. Ὑφέσεις καὶ Διέσεις Περί τῶν ἔλξεων. Πατριαρχικῆς Σχολῆς Ψαλτικῆς (ἐ΄-ιη΄αι.). 9. ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΝΑΤΗ Περί τῶν ἤχων. Τὰ συστατικά. Περί Μουσικῶν Συστημάτων Οἱ υμνογραφικοὶ ὅροι τῶν κυρίων περιόδων τῆς βυζαντινῆς υμνογραφίας (Αυτόμελα, προσόμοια, εξαποστειλάρια) 			

Ψαλμικοί ύμνοι. Χερουβικά, Κοινωνικά Άσκηση σε Αυτόμελα Διατονικών ήχων.

10. ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΕΚΑΤΗ Τα γένη –είδη μελοποιίας. Το Παπαδικό γένος-είδος μελοποιίας. Ψαλμικοί ύμνοι. Άνοιξαντάρια. Μακάριος άνηρ. Ψαλμικοί ύμνοι. Κεκραγάρια. Δοχές, Προκείμενα, Άμωμος, Αντίφωνα. Ήχος Πρώτος. Ασκήσεις.

11. ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΝΔΕΚΑΤΗ Η Ακμή της Λειτουργικής Υμνογραφίας. Το Κοντάκιο. Ρωμανός ο Μελωδός. Ο Ακάθιστος ύμνος. Το Κοντακάριον. Οί φθορές. Ήχος Πλάγιος του Τετάρτου. Ασκήσεις. Αυτόμελα χρωματικών ήχων. Η Τυπική διάταξη της Θείας Λειτουργίας.

12. ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΩΔΕΚΑΤΗ Οί τροπαριακοῦῖμοι. Η μετρική των ύμνων. Υμνογραφικοί όροι των κυρίων περιόδων της βυζαντινής υμνογραφίας (Εγκώμια, Ιδιόμελα, Στιχηρά, Δοξαστικά). Το Στιχηραρικό γένος μελοποιίας. Το Στιχηράριον. Άσκηση σε Αυτόμελα χρωματικών ήχων. Το Είρμολογικό Γένος Μελοποιίας. Οί Καταβασίες Το Προλογάριον. Άσκηση σε Αυτόμελα χρωματικών και εναρμονίων ήχων. Ήχος Πλάγιος του Πρώτου. Ασκήσεις. Οί χρώες. Ψαλμώδιση απλών ύμνων Βυζαντινών Λειτουργιών.

13. ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΕΚΑΤΗ ΤΡΙΤΗ Άλλα συστήματα μουσικής σημειογραφίας Αλφαβητικά και Πενταγράμμου. Ήχος Τέταρτος. Ασκήσεις. Ψαλμώδιση απλών ύμνων Βυζαντινών Λειτουργιών. Γένεση του ασματικού Κανόνα. Οί εννέα Ωδές. Μεγάλοι Κανονογράφοι. Ιωάννης ο Δαμασκηνός. Οί Κανόνες του. Ανδρέας Κρήτης. Ο Μέγας Κανών. Κοσμάς ο Μελωδός. Οί Κανόνες του.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

πρωτ. Σπ. Αντωνίου, *Εισαγωγή στη θεωρία και μορφολογία της ψαλτικής τέχνης και στη βυζαντινή υμνογραφία*, εκδ. Αλτιντζή, Θεσσαλονίκη 2013.

Κωδικός:	[Υ201]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ		
Διδάσκοντες: Ευαγγελία Δάφνη, Αθανάσιος Παπαρνάκης					
Είδος μαθήματος: Υποχρεωτικό		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 5	ΔΜ: 3	
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Η γνωριμία με την Παλαιά Διαθήκη και ενημέρωση στα εισαγωγικά θέματα της σύνθεσής της (ιστορικά, φιλολογικά, γραμματολογικά) για το σύνολο της συλλογής και για καθένα από τα 49 της βιβλία ξεχωριστά. Εισαγωγή στο γνωστικό αντικείμενο της Παλαιάς Διαθήκης: α) κατανόηση της θέσης και της αξίας της στη θεολογική επιστήμη και την εκκλησιαστική θεολογία, β) ενημέρωση στα βασικά επιστημονικά θέματα της μελέτης της, γ) κατανόηση των βασικών ερευνητικών προβληματισμών, δ) παρακολούθηση των βασικών σταθμών της πορείας της σύγχρονης επιστημονικής έρευνας σε αυτά και αξιολόγηση των πορισμάτων της, ε) γνώση και κατανόηση των βασικών στοιχείων της διαμόρφωσής της και του περιεχομένου της.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Εισαγωγικό. Ορολογία. Ορισμοί. Η επιστήμη της Εισαγωγής στην Π. Διαθήκη. Ιστορία του μαθήματος. 2. Γενική εισαγωγή: Η Παλαιά Διαθήκη ως ιστορία και αποκάλυψη 3. Η ιστορία του κανόνα της Παλαιάς Διαθήκης 4. Η ιστορία του κειμένου της Παλαιάς Διαθήκης. Αρχαίο κείμενο. 5. Η ιστορία του κειμένου της Παλαιάς Διαθήκης. Μεταφράσεις. Τα χειρόγραφα του Qumran 6. Η Μετάφραση των Ο΄: ιστορία, μέθοδος, σύγχρονη έρευνα 7. Ειδική εισαγωγή: Εισαγωγή στην Πεντάτευχο. Η σύνθεση της Πεντατεύχου 8. Τα βιβλία της Πεντατεύχου: συνθήκες συγγραφής, δομή, περιεχόμενο, διδασκαλία 9. Τα λοιπά ιστορικά βιβλία. 10. Τα ποιητικά βιβλία. 11. Τα προφητικά βιβλία I 12. Τα προφητικά βιβλία II 13. Τα προφητικά βιβλία III.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Σ. Καλαντζάκη, <i>Εισαγωγή στην Παλαιά Διαθήκη</i> , Θεσ/νίκη: Πουρναράς, 2006.					

Κωδικός:	[Υ202]	Τίτλος μαθήματος:	ΠΑΤΡΟΛΟΓΙΑ ΙΙ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ 5ο ΩΣ ΤΟΝ 8ο ΑΙ.		
Διδάσκων: Πιτταράς Θεόδωρος					

Είδος μαθήματος: Υποχρεωτικό	Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Διδάσκονται ο βίος, τα έργα και η θεολογία των Πατέρων της Εκκλησίας που έζησαν από τον 6 ^ο μέχρι και τον 11 ^ο αιώνα. Παρουσιάζονται εισαγωγικά ιστορικογραμματολογικά στοιχεία για τον κάθε ένα από τους Πατέρες και του έργου τους. Επεξηγούνται και αναλύονται βασικές θεολογικές θέσεις της διδασκαλίας τους.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Εισαγωγικό μάθημα σχετικό με τη σκέψη και τη διδασκαλία των πατέρων αυτής της περιόδου. 2. Αντιοχειανοί συγγραφείς με ιδιαίτερη αναφορά στον Νεστόριο Κων/πόλεως 3. Πρόκλος Κων/πόλεως: Τα κυριότερα σημεία του βίου, της εργογραφίας καθώς και εκτενή παρουσίαση της διδασκαλίας του. 4. Κύριλλος Αλεξανδρείας: Παρουσίαση του βίου, των συγγραμμάτων και της διδασκαλίας του. 5. Θεοδώρητος Κύρου: Βιογραφικά στοιχεία, γραμματεία και θεολογία. 6. Διονύσιος Αρεοπαγίτης (Ψευδο-Διονύσιος): Συγγραφέας, συγγράμματα και διδασκαλία των αρεοπαγητικών κειμένων. 7. Λεόντιος Βυζάντιος: Εξέταση του βίου, των συγγραμμάτων και της θεολογικής διδασκαλίας του. 8. Αναστάσιοι Σιναίτες: Παρουσίαση βίου, εργογραφίας και της διδασκαλίας των. 9. Μάξιμος ο Ομολογητής Ι: Κύρια σημεία του βίου, των έργων και της διδασκαλίας του. 10. Μάξιμος ο Ομολογητής ΙΙ: Εκτενέστερη παρουσίαση της θεολογίας του μέσα από κείμενα του ιερού πατρός. 11. Σωφρόνιος Ιεροσολύμων: Ο βίος, το συγγραφικό έργο και η θεολογία του. 12. Θεολόγοι της εικονομαχικής περιόδου: Ειδικότερα, βιογραφικά στοιχεία, συγγράμματα και διδασκαλία του Ιωάννη Δαμασκηνού. 13. Ο βίος, το συγγραφικό έργο και η διδασκαλία του Θεοδώρου Στουδίτη.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
1. Π. Χρήστου, <i>Ελληνική Πατρολογία</i> τ. Ε', εκδ. Κυρομάνος, Θεσ/νίκη 2006. 2. Στ. Παπαδόπουλου, <i>Πατρολογία</i> τ. Γ', εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα 2010.			

Κωδικός:	[Υ203]	Τίτλος μαθήματος:	ΓΕΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ
Διδάσκων: Κωνσταντίνος Χρήστου			
Είδος μαθήματος: Υποχρεωτικό	Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Παρουσιάζεται η ιστορική εξέλιξη και αξιολογούνται τα πιο σημαντικά γεγονότα που αφορούν στον ιστορικό βίο της Εκκλησίας και συνδέονται με τη φύση και την αποστολή της στον κόσμο. Η επικράτηση του Χριστιανισμού εντός της ελληνορωμαϊκής οικουμένης και η διαμόρφωση των σχέσεων με την πολιτεία. Η εμφάνιση των αιρέσεων και η αντιμετώπισή τους. Η εξέλιξη του εκκλησιαστικού οργανισμού. Ο εκχριστιανισμός της Ευρώπης. Η διάσπαση του χριστιανικού κόσμου σε ανατολικό και δυτικό και οι απόπειρες επανένωσης.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Η νομιμοποίηση του Χριστιανισμού και οι σχέσεις Εκκλησίας και πολιτείας. 2. Ο Αρειανισμός και οι δύο πρώτες Οικουμενικές Σύνοδοι. 3. Οι χριστολογικές έριδες. Η Δ' Οικουμενική Σύνοδος. 4. Αντιχαλκηδονισμός και νεοχαλκηδονισμός. Ε' Οικουμενική Σύνοδος. 5. Μονοενεργητισμός και μονοθελητισμός. 6. Εικονομαχία. 7. Η εξέλιξη του διοικητικού συστήματος της Εκκλησίας. 8. Ιεραποστολή. 9. Ρώμη και Κωνσταντινούπολη. 10. Το Σχίσμα του 1054. 11. Η Εκκλησία της Ανατολής. 12. Η Εκκλησία της Δύσης. 13. Η Σύνοδος της Φερράρας – Φλωρεντίας.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
1. Βλ. Φειδάς, <i>Εκκλησιαστική Ιστορία</i> , τ. 2, Αθήνα 2002.			

Κωδικός:	[Υ204]	Τίτλος μαθήματος:	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ, ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΠΡΕΣΒΥΓΕΝΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
-----------------	--------	--------------------------	--

Διδάσκων: Ιωάννης Μπάκας			
Είδος μαθήματος: Υποχρεωτικό	Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<ul style="list-style-type: none"> - Η διαμόρφωση και εξέλιξη των εκκλησιαστικών διοικητικών θεσμών και της εκκλησιαστικής γεωγραφίας. - Το Πατριαρχικό σύστημα διοίκησης της Εκκλησίας ως εξέλιξη του μητροπολιτικού και εξαρχικού συστήματος. - Η θεωρία της «Πενταρχίας» των Πατριαρχών. - Η ιστορία του Οικουμενικού Πατριαρχείου, καθώς και των άλλων Πρεσβυγενών Πατριαρχείων (Αλεξανδρείας, Αντιοχείας, Ιεροσολύμων) καθώς και η ιστορία της Εκκλησίας της Ελλάδος. 			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Εισαγωγή στη διοικητική οργάνωση του Ρωμαϊκού κράτους και της χριστιανικής Εκκλησίας. 2. Το Μητροπολιτικό σύστημα διοίκησης. Οργάνωση, πλεονεκτήματα, προβλήματα. 3. Το ενδιάμεσο σύστημα της «Εξαρχίας». Η Εκκλησία της Κύπρου. 4. Το «Πατριαρχικό» σύστημα διοίκησης. Η θεωρία της Πενταρχίας των Πατριαρχών. 5. Όρια και δικαιοδοσίες των εκκλησιαστικών διοικήσεων. 6. Αποστολικότητα Ανδρέου και Ιωάννου στον Θρόνο της Κωνσταντινούπολης. 7. Πρεσβεία του θρόνου Κωνσταντινουπόλεως. Ο 28ος κανών της Χαλκηδόνας. 8. Η εκκλησιαστική γεωγραφία της Εκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως. 9. Η Εκκλησία Αλεξανδρείας από την Α΄ στην Δ΄ Οικουμενική Σύνοδο 10. Η Εκκλησία Αντιοχείας κατά τους πέντε πρώτους αιώνες. 11. Η διοικητική προαγωγή της Εκκλησίας των Ιεροσολύμων σε «Πατριαρχείο». 12. Ιστορία της Εκκλησίας στον ελλαδικό χώρο. 13. Η Εκκλησία της Ελλάδος.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
1. Βασίλειος Κουκουσάς-Διονύσιος Βαλαής, <i>Θέματα Εκκλησιαστικής Ιστορίας</i> , τ. 2, εκδ. Μπαρμπουνάκης, Θεσσαλονίκη 2011. 2. Μητροπολίτης Ηλιουπόλεως και Θείρων Γεννάδιος, <i>Ιστορία του οικουμενικού Πατριαρχείου</i> , τ. 1 (Βυζαντινοί χρόνοι), εκδ. Αφων Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2001. 3. Βασίλειος Κουκουσάς, <i>Πτυχές της Βυζαντινής και Εκκλησιαστικής Ιστορίας</i> , εκδ. Ostrakon, Θεσσαλονίκη 2014.			

Κωδικός:	[Υ205]	Τίτλος μαθήματος:	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΗΓΕΣ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ
Διδάσκων: π. Κωνσταντίνος Καραϊσαρίδης			
Είδος μαθήματος: Υποχρεωτικό	Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4	ΔΜ: 2
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Περιγραφή βασικών θεμάτων της λατρείας. Κατανόηση και καλύτερη συμμετοχή στα τελούμενα στη θεία λατρεία. Παροχή εφοδίων για περαιτέρω εμβάθυνση και έρευνα πάνω στην ιστορική εξέλιξη και ερμηνεία των λατρευτικών μορφών.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Ορισμός της Λειτουργικής, αντικείμενο του μαθήματος, μέθοδος ερεύνης, σχέσεις με άλλους συγγενείς και βοηθητικούς κλάδους. 2. Σύντομη ιστορία της θείας λατρείας. 3. Ο Χριστιανικός Ναός (ο Ναός στην Π.Δ., στην Κ.Δ., Ναός και Εκκλησία, εγκαίνια Ναού). 4. Λειτουργικά Σκεύη, ιερά άμφια, λειτουργικά βιβλία. 5. Ακολουθίες του νυχθημέρου (Εσπερινός, Απόδειπνο, Μεσονυκτικό, Όρθρος, Ώρες). 6. Εορτολόγιο (γενικά περί του εκκ/κού ημερολογίου, εορτή της Κυριακής, δεσποτικές εορτές, θεομητορικές εορτές, εορτές των αγίων Αγγέλων και του Τιμίου Σταυρού, μνήμες αγίων). 7. Η θεία λειτουργία στην αρχαία Εκκλησία (η θεία λειτουργία τους τρεις πρώτους αιώνες, η θεία λειτουργία μετά τον 4ο αιώνα, λειτουργικοί τύποι). 8. Λειτουργίες βυζαντινού λειτουργικού τύπου, λειτουργία Προηγιασμένων Δώρων. 9. Τα ιερά μυστήρια γενικά. Τα μυστήρια της χριστιανικής μυσήσεως (Βάπτισμα, Χρίσμα, Ευχαριστία). 10. Μετάνοια, Εξομολόγηση, ιερό Ευχέλαιο. 11. Γάμος, χειροτονία, χειροθεσίες. 12. Μ. Αγιασμός, περιστατικές ακολουθίες, ευχές σε διάφορες περιστάσεις. 13. Λειτουργικό λεξιλόγιο.			

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Ο χριστιανικός ναός, Ιστορική και Θεολογική θεώρηση, Καραϊσαρίδης Κωνσταντίνος, εκδ. Άθως.			
Κωδικός:	[Υ206]	Τίτλος μαθήματος:	ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ
Διδάσκουσα: Αγγελική Τριβυζαδάκη			
Είδος μαθήματος:	Υποχρεωτικό	Περίοδος τάξης:	Εαρινή
		ECTS:	4
		ΔΜ:	3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Παρουσίαση των μνημίων και των βασικότερων εκπροσώπων της βυζαντινής, μεταβυζαντινής και νεοελληνικής εκκλησιαστικής τέχνης. Εκμάθηση του τρόπου περιγραφής και τεκμηρίωσης ενός μνημείου του παρελθόντος.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Εισαγωγή στην χριστιανική τέχνη και την μελέτη της, 2. Τέχνη των τάφων και των κατακομβών, 3. Ναοδομία της παλαιοχριστιανικής περιόδου, 4. Ζωγραφική της παλαιοχριστιανικής περιόδου, 5. Η τέχνη της εικονομαχίας, 6. Μεσοβυζαντινή ναοδομία, 7. Μεσοβυζαντινή ζωγραφική, 8. Υστεροβυζαντινή ναοδομία, 9. Υστεροβυζαντινή ζωγραφική, 10. Μεταβυζαντινή ζωγραφική, 11. Η χριστιανική τέχνη της εποχής της Τουρκοκρατίας, 12. Νεοελληνική χριστιανική τέχνη, 13. Ανασκόπηση των σημαντικότερων σταθμών της χριστιανικής τέχνης.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
ΙΩΑΝΝΑ ΣΤΟΥΦΗ-ΠΟΥΛΗΜΕΝΟΥ, ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ, Αθήνα 2010.			

Κωδικός:	[Υ207Π]	Τίτλος μαθήματος:	ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ
Διδάσκων: Ηρακλής Ρεράκης			
Είδος μαθήματος:	Υποχρεωτικό	Περίοδος τάξης:	Εαρινή
		ECTS:	5
		ΔΜ:	3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Το μάθημα περιλαμβάνει μία επισκόπηση των επιμέρους προσεγγίσεων που σχετίζονται με την εισαγωγή και την ενσωμάτωση των σύγχρονων τεχνολογιών που αποκαλούνται με τον όρο Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών γενικότερα στο χώρο της Θεολογικής Επιστήμης και της έρευνας και ειδικότερα στη διδασκαλία του Μαθήματος των Θρησκευτικών στην Εκπαίδευση.</p> <p>Οι φοιτητές, αφού κατανοήσουν τη σημασία και το ρόλο της Πληροφορικής και των Νέων Τεχνολογιών στη μαθησιακή διαδικασία θα μπορούν αφενός να ερευνούν στο χώρο της θεολογικής επιστήμης με τη βοήθεια και τη χρήση των Νέων Τεχνολογιών και αφετέρου θα εκπαιδευτούν για να μπορούν να χρησιμοποιούν αργότερα, ως εκπαιδευτικοί, στην διδακτική διαδικασία τις εποπτικές και τις ερευνητικές δυνατότητες που τους παρέχει ο χώρος της Πληροφορίας και της εκπαιδευτικής Τεχνολογίας (πολυμέσα, εκπαιδευτικό λογισμικό, διαδραστικός πίνακας, powerpoint, μάθηση και εκπαίδευση από απόσταση κ.ά).</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Εισαγωγικά. Οι νέες τεχνολογίες στη θεολογία και στην εκπαίδευση. Γένεση-εξέλιξη-σύγχρονη κατάσταση. 2. Συστήματα-εργαλεία πληροφορικής κατάλληλα για εφαρμογές στην εκπαίδευση (γενική θεώρηση, είδη). 3. Επεξεργασία κειμένου ποικίλης μορφής (μαθήματα, φυλλάδια, σχολικές εφημερίδες κλπ.). 4. Εργαλεία ΤΠΕ για την υποστήριξη της εποπτικής διδασκαλίας (powerpoint). 5. Διαδραστικός πίνακας. 6. Εκπαίδευση από απόσταση: Μορφές και εργαλεία ασύγχρονης εκπαίδευσης. 7. Εκπαίδευση από απόσταση: Μορφές και εργαλεία σύγχρονης εκπαίδευσης. 8. Εκπαιδευτικό λογισμικό για το μάθημα των Θρησκευτικών. 9. Εργαλεία σχεδίασης μαθημάτων με τη χρήση ΤΠΕ για τη διδασκαλία και για την αξιολόγηση των μαθητών. 10. Η χρήση του διαδικτύου στην μαθησιακή διαδικασία. 11. Πρακτική Άσκηση - Εφαρμογές Ι. 12. Πρακτική Άσκηση - Εφαρμογές ΙΙ. 13. Αποτίμηση: Οφέλη, προβλήματα και κίνδυνοι από την			

χρήση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Ηρακλής Ρεράκης – Ευάγγελος Πεπές, Θεολογική Παιδεία και εκπαιδευτική τεχνολογία, εκδ. Δέσποινα Σφακιανάκη, Θεσσαλονίκη 2015

Κωδικός:	[Υ301]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ		
Διδάσκουσα: Κυριακούλα Παπαδημητρίου (εκπαιδευτική άδεια) - Αικατερίνη Τσαλαμπούνη					
Είδος μαθήματος: Υποχρεωτικό		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 5	ΔΜ: 3	
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
<p>Το μάθημα της Ερμηνείας της Καινής Διαθήκης πληροφορεί για το αντικείμενο, τη μεθοδολογία και τον σκοπό της επιστήμης της Ερμηνείας, και διαιρείται σε δύο μέρη: α) Ερμηνεία Επιστολών της Καινής Διαθήκης, και β) Ερμηνεία Συνοπτικών Ευαγγελίων.</p> <p>ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ:</p> <p>Το πρώτο μέρος επικεντρώνεται στην προς Φιλιππησίους Επιστολή. Παρουσιάζονται τα εισαγωγικά θέματα της Επιστολής και τα κοινωνικο-ιστορικά δεδομένα της εποχής, στα οποία εντάσσεται η κατάσταση των παραληπτών και τα οποία σχετίζονται με τα θέματα της Επιστολής. Γίνεται εξήγηση του κειμένου και παράλληλα ερμηνεία και θεολογική ανάπτυξη των νοημάτων του. Για την ερμηνεία χρησιμοποιούνται κατά βάση η παραδοσιακή πατερική ερμηνευτική μέθοδος σε συνδυασμό με σύγχρονες ερμηνευτικές μεθόδους, ανάλογα με την περίπτωση.</p> <p>ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΣΥΝΟΠΤΙΚΩΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΩΝ</p> <p>Το δεύτερο μέρος του μαθήματος επικεντρώνεται στην ερμηνεία επιλεγμένων περικοπών των συνοπτικών ευαγγελίων. Εξέταση / σύγκριση των ιδιοτήτων (από άποψης γλώσσας και ύφους, παραδόσεων και θεολογικών ενδιαφερόντων) των τριών συνοπτικών. Αξιοποίηση κατά την εξήγηση των επιμέρους περικοπών της πατερικής ερμηνευτικής παράδοσης και των σύγχρονων τάσεων στην ερμηνεία της Κ.Δ.</p>					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ					
<ol style="list-style-type: none"> Γενικά για το μάθημα της Ερμηνείας της Καινής Διαθήκης. Η επιστολή ως γραμματειακό είδος. Εισαγωγικά ζητήματα των παύλειων επιστολών. Η επίσκεψη του Παύλου στους Φιλίππους σύμφωνα με τις Πράξεις και την προς Φιλιππησίους Επιστολή. Εισαγωγικά για την προς Φιλιππησίους Επιστολή. Φιλ. 1, 1-2: Ο χαιρετισμός. Φιλ. 1, 3-11: Ευχαριστία και προσευχή για τους Φιλιππησίους. Φιλ. 1, 12-26: Οι συνθήκες φυλάκισης του αποστόλου. Φιλ. 1, 27 - 2, 4: Προτροπές για ταπείνωση και ενότητα. Φιλ. 2, 5-18: Το παράδειγμα του Χριστού. Φιλ. 2, 19-30: Η προσφορά του Τιμοθέου και του Επαφροδίτου. Φιλ. 3, 1-16: Οι κακοί εργάτες και ο Παύλος. Φιλ. 3, 17-4, 9: Το παράδειγμα του Παύλου και προτροπές να ζουν σύμφωνα με το ευαγγέλιο. Φιλ. 4, 10-20: Ευχαριστία του Παύλου για τη βοήθεια των Φιλιππησίων. Φιλ. 4, 21-23: Χαιρετισμοί. 					
ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΣΥΝΟΠΤΙΚΩΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΩΝ					
<ol style="list-style-type: none"> Εξηγητικά βήματα - πορεία ερμηνείας μίας ευαγγελικής περικοπής. Διαχρονικές και συγχρονικές προσεγγίσεις του κειμένου. Παραδείγματα - άσκηση. Οι πρόλογοι των τριών συνοπτικών. Η θέση τους στην αφηγηματική δομή των τριών ευαγγελίων κι η θεολογική τους σημασία. Οι παραβολές στους τρεις συνοπτικούς: ιδιαίτερα γνωρίσματα, ιστορία της ερμηνείας. Τρία ερμηνευτικά παραδείγματα: παραβολή σπορέως, παραβολή των δυο γιων, παραβολή του Ασώτου. Τα θαύματα στη συνοπτική παράδοση: ιδιαίτερα γνωρίσματα και είδη. Ερμηνευτικά παραδείγματα (ανάσταση της κόρης του Ιαείρου και θεραπεία της αιμορροούσας, κατάπαυση της 					

τρικυμίας).
6. Η επί του όρους ομιλία στο κατά Ματθαίον.
7. Το τέλος των τριών ευαγγελίων – Η περιγραφή του Πάθους και της Ανάστασης στους τρεις συνοπτικούς.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Βιβλίο [33197785]: Αριστεία στην προς Φιλιππησίους Επιστολή του απ. Παύλου, Παπαδημητρίου Κυριακούλα Λεπτομέρειες.
Βιβλίο [13192]: Αποστόλου Παύλου Επιστολές προς Εφέσιους Φιλιππήσιους Κολοσσαείς Φιλήμονα, Καραβιδόπουλος Ιωάννης Δ. Λεπτομέρειες.

Κωδικός:	[Υ302]	Τίτλος μαθήματος:	ΠΑΤΡΟΛΟΓΙΑ ΙΙΙ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ 9ο ΩΣ ΤΟΝ 15ο ΑΙ.		
Διδάσκουσα: Σουλτάνα Λάμπρου					
Είδος μαθήματος: Υποχρεωτικό		Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 5	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
<p>Παρουσιάζονται ο βίος, τα συγγράμματα και η διδασκαλία των Πατέρων και εκκλησιαστικών συγγραφέων, που έδρασαν κατά την περίοδο από τον 9^ο μέχρι και τον 15^ο αιώνα, και αντιμετωπίζονται τα σχετικά φιλολογικά και θεολογικά προβλήματα. Πρακτική άσκηση στη χρήση των πηγών της Πατρολογίας με βάση τις κλειδες και τα άλλα βοηθήματα.</p>					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
<p>1. Εισαγωγικά της γραμματείας της περιόδου από τον 9^ο έως τον 15^ο αιώνα. 2. Μέγας Φώτιος, βίος-συγγράμματα-διδασκαλία. 3. Συμεών Μεταφραστής, το αγιολογικό του έργο. Ιωσήφ ο υμνογράφος, Θεοφάνης ο Γραπτός, Κασσιανή η Υμνωδός και τα λατρευτικά τους κείμενα. 4. Μυστική Θεολογία: Συμεών ο Νέος Θεολόγος, βίος-συγγράμματα-διδασκαλία. Νικήτας Στηθάτος, βίος-συγγράμματα-διδασκαλία. 5. Το Σχίσμα μεταξύ Εκκλησίας Ανατολής και Δύσεως. Μιχαήλ Κηρουλάριος, βίος-συγγράμματα-διδασκαλία. Θεοφύλακτος Αχρίδος, βίος-συγγράμματα-διδασκαλία. Το ερμηνευτικό του έργο. 6 Διαλεκτική και Θεολογία: Ιωάννης Μαυρόπουλος, βίος-συγγράμματα-διδασκαλία. Μιχαήλ Ψελλός, βίος-συγγράμματα-διδασκαλία. Ιωάννης Ιταλός, βίος-συγγράμματα-διδασκαλία. Ευστράτιος Νικαίας, Μύρων Συκιδίτης, Σωτήριχος Παντεύγενος: βίος-συγγράμματα-διδασκαλία. 7. Δογματικοί της εποχής των Κομνηνών: Ευθύμιος Ζυγαβηνός, βίος-συγγράμματα-διδασκαλία. Νείλος Δοξαπατρός, βίος-συγγράμματα-διδασκαλία. Νικόλαος Μεθώνης, βίος-συγγράμματα-διδασκαλία. 8. Φιλολογία και Θεολογία κατά την εποχής των Κομνηνών: Ευστάθιος Θεσσαλονίκης, βίος-συγγράμματα-διδασκαλία. Μιχαήλ και Νικήτας Χωνιάτες, βίος-συγγράμματα-διδασκαλία. 9. Θεολόγοι του 15^{ου} αιώνα: Νικηφόρος Βλεμμύδης, Θεόδωρος Β' Λάσκαρις, Ιωάννης Βέκκος, Γρηγόριος Β' Κύπριος: βίος-συγγράμματα-διδασκαλία. 10. Μυστική θεολογία και ησυχασμός. Γρηγόριος Σιναΐτης, βίος-συγγράμματα-διδασκαλία. Γρηγόριος Παλαμάς, βίος-συγγράμματα-διδασκαλία. 11. Ιωάννης Καντακουζηνός, βίος-συγγράμματα-διδασκαλία. Φιλόθεος Κόκκινος, βίος-συγγράμματα-διδασκαλία. Νείλος Καβάσιλας, βίος-συγγράμματα-διδασκαλία. Νικόλαος Καβάσιλας, βίος-συγγράμματα-διδασκαλία. 12. Αντιησυχαστές θεολόγοι (Βαρλαάμ Καλαβρός, Γρηγόριος Ακίνδυνος, Νικηφόρος Γρηγοράς, Ιωάννης Κυπαρισσιώτης, Δημήτριος και Πρόχορος Κυδώνης, Μανουήλ Καλέκας: βίος-συγγράμματα-διδασκαλία). 13. Συμεών Θεσσαλονίκης, βίος-συγγράμματα-διδασκαλία. Ιωσήφ Βρυέννιος, βίος-συγγράμματα-διδασκαλία. Μάρκος Ευγενικός, βίος-συγγράμματα-διδασκαλία. Γεννάδιος Σχολάριος, βίος-συγγράμματα-διδασκαλία.</p>					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
<p>1. Π. Χρήστου, <i>Ελληνική Γραμματολογία</i>, τόμ. Β', εκδ. Κυρομάνος, Θεσσαλονίκη 2003. 2. Αρχιμ. Νικολάου Ιωαννίδη, <i>Θεολογία και γραμματεία από τον 9^ο αιώνα και εξής</i>, εκδ. Ν. Ιωαννίδη, Αθήνα 2007.</p>					

Κωδικός:	[Υ303]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΘΡΗΣΚΕΙΟΛΟΓΙΑ
Διδάσκων: Απόστολος Κραλίδης			
Είδος μαθήματος:	Υποχρεωτικό	Περίοδος τάξης:	Χειμερινή
		ECTS:	4
		ΔΜ:	2
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Το μάθημα παρουσιάζει α) την επιστήμη της Θρησκειολογίας, όπως αυτή αναπτύχθηκε μετά τα μέσα του 19ου αι. και εξής (ιστορική παρουσίαση, σχολές, τάσεις) β) αναπτύσσει βασικές αρχές και θέσεις αναφορικά με το φαινόμενο της θρησκείας, τις κατευθύνσεις της Θρησκειολογίας και των επιμέρους κλάδων της Ιστορίας Θρησκειών, Συγκριτικής Θρησκειολογίας και Φαινομενολογίας της Θρησκείας.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Η Θρησκειολογία ως Επιστήμη. Εισαγωγικά. 2. Η μελέτη της θρησκείας διαχρονικά. Μεθοδολογικές προσεγγίσεις. 3. Η προσέγγιση της θρησκείας ως φαινομένου του πολιτισμού από την αρχαιότητα έως τον 19ο αιώνα. Παραδοσιακές προοπτικές. 4. Μελετώντας την πολυσημία της θρησκείας μέσα στις τοπικές κοινωνίες: ανθρωπολογικές, κοινωνιολογικές, πολιτικές και οικονομικές προσεγγίσεις. 5. Η σύγχρονη μορφή της Θρησκειολογίας. Τάσεις και προοπτικές. 6. Κλάδοι της Θρησκειολογίας: α. Ιστορία θρησκειών. β. Συγκριτική Θρησκειολογία. γ. Φαινομενολογία της θρησκείας. 7. Το πρόβλημα του ορισμού της θρησκείας. 8. Ταξινόμηση-Τύποι θρησκειών. 9. Πώς οι άνθρωποι βιώνουν τη θρησκεία. Προοπτικές στη μελέτη της θρησκείας: α. φαινομενολογικές προσεγγίσεις. β. ψυχολογικές προσεγγίσεις. 10. Κρίνοντας τη θρησκεία: Κρίσιμες προοπτικές και αξιολογήσεις. 11. Μελετώντας τη ίδια τη θρησκεία: Προοπτικές και συμπεράσματα. α. Ιστορικές προσεγγίσεις. β. Συγκριτικές προσεγγίσεις. 12. Τελετουργία (έννοια και σημασία) 13. Η έννοια του ιερού στις θρησκείες.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
<p>1. Braun W., McCutcheon R., Εγχειρίδιο Θρησκειολογίας, Εκδόσεις Βάνια, Θεσσαλονίκη 2003. 2. Καρυώτογλου Α., Σπουδή στη Θρησκειολογία, Εκδόσεις Γρηγόρης, Αθήνα 2006. 3. Sharpe, E.J., Συγκριτική Θρησκειολογία: Ιστορική Εισαγωγή, Εκδόσεις Άρτος Ζωής, Αθήνα 2008.</p>			

Κωδικός:	[Υ304]	Τίτλος μαθήματος:	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ
Διδάσκοντες: Κωνσταντίνος Χρήστου, Ιωάννης Μπάκας			
Είδος μαθήματος:	Υποχρεωτικό	Περίοδος τάξης:	Χειμερινή
		ECTS:	4
		ΔΜ:	3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Η δημιουργία, διαμόρφωση και εξέλιξη της βυζαντινής πολιτιστικής σύνθεσης. Η επιβίωση της ανατολικής αυτοκρατορίας κατά την διάρκεια της κρίσης της ύστερης αρχαιότητας. Η εποχή του Ιουστινιανού Α'. Η κρίση του 7ου αιώνα και η επιβίωση του κράτους. Η διαμόρφωση και η εσωτερική εξέλιξη του Βυζαντινού Κράτους κατά την μεσοβυζαντινή περίοδο και το απόγειο της ακμής του Βυζαντίου. Η κατάρρευση του 11ου αιώνα και η αναδιοργάνωση των Κομνηνών. Ο 13ος και ο 14ος αιώνας. Ο Ελληνισμός κατά την Τουρκοκρατία. Η οργάνωση του γένους και η Εκκλησία.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Η διαμόρφωση του πρώιμου Βυζαντινού Κράτους και της βυζαντινής κοινωνίας. 2. Ιουστινιανός. 3. Ο 7ος αιώνας και η περίοδος των Ισαύρων. Επιβίωση και αλλαγή. 4. Η διαμόρφωση του βυζαντινού πολιτισμού. 5. Το απόγειο της βυζαντινής δύναμης. Νικηφόρος Φωκάς, Ιωάννης Τσιμισκής, Βασίλειος Β'. 6. Η διάλυση του κρατικού μηχανισμού και η κατάρρευση του Κράτους. Η αποκατάσταση της βυζαντινής ισχύος επί Κομνηνών. 7. Η Φραγκοκρατία και η παλινόρθωση της αυτοκρατορίας (1204-1282). 8. Παρακμή και πτώση. 9. Η βυζαντινή επίδραση και κληρονομιά. 10. Η τρίσημη ενότητα του Ελληνισμού: Αρχαιότητα, Βυζάντιο, Νέος Ελληνισμός. 11. Η οργάνωση του γένους και η επιβίωσή του κατά την οθωμανική κυριαρχία. 12. Το κοινωνικό και παιδευτικό έργο της Εκκλησίας. 13. Επισκόπηση του Ελληνισμού κατά περιοχές.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			

Κ. Γιαννακόπουλος, *Μεσαιωνικός Δυτικός Πολιτισμός. Και οι κόσμοι του Βυζαντίου και του Ισλάμ*, Θεσσαλονίκη, Κυρομάνος, 1993.

Κωδικός:	[Υ305]	Τίτλος μαθήματος:	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΙΙ. ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ
Διδάσκων: Αρχιμ. Νικόδημος Σκρέττας			
Είδος μαθήματος:	Υποχρεωτικό	Περίοδος τάξης:	Χειμερινή
		ECTS:	4
		ΔΜ:	3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Διδάσκονται εισαγωγικά ζητήματα της επιστήμης της Λειτουργικής. Πηγές της Λειτουργικής. Ιστορική εξέλιξη της θ. λατρείας. Λειτουργικοί τύποι της Ανατολής και της Δύσεως. Θέματα λειτουργικής Θεολογίας. Πρακτική άσκηση στη Λειτουργική.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1.Εισαγωγικά ζητήματα της επιστήμης της Λειτουργικής. 2.Έμμεσες και κύριες πηγές της Λειτουργικής. 3.Η θ. λατρεία στην Καινή Διαθήκη. 4.Ιστορική εξέλιξη της λατρείας από τον Β΄ μέχρι τον Ζ΄ αιώνα. 5.Η θ. λατρεία από τον Η΄ αιώνα μέχρι σήμερα. 6.Λειτουργικοί Τύποι της Ανατολής. 7.Λειτουργικοί Τύποι της Δύσεως. 8.Βυζαντινός Λειτουργικός Τύπος. 9.Η θεολογία του μυστηρίου της θ. Ευχαριστίας και οι διαφορές της Ορθοδόξου Ευχαριστιολογίας προς τις αιρετικές ευχαριστιακές αντιλήψεις. 10.Γενικές και ειδικές προϋποθέσεις συμμετοχής στο μυστήριο της θ. Ευχαριστίας. 11.Η ημέρα της Κυριακής στην εκκλησιαστική παράδοση και τη λειτουργική πράξη. 12.Τα προνόμια της Κυριακής έναντι των άλλων ημερών της εβδομάδος. 13.Μνημόσυνα και Κυριακή. Κυριακή και Ευχαριστία.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Αρχιμ. Νικ. Σκρέττα, <i>Η Θεία Ευχαριστία και τα προνόμια της Κυριακής κατά τη διδασκαλία των Κολλυβάδων</i> [Σειρά: Κανονικά και Λειτουργικά 7], εκδ. Μυγδονία, Θεσσαλονίκη 2008.			

Κωδικός:	[Υ306]	Τίτλος μαθήματος:	ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ
Διδάσκων: Κωνσταντίνος Κωτσιόπουλος			
Είδος μαθήματος:	Υποχρεωτικό	Περίοδος τάξης:	Χειμερινή
		ECTS:	4
		ΔΜ:	3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Εννοιολογική ανάπτυξη της Επιστήμης της Κοινωνιολογίας του Χριστιανισμού. Σχέσεις Ακαδημαϊκής Θεολογίας και Κοινωνιολογίας. Η κοινωνική διδασκαλία του Χριστιανισμού και η στάση του στα σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα. Κοινωνιολογία του δόγματος της ηθικής και της λατρείας της Εκκλησίας. Ο διαλογικός χαρακτήρας του χριστιανισμού σε Οικουμενικό επίπεδο.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Η εμφάνιση του Χριστιανισμού στην Κοινωνία του Ιουδαϊσμού και Ρωμαϊκού περιβάλλοντος. 2. Σχέσεις Διδασκάλου και Μαθητών. 3. Η αρχική μορφή της Εκκλησίας. 4. Η διαμόρφωση των εκκλησιαστικών λειτουργημάτων. 5. Η μετάβαση στην Παγκόσμια Εκκλησία. 6. Παράδοση, Παρόν και Μέλλον του Χριστιανισμού. 7. Η εκκοσμίκευση. 8. Χριστιανισμός και Ουτοπία. 9. Θρησκεία και πολιτική. 10. Σχέσεις Εκκλησίας- Πολιτείας και πολυπολιτισμικότητας 11. Σύγκρουση πολιτισμών και Χριστιανισμός. 12. Κοινωνική διδασκαλία του Χριστιανισμού. 13. Χριστιανική Φιλανθρωπία και Κοινωνική Πρόνοια.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
1. Γ. Μαντζαρίδης, <i>Κοινωνιολογία του Χριστιανισμού</i> , εκδ. Παρναρού, Θεσσαλονίκη 2010. 2. Ι. Πέτρου, <i>Κοινωνική Θεωρία και σύγχρονος πολιτισμός</i> , εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη.			

Κωδικός:	[Υ401]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΠΑΛΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ
-----------------	--------	--------------------------	---------------------------------

Διδάσκουσα: Ευαγγελία Δάφνη			
Είδος μαθήματος: Υποχρεωτικό	Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 5	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
«Αποκάλυψη Ησαΐου (Ησ. 24-27)» από το ά μέρος του βιβλίου του προφήτη Ησαΐου, εν συγκρίσει προς παράλληλα κείμενα από την Πεντάτευχο, τους Ψαλμούς και τα λοιπά προφητικά και ποιητικά βιβλία.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Εισαγωγικά I: Ιστορία έρευνας, ορολογία, μέθοδοι, βιβλιογραφία. 2. Εισαγωγικά II: Το βιβλίο του Ησαΐα. Ιστορικά, φιλολογικά και θεολογικά προβλήματα. 3. Γλωσσική Ανάλυση 4. Κριτική της Μεταφράσεως 5. Φιλολογική Κριτική 6. Μορφοκριτική και Μορφοϊστορία 7. Κριτική και Ιστορία των Προφορικών Παραδόσεων 8. Κριτική και Ιστορία των Γραπτών Παραδόσεων 9. Κριτική και Ιστορία της Συντάξεως 10. Προσδιορισμός του Ιστορικού Τόπου 11. Θεολογική Εξήγηση και Ερμηνεία 12. Κριτική και Ιστορία της Επιδράσεως και της Προσλήψεως I: Καινή Διαθήκη 13. Κριτική και Ιστορία της Επιδράσεως και της Προσλήψεως II: Πατερική Γραμματεία.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Ε.Γ. Δάφνη, <i>Η Αποκάλυψις Ησαΐου κατά τήν Μετάφρασιν τῶν Ο΄</i> , Θεσσαλονίκη 2013.			

Κωδικός:	[Y402]	Τίτλος μαθήματος:	ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΛΩΣΗ ΧΡΟΝΩΝ
Διδάσκουσα: Άννα Καραμανίδου			
Είδος μαθήματος: Υποχρεωτικό	Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Οικείωση με την Εκκλησιαστική Γραμματεία της Μεταβυζαντινής περιόδου μέχρι σήμερα. Το μάθημα αποβλέπει στην εμπέδωση του βίου, του έργου και της διδασκαλίας των Πατέρων και των Εκκλησιαστικών Συγγραφέων της περιόδου μετά την Άλωση (από το 1453 και εξής) Διδάσκονται ο βίος, τα συγγράμματα και η διδασκαλία των Πατέρων και των Εκκλησιαστικών συγγραφέων που έδρασαν στα μετά την Άλωση της Κωνσταντινουπόλεως χρόνια μέχρι σήμερα. Αντιμετωπίζονται τα σχετικά ιστορικά, φιλολογικά και κυρίως τα θεολογικά προβλήματα ανοίγοντας για την έρευνα νέες προοπτικές και σημαντικές αναθεωρήσεις. Επιχειρείται η εμπειριστατωμένη ανάλυση και ανατομία της σκέψεως των πατέρων και εκκλησιαστικών συγγραφέων κάτω από την οποία αναπτύχθηκε η θεολογική σκέψη και η εξέλιξή της, σε σύγκριση με τους προγενέστερους πατέρες και εκκλησιαστικούς συγγραφείς.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. «Επόμενοι τοις θείοις Πατράσι». Εισαγωγή στη Χριστιανική Γραμματεία από το 1453 έως σήμερα. 2. Ομοιότητες και διαφορές της Χριστιανικής Γραμματείας της Τουρκοκρατίας σε σύγκριση με την ιστορία της υστεροβυζαντινής θεολογίας. 3. Η επιρροή της διδασκαλίας των προγενέστερων Πατέρων και του αγίου Γρηγορίου Παλαμά, στην Μεταβυζαντινή περίοδο. 4. Η ανάπτυξη της Χριστιανικής Γραμματείας της μεταρρυθμίσεως, της αντιμεταρρυθμίσεως, του ευσεβισμού και του διαφωτισμού. Εκπρόσωποι της Προτεσταντικής Θεολογίας (βίος – έργο – διδασκαλία). 5. Εκπρόσωποι της Ρωμαιοκαθολικής Θεολογίας (βίος – έργο – διδασκαλία). 6. Εκπρόσωποι του ευσεβισμού . Θεολογία των χρόνων του διαφωτισμού. 7. Ελληνική Θεολογία. Δογματικοί του ΙΣΤ΄ αι. (βίος – έργο – διδασκαλία). Ενωτικοί (βίος – έργο – διδασκαλία). 8. Ο αγώνας των Ομολογιών (1590-1752). Συγγραφείς των Ομολογιών (βίος – έργο – διδασκαλία). Εθναπόστολοι (βίος – έργο - διδασκαλία). 9. Οι από έδρας Θεολόγοι του ΙΖ΄ αι. (βίος – έργο – διδασκαλία). Ορθολογιστές ΙΣΤ΄ - ΙΘ΄ αι. (βίος – έργο – διδασκαλία). Αγιορείτες (βίος – έργο – διδασκαλία). 10. Ελληνική Θεολογία του ΙΘ΄ αι. 11. Ερμηνεία Πατερικών Κειμένων της Τουρκοκρατίας. 12. Ερμηνεία Πατερικών Κειμένων της Τουρκοκρατίας. 13. Ανακεφαλαίωση – Συμπεράσματα – Προοπτικές.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
PODSKALSKY G., <i>Η Ελληνική Θεολογία επί Τουρκοκρατίας 1453-1821. Η Ορθοδοξία στη σφαίρα επιρροής</i>			

των δυτικών δογμάτων μετά τη μεταρρύθμιση. Μετάφραση Γ. Μεταλληνός, εκδ. Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα 2005.

Κωδικός:	[Y403]	Τίτλος μαθήματος:	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΣΛΑΒΙΚΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ		
Διδάσκων: Μιχαήλ Τρίτος					
Είδος μαθήματος:	Υποχρεωτικό	Περίοδος τάξης:	Εαρινή	ECTS:	4
ΔΜ: 3					
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Η ιστορία και η σημερινή κατάσταση των Ορθοδόξων Εκκλησιών της Βορείου και Νοτιοανατολικής Ευρώπης, σλαβικών και μη σλαβικών (Αλβανίας, Γεωργίας, Φιλανδίας, Εσθονίας και Ρουμανίας).					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Γενικά περί της Ορθοδόξου Εκκλησίας στα Βαλκάνια 2. Η Εκκλησία της Ρωσίας 3. Η Εκκλησία της Σερβίας 4. Η Εκκλησία της Αλβανίας. 5. Η Εκκλησία της Ρουμανίας. 6. Η Εκκλησία της Βουλγαρίας 7. Η Εκκλησία της Φιλανδίας. 8. Η Εκκλησία της Πολωνίας. 9. Η Εκκλησία της Εσθονίας. 10. Η Εκκλησία της Τσεχίας. 11. Τα προβλήματα της Ορθοδοξίας στα Βαλκάνια. 12. Η Εκκλησία της Ρουμανίας. 13. Οικουμενικό Πατριαρχείο και Σλαβικές Εκκλησίες.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Μιχ. Γ. Τρίτου, Ιστορία και σύγχρονος βίος των σλαβικών και λοιπών Ορθοδόξων Εκκλησιών, Θεσσαλονίκη 2013.					

Κωδικός:	[Y405]	Τίτλος μαθήματος:	ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ Ι. ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ		
Διδάσκων: Θεόδωρος Γιάγκου					
Είδος μαθήματος:	Υποχρεωτικό	Περίοδος τάξης:	Εαρινή	ECTS:	4
ΔΜ: 3					
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Οι φοιτητές διδάσκονται τα κεφάλαια που αναφέρονται στο γενικό μέρος του Κανονικού Δικαίου.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Η έννοια του Κανονικού Δικαίου. Σχέσεις Δικαίου και Θεολογίας. Το Κανονικό Δίκαιο στη σύγχρονη έρευνα. 2. Θεμελιώδεις πηγές του Κανονικού Δικαίου (Αγία Γραφή, Ιερά Παράδοση, Ιεροί Κανόνες). 3. Η συγκρότηση των πρώτων κανονικών συλλογών. Το corpus canonum της Εκκλησίας. 4. Οι νομοκανονικές συλλογές: Νομοκάνονας σε ν' τίτλους, Νομοκάνονας σε ιδ' τίτλους. 5. Συμπληρωματικές πηγές. Ενδημούσα Σύνοδος Κωνσταντινουπόλεως. 6. Τα ερμηνευτικά υπομνήματα. 7. Κανονικές αποκρίσεις 8. Εξομολογητάρια. 9. Υστεροβυζαντινές κανονικές πηγές 10. Κανονικές πηγές της Τουρκοκρατίας. Το κανονικό έργο των Κολλυβάδων. 11. Μοναστηριακά Τυπικά και Μοναχικοί Κανόνες. 12. Σύγχρονοι Καταστατικοί Χάρτες των Εκκλησιών. 13. Το Κανονικό Δίκαιο σε θέματα Πανορθόξου ενδιαφέροντος.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Παντελεήμονος Ροδοπούλου, Μητροπολίτου Τυρολόης και Σερεντίου, <i>Επιτομή Κανονικού Δικαίου</i> , Θεσσαλονίκη 2005.					

Κωδικός:	[Y406Π]	Τίτλος μαθήματος:	ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ		
Διδάσκων: Ηρακλής Ρεράκης					
Είδος μαθήματος:	Υποχρεωτικό	Περίοδος τάξης:	Εαρινή	ECTS:	5
ΔΜ: 3					
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Το μάθημα περιλαμβάνει γνώσεις, δεξιότητες, ικανότητες, στάσεις, αξίες, ιδέες και θεωρίες, που προσφέρονται ως προτάσεις στον εκπαιδευτικό, προκειμένου να αποκτήσει μια ικανή εποπτεία					

του επιστημονικού και επαγγελματικού του πεδίου και να μπορεί έτσι, αφενός να συμπεριφέρεται με όσο το δυνατό πιο παιδαγωγικό και αποτελεσματικό τρόπο και αφετέρου να αντιμετωπίζει με μεγαλύτερη ευχέρεια προβλήματα και δυσκολίες που εμφανίζονται είτε γενικότερα στη σχολική ζωή είτε ειδικότερα στη διδακτική του πράξη.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ

1. Παιδαγωγική ψυχολογία. Δάσκαλος – διδασκαλία. 2. Η ανάπτυξη του ανθρώπου- Προσωπική ανάπτυξη. 3. Η ανάπτυξη του ανθρώπου- Γνωστική ανάπτυξη. 4. Η ανάπτυξη του ανθρώπου- Κοινωνική ανάπτυξη. 5. Η ανάπτυξη του ανθρώπου- Ηθική ανάπτυξη. 6. Κληρονομικότητα και περιβάλλον. 7. Ωρίμανση και μάθηση. 8. Νοημοσύνη. 9. Μάθηση-Θεωρίες μάθησης. 10. Κίνητρα μάθησης. 11. Σχολική τάξη-Διαπροσωπικές σχέσεις στην τάξη. 12. Διαχείριση τάξης. 13. Εκπαιδευτική Αξιολόγηση.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Αχ. Καψάλης, Παιδαγωγική Ψυχολογία, έκδ. 4η, εκδ. Αφοί Κυριακίδη εκδόσεις Α.Ε., Θεσσαλονίκη 2015 (σελ.:30-78, 79-89,113-126,163-164,180-196,225-227,256-302,318-330,351-355,385-394,611-694).

Κωδικός:	[Υ407]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΚΟΣΜΟΣ (ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ)		
Διδάσκοντες: Θεόδωρος Γιάγκου - π. Αθανάσιος Γκίκας – Μιλτιάδης Βάντσος – Κωνσταντίνος Κωτσιόπουλος – Γεώργιος Γκαβαρδίνας – Δημήτριος Νικολακάκης					
Είδος μαθήματος: Υποχρεωτικό		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4	ΔΜ: 2	
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Η εκκλησιαστική ζωή υπό την πνευματική καθοδήγηση των ποιμένων της Εκκλησίας συνιστά έκφραση της θεολογίας της, ακολουθουμένων και των κανόνων της συμβίωσης των ανθρώπων. Οι θεσμοί και η προοπτική τους στο σύγχρονο κόσμο είναι το αντικείμενο του σεμιναριακού μαθήματος το οποίο θα εξετάσει πτυχές του Κανονικού Δικαίου, της Ποιμαντικής, της Ηθικής και της Κοινωνιολογίας. Το Σεμινάριο είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρον.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Εξατομικευμένη ποιμαντική φροντίδα. 2. Ποιμαντική και φιλανθρωπία. Διαχείριση κρίσεων. 3. Ποιμαντική φροντίδα για τη σύγχρονη Οικογένεια. 4. Ποιμαντική προσέγγιση των διαφυλικών σχέσεων. 5. Ποιμαντική και εξαρτήσεις (από ουσίες). 6. Ενοριακή Νομοθεσία. 7. Κανόνες και Ενοριακή πράξη. 8. Θέματα της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου. 9. Το γνήσιο και το νοθο στους ιερούς κανόνες 10. Οικολογική Ηθική 11. Η αξιοπρέπεια του ανθρώπου. 12. Θεολογία και Πολιτική στη σύγχρονη Κοινωνία. 13. Χριστιανισμός και σύγχρονη οικονομική κρίση.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Θεοδώρου Γιάγκου, πρωτ. Αθανασίου Γκίκα, Μιλτιάδη Βάντσου, Κωνσταντίνου Κωτσιόπουλου, Δημητρίου Νικολακάκη, Θεολογία και σύγχρονη εκκλησιαστική ζωή, εκδ. Μυγδονία, Θεσσαλονίκη 2013.					

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Κωδικός:	[ΥΕ01]	Τίτλος μαθήματος:	ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ		
Διδάσκων: Αθανάσιος Παπαρνάκης					
Είδος μαθήματος: ΥΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
<p>Συστηματική έκθεση και ανάλυση βασικών θεολογικών ιδεών και θεμάτων της Παλαιάς Διαθήκης, που άπτονται της θεολογίας, ανθρωπολογίας, χριστολογίας, σωτηριολογίας, εκκλησιολογίας, εσχατολογίας της και συνιστούν το περιεχόμενο της υπερφυσικής θείας αποκαλύψεως της. Σκοπός είναι η εξοικείωση με τη θεολογική σκέψη της Παλαιάς Διαθήκης, τους θεολογικούς προβληματισμούς, τις θρησκευτικές αντιλήψεις και το κοσμοείδωλο του αρχαίου Ισραήλ και των λαών και πολιτισμών της εποχής του, καθώς και η ενσωμάτωσή της στη θεολογία της Κ. Διαθήκης και της δογματικής θεολογίας της Εκκλησίας.</p>					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
<p>1. Εισαγωγικό. Περιγραφή του μαθήματος και του προγράμματος διδασκαλίας. Βασική ορολογία. 2. Η ιστορία της εξέλιξης της Θεολογίας της Παλαιάς Διαθήκης. Θεματολογία και προβληματισμοί στη σύγχρονη έρευνα 3. Κοσμολογία. Η εξαήμερη δημιουργία του κόσμου I. Εισαγωγικά στη διήγηση. Ερμηνεία 1,1-2 4. Κοσμολογία. Η εξαήμερη δημιουργία του κόσμου II. Ερμηνεία του κειμένου 1,3-2,4 5. Κοσμολογία. Η εξαήμερη δημιουργία του κόσμου και τα κοσμολογικά μοντέλα της σύγχρονης Φυσικής 6. Ανθρωπολογία. Η δημιουργία του ανθρώπου I. Εισαγωγικά στη διήγηση. Ερμηνεία 1,26-28 7. Ανθρωπολογία. Η δημιουργία του ανθρώπου II. Ερμηνεία 2,7 8. Ανθρωπολογία. Η καταγωγή του άνθρωπου και η επιστήμη της Βιολογίας 9. Ανθρωπολογία-Οικολογία. Οι πρωτόπλαστοι και ο παράδεισος. Ερμηνεία 2,8-17 10. Σωτηριολογία. Η πτώση των πρωτοπλάστων I. Ερμηνεία 2,18-3,7 11. Σωτηριολογία. Η πτώση των πρωτοπλάστων II. Ερμηνεία 3,8-24 12. Θεολογία. Το πρόσωπο του Θεού Γιαχβέ 13. Λατρεία. Η επίκληση του Ονόματος του Θεού στη λατρεία του Ισραήλ.</p>					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Στ. Καλαντζάκη, «Εν αρχή εποίησεν ο Θεός». Ερμηνευτική ανάλυση των περί δημιουργίας διηγήσεων της Γενέσεως, εκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2001.					

Κωδικός:	[ΥΕ02]	Τίτλος μαθήματος:	ΠΑΤΕΡΕΣ – ΓΡΑΦΗ – ΠΑΡΑΔΟΣΗ (ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ)		
Διδάσκων: Συμεών Πασχαλίδης - Αθ. Παπαρνάκης – Κυρ. Παπαδημητρίου - π. Χρήστος Φιλιώτης Αν. Καραμανίδου – Σ. Λάμπρου – Αικ. Τσαλαμπούνη – Θ. Πιτταράς					
Είδος μαθήματος: ΥΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 5	ΔΜ: 2
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
<p>Σεμιναριακό μάθημα το οποίο πραγματοποιείται με τη μορφή διαλέξεων από πατρολόγους, βιβλικούς και συστηματικούς θεολόγους. Στις διαλέξεις αυτές παρουσιάζεται η δυναμική διαπλοκή των σχέσεων των Πατέρων της Εκκλησίας με την Αγία Γραφή και την εκκλησιαστική Παράδοση. Οι Πατέρες, ακόμη και μέσα στο πλαίσιο των θεολογικών τους αγώνων για την προάσπιση του ορθόδοξου δόγματος, λειτούργησαν κυρίως ως ερμηνευτές της Γραφής, αφού μέσα στα κείμενα της Γραφής διατυπώθηκε το περιεχόμενο της πίστεως. Ωστόσο, η Γραφή δεν απετέλεσε το μοναδικό φορέα της Παράδοσης της Εκκλησίας. Εξίσου σημαντικός, τουλάχιστον κατά τους πρώτους χριστιανικούς αιώνες φορέας της αλήθειας της πίστεως καθίσταται και η άγραφη παράδοση, την οποία επικαλούνται τόσο οι Αλεξανδρινοί θεολόγοι όσο και οι Καππαδόκες πατέρες. Στο Σεμινάριο αυτό γίνεται αναφορά τόσο σε βασικά μεθοδολογικά ζητήματα (ερμηνευτικές αρχές και προϋποθέσεις των Πατέρων της Εκκλησίας) όσο και σε ειδικά θέματα που σχετίζονται με το τρίπτυχο Πατέρες-Γραφή-Παράδοση και αναπτύσσονται σε διαφορετικές</p>					

περιόδους, από τους πρώτους αιώνες ως την περίοδο της Τουρκοκρατίας.
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ
1. Εισαγωγικά ζητήματα του Σεμιναρίου. Οι πατέρες της Εκκλησίας και οι δύο μορφές της Παράδοσης 2. Βασικές ερμηνευτικές προϋποθέσεις στη σκέψη των πατέρων της Εκκλησίας 3. Ο Ωριγένης κι η αλληγορική ερμηνεία των Γραφών 4. Αγιογραφικά χωρία ερμηνευόμενα από Πατέρες και Εκκλησιαστικούς συγγραφείς στα πλαίσια της αντιρρητικής γραμματείας Α΄ 5. Διάλογος της σύγχρονης με την πατερική Ερμηνευτική. Από τον άγιο Ιωάννη Χρυσόστομο και τη λειτουργική πράξη στις θεωρίες των γλωσσικών πράξεων και την επιτελεστική ανάλυση 6. Το ζήτημα της Παράδοσης κατά την Αρειανική έριδα 7. Αρχές της πατερικής ερμηνευτικής κατά τον 4ο αιώνα: Μ. Αθανάσιος 8. Αγιογραφικά χωρία ερμηνευόμενα από Πατέρες και Εκκλησιαστικούς συγγραφείς στα πλαίσια της αντιρρητικής γραμματείας Β΄ 9. Οι βυζαντινές ερμηνευτικές σειρές (catenae) ως παράδειγμα πρόσληψης της Αγίας Γραφής. Το παράδειγμα της catena στο κατά Μάρκον Ευαγγέλιο 10. Ο άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης ως ερμηνευτής των Επιστολών του Απ. Παύλου 11. Η Θεοτόκος στην παράδοση της Εκκλησίας μέσα από πατερικά 12. Ο άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης ως ερμηνευτής των Καθολικών Επιστολών 13. Οι Πατέρες και η Παράδοση στη νεότερη και σύγχρονη θεολογική σκέψη – Ανακεφαλαίωση.
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ
Φλορόφσκυ Γεώργιος, <i>Αγία Γραφή, Εκκλησία, Παράδοσις</i> , [μτφρ. Δ. Τσάμης], εκδ. Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2003.

Κωδικός:	[ΥΕ03]	Τίτλος μαθήματος:	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΔΟΓΜΑΤΩΝ		
Διδάσκων: π. Χρήστος Φιλιώτης-Βλαχάβας					
Είδος μαθήματος: ΥΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
<p>Η εποχή που ξεκινά από την αρχή του δευτέρου αιώνα μέχρι και το τέλος των οικουμενικών συνόδων είναι καθοριστική για την ανάπτυξη των χριστιανικών δογμάτων. Ειδικότερα, η διδασκαλία του συγκεκριμένου μαθήματος καλύπτει την εποχή μέχρι και την τέταρτη οικουμενική σύνοδο, εποχή κατά την οποία αναπτύχθηκαν κυρίως τα βασικά δόγματα, το τριαδολογικό και χριστολογικό σε μία αντιπαραβολή με τις μεγάλες αιρέσεις, όπως για παράδειγμα ο αρειανισμός και ο νεστοριανισμός. Τα δόγματα, καρπός κυρίως της συνοδικής πράξης της Εκκλησίας, αποσκοπούν στη διασφάλιση της σωτηρίας του ανθρώπου και του σύμπαντος κόσμου. Έχοντας ως προϋπόθεση τα κείμενα και τη διδασκαλία της Αγίας Γραφής, εξετάζεται το θρησκευτικό και πολιτιστικό περιβάλλον εντός του οποίου γεννήθηκε και αναπτύχθηκε η χριστιανική πίστη (ιουδαϊσμός, ελληνική σκέψη, ρωμαϊκή αυτοκρατορία). Οδηγός για τη διδασκαλία αποτελεί αναμφίβολα η κειμενική παράδοση της Εκκλησίας, που εκκινεί από τα κείμενα της Παλαιάς και της Καινής Διαθήκης, συνεχίζεται με τους αποστολικούς και τους απολογητές πατέρες, με τον άγιο Ειρηναίο, το Μ. Αθανάσιο, τους καππαδόκες πατέρες, τον Κύριλλο Αλεξανδρείας κ. α.</p>					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
<p>1) Γενική εισαγωγή: α) ορισμός του δόγματος β) έννοια, χαρακτήρας και μέθοδος της ιστορίας των δογμάτων. Το περιβάλλον στο οποίο αναπτύχθηκε η χριστιανική πίστη (Ιουδαϊκός κόσμος, ελληνική παράδοση, imperium romanum) 2) Χριστιανική Αποκάλυψη και Ιστορία. Αγία Γραφή, Εκκλησία, Παράδοση. 3) Το πρόσωπο και το κήρυγμα του Χριστού (Ιωάννης, Αποστολικοί Πατέρες, Απολογητές). 4) Πρώτες νοθεύσεις της χριστιανικής δογματικής διδασκαλίας (Γνωστικισμός και δυαρχικά συστήματα). Η θεολογική συμβολή του αγίου Ειρηναίου. 5) Το τριαδικό δόγμα κατά τους τρεις πρώτους αιώνες. Μοναρχιανισμός. Αντίδραση κατά του Μοναρχιανισμού - Ωριγένης. 6) Το φαινόμενο του Αρειανισμού. Η θεολογία του Αρείου. Διάσπαση του αρειανισμού. Πνευματομάχοι. 7) Εκκλησιαστική και θεολογική αντιμετώπιση του Αρειανισμού. Η τριαδολογία των πατέρων του τετάρτου αιώνα (Μ. Αθανάσιος-Καππαδόκες</p>					

πατέρες). 8) Συνοδική πράξη της Εκκλησίας για την αντιμετώπιση του Αρειανισμού: Το σύμβολο Νικαίας-Κωνσταντινουπόλεως. 9) Το χριστολογικό δόγμα - Αντιοχειανός και Αλεξανδρινός χριστολογικός τύπος. Απολλινάριος. 10) Χριστολογία Θεοδώρου Μομφουεστίας και Νεστορίου. Γένεση της νεστοριανής έριδας. 11) Η Χριστολογία του αγίου Κυρίλλου Αλεξανδρείας και η τρίτη Οικουμενική Σύνοδος. 12). Ο Μονοφυσιτισμός του Ευτυχούς και η αντιμετώπισή του. Η τέταρτη Οικουμενική Σύνοδος. 13). Όρος της Χαλκηδόνας και προεκτάσεις του χριστολογικού δόγματος.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

1. ΣΚΟΥΤΕΡΗ Κ., *Ιστορία Δογμάτων*. Τόμος Β΄, Εκδ. Επιμέλεια Διαφημιστική Α. Ε., Αθήνα 2004.
2. ΜΑΡΤΖΕΛΟΥ Γ., *Ιστορία της Ορθόδοξης Θεολογίας και Πνευματικότητας*, Πανεπιστημιακές Σημειώσεις.

Κωδικός:	[ΥΕ04]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΔΟΓΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ Ι
Διδάσκουσα: Δέσπω Λιάλιου			
Είδος μαθήματος: ΥΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 2
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Συστηματική ερμηνεία των δογματικών και συμβολικών κειμένων της Ορθόδοξου Εκκλησίας των τριών πρώτων Οικουμενικών Συνόδων, ήτοι ερμηνεία των Συμβόλων, εισαγωγικών θεμάτων της Εκθέσεως των Διαλλαγών του 433 και των κανόνων δογματικού ενδιαφέροντος των τριών πρώτων Οικουμενικών Συνόδων.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Η σημασία της Αγίας Γραφής ως περιγραφής ιερών γεγονότων. 2. Αποκάλυψη και ερμηνεία. 3. Δόγμα, φυσικό σύμβολο, παραβολική και παραστατική σημασία των ιερών κειμένων. 4. Από την Αγία Γραφή στις αποστολικές βαπτισματικές διατυπώσεις. -Τα πρώιμα βαπτιστήρια Σύμβολα Πίστεως και η λειτουργική πράξη. 5. Από τα βαπτιστήρια Σύμβολα πίστεως στα συνοδικά Σύμβολα. 6. Αίτια και διεξαγωγή της Συνόδου της Νικαίας (Α΄ Οικουμενικής) – Αρειανικές διατυπώσεις. 7-9 . Ανάλυση του Συμβόλου Πίστεως της Νικαίας. 10-11. Αίτια και διεξαγωγή της Συνόδου της Κωνσταντινουπόλεως (Β΄ Οικουμενικής). – Θεματολογία. 12. Οι ιεροί κανόνες δογματικού ενδιαφέροντος των Οικουμενικών Συνόδων Νικαίας – Κωνσταντινουπόλεως. 13. Οι απαρχές των Χριστολογικών διατυπώσεων και η σύγκληση της Γ΄ Οικουμενικής Συνόδου στην Έφεσο.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Δέσπω Αθ. Λιάλιου, <i>Ερμηνεία Δογματικών και Συμβολικών κειμένων της Ορθόδοξου Εκκλησίας</i> , τόμ. Α, εκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1992.			

Κωδικός:	[ΥΕ05]	Τίτλος μαθήματος:	ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΕΣ ΑΙΡΕΣΕΙΣ
Διδάσκων: π. Βασίλειος Γεωργόπουλος			
Είδος μαθήματος: ΥΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 2
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Εισαγωγικά περί Αιρέσεων. Το ιστορικοθεολογικό πλαίσιο εμφάνισής τους. Αρχές, προέλευση, ανάπτυξη, παρουσία και κριτική των διαφόρων αιρετικών και παραχριστιανικών κινήσεων.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Εισαγωγικά περί αιρέσεων και παραχριστιανικών κινήσεων. 2. Το ιστορικό - δογματικό πλαίσιο εμφάνισης των αιρέσεων. 3. Η προέλευση των προτεσταντικών αιρέσεων. 4. Οι Μάρτυρες του Ιεχωβά Ι. 5. Οι Μάρτυρες του Ιεχωβά ΙΙ 6. Οι Αντβεντιστές της Ζ΄ Ημέρας. 7. Η Πεντηκοστιανική - Χαρismaticή κίνηση. 8. Οι Μορμόνοι. 9. Η Χριστιανική Επιστήμη. 10. Το σκηνικό των αιρέσεων στην Ελλάδα Ι. 11 Το σκηνικό των αιρέσεων στην Ελλάδα ΙΙ 12. Προσηλυτιστικές μέθοδοι και τρόποι. 13. Ορθόδοξη αντιμετώπιση του φαινομένου.			

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Πρωτ. Αντ. Αλεβιζόπουλου, *Εγχειρίδιο Αιρέσεων και Παραχριστιανικών ομάδων*, εκδ. Διάλογος - ΠΕΓ, Αθήνα 1994.

Κωδικός:	[ΥΕο6]	Τίτλος μαθήματος:	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΙΙΙ. ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ
Διδάσκων: π. Χρυσόστομος Νάσσης			
Είδος μαθήματος: ΥΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 2

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η συνολική παρουσίαση του ισχύοντος λειτουργικού συστήματος της Ορθόδοξης Εκκλησίας. Γνωριμία με τη λειτουργική παράδοση των βασικών λειτουργικών κέντρων στη διαμόρφωση του βυζαντινού λειτουργικού τύπου (Ιεροσόλυμα, μονή Στουδίου, Κωνσταντινούπολη, Άγιον Όρος). Περαιτέρω γνωριμία με τα εν χρήσει λειτουργικά βιβλία της Ορθοδόξου Εκκλησίας και τη συγκρότησή τους. Σκιαγράφηση της διαχρονικής πορείας των τελετουργικών εξελίξεων της χριστιανικής λατρείας και μελέτη της ισχύουσας τάξεως των ακολουθιών του νυχθημέρου (εσπερινού και όρθρου) και του λειτουργικού έτους.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ

1. Εισαγωγή στο μάθημα, η έννοια του όρου «λειτουργικός τύπος», οι λειτουργικοί τύποι της Ανατολής. 2. Ο βυζαντινός λειτουργικός τύπος (καταβολές και σταθμοί) Ι. 3. Ο βυζαντινός λειτουργικός τύπος (καταβολές και σταθμοί) ΙΙ. 4. Τα λειτουργικά βιβλία Ι. α. Ψαλτήριον, Προφητολόγιον, Πραξαπόστολος, Ιερόν Ευαγγέλιον. β. Το σύστημα των αγιογραφικών αναγνωσμάτων και η αναθεώρησή του. 5. Τα λειτουργικά βιβλία ΙΙ: Ευχολόγιον, Διατάξεις, Ωρολόγιον. 6. Τα λειτουργικά βιβλία ΙΙΙ. α. Τριώδιον, Πεντηκοστάριον, Μηναίον. β. Το πρόβλημα της αναθεώρησης των λειτουργικών βιβλίων. 7. Τα λειτουργικά βιβλία ΙV: Συναξάριον-Τυπικόν. α. Αρχαία βυζαντινά τυπικά. β. Το νεο-σαβαϊτικό τυπικό. γ. Τα σύγχρονα τυπικά Κωνσταντινουπόλεως. 8. Ακολουθίες του Ωρολογίου Ι. α. Εισαγωγή στις ακολουθίες του νυχθημέρου. β. Ο εσπερινός. 9. Ακολουθίες του Ωρολογίου ΙΙ: Ο όρθρος του Σαββάτου και της Κυριακής. 10. Ακολουθίες του Μηναίου. α. Ταξινόμηση βαθμών εορτασμού. β. Η αγρυπνία. 11. Ακολουθίες του Τριωδίου. 12. Ακολουθίες του Πεντηκοσταρίου. 13. Γενική συζήτηση - ανακεφαλαίωση.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Δημητρίου Βακάρου (πρωτοπρ.), *Το Βυζαντινο τυπικό. Δύο κείμενα ιστορικής προσέγγισης από τους Robert Taft και Miguel Arranz*, μετάφραση σχόλια, Θεσσαλονίκη 2003.

Κωδικός:	[ΥΕο8]	Τίτλος μαθήματος:	ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΙΙ. ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ
Διδάσκων: Δημήτριος Νικολακάκης (κατ' ανάθεση λόγω νόμιμης άδειας του κ. Γεωργίου Γκαβαρδίνια)			
Είδος μαθήματος: ΥΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το κύρος και η εφαρμογή των Ιερών Κανόνων. Ερμηνεία των Ιερών Κανόνων. Κατάργηση των Ιερών Κανόνων. Η σχέση κληρικών και λαϊκών. Κληρικοί – Μοναχοί. Τα όργανα της εκκλησιαστικής εξουσίας (Οικουμενικές Σύνοδοι – Τοπικές ή Επαρχιακές Σύνοδοι). Το επισκοπικό επαρχιακό πολίτευμα. Η διδακτική, η ιερατική και η διοικητική εξουσία στην Ορθόδοξη Εκκλησία. Το εκκλησιαστικό ποινικό δίκαιο. Η εκκλησιαστική περιουσία. Ζητήματα οικογενειακού δικαίου (γάμος – διαζύγιο). Σχέσεις Εκκλησίας και Πολιτείας.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ

1. Ο Εκκλησιαστικός οργανισμός. Σχέση κληρικών και λαϊκών. 2. Κληρικοί. Κτήση της ιδιότητας του κληρικού. Προσόντα του χειροτονούντος. Προσόντα του χειροτονουμένου. Αποτελέσματα της

χειροτονίας. 3. Μοναχοί – Μοναχές. Ιερές Μονές. 4. Τα όργανα της εκκλησιαστικής εξουσίας. Οικουμενικές Σύνοδοι – Τοπικές Σύνοδοι. 5. Το επισκοπικό επαρχιακό πολίτευμα. Επίσκοποι – Μητροπολίτες – Έξαρχοι/Πατριάρχες – Αρχιεπίσκοποι – Χωρεπίσκοποι και Βοηθοί Επίσκοποι. 6. Εκλογή των επισκόπων. Οι συνέπειες της χειροτονίας των επισκόπων. Η χηρεία της επισκοπής. Πρεσβύτεροι. Διάκονοι. 7. Η διδακτική, η ιερατική και η διοικητική εξουσία της Εκκλησίας. 8. Τα εκκλησιαστικά δικαστήρια. 9. Το δίκαιο της εκκλησιαστικής περιουσίας. 10. Ο γάμος. Το διαζύγιο. 11. Σχέσεις Εκκλησίας και Πολιτείας (Α). 12. Σχέσεις Εκκλησίας και Πολιτείας (Β). 13. Οι θεσμοί διοικήσεως του Οικουμενικού Πατριαρχείου και η Καταστατική νομοθεσία της Εκκλησίας στην Ελληνική Επικράτεια.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Παναγιωτάκου Παναγιώτη, Σύστημα του Εκκλησιαστικού Δικαίου κατά την εν Ελλάδι ισχύν αυτού, τόμ. Γ', Το ποινικόν δίκαιον της Εκκλησίας, Θεσσαλονίκη 1957.

Κωδικός:	[ΥΕ09]	Τίτλος μαθήματος:	ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΚΑΙ ΒΙΟΗΘΙΚΗ		
Διδάσκων: Μιλτιάδης Βάντσος					
Είδος μαθήματος: ΥΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Στο μάθημα αυτό εξετάζεται ένα ένα ευρύ φάσμα θεμάτων που καλύπτει τις βασικές θεματικές περιοχές της χριστιανικής ηθικής. Πιο συγκεκριμένα μελετάται το χριστιανικό ήθος στις διάφορες εκφάνσεις της πνευματικής ζωής και της σχέσης του ανθρώπου με το Θεό και το συνάνθρωπο, στις διάφορες εκδηλώσεις της κοινωνικής ζωής και, τέλος, στις σύγχρονες ηθικές προκλήσεις από το χώρο της ιατρικής επιστήμης και της βιοτεχνολογίας. Υπό αυτή την προοπτική εξετάζονται θέματα, όπως είναι η αρετή, η αμαρτία, η προσευχή, ο γάμος, η οικογένεια, η εργασία, ο πλούτος, η εξουσία, η βία, καθώς και θέματα βιοηθικής, όπως είναι η ευθανασία και η έκτρωση.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Η γνώση του αγαθού. 2. Το κακό και τα πάθη. 3. Ο απόλυτος χαρακτήρας και η προσαρμοστικότητα της χριστιανικής ηθικής 4. Θέματα της πνευματικής ζωής: η καλλιέργεια των αρετών. 5. Θέματα της πνευματικής ζωής: η μετάνοια, η πίστη και η ελπίδα. 6. Θέματα της πνευματικής ζωής: η αγάπη και η ελευθερία. 7. Θέματα κοινωνικής ηθικής: ο γάμος, η εργασία, ο πλούτος και η φτώχεια. 8. Θέματα κοινωνικής ηθικής: τα κοινωνικά προβλήματα και η φιλανθρωπία. 9. Θέματα κοινωνικής ηθικής: η εξουσία, η βία και ο πόλεμος. 10. Βιοηθική: η προσέγγιση της χριστιανικής ηθικής. 11. Βιοηθική: το ζήτημα της ευθανασίας (ο σύγχρονος προβληματισμός). 12. Βιοηθική: το ζήτημα της ευθανασίας (η χριστιανική θεώρηση). 13. Βιοηθική: το ζήτημα της έκτρωσης.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
1. Μιλτιάδης Βάντσος, <i>Η ιερότητα της ζωής</i> , εκδόσεις Δ. Σφακιανάκη, Θεσσαλονίκη 2010. 2. Γεώργιος Μαντζαρίδης, <i>Χριστιανική Ηθική II</i> , Εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2003.					

Κωδικός:	[ΥΕ10Π]	Τίτλος μαθήματος:	ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ		
Διδάσκων: Ηρακλής Ρεράκης					
Είδος μαθήματος: ΥΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 5	ΔΜ: 4
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Το μάθημα περιλαμβάνει γνώσεις και εμπειρίες για να καταστούν οι μαθητές ικανοί, μέσω της θεωρητικής τους κατάρτισης σε θέματα αγωγής να επικοινωνούν αργότερα δημιουργικά και γόνιμα με τους μαθητές τους, να τους αντιμετωπίζουν ως εν δυνάμει πολίτες της κοινωνίας, χωρίς να παραβιάζουν την προσωπική τους ελευθερία, να τους εμπνέουν αγάπη και σεβασμό προς τον «άλλο» και να είναι σε θέση να διαχειρίζονται με επιτυχία τη σχολική τάξη.					

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ

1. Η ιστορία της αγωγής. 2. Η αναγκαιότητα της αγωγής. 3. Ο σκοπός της αγωγής. 4. Η σχέση της αγωγής με τις ανθρωπολογικές επιστήμες. 5. Κοινωνικοποίηση και αγωγή. 6. Αγωγή και περιβάλλον (οικογένεια, κοινωνία, εκκλησία, φορείς κ.ά). 7. Διαπροσωπικές σχέσεις στο σχολείο 8. Σχέσεις παιδαγωγού και παιδαγωγούμενου. 9. Παιδαγωγικά προβλήματα (κοινωνικός αποκλεισμός, αναλφαβητισμός, πολυπολιτισμικότητα και αγωγή, ελεύθερος χρόνος κ.ά). 10. Διαχείριση της σχολικής τάξης. 11. Σύγχρονοι μέθοδοι αγωγής (διάλογος, μεθοδολογία, προγράμματα) – Μέσα αγωγής (έπαινος, τιμωρία, πειθαρχία – ελευθερία, κίνητρα μάθησης, εποπτεία, τεχνολογία) - (πρακτική σε σχολεία). 12. Ετερότητα και αγωγή (ΑμΕΑ, ψυχικά άρρωστα, αυτιστικά, υπερκινητικά παιδιά κ.ά.). 13. Η διά βίου μάθηση.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Ι. Κογκούλης, Εισαγωγή στην Παιδαγωγική, εκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2014.

Κωδικός:	[ΥΕ11]	Τίτλος μαθήματος:	ΘΕΟΛΟΓΙΑ, ΦΥΣΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ)		
Διδάσκουσες: Δέσπω Λιάλιου, Αικατερίνη Τσαλαμπούνη, Ελένη Αντωνοπούλου					
Είδος μαθήματος: ΥΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 5	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Το μάθημα αποβλέπει στην επαφή της Ορθόδοξης Θεολογίας με την ανάπτυξη των επιστημών διαχρονικά και ιδίως με τη Φυσική, τη Βιολογία και την Οικολογία.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1η ενότητα: Η ιστορία της Δημιουργίας στην Παλαιά Διαθήκη, 2η ενότητα: Οικολογία και Αγία Γραφή, 3η ενότητα: Βιβλική εσχατολογία και περιβάλλον, 4η ενότητα: Θρησκείες και περιβάλλον, 5η ενότητα: Ιστορία των φυσικών επιστημών Α΄, 6η ενότητα: Ιστορία των φυσικών επιστημών Β΄, 7η ενότητα: Διεπιστημονικότητα: το παράδειγμα της βιοθητικής, 8η ενότητα: Οικολογική ηθική, 9η ενότητα: Εισαγωγικά της Εξαήμερου του Μ. Βασιλείου, 10η ενότητα: Το κοσμοείδωλο της επιστήμης και της Θεολογίας- η εξέλιξη της δημιουργίας, 11η ενότητα: Για μία νέα Εξαήμερο, 12η ενότητα:Ο οικοπλανήτης μας Γη: εξέλιξη, ενότητα-ολότητα, 13η ενότητα: Διεπιστημονικά συμπεράσματα.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
1. Ν. Ματσούκα, <i>Επιστήμη Φιλοσοφία και Θεολογία στην Εξαήμερο του Μ. Βασιλείου</i> , Πουρναράς: Θεσσαλονίκη 1990, σσ. 229,					
2. Ν. Ματσούκα, <i>Ιστορία της Φιλοσοφίας</i> , Πουρναράς: Θεσσαλονίκη 2002, σσ. 609- 745.					

Κωδικός:	[ΥΕ21Π]	Τίτλος μαθήματος:	ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ		
Διδάσκων: Ηρακλής Ρεράκης					
Είδος μαθήματος: ΥΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 5	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Το μάθημα αφορά στην εκπαίδευση και κατάρτιση των φοιτητών στη Διδακτική και ειδικότερα στη Διδακτική των θεολογικών μαθημάτων του σχολείου. Ιδιαίτερα βάρος δίνεται στην απόκτηση γνώσεων και εμπειριών των φοιτητών σε θεωρητικό πλαίσιο, όσον αφορά την εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων και αρχών διδασκαλίας στη διδακτική διαδικασία του σχολείου γενικότερα και ειδικότερα στη διδακτική διαδικασία των θρησκευτικών. Σ' αυτό συντελεί η μεθοδική εξοικείωσή τους με τη διδακτική πράξη, η εφαρμογή των παιδαγωγικών κανόνων στην σχολική τάξη, η σύνδεση της διδακτικής με τα πολυμέσα και τη σύγχρονη τεχνολογία.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Εισαγωγή στη διδακτική μεθοδολογία. 2.Εισαγωγή στη διδακτική του μαθήματος των Θρησκευτικών. 3. Ο διδάσκων και ο διδασκόμενος ως παράγοντες διδασκαλίας. 4. Διδακτικές					

αρχές. 5. Διδακτικές μέθοδοι. 6. Προγράμματα Σπουδών και σχολικά βιβλία. 7. Σχεδιασμός πραγματοποίησης της διδασκαλίας. 8. Ο ρόλος της Αξιολόγησης της διδασκαλίας. 9 Η σημασία της εποπτείας και της εκπαιδευτικής Τεχνολογίας στη διδακτική. 10. Η διαπολιτισμική αγωγή και το μάθημα των Θρησκευτικών. 11. Σύγχρονες μορφές διδακτικής (ομαδοσυνεργατική, μέθοδος project, διαθεματικότητα). 12. Διδακτικά Σενάρια. 13. Βιωματική διδασκαλία και μάθηση.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Η. Ρεράκης, Διδακτική των Θεολογικών μαθημάτων στο ελληνικό σχολείο, εκδ. Δ. Σφακιανάκη, Θεσσαλονίκη 2015.

Κωδικός:	[YE23]	Τίτλος μαθήματος:	ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ. ΘΕΩΡΙΑ		
Διδάσκοντες: π. Αθανάσιος Γκίκας, Μιλτιάδης Βάντσος, Κωνσταντίνος Κωτσιόπουλος					
Είδος μαθήματος: ΥΕ		Περίοδος/τάξης: Χειμερινή		ECTS: 5	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Το ποιμαντικό έργο και η διακονία της Εκκλησίας στην κοινωνία αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της εκκλησιαστικής ζωής και παράδοσης. Στο πλαίσιο του μαθήματος εξετάζονται οι θεολογικές προϋποθέσεις του ποιμαντικού και κοινωνικού έργου της Εκκλησίας και οι επιμέρους μορφές που αυτό λαμβάνει προς αντιμετώπιση των σύγχρονων πνευματικών και κοινωνικών αναγκών του ανθρώπου. Στη συνάφεια αυτή εξετάζονται θέματα, όπως είναι η πνευματική πατρότητα, ο επανευαγγελισμός του ποιμνίου, η φιλανθρωπία, η ψυχαγωγία, η παγκοσμιοποίηση και η θρησκευτική ελευθερία.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Ποιμαντική και διάλογος στο σύγχρονο κόσμο 2. Ο ποιμένας και οικογένεια (ποιμαντική του γάμου) 3. Πνευματική πατρότητα 4. Ο ποιμένας και τα ψυχικά προβλήματα 5. Ο ποιμένας και επανευαγγελισμός του ποιμνίου 6. Πρόσωπο και κοινωνία: η κοινωνική ηθική της ορθόδοξης θεολογίας 7. Ελεημοσύνη και φιλανθρωπία: θεολογική θεώρηση 8. Υπογονιμότητα, ατεκνία και υιοθεσία 9. Σύγχρονες μορφές ψυχαγωγίας 10. Χριστιανισμός και πολιτική οικονομία 11. Παγκοσμιοποίηση και χριστιανική παγκοσμιότητα 12. Πολιτική και Χριστιανισμός 13. Θρησκευτική ελευθερία και κοινωνία πιστών – πολιτών.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Σταυρόπουλος Αλέξανδρος, Ορθόδοξη Συμβουλευτική Ποιμαντική, Εκδόσεις Αρμός, Αθήνα 2012.					

Κωδικός:	[YE07]	Τίτλος μαθήματος:	ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ ΚΑΙ ΟΜΙΛΗΤΙΚΗ		
Διδάσκων: Τρύφων Τσομπάνης					
Είδος μαθήματος: ΥΕ		Περίοδος/τάξης: Εαρινή		ECTS: 5	ΔΜ: 4
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Το περιεχόμενο του μαθήματος διαμορφώνεται στα βασικότερα σημεία που αφορούν στις ενότητες: Εισαγωγή στην Ομιλητική, Ιστορία του χριστιανικού κηρύγματος, Χαρακτηριστικά, έννοια και σκοπός του κηρύγματος. Ο διάκονος του κηρύγματος. Είδη και μορφή του κηρύγματος. Συγγραφή και εκφώνηση κηρύγματος. Αισθητική του λόγου και των λειτουργικών τεχνών, ναού, σκευών, αμφίων, ζωγραφικής.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Εισαγωγικά περί της Ομιλητικής. 2. Ιστορία του κηρύγματος (α΄-ίαιώνας) 3. Ιστορία του κηρύγματος (ια΄- κ΄αιώνας) 4. Το κήρυγμα σήμερα. Προβλήματα και προβληματισμοί. 5. Έννοια και σκοπός του κηρύγματος. 6. Χαρακτηριστικά του κηρύγματος. 7. Θέματα και πηγές του κηρύγματος. 8. Είδη του κηρύγματος. 9. Συγγραφή και εκφώνηση του κηρύγματος. Αισθητική του λόγου. 10. Αισθητική της θείας λατρείας. 11. Ζητήματα αισθητικής.(Ναός) 12. Ζητήματα αισθητικής.(σκευή-άμφια) 13. Ζητήματα αισθητικής.(εικόνες-διάκοσμος-τυπικό λατρείας και αισθητική).					

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Τρύφωνος Τσομπάνη, *Το Μυστήριο και η διακονία του λόγου*, εκδ. Μυδονία, 2010.

Κωδικός:	[YE12]	Τίτλος μαθήματος:	ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ
Διδάσκουσα: Αικατερίνη Τσαλαμπούνη			
Είδος μαθήματος: YE	Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Στη διάρκεια του εξαμήνου θα διδαχθούν: η ιστορία της έρευνας και τάσεις στο χώρο της Θεολογίας της ΚΔ, οι θεολογικές τάσεις που ανέπτυξαν συγκεκριμένες ομάδες του αρχέγονου Χριστιανισμού (π.χ. ελληνοιστές ή οι παύλειες κοινότητες), επιμέρους θεολογικά ζητήματα (π.χ. χριστολογία, σωτηριολογία) και η πρόσληψη της θεολογικής διδασκαλίας της ΚΔ από τους Πατέρες.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1) Εισαγωγικά - ιστορία της έρευνας 2) Το κήρυγμα του Ιησού κι η παράδοση για αυτόν 3) Οι ελληνοιστές κι η αραμαϊκή κοινότητα της Ιερουσαλήμ 4) Παύλος: χριστολογία, σωτηριολογία, ανθρωπολογία 5) Παύλος: εκκλησιολογία, εσχατολογία 6) Παύλος: ευαγγέλιο και Νόμος 7) Θεολογική διδασκαλία του κατά Λουκάν 8) Ιωάννεια θεολογία (χριστολογία, πνευματολογία) 9) Ιωάννεια θεολογία (εκκλησιολογία, εσχατολογία) 10) Θεολογία των Πράξεων των Αποστόλων 11) Θεολογία της προς Εβραίους 12) Θεολογία Α' Πέτρου 13) Πρόσληψη της διδασκαλίας της ΚΔ από τους Πατέρες.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
<p>1. Χρήστου Οικονόμου, <i>Θεολογία της Καινής Διαθήκης και πατερική ερμηνευτική</i>, εκδ. Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2002.</p> <p>2. Χρήστου Οικονόμου, <i>Η κλήση και οι απαρχές της ιεραποστολικής δράσης του Αποστόλου Παύλου</i>, εκδ. Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2008.</p>			

Κωδικός:	[YE13]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ
Διδάσκουσα: Αικατερίνη Τσαλαμπούνη (κατ' ανάθεση λόγω εκπαιδευτικής άδειας της κ. Κυριακούλας Παπαδημητρίου)			
Είδος μαθήματος: YE	Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 3 ΔΜ: 2
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Το μάθημα της Ερμηνευτικής των βιβλικών κειμένων πληροφορεί για το αντικείμενο, τη μεθοδολογία και τον σκοπό της Ερμηνευτικής επιστήμης. Γίνεται παρουσίαση, εφαρμογή και αποτίμηση των αρχαίων και των νεοτέρων ερμηνευτικών μεθόδων της Βίβλου, προσδιορισμός και κατανόηση των ιστορικοκοινωνικών, φιλοσοφικών και θεολογικών προϋποθέσεών τους. Ειδικότερα, εξετάζεται η γλώσσα ως μέσο ερμηνείας των βιβλικών κειμένων. Γίνεται παρουσίαση και αποτίμηση σύγχρονων γλωσσολογικών και γραμματολογικών θεωριών ερμηνείας, και διδάσκεται η εφαρμογή τους στα βιβλικά κείμενα.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Ορισμός της επιστήμης της Ερμηνευτικής. Σχέση γλώσσας και ερμηνείας. 2. Η ερμηνεία στον αρχαίο κόσμο, ελληνικό και ιουδαϊκό. 3. Η Καινή Διαθήκη ερμηνεύει την Παλαιά. 4. Η ερμηνεία της Γραφής στην αρχαία Εκκλησία. 5. Η ερμηνεία της Γραφής στον Μεσαίωνα. 6. Η πατερική ερμηνευτική παράδοση. Θεολογία, Ερμηνεία και Ερμηνευτική. Εκκλησία και Ερμηνευτική. 7. Ερμηνευτικές μέθοδοι των νεότερων χρόνων. Ιστορικοφιλολογική, μορφοϊστορική και</p>			

<p>συντακτική μέθοδος.</p> <p>8. Ρητορική, αφηγηματολογική και στρουκτουραλιστική μέθοδος.</p> <p>9. Πρόσληψη και διακειμενικότητα. Μέθοδος ανταπόκρισης του αναγνώστη.</p> <p>10. Πολιτισμική και συγκριτολογική μέθοδος. Κοινωνιολογική μέθοδος. Θεματικές μέθοδοι: φεμινιστική, φυλετική, αποικιοκρατική, πολιτική, κ.ά.</p> <p>11. Σημασιολογική, ιστορικοκοινωνική και πραγματολογική μέθοδος.</p> <p>12. Λειτουργική και επιτελεστική μέθοδος. Ασκητική ερμηνευτική.</p> <p>13. Βήματα της ερμηνευτικής διαδικασίας. Αξιοποίηση των πορισμάτων των ανθρωπιστικών επιστημών. Αξιοποίηση των μέσων τεχνολογίας και ηλεκτρονικής πληροφόρησης.</p>
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ
-Βιβλίο [22766830]: Πριν τη Θεωρία, Παπαδημητρίου Κυριακούλα.
-Βιβλίο [3122]: ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ, ΣΑΒΒΑΣ ΑΓΟΥΡΙΔΗΣ Λεπτομέρειες.

Κωδικός:	[YE14]	Τίτλος μαθήματος:	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΘΡΗΣΚΕΙΑΚΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ		
Διδάσκων: Απόστολος Κραλίδης					
Είδος μαθήματος: YE		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
<p>Το μάθημα παρουσιάζει α) την ιστορία και διδασκαλία των θρησκειών της Ευρώπης (αρχαία ελληνική και ρωμαϊκή), της εγγύς Ανατολής (Μ. Ασία, Παλαιστίνη, Μεσοποταμία, Αίγυπτος) και της Ασίας (Βεδισμό, Ινδουισμό, Βραχμανισμό, Βουδισμό, Λαμαϊσμό, Κινεζικές και Ιαπωνικές θρησκείες) β) τον Διαθρησκειακό διάλογο μεταξύ των θρησκειών (Ιουδαϊσμός, Χριστιανισμός, Ισλάμ, λοιπές θρησκείες) τόσο κατά το παρελθόν, όσο και σήμερα.</p>					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
<p>1. Η Ιστορία των Θρησκειών ως κλάδος της Θρησκειολογίας. Οι θρησκείες του κόσμου. Εισαγωγικά. 2. Οι θρησκείες της Αν. Μεσογείου α': Αρχαία ελληνική θρησκεία. Παρευξείνιος χώρος, Μ. Ασία, Μ. Ελλάδα. 3. Οι θρησκείες της Αν. Μεσογείου β': Ρωμαϊκή θρησκεία. Θρησκείες της Συρίας και Παλαιστίνης. Αιγυπτιακή θρησκεία. 4. Οι θρησκείες της Μεσοποταμίας. Ιρανικές θρησκείες. Μαγεία, Ζωροαστρισμός. 5. Ινδικά θρησκευόμενα α': Προβεδική, Βεδική θρησκεία. Πρώιμος Ινδουϊσμός. Βισνουϊσμός, Σιβαϊσμός, Σακτισμός. 6. Ινδικά θρησκευόμενα β': Μεταγενέστερος και σύγχρονος Ινδουϊσμός. Γιόγκα. Τζαϊνισμός. 7. Βουδισμός. Θιβητικός Βουδισμός. 8. Κινεζικές θρησκείες. Κομφουκιανισμός. Ταοϊσμός. Κινεζικός Βουδισμός. 9. Ιαπωνικές θρησκείες: Σίντο. Ιαπωνικός Βουδισμός. 10. Ισλάμ α': Μωάμεθ ο ιδρυτής και Προφήτης. Η περίοδος των κατακτήσεων. Το Κοράνι. Σουνιτικό και Σιιτικό Ισλάμ. 11. Ισλάμ β': Κορανική θεολογία και διδασκαλία. Θεοκρατία. Σαρία. Τζιχάντ. Σούφι. Σύγχρονη κατάσταση. 12. Διαθρησκειακός Διάλογος α': Ιστορική αναδρομή. Χριστιανισμός και Ιουδαϊσμός. Η πρώιμη περίοδος του διαλόγου Χριστιανισμού και Ισλάμ (Βυζάντιο-Δύση). 13. Διαθρησκειακός Διάλογος β': Η σύγχρονη περίοδος του διαλόγου ανάμεσα στις τρεις μονοθεϊστικές θρησκείες. Ο Διάλογος μεταξύ και άλλων θρησκειών. Προοπτικές.</p>					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
1) Σ. Παπαλεξανδρόπουλου, Ανατολικές Θρησκείες, εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2013.					
2) Γρ. Ζιάκα, Θρησκειολογικά Μελετήματα, τόμ. Α, εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2004.					

Κωδικός:	[YE15]	Τίτλος μαθήματος:	ΑΓΙΟΛΟΓΙΑ – ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΑ		
Διδάσκων: Συμεών Πασχαλίδης					
Είδος μαθήματος: YE		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Παρουσιάζονται οι πηγές και τα είδη της πρώιμης χριστιανικής και βυζαντινής αγιολογίας και η					

βασική αγιολογική ορολογία. Γίνεται διεξοδική αναφορά στους σημαντικότερους συγγραφείς αγιολογικών κειμένων και στους κυριότερους σταθμούς της αγιολογίας της βυζαντινής και μεταβυζαντινής περιόδου. Αναλύονται οι «χοροί» των αγίων, η «παρρησία» και οι πρεσβείες τους προς το Θεό. Προσεγγίζονται θεολογικά τα θαύματα και εξετάζονται οι σχετικές συλλογές. Παρουσιάζεται η θεολογική κατοχύρωση της τιμής των αγίων και των ιερών λειψάνων, καθώς και η ιστορία και η σύγχρονη κανονική πράξη της Ορθόδοξης Εκκλησίας για την αναγνώριση νέων αγίων. Τέλος, δίνεται ένα ιστορικό περίγραμμα του εκκλησιαστικού εορτολογίου.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ

1. Εισαγωγικά για τον επιστημονικό κλάδο της Αγιολογίας, τη θέση του στην επιστήμη της Θεολογίας και τη συνάφειά του με άλλες ανθρωπιστικές επιστήμες. Η ιστορία των αγιολογικών σπουδών στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. 2. Ειδολογική κατάταξη των αγιολογικών κειμένων: Πράξεις και Μαρτύρια, αρχαίες μαρτυρολογικές Συλλογές, απόκρυφες αγιολογικές πηγές, Βίοι και Εγκώμια 3. Ειδολογική κατάταξη των αγιολογικών κειμένων: Ασκητικο-αγιολογικές συλλογές, Συναξάρια και Μηνολόγια, Ψυχωφελείς Διηγήσεις, Συλλογές θαυμάτων, Αποκαλύψεις 4. Ιστοριοφιλολογική επισκόπηση της αγιολογικής γραμματείας (2ος-7ος αι.) 5. Ιστοριοφιλολογική επισκόπηση της αγιολογικής γραμματείας (8ος-15ος αι.) 6. Ιστοριοφιλολογική επισκόπηση της μεταβυζαντινής αγιολογίας 7. Ο όρος «άγιος» και η εξέλιξη της τιμής προς τους αγίους κατά τη βυζαντινή περίοδο 8. Οι «χοροί» των αγίων στη βυζαντινή παράδοση 9. Οι Νεομάρτυρες και το θεολογικό πλαίσιο της τιμής προς τους νέους αγίους 10. Η διαδικασία αναγνώρισης νέων αγίων στην Ορθόδοξη και Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία 11. Η τιμή των ιερών λειψάνων στην ορθόδοξη παράδοση. Θεολογία, χρήσεις και καταχρήσεις 12. Η παρρησία, οι πρεσβείες και τα θαύματα των αγίων 13. Το χριστιανικό εορτολόγιο και η εξέλιξή του.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

1. Σ. Πασχαλίδης, *Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή Αγιολογία. Γραμματεία - Θεολογία - Κείμενα*, Θεσσαλονίκη 2015.
2. Δ. Τσάμης, *Αγιολογία της Ορθόδοξης Εκκλησίας*, Θεσσαλονίκη 2004.

Κωδικός:	[YE16]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΔΟΓΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ II		
Διδάσκουσα: Δέσπω Λιάλιου					
Είδος μαθήματος: ΥΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 2
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Συστηματική ερμηνεία των δογματικών και συμβολικών κειμένων της Ορθοδόξου Εκκλησίας των Γ, Δ, Ε, ΣΤ, Ζ Οικ. Συνόδων, ήτοι ερμηνεία των όρων και των κανόνων δογματικού ενδιαφέροντος των αντιστοίχων Οικουμενικών Συνόδων.Συνδυαστική χρήση πατερικών κειμένων, (χρήσεων) και Συνοδικών Ανθολογίων των Αγ. Κυρίλλου, Πρόκλου Κωνσταντινουπόλεως, Αναστασίου Σιναΐτη, Μαξίμου Ομολογητή και Ιωάννου Δαμασκηνού.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Χριστολογικές αιρέσεις προ της Συνόδου της Εφέσου. 2. Οι Επιστολές του Αγ. Κυρίλλου προς Νεστόριο. 3. Τα αίτια συγκλήσεως της Γ΄ Οικουμενικής Συνόδου και η διεξαγωγή της. 4. Κειμενική παραγωγή κατά τη διάρκεια της Συνόδου. 5. Αρχική Συμφωνία, η Αναφορά. 6. Η Έκθεση των Διαλλαγών 7- 8 Η Β΄ Επιστολή του Αγ. Κυρίλλου προς Νεστόριο 9-10 Η Γ΄ Επιστολή του Αγ. Κυρίλλου προς Νεστόριο 11. Ο Όρος της Δ΄ Οικουμενικής Συνόδου 12. Μεταχαλκηδόνια συνοδικά κείμενα και Όροι 13. Αποσπάσματα από το έργο Έκδοσις Ακριβής της Ορθοδόξου Πίστεως.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Δέσπω Αθ. Λιάλιου, <i>Ερμηνεία Δογματικών και Συμβολικών κειμένων της Ορθοδόξου Εκκλησίας</i> , τόμ. Β, εκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1994.					

Κωδικός:	[YE17]	Τίτλος	ΔΟΓΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ		
-----------------	--------	---------------	--	--	--

		μαθήματος:	
Διδάσκων: Βασίλειος Τσίγκος			
Είδος μαθήματος: ΥΕ	Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 5	ΔΜ: 4
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Εισαγωγικά στη Δογματική της Ορθοδόξου Εκκλησίας και ακριβής έκθεση του περιεχομένου της ορθόδοξης πίστεως με την παρουσίαση και ερμηνεία των κυριότερων δογμάτων της: Θεολογία-Τριαδολογία, Κοσμολογία, Ανθρωπολογία, χριστολογικό δόγμα και οι σωτηριολογικές του προεκτάσεις, Πνευματολογία, Εκκλησιολογία, η περί μυστηρίων διδασκαλία, εσχατολογική προοπτική και τελείωση.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1) Ερμηνευτικές αρχές και προϋποθέσεις, θεολογικά κριτήρια και κλειδιά της Δογματικής της Ορθοδόξου Καθολικής Εκκλησίας. Σύνδεση Θεολογίας, Κοσμολογίας και Ανθρωπολογίας (Θεός: κόσμος - άνθρωπος). 2) Περιεχόμενο και ιστορική επισκόπηση του ορθοδόξου δόγματος και της Δογματικής της Ορθοδόξου Εκκλησίας μέχρι σήμερα. Έννοια, πηγές, διαμόρφωση και ουσία του ορθοδόξου δόγματος. 3) Η διπλή θεολογική μέθοδος των Ελλήνων Πατέρων και οι συνέπειες εφαρμογής της. Επιστημονική θεολογία και χαρισματική θέωση-εμπειρική θεολογία. 4) Προλεγόμενα στη θεολογική γνωσιολογία. Ο Ένας συγχρόνως και τριαδικός Θεός. 5) Ενώσεις και διακρίσεις στην Αγία Τριάδα. Διάκριση ουσίας και ενεργειών του Θεού. Η ενεργειακή σχέση Θεού και κτίσης-ανθρώπου. 6) Δημιουργία εκ του μη όντος. Κτιστό και άκτιστο. Το κατ' εικόνα και το καθ' ομοίωσιν του ανθρώπου. 7) Ερμηνεία του προπατορικού αμαρτήματος και οι συνέπειές του στην κτίση και τον άνθρωπο. Η Τριαδολογία, η Χριστολογία και η Εκκλησιολογία στην πατερική παράδοση και τη σύγχρονη θεολογική σκέψη. 8) Το Μυστήριο της ένσαρκης Οικονομίας και ο σκοπός της Ενανθρώπησης. Χριστολογία και Ανθρωπολογία. Θεάνθρωπος, ο αυθεντικός άνθρωπος. 9) Οι πρώτες χριστολογικές αιρέσεις, η αντιμετώπισή τους και ο τρόπος ενώσεως των δύο φύσεων στο πρόσωπο του Χριστού. Το χριστολογικό δόγμα της Χαλκηδόνας. 10) Συνέπειες της υποστατικής ενώσεως των δύο φύσεων του Χριστού. Θεοτόκος και ορθόδοξο δόγμα. Τα δύο φυσικά θελήματα και οι δύο φυσικές ενέργειες του Χριστού. 11) Τα τρία αξιώματα του Χριστού. Η εν Χριστώ ανακαίνιση της ανθρώπινης φύσεως. Ο ανακαινισμός του όλου ανθρώπου ως τριαδική ενέργεια. Δημιουργία - Εκκλησία - Βασιλεία. Η Εκκλησία σώμα Χριστού. 12) Το Άγιο Πνεύμα και η Εκκλησία. Το αλάθητο και τα όρια της Εκκλησίας. Τα χαρίσματα, τα λειτουργήματα και η θεσμική οργάνωση της Εκκλησίας. Η Εκκλησία ως χαρισματικό σώμα. 13) Τα μυστήρια της Εκκλησίας ως μέσα και τρόπος ανακαινισμού, θεραπείας και σωτηρίας του ανθρώπου ή λόγος Περί της εν Χριστώ ζωής του κόσμου. Η ενότητα της Εκκλησίας στη θεία Ευχαριστία και τον επίσκοπο. Ιστορία και έσχατα. Εσχατολογική προοπτική και τελείωση (παράδεισος και κόλαση).			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Β. Τσίγκου, <i>Θέματα Δογματικής της Ορθοδόξου Εκκλησίας</i> , Θεσσαλονίκη 2014.			

Κωδικός:	[ΥΕ18]	Τίτλος μαθήματος:	ΣΥΜΒΟΛΙΚΗ – ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ – ΔΙΑΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ
Διδάσκων: Μητρ. Προύσης Ελπιδοφόρος Λαμπρυνιάδης			
Είδος μαθήματος: ΥΕ	Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Διδάσκονται στοιχεία από τη ζωή και τη θεολογία της Ρωμαιοκαθολικής και Προτεσταντικής Εκκλησίας. Επιχειρείται η σύγκριση με την Ορθόδοξη δογματική διδασκαλία. Παρουσιάζονται σημαντικά στοιχεία των διαχριστιανικών σχέσεων καθώς και των διορθόδοξων σχέσεων. Αναδεικνύονται οι βασικοί προβληματισμοί που ανακύπτουν από τη σύγχρονη πορεία της Οικουμενικής Κίνησης.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1) Γενική Εισαγωγή. Παρουσίαση της προβληματικής και των θεματικών ενοτήτων. Παρουσίαση σχετικής βιβλιογραφίας. 2) Ανατολή και Δύση. Ενότητα και Διάσπαση. Θεολογικές προϋποθέσεις			

για τη διαίρεση της αρχέγονης και ενιαίας Εκκλησίας. Το σχίσμα του 1054. 3) Γένεση και διαμόρφωση του Προτεσταντισμού. 4) Σχέσεις της Μεταρρύθμισης με τη Ρωμαιοκαθολική και την Ορθόδοξη Εκκλησία. 5) Δογματικές διαφορές της Ορθόδοξης Εκκλησίας με τις άλλες Χριστιανικές Ομολογίες Α' (Θεία Αποκάλυψη). 6) Δογματικές διαφορές της Ορθόδοξης Εκκλησίας με τις άλλες Χριστιανικές Ομολογίες Β' (Θεολογία, Filioque). 7) Δογματικές διαφορές της Ορθόδοξης Εκκλησίας με τις άλλες Χριστιανικές Ομολογίες Γ' (Ανθρωπολογία, Προπατορικό αμάρτημα). 8) Δογματικές διαφορές της Ορθόδοξης Εκκλησίας με τις άλλες Χριστιανικές Ομολογίες Δ' (Χριστολογία, Εκκλησιολογία). 9) Δογματικές διαφορές της Ορθόδοξης Εκκλησίας με τις άλλες Χριστιανικές Ομολογίες Ε' (Μυστήρια, Θεία Λατρεία, Εσχατολογία). 10) Ο διάλογος της Ορθόδοξης με τη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία. 11) Ο διάλογος της Ορθόδοξης με την Προτεσταντική Εκκλησία. 12) Οικουμενικό Πατριαρχείο και Οικουμενική Κίνηση. 13) Διορθόδοξες Σχέσεις.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

N. ΜΑΤΣΟΥΚΑ, Οικουμενική Κίνηση, Θεσσαλονίκη 1996.

Κωδικός:	[YE19]	Τίτλος μαθήματος:	ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΙΙΙ. ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ		
Διδάσκων: Δημήτριος Νικολακάκης					
Είδος μαθήματος: YE		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Το εσωτερικό δίκαιο της Ορθόδοξης εκκλησίας. Το δίκαιο που διέπει τις σχέσεις της Πολιτείας και των θρησκευτικών κοινοτήτων γενικά, ιδιαίτερα δε τις σχέσεις της Πολιτείας και της Εκκλησίας της Ελλάδος. Η θρησκευτική ελευθερία. Το δίκαιο της Εκκλησίας της Ελλάδος και τα ιδιαίτερα εκκλησιαστικά καθεστώτα στην ελληνική επικράτεια.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Έννοια, πηγές και σκοπός του εκκλησιαστικού δικαίου, 2. Θρησκευτική ελευθερία, 3. Προϋποθέσεις εκκλησιαστικής αυτοδιοικήσεως. Αυτοκέφαλες και αυτόνομες εκκλησίες, 4. τα μέλη της εκκλησίας (λαϊκοί, κληρικοί, μοναχοί), 5. Η κεντρική οργάνωση της εκκλησίας της Ελλάδος, 6. Η περιφερειακή οργάνωση της εκκλησίας της Ελλάδος, 7. Η ιερατική εξουσία (τελετουργική-διδασκτική - διοικητική), 8. Η ιδιαίτερη νομική μεταχείριση κληρικών και μονάχων, 9. Εκκλησιαστικά αδικήματα-εκκλησιαστικές ποινές, 10. Εκκλησιαστικά δικαστήρια -εκκλησιαστική δικονομία, 11. Το νομοκανονικό καθεστώς του Οικουμενικού Πατριαρχείου στην ελληνική επικράτεια, 12. Τα ιδιαίτερα εκκλησιαστικά καθεστώτα του Αγίου Όρους, της εκκλησίας της Κρήτης και της Δωδεκανήσου, 13. Η ορθόδοξη διασπορά.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
1) Ι. Κονιδάρη, Εγχειρίδιο εκκλησιαστικού δικαίου, εκδ. Σάκκουλα Α.Ε., Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2011.					

Κωδικός:	[YE20]	Τίτλος μαθήματος:	ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ – ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ		
Διδάσκων: π. Αθανάσιος Γκίκας					
Είδος μαθήματος: YE		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 5	ΔΜ: 4
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Ετυμολογική και εννοιολογική προσέγγιση ποιμαντικών όρων. Ιστορία και πηγές της Ποιμαντικής. Σχέσεις της Ποιμαντικής με άλλες επιστήμες και κλάδοι που προκύπτουν. Ορισμός, Ιστορία και Πηγές της Ποιμαντικής Ψυχολογίας. Ακαδημαϊκή Θεολογία και Ποιμαντική Ψυχολογία. Σχέση Ψυχολογίας και πνευματικής ζωής. Ποιμαντική Θεολογία, ενορία και ιερωσύνη. Περί της προσωπικότητας του ποιμένα. Ο ποιμαντικοψυχολόγος ερευνητής. Ψυχολογία του Βάθους και Πνευματική καθοδήγηση των πιστών. Αγιαστικό, διδακτικό και διοικητικό έργο του ποιμένα. Τα μυστήρια. Ψυχική σύγκρουση η δομή και η λύση της. Ενοχή και επιθετικότητα σε σχέση με την ιδεατή εικόνα του ατόμου. Εφηβεία και θρησκευτικότητα. Η γλώσσα της επικοινωνίας της					

Εκκλησίας με το σύγχρονο κόσμο. Πρακτική άσκηση που περιλαμβάνει επισκέψεις και ενημέρωση σε χώρους ενοριακής δράσης και κοινωνικής διακονίας.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ

1 Ετυμολογική και εννοιολογική προσέγγιση ποιμαντικών όρων. Ιστορία και πηγές της Ποιμαντικής. 2 Σχέσεις της Ποιμαντικής με άλλες επιστήμες και κλάδοι που προκύπτουν. Ορισμός, Ιστορία και Πηγές της Ποιμαντικής Ψυχολογίας. 3 Ορισμός, Ιστορία και Πηγές της Ποιμαντικής Ψυχολογίας. 4 Ακαδημαϊκή Θεολογία και Ποιμαντική Ψυχολογία. Σχέση Ψυχολογίας και πνευματικής ζωής. 5 Ποιμαντική Θεολογία, ενορία και ιερωσύνη. 6 Περί της προσωπικότητας του ποιμένα. Ο ποιμαντικοψυχολόγος ερευνητής. 7 Ψυχολογία του Βάθους και Πνευματική καθοδήγηση των πιστών. 8 Αγιαστικό, διδακτικό και διοικητικό έργο του ποιμένα. 9 Τα μυστήρια. 10 Ψυχική σύγκρουση η δομή και η λύση της. 11 Ενοχή και επιθετικότητα σε σχέση με την ιδεατή εικόνα του ατόμου. 12 Εφηβεία και θρησκευτικότητα. 13 Η γλώσσα της επικοινωνίας της Εκκλησίας με το σύγχρονο κόσμο.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

1. Αθανασίου Γκίκα, (πρωτοπρεσβυτέρου), *Μαθήματα Ποιμαντικής*, εκδ. Μυγδονία, Θεσσαλονίκη 2005.
2. Αλέξανδρου Σταυρόπουλου, *Επιστήμη και Τέχνη της Ποιμαντικής*, εκδ. Αρμός, Αθήνα 1997.
3. 1α. Ιωάννου Κορναράκη, *Εγχειρίδιον Ποιμαντικής Ψυχολογίας*, εκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1993.
4. 1β. Αδαμαντίου Αυγουστίδη, *Ποιμένας και Θεραπευτής*, εκδ. Ακρίτας, Αθήνα 2005.
5. 2. Ιωάννου Κορναράκη, *Θέματα Ποιμαντικής Ψυχολογίας III*, εκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1998.

Κωδικός:	[ΥΕ22Π]	Τίτλος μαθήματος:	ΜΙΚΡΟΔΙΔΑΣΚΑΛΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ		
Διδάσκων: Ηρακλής Ρεράκης					
Είδος μαθήματος: ΥΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 6	ΔΜ: 4
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
<p>Οι Μικροδιδασκαλίες προσφέρουν στους φοιτητές εντός του Εργαστηρίου Παιδαγωγικής – Χριστιανικής Παιδαγωγικής τη δυνατότητα να εφαρμόσουν τη θεωρία της Διδακτικής Επιστήμης και να έχουν την πρώτη τους εμπειρία ως διδάσκοντες ενώπιον των συμφοιτητών τους, εντός του πανεπιστημιακού χώρου.</p> <p>Η πρακτική Άσκηση στο σχολείο στοχεύει να συμβάλει στην ομαλή μετάβαση των μελλοντικών εκπαιδευτικών από το Πανεπιστήμιο στον εργασιακό χώρο των μελλοντικών και στην ουσιαστικότερη σύνδεση της Δευτεροβάθμιας με την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, στο πλαίσιο της παιδαγωγικής και διδακτικής ανατροφοδότησης.</p> <p>Η Πρακτική Άσκηση αρχίζει με την ομαδική εξάσκηση των φοιτητών μέσα από τις Μικροδιδασκαλίες που πραγματοποιούνται στο Εργαστήριο Παιδαγωγικής σε εικονική τάξη με ακροατές τους συμφοιτητές και προχωρά στην Πρακτική εξάσκηση των φοιτητών στα σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης με παρακολούθηση πραγματικών διδασκαλιών που γίνονται από τους καθηγητές των σχολείων και στη συνέχεια με διδασκαλίες των ίδιων των φοιτητών τους σε πραγματική τάξη με όλες τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για τη διδασκαλία και αξιολόγηση.</p>					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
<p>1. Εισαγωγή στις Μικροδιδασκαλίες και την Πρακτική Άσκηση. 2. Μοντέλα Μικροδιδασκαλιών και Πρακτικής Άσκησης. 3. Οι Μικροδιδασκαλίες και το Μάθημα των Θρησκευτικών. 4. Η Πρακτική Άσκηση και το Μάθημα των Θρησκευτικών. 5. Σχεδιασμός Μικροδιδασκαλιών. 6. Σχεδιασμός Πρακτικής Άσκησης. 7. Μικροδιδασκαλίες στο Εργαστήριο Παιδαγωγικής – Χριστιανικής Παιδαγωγικής I. 8. Μικροδιδασκαλίες στο Εργαστήριο Παιδαγωγικής – Χριστιανικής Παιδαγωγικής II. 9. Μικροδιδασκαλίες στο Εργαστήριο Παιδαγωγικής – Χριστιανικής Παιδαγωγικής III. 10. Πρακτική Άσκηση σε σχολεία I. 11. Πρακτική Άσκηση σε σχολεία II. 12. Πρακτική Άσκηση σε σχολεία III. 13. Συνολική αξιολόγηση.</p>					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Ηρακλής Ρεράκης – Ευάγγελος Πεπές, <i>Πρακτική Άσκηση και Μικροδιδασκαλίες. Θεωρία και Πράξη,</i>					

εκδ. Δέσποινα Σφακιανάκη, Θεσσαλονίκη 2015.

Κωδικός:	[ΥΕ24]	Τίτλος μαθήματος:	ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ. ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ		
Διδάσκοντες: π. Αθανάσιος Γκίκας, Μιλτιάδης Βάντσος, Κωνσταντίνος Κωτσιόπουλος					
Είδος μαθήματος: ΥΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 6	ΔΜ: 4
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
<p>Το ποιμαντικό και κοινωνικό έργο της Εκκλησίας, ως έκφραση ανιδιοτελούς αγάπης των μελών της, μπορεί να λαμβάνει ποικίλες μορφές. Στο πλαίσιο του μαθήματος αυτού εξετάζονται συστηματικά οι εφαρμογές του ποιμαντικού και κοινωνικού έργου προς πνευματική οικοδομή και ανακούφιση του πάσχοντος συνανθρώπου. Στη συνάφεια αυτή πραγματοποιούνται επισκέψεις σε δομές κοινωνικής αρωγής και εξετάζεται η πρακτική αντιμετώπιση προβλημάτων, όπως είναι οι διάφορες μορφές εξαρτήσεων, η ασθένεια, η βία και ο κοινωνικός αποκλεισμός.</p>					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
<p>1. Το φιλανθρωπικό έργο στην ενορία 2. Ποιμαντική αντιμετώπιση των εξαρτημένων 3. Ποιμαντικό και κατηχητικό έργο στην ενορία 4. Ποιμαντική στα νοσηλευτικά ιδρύματα 5. Ποιμαντική και σωφρονιστικό σύστημα 6. Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και βία 7. Ηθική θεώρηση της εργασίας 8. Ο εθισμός στη χρήση του διαδικτύου 9. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και η επίδραση της 10. Κοινότητα και κοινωνικό έργο της Εκκλησίας 11. Θρησκευτική βία και χριστιανισμός 12. Ανθρώπινα δικαιώματα και εκκλησιαστική διακονία (το πρόβλημα της μετανάστευσης) 13. Κοινωνική οικονομία και φιλανθρωπία.</p>					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Κεσελόπουλος Ανέστης, <i>Προτάσεις Ποιμαντικής Θεολογίας</i> , Εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2009.					

2. Κατάλογος Μαθημάτων Ελεύθερης Επιλογής

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ			
ΚΩΔ.	ΤΙΤΛΟΣ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ECTS
X81	ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	π. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΓΚΙΚΑΣ	4
X112	ΕΘΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΖΟΜΕΝΑ ΜΕ ΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ ΤΟΥ ΑΙΜΟΥ	ΜΙΧΑΗΛ ΤΡΙΤΟΣ	4
X113	ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΣΥΜΕΩΝ ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ	4
X142	Η ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΣΤΗ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ Α'	ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ ΜΟΥΡΑΤΙΔΗΣ	4
X162	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑΣ Α'	ΤΡΥΦΩΝΑΣ ΤΣΟΜΠΑΝΗΣ	4
X177	Η ΝΟΕΡΑ ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ	Αρχιμ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΣΚΡΕΤΤΑΣ	4
X198	ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ	ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΤΡΙΒΥΖΑΔΑΚΗ	4
X200	ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	π. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΪΣΑΡΙΔΗΣ	4
X221	ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ. ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΩΤΣΙΟΠΟΥΛΟΣ	4
X227	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΚΑΚΗΣ	4
X235	Ο ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ 7 ^{ος} ΑΙΩΝΑΣ ΩΣ ΕΠΟΧΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ	4
X241	ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ	π. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΝΑΣΣΗΣ	4
X246	ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΑΙΡΕΣΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑ	π. ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΙΛΙΩΤΗΣ – ΒΛΑΧΑΒΑΣ	4
X248	ΕΒΡΑΪΚΑ Ι	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΔΑΦΝΗ	4
X251	ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ	ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΙΤΤΑΡΑΣ	4
X253	ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΣΤΗ	ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ	4

	ΘΕΟΛΟΓΙΑ Α΄	ΜΟΥΡΑΤΙΔΗΣ	
Χ262	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑΣ Β΄	ΤΡΥΦΩΝΑΣ ΤΣΟΜΠΑΝΗΣ	4
Χ263	Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΙΕΡΕΜΙΑΣ. ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΡΝΑΚΗΣ	4
Χ265	Ο ΑΓΙΟΣ ΣΙΛΟΥΑΝΟΣ Ο ΑΘΩΝΙΤΗΣ	ΑΝΝΑ ΚΑΡΑΜΑΝΙΔΟΥ	4
Χ266	Ο ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΜΑΝΟΥΗΛ Β΄ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ ΩΣ ΘΕΟΛΟΓΟΣ	ΣΟΥΛΤΑΝΑ ΛΑΜΠΡΟΥ	4
Χ267	ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ	ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΤΣΑΛΑΜΠΟΥΝΗ	4
Χ268	ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΗ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΔΑΦΝΗ	4
Χ270	ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΑΙ ΑΓΙΟ ΠΝΕΥΜΑ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΟΛΟΓΙΑ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΤΣΙΓΚΟΣ	4
Χ271	Ο ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΦΑΝΑΤΙΣΜΟΣ ΩΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΩΝ ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΙΑΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ	Μητρ. ΠΡΟΥΣΗΣ ΕΛΠΙΔΟΦΟΡΟΣ ΛΑΜΠΡΥΝΙΑΔΗΣ	4
Χ273	ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΞΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ	π. ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΑΝΤΩΝΙΟΥ	4
Χ274	ΤΟ ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΩΝ ΚΟΛΛΥΒΑΔΩΝ. ΣΤΑΘΜΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΝΕΩΣΗΣ	ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΓΙΑΓΚΟΥ	4
Χ278	ΘΕΜΑΤΑ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΗΘΙΚΗΣ	ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΒΑΝΤΣΟΣ	4
Χ279	ΛΑΤΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΘΕΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΟΡΩΜΑΪΚΗ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΡΑΛΙΔΗΣ	4
Χ283	ΠΕΡΙ ΔΑΙΜΟΝΩΝ ΚΑΙ ΑΓΓΕΛΩΝ	ΔΕΣΠΩ ΛΙΑΛΙΟΥ, ΕΛΕΝΗ ΧΡΥΣΑΦΗ	4
Χ285	Ο ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	π. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ	4
Χ286	Η ΛΑΪΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΚΑΙ Η ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑ ΩΣ ΠΗΓΕΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΟΥΚΟΥΣΑΣ	4
Χ287	ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ: ΙΣΤΟΡΙΑ,	ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΠΑΚΑΣ	4

	ΔΙΟΙΚΗΣΗ, ΘΕΣΜΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΛΩΣΗ		
Χ289	ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΚΑΙ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ Ι	ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΤΡΙΒΥΖΑΔΑΚΗ	4
Χ290Π	ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ	ΗΡΑΚΛΗΣ ΡΕΡΑΚΗΣ	4
Χ291	ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΩΤΣΙΟΠΟΥΛΟΣ	4
Χ292	ΘΕΜΑΤΑ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ	ΤΡΥΦΩΝΑΣ ΤΣΟΜΠΑΝΗΣ	4
ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ			
ΚΩΔ.	ΤΙΤΛΟΣ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ECTS
Θ73	ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΤΙΚΗ	π. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΓΚΙΚΑΣ	4
Θ150	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΗ ΤΟΥ ΑΙΜΟΥ	ΜΙΧΑΗΛ ΤΡΙΤΟΣ	4
Θ151	ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ: ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΕΣΧΑΤΩΝ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΤΣΙΓΚΟΣ	4
Θ154	ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ	π. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΪΣΑΡΙΔΗΣ	4
Θ165	ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΗ	ΗΡΑΚΛΗΣ ΡΕΡΑΚΗΣ	4
Θ168	Η ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΣΤΗ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ Β'	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΡΝΑΚΗΣ – ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ ΜΟΥΡΑΤΙΔΗΣ – ΕΛΕΝΗ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ	4
Θ171	ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΗ. ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΩΤΣΙΟΠΟΥΛΟΣ	4
Θ184	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑΣ Γ'	ΤΡΥΦΩΝΑΣ ΤΣΟΜΠΑΝΗΣ	4
Θ215	ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΤΡΙΒΥΖΑΔΑΚΗ	4
Θ217	ΘΕΜΑΤΑ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ	π. ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΑΝΤΩΝΙΟΥ	4
Θ218	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΙΑΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	4

	ΔΙΑΘΗΚΗΣ. Ι. ΠΑΤΕΡΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΠΑΠΑΡΝΑΚΗΣ	
Θ232	ΒΙΟΗΘΙΚΑ ΔΙΛΗΜΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΖΩΗΣ	ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΒΑΝΤΣΟΣ	4
Θ237	ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΚΑΚΗΣ	4
Θ238	ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΑΙΡΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ	π. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ	4
Θ239	ΘΕΜΑΤΑ ΠΑΤΕΡΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ	ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΙΤΤΑΡΑΣ	4
Θ242	ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΜΕ ΕΜΦΑΣΗ ΣΤΟ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ	ΗΡΑΚΛΗΣ ΡΕΡΑΚΗΣ	4
Θ257	ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟ ΠΑΡΟΝ	π. ΧΡΥΣΤΟΣΤΟΜΟΣ ΝΑΣΣΗΣ	4
Θ261	Η ΣΥΜΠΡΟΣΕΥΧΗ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΕΤΕΡΟΔΟΞΩΝ	Μητρ. ΠΡΟΥΣΗΣ ΕΛΠΙΔΟΦΟΡΟΣ ΛΑΜΠΡΥΝΙΑΔΗΣ	4
Θ263	ΕΒΡΑΪΚΑ ΙΙ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΔΑΦΝΗ	4
Θ265	ΚΟΛΛΥΒΑΔΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΜΑΡΤΥΡΕΣ: ΑΓΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΜΑΡΤΥΡΙΟΥ	ΣΥΜΕΩΝ ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ	4
Θ268	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΩΤΣΙΟΠΟΥΛΟΣ	4
Θ269	ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΤΗΣ ΠΛΟΦΟΡΙΚΗΣ ΣΤΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ Β'	ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ ΜΟΥΡΑΤΙΔΗΣ	4
Θ272	Ο ΜΙΧΑΗΛ ΨΕΛΛΟΣ ΚΑΙ Η ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ	4
Θ274	Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΑ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΟΖΙΝΗΣ	4
Θ276	Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΛΟΓΗ ΤΩΝ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΚΑΒΑΡΔΙΝΑΣ	4
Θ279	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑΣ Δ'	ΤΡΥΦΩΝΑΣ ΤΣΟΜΠΑΝΗΣ	4

Θ280	ΟΙ ΛΑΤΡΕΙΕΣ ΣΤΗ ΡΩΜΑΪΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΜΕΧΡΙ ΤΟΝ 4 ^ο ΑΙΩΝΑ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΡΑΛΙΔΗΣ	4
Θ282	ΙΣΛΑΜ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΡΑΛΙΔΗΣ – ΣΥΜΕΩΝ ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ	4
Θ287	ΡΕΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΟ ΣΤΗ ΘΕΙΑ ΛΑΤΡΕΙΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ	Αρχιμ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΣΚΡΕΤΤΑΣ	4
Θ289	Η ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΤΑΞΗ ΤΩΝ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ	ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΓΙΑΓΚΟΥ	4
Θ291	ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΗΣ ΣΟΦΙΑΣ ΣΟΛΟΜΩΝΤΟΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΔΑΦΝΗ	4
Θ292	ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ	ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΤΣΑΛΑΜΠΟΥΝΗ	4
Θ293	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΛΑΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΗ	ΣΥΜΕΩΝ ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ	4
Θ297	ΤΟ ΔΟΓΜΑ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ	π. ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΙΛΙΩΤΗΣ – ΒΛΑΧΑΒΑΣ	4
Θ298	ΤΑ ΑΠΟΚΡΥΦΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΤΣΑΛΑΜΠΟΥΝΗ	4
Θ299	ΜΕΓΑΛΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ Α) ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ, ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ	ΑΝΝΑ ΚΑΡΑΜΑΝΙΔΟΥ	4
Θ300	ΤΟ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ ΚΑΙ Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΤΟΥ ΥΠΟΔΟΥΛΟΥ ΓΕΝΟΥΣ, ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΠΗΓΕΣ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΟΥΚΟΥΣΑΣ	4
Θ301	Η ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟΝ 4 ^ο ΕΩΣ ΤΟΝ 6 ^ο μ.Χ. ΑΙΩΝΑ	ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΠΑΚΑΣ	4
Θ302	ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΚΑΙ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ II	ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΤΡΙΒΥΖΑΔΑΚΗ	4
Θ303	ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΚΑΙ Η ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ	ΗΡΑΚΛΗΣ ΡΕΡΑΚΗΣ	4

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

ΔΜ = Διδακτικές μονάδες

ECTS = Ευρωπαϊκές πιστωτικές μονάδες

ΕΕ = Ελεύθερης επιλογής

Χ = Χειμερινό εξάμηνο

Ε = Εαρινό εξάμηνο

Κωδικός:	[Χ81]	Τίτλος μαθήματος:	ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ
Διδάσκων: π. Αθανάσιος Γκίκας			
Είδος μαθήματος: ΕΕ	Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Το μάθημα σε κάθε ακαδημαϊκό έτος περιλαμβάνει ένα ή δύο διαφορετικά θέματα από λίστα αντικειμένων όπως: Ενοριακή ζωή (ποιμαντική των μυστηρίων). Γάμος και οικογένεια. Ποιμαντική προς τους εξαρτημένους, Ποιμαντική προς τους μετανάστες. Ποιμαντική προς άτομα με ειδικές ανάγκες. Ποιμαντική προς τους ασθενείς. Ποιμαντική και θέματα βιοηθικής. Εθελοντισμός. Προσκυνηματικός τουρισμός κ.ά. Για το τρέχον ακαδ. έτος (2015-2016) το θέμα θα είναι: Ενοριακή ζωή (ποιμαντική των μυστηρίων). Γάμος και οικογένεια.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1) Εισαγωγικά περί του περιεχομένου και του σκοπού του μαθήματος. Εκσυγχρονισμός του Ποιμαντικού έργου. Σχέση της Ποιμαντικής Θεολογίας προς το σύγχρονο κόσμο . 2) Το κοινωνικό πρόσωπο της Εκκλησίας. 3) Εθελοντισμός, ετυμολογική και εννοιολογική προσέγγιση. Φορείς του εθελοντισμού. 4) Ενορία και εθελοντισμός. (φιλόπτωχο ταμείο). 5) Ιδρύματα και εθελοντισμός. (νοσοκομεία, γηροκομεία, ορφανοτροφεία, μονάδες εξαρτημένων, παιδικά χωριά κ.ά.). 6) Το μυστήριο του γάμου και η θεολογία του. 7) Ιστορία και εξέλιξη της ακολουθίας του γάμου και η σημερινή κατάσταση. 8) Ποιμαντική προσέγγιση του μυστηρίου. Η ευθύνη της Εκκλησίας στην προετοιμασία των μελλονύμφων. 9) Συμβουλευτική του γάμου και της οικογένειας. 10) Το μυστήριο του βαπτίσματος και η θεολογία του. 11) Ιστορία και εξέλιξη της ακολουθίας του βαπτίσματος και η σημερινή κατάσταση. 12) Ποιμαντική προσέγγιση του μυστηρίου. 13) Η ευθύνη της Εκκλησίας για την κατήχηση και την προετοιμασία των ενηλίκων νεοφωτίστων.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
<p>1. Βασιλείου Καλλιακμάνη (πρωτοπρεσβυτέρου), <i>Ο εκκλησιολογικός χαρακτήρας της ποιμαντικής</i>, εκδ. Μυγδονία, Θεσσαλονίκη 2005. 2. Βασιλείου Καλλιακμάνη (πρωτοπρεσβυτέρου), <i>Μεθοδολογικά πρότερα της Ποιμαντικής</i>, εκδ. Μυγδονία, Θεσσαλονίκη 2000.</p>			

Κωδικός:	[Χ112]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΘΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΖΟΜΕΝΑ ΜΕ ΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ ΤΟΥ ΑΙΜΟΥ
Διδάσκων: Μιχαήλ Τρίτος			
Είδος μαθήματος: ΕΕ	Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Ενημέρωση για τα εθνικά θέματα που σχετίζονται με τις χώρες του χερσονήσου του Αίμου.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Βορειοηπειρωτικό ζήτημα. 2. Μακεδονικό ζήτημα. 3. Τσάμηδες. 4. Κουτσοβλαχικό ζήτημα. 5. Οι Βλάχοι της Βαλκανικής. 6. Κυπριακό ζήτημα. 7. Μουσουλμανικό ζήτημα. 8. Πρόβλημα Γκαγκαούζων. 9. Το πρόβλημα της σχισματικής Εκκλησίας των Σκοπίων. 10. Ανάμειξη των Βαλκανικών Εκκλησιών σε εθνικιστικά κινήματα. 11. Καταγωγή Αλβανών. 12. Σχέση Αλβανίας και Ιλλυρίας. 13. Το πρόβλημα του εθνικισμού στα Βαλκάνια.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Μιχ. Γ. Τρίτου, <i>Βλάχοι των Βαλκανίων και Ορθοδοξία</i> , Θεσσαλονίκη 2009.			

Κωδικός:	[Χ113]	Τίτλος μαθήματος:	ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
Διδάσκων: Συμεών Πασχαλίδης			
Είδος μαθήματος: ΕΕ	Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			

Παρουσιάζονται σε ενότητες οι άγιοι της Θεσσαλονίκης, με αφετηρία τους Αγίους του αποστολικού της παρελθόντος και κατακλείδα τους αγίους της νεότερης ιστορικής περιόδου. Καταγράφονται τα νεότερα ερευνητικά πορίσματα για τις επιμέρους ομάδες των αγίων της Θεσσαλονίκης. Γίνεται διεξοδική αναφορά στους αγίους που σχετίζονται με την αποστολική ίδρυση της Εκκλησίας της Θεσσαλονίκης, στους Θεσσαλονικείς μάρτυρες, οι οποίοι αποτελούν την πολυπληθέστερη ομάδα μαρτύρων, μετά από εκείνη των μαρτύρων της Ρώμης, στους επισκόπους της που εντάχθηκαν στο αγιολόγιο της Εκκλησίας ως προασιπιστές του ορθόδοξου δόγματος και εκφραστές της βυζαντινής θεολογικής παράδοσης, στους οσίους που σχετίζονται με τον επί αιώνες ακμαίο βυζαντινό μοναχισμό εντός και εκτός των τειχών της πόλης, στους νεομάρτυρες της εποχής της Τουρκοκρατίας και στους νέους αγίους του 18ου και 19ου αιώνας. Τέλος, καθοδηγούνται οι φοιτητές για τη σύνταξη της εργασίας τους στο πλαίσιο του μαθήματος.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ

1. Εισαγωγικά για την κατάσταση της έρευνας γύρω από τους Αγίους της Θεσσαλονίκης 2. Εισαγωγικά για την ιστορία του Χριστιανισμού στη Θεσσαλονίκη 3. Το αποστολικό υπόβαθρο της Εκκλησίας της Θεσσαλονίκης και οι Άγιοι της Αποστολικής περιόδου 4. Η εποχή των διωγμών και οι Μάρτυρες της Θεσσαλονίκης 5. Η εμβληματική μορφή του Αγίου Δημητρίου και η σχετική γραμματεία 6. Οι Αρχιεπίσκοποι της Θεσσαλονίκης κατά τους οκτώ πρώτους αιώνες: Αγιότητα και δογματική αλήθεια 7. Οι Θεσσαλονικείς Όσιοι και ο αστικός μοναχισμός στη βυζαντινή Θεσσαλονίκη 8. Η Θεσσαλονίκη ως κέντρο του Βυζαντινού Ησυχασμού και οι Θεσσαλονικείς Ησυχαστές Πατέρες 9. Η διεδρική βάση της Εκκλησίας της Θεσσαλονίκης κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας: Επίσκοποι και νέοι μάρτυρες 10. Οι Νεομάρτυρες της Θεσσαλονίκης 11. Οι νέοι Θεσσαλονικείς Άγιοι του 18ου και 19ου αιώνα 12. Η τιμή των Αγίων της Θεσσαλονίκης: Θεώρηση της αγιολογικής και υμνογραφικής γραμματείας 13. Σύνοψη – Συμπεράσματα – έλεγχος γραπτών εργασιών.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

1. Πασχαλίδης Συμεών, Οι Άγιοι της Θεσσαλονίκης. Ιστορία - Γραμματεία - Κείμενα, Θεσσαλονίκη 2013.
2. Πασχαλίδης Συμεών, *Εν Αγίοις.Ειδικά Θέματα Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Αγιολογίας*, Θεσσαλονίκη 2012.

Κωδικός:	[Χ142]	Τίτλος μαθήματος:	Η ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΣΤΗ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ Α'		
Διδάσκων: Ευστράτιος Μουρατίδης					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Εισαγωγή στη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών- εκμάθηση λογισμικού MicrosoftWord, PowerPoint, Excel.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Βασικές έννοιες πληροφορικής, Ιστορική εξέλιξη Η/Υ, κατηγορίες Η/Υ, υλικό (hardware), λογισμικό (software), περιφερειακές συσκευές 2. Υγιεινό περιβάλλον εργασίας Η/Υ, εισαγωγή στο τυφλό σύστημα δακτυλογράφησης 3. Τυφλό σύστημα δακτυλογράφησης (II)-Πρακτική εξάσκηση 4. Windows 7(I) 5. Windows 7 (II) 6. Επεξεργασία κειμένου. Microsoft Word (I) 7. Επεξεργασία κειμένου. Microsoft Word (II) 8. Επεξεργασία κειμένου. Microsoft Word (III) 9. Ειδικά θέματα επεξεργασίας κειμένου. Χρήση πολυτονικού συστήματος, δημιουργία/διαχείριση εγγράφων σε μορφή .pdf 10. Λογισμικό παρουσιάσεων. Microsoft PowerPoint (I) 11. Λογισμικό παρουσιάσεων. Microsoft PowerPoint (II) 12. Λογισμικό φύλλο. Microsoft Excel (I) 13. Λογισμικό φύλλο. Microsoft Excel (II).					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Πλήρης Οδηγός για το Δίπλωμα ECDL (Windows 7 - Office 2010), Κ. Ξαρχάκος - Δ. Καρολίδης.					

Κωδικός:	[Χ162]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑΣ Α'
Διδάσκων: Τρύφωνας Τσομπάνης			
Είδος μαθήματος:	ΕΕ	Περίοδος τάξης:	Χειμερινή
ECTS: 4		ΔΜ: 3	
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Μέσα από την θεωρητική και πρακτική άσκηση στο εργαστήριο ζωγραφικής, επιχειρείται μια προσωπική σχέση του φοιτητή με την τέχνη, διερευνώντας οι δυνατότητές τους στην εξάσκηση στο σχέδιο και στο χρώμα, και επιχειρείται να αποκτήσει ο φοιτητής την εμπειρία της δημιουργίας ενός έργου αγιογραφίας, σύμφωνα με τους κανόνες της ζωγραφικής τέχνης.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Αρχές της ορθόδοξης αγιογραφίας. 2. – 3. Θεωρία της αγιογραφίας. 4. Σχολές και ρεύματα. 5. Η αγιογραφία σήμερα, εργαστήρια και τεχνικές. 6. – 12. Μαθήματα σχεδίου. 13. άσκηση προσωπογραφίας.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Ιω. Βράνου, <i>Η τεχνική της αγιογραφίας</i> , εκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη.			

Κωδικός:	[Χ177]	Τίτλος μαθήματος:	Η ΝΟΕΡΑ ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ
Διδάσκων: Αρχιμ. Νικόδημος Σκρέττας			
Είδος μαθήματος:	ΕΕ	Περίοδος τάξης:	Χειμερινή
ECTS: 4		ΔΜ: 3	
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Η αδιάλειπτος νοερά προσευχή της ορθόδοξου παραδόσεως εξετάζεται όχι μόνο ως μία νηπτική αρετή αλλά εντάσσεται στο πλαίσιο της καθόλου λατρείας. Ερευνώνται οι απ' αρχές και τα βιβλικά θεμέλια. Επισημαίνονται οι εμβρυϊκές μορφές του αδιαλείπτου, στους τρόπους των ασκητών ή στις μονές των ακοιμήτων. Καταγράφονται οι προϋποθέσεις, τα εμπόδια, τα εξελικτικά στάδια και οι πνευματική καρποφορία της ευχής του Ιησού. Αναδεικνύεται η σχέση της νοεράς προσευχής με την κοινή λατρεία και την ευχαριστιακή ζωή.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Θεσμός και χάρισμα στην ορθόδοξη παράδοση. 2. Βιβλικές θεμελιώσεις περί της αδιαλείπτου προσευχής. 3. Η ακοίμητη δοξολογία του Θεού. 4. Ο αγιασμός δια των μυστηρίων και της νηπτικής προσευχητικής εργασίας. 5. Δημοτελείς συνάξεις και νοερά προσευχή. 6. Ο λαός του Θεού και η νοερά προσευχή. 7. Η νοερά προσευχή ως αέναη αληθής λατρεία Θεού. 8. Ανώνυμος Αγιορείτης Ησυχαστής και Γέρων Ιωσήφ εργάτες της νοεράς προσευχής. 9. Περί της μεθόδου της νοεράς προσευχής γενικά. 10. Οι προϋποθέσεις της νοεράς προσευχής. 11. Τα εμπόδια προς την επίτευξη της νοεράς προσευχής. 12. Οι καρποί της νοεράς προσευχής. 13. Αναφορά ερμηνευτικής στα πηγαία κείμενα.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Αρχιμ. Νικ. Σκρέττα, <i>Η νοερά προσευχή. Έκφραση αληθούς λατρείας Θεού</i> . [Σειρά: Κανονικά και λειτουργικά 2], εκδ. Μυθονία, Θεσσαλονίκη 2006.			

Κωδικός:	[Χ198]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ
Διδάσκων: Αγγελική Τριβυζαδάκη			
Είδος μαθήματος:	ΕΕ	Περίοδος τάξης:	Χειμερινή
ECTS: 4		ΔΜ: 3	
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Το μάθημα ασχολείται με την εξέταση της εικονογραφίας του Χριστού και της Θεοτόκου.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
Το μάθημα ασχολείται με την εξέταση της εικονογραφίας του Χριστού και της Θεοτόκου. 1) Βασικές έννοιες της χριστιανικής εικονογραφίας 2) Αχειροποίητες εικόνες 3) εικονογραφία			

Χριστού Ι 4) εικονογραφία Χριστού ΙΙ 3) εικονογραφικά θέματα από τη ζωή του Χριστού Ι 4) εικονογραφικά θέματα από τη ζωή του Χριστού ΙΙ 5) εικονογραφικά θέματα προεικονίσεων του Χριστού 6) εικονογραφικά θέματα για τον Χριστό και τον βίο του από τα απόκρυφα κείμενα 7) εικονογραφία Θεοτόκου Ι 8) εικονογραφία Θεοτόκου ΙΙ 9) εικονογραφικά θέματα από τη ζωή της Θεοτόκου Ι 10) εικονογραφικά θέματα από τη ζωή της Θεοτόκου ΙΙ 11) εικονογραφικά θέματα προεικονίσεων της Θεοτόκου 12) εικονογραφικά θέματα για την Θεοτόκο και τον βίο της από τα απόκρυφα κείμενα 13) Η παράσταση της Δέησης.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Τριβυζαδάκη Αγγελική Α., Θεομητορική εικονογραφία, Θεσσαλονίκη 2005.

Καζαμία - Τσέρνου Μαρία, Ιστορώντας τη Δέηση στις βυζαντινές εκκλησίες της Ελλάδος, Θεσσαλονίκη 2003.

Κωδικός:	[Χ200]	Τίτλος μαθήματος:	ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ
Διδάσκων: π. Κωνσταντίνος Καραϊσαρίδης			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Αλληλογνωριμία της σύγχρονης λειτουργικής ζωής των Ορθόδοξων Εκκλησιών.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Σχέση δόγματος και λατρείας 2. Ιστορική εξέλιξη, ενότητα και ποικιλία στη λατρεία 3. Το τυπικό του Αγ. Σάββα και η λειτουργική ενότητα 4. Η λειτουργική γλώσσα στην ορθόδοξη λατρεία 5. Μερικά γενικά χαρακτηριστικά για τη ρουμανική λειτουργική παράδοση 6. Το ρουμανικό εκκλησιαστικό τυπικό 7. Τα ρουμανικά λειτουργικά βιβλία 8. Νυχθήμερος ακολουθία 9. Θεία λειτουργία 10. Συχνή ή αραιή θεία κοινωνία των πιστών 11. Ρουμανικός λειτουργικός προβληματισμός σε τοπικό επίπεδο 12. Ρουμανικός λειτουργικός προβληματισμός σε διορθόδοξο επίπεδο 13. Υφιστάμενες λειτουργικές διαφοροποιήσεις ανάμεσα στις Ορθόδοξες Εκκλησίες.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Κ. Καραϊσαρίδης, Η συμβολή του π. Δημ. Στανιλοάε στη μελέτη των λειτουργικών θεμάτων, εκδ. Σταμούλη, Αθήνα 1997.			

Κωδικός:	[Χ221]	Τίτλος μαθήματος:	ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ. ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ
Διδάσκων: Κωνσταντίνος Κωτσιόπουλος			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Αναλύονται βασικές κοινωνιολογικές δομές και κοινωνικές θεωρίες περί Κοινότητας, Θεολογίας της Κοινότητας. Επιπλέον μελετάται το φαινόμενο της Παγκοσμιοποίησης σε σχέση με την Κοινότητα.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Κοινωνικές θεωρίες περί της Κοινότητας. 2. Κοινωνικοποίηση, Κοινότητα και Κοινωνία. 3. Παράδοση και Κοινότητα. 4. Ορθόδοξη Εκκλησία και Κοινωνία. 5. Ορθόδοξη Κοινωνία και κοινοτική οργάνωση του κοσμικού βίου. 6. Μεταμοντερνισμός και Κοινοτισμός. 7. Παγκοσμιοποίηση και Κοινοτισμός. 8. Ουτοπία και Κοινοτισμός. 9. Επανάσταση και Κοινοτισμός. 10. Κοινότητα και Κοινωνία στη Δύση και στην Ανατολή. 11. Τουρκοκρατία και Κοινοτισμός. 12. Άτομο και Κοινότητα. 13. Πολιτικός Φιλελευθερισμός και Κοινοτισμός.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
1. Κωτσιόπουλος, Κ., Η Κοινότητα. Συμβολή στην Κοινωνιολογική διερεύνηση του Χριστιανισμού, Εκδόσεις Βάνιας.			
2. Κοντογιώργης, Γ., Κοινωνική δυναμική και πολιτική αυτοδιοίκηση, εκδ. Λιβάνη, Αθήνα.			

Κωδικός:	[Χ227]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ
Διδάσκων: Δημήτριος Νικολακάκης			
Είδος μαθήματος: ΕΕ	Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Το δικαίωμα της Εκκλησίας προς απόκτηση περιουσίας. Προέλευση και δημιουργία της εκκλησιαστικής περιουσίας. Το κανονικό καθεστώς διαχείρισης και διάθεσης της εκκλησιαστικής περιουσίας. Ο βιοπορισμός του κλήρου.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Έννοια και πηγές του εκκλησιαστικού περιουσιακού δικαίου. 2. Θεολογική και νομοκανονική τεκμηρίωση της περιουσίας ως εκκλησιαστικού αγαθού. 3. Νομοθεσία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας για την εκκλησιαστική περιουσία. 4. Νομοθεσία του ελληνικού κράτους για την εκκλησιαστική περιουσία. 5. Το αναπαλλοτρίωτο της εκκλησιαστικής περιουσίας. 6. Διοίκηση και διαχείριση της εκκλησιαστικής περιουσίας Ι. 7. Διοίκηση και διαχείριση της εκκλησιαστικής περιουσίας ΙΙ. 8. Μοναστηριακή περιουσία. 9. Περιουσιακό καθεστώς εκκλησιαστικών ιδρυμάτων και οργανισμών. 10. Ο βιοπορισμός του κλήρου Ι. 11. Ο βιοπορισμός του κλήρου ΙΙ. 12. Καθεστώς μισθοδοσίας και συνταξιοδότησεως κληρικών (ιερέων και επισκόπων). 13. Κληρονομικό δίκαιο των κληρικών και των μοναχών.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Ι. Κονιδάρη, <i>Εγχειρίδιο εκκλησιαστικού δικαίου</i> , Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2011.			

Κωδικός:	[Χ235]	Τίτλος μαθήματος:	Ο ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ 7^{ος} ΑΙΩΝΑΣ ΩΣ ΕΠΟΧΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ
Διδάσκων: Κωνσταντίνος Χρήστου			
Είδος μαθήματος: ΕΕ	Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Ο 7ος αιώνας αποτελεί το τέλος της ύστερης αρχαιότητας και την έναρξη της περιόδου των λεγομένων Σκοτεινών Αιώνων. Η Βυζαντινή Αυτοκρατορία έχει περιέλθει σε δεινή κρίση εξαιτίας των εξωτερικών απειλών και της απώλειας σημαντικών εδαφών. Ως εκ τούτου, ξεκινά μία σειρά μεταρρυθμίσεων, οι οποίες οφείλουν να καταστήσουν το κράτος ικανό να επιβιώσει της κρίσης. Εξετάζονται τα κομβικά γεγονότα της εποχής, αλλά και τα επιμέρους πλαίσια εντός των οποίων διαμορφώθηκαν οι κοσμοϊστορικές αλλαγές της περιόδου.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Το ιστορικό υπόβαθρο. 2. Το υστερορωμαϊκό κράτος 3. Οι διάδοχοι του Ιουστινιανού. 4. Ο τελευταίος περσικός πόλεμος. 5. Η αραβική επίθεση. 6. Εκκλησία και Πολιτεία. 7. Ορθοδοξία και αίρεση. 8. Η σύγκρουση. 9. Άνθρωπος και Θεία Πρόνοια κατά τις αντιλήψεις της εποχής. 10. Βασιλεία και Κράτος. 11. Η ιστορία στον δρόμο προς τα έσχατα. 12. Η πολιτιστική σύνθεση του 7ου αιώνα. 13. Συμπεράσματα.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Κ. Π. Χρήστου, <i>Εκκλησιαστικοί συγγραφείς του 7ου αιώνα ως μάρτυρες της εποχής τους</i> , Θεσσαλονίκη 2010.			

Κωδικός:	[Χ241]	Τίτλος μαθήματος:	ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ
Διδάσκων: π. Χρυσόστομος Νάσσης			
Είδος μαθήματος: ΕΕ	Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Η μελέτη της ιστορικής εξελίξεως και σύγχρονης τελεστικής πράξεως των Μυστηρίων της Εκκλησίας.			

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ

1. Εισαγωγή στο μάθημα. Οι προβαπτισματικές πράξεις και ευχές. 2. Χρόνος και ημέρες τελέσεως του Βαπτίσματος. Η προετοιμασία για το Βάπτισμα και οι καταβολές της Μ. Τεσσαρακοστής. 3. Το Βάπτισμα – ιστορικοτελετουργική θεώρηση Α΄. 4. Το Βάπτισμα – ιστορικοτελετουργική θεώρηση Β΄. 5. Τα μνήστρα και ο γάμος. 6. Το ευχέλαιο – ιστορικοτελετουργική θεώρηση. 7. Η κοινωνία των ασθενών (προετοιμασία – διατήρηση – μετάδοση της θ. κοινωνίας). 8. Νεκρώσιμα τελετουργικά. 9. Αγιασμός (μικρός και μεγάλος). 10. Τάξη των χειροτονιών (διακόνου - πρεσβυτέρου - επισκόπου). 11. Τάξη εγκαινίων ναού. 12. Η μυστηριακή ζωή της Εκκλησίας και τα μέσα μαζικής ενημερώσεως. 13. Γενική συζήτηση, ανακεφαλαίωση.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Ιωάννου Μ. Φουντούλη, *Τελετουργικά θέματα. «Ευσημόνως και κατά τάξιν»*, τόμος Α΄ [Λογική Λατρεία 12], Αποστολική Διακονία: Αθήνα, 2002.

Κωδικός:	[Χ246]	Τίτλος μαθήματος:	ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΑΙΡΕΣΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑ		
Διδάσκων: π. Χρήστος Φιλιώτης - Βλαχάβας					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
<p>Η χριστιανική κοινότητα στα πρώτα της βήματα δεν είχε αναπτύξει καμία συστηματική και επίσημη δογματική διδασκαλία. Από την αρχή η εκκλησία ζούσε με την «ανάμνηση» των γεγονότων της ζωής του Χριστού, του γεγονότος δηλαδή της θείας ενανθρώπησης. Η εκκλησιαστική κοινότητα βίωνε το μυστήριο αυτό της θείας ενανθρώπησης ως κεντρικό σημείο της Αποκάλυψης, όπου ανακεφαλαιώνεται όλη η ιστορία της θείας οικονομίας (δημιουργία, θεοφάνειες, συγκρότηση της Εκκλησίας, πορεία προς τα έσχατα). Αίρεση δεν είναι παρά η παραχάραξη της ζωής της εκκλησιαστικής κοινότητας και η διάσπαση της ενότητας του μυστηρίου της θείας οικονομίας. Αυτό αναδεικνύεται από τον αγώνα της Εκκλησίας στην αντιμετώπιση των αιρετικών αποκλίσεων από τη ζωή της, αποκλίσεων που συνάντησε στην ιστορική της πορεία.</p>					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
<p>1. Γενική εισαγωγή. Παρουσίαση βιβλιογραφίας 2. Εννοιολογική διερεύνηση των όρων. Ανάθεση εργασιών. 3. Ιουδαϊκή μήτρα της αίρεσης. 4. Ελληνική Μήτρα της αίρεσης. 5. Σχέσεις Ορθόδοξης Θεολογίας και Πνευματικότητας 6. Προϋποθέσεις της ορθής Θεολογίας 7. Οι πρώτες νοθεύσεις της χριστιανικής δογματικής διδασκαλίας 8. Ο Μ. Αθανάσιος έναντι του αρειανισμού 9. Οι καππαδόκες πατέρες έναντι του αρειανισμού 10. Ο Μ. Βασίλειος έναντι των πνευματομάχων 11. Χριστολογικές αιρέσεις Α΄. 12. Χριστολογικές αιρέσεις Β΄. 13. Παρουσίαση εργασιών.</p>					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
<p>Ν. ΜΑΤΣΟΥΚΑ, <i>Ορθοδοξία και Αίρεση στους εκκλησιαστικούς συγγραφείς του Δ΄, Ε΄, ΣΤ΄αιώνα</i>, Θεσσαλονίκη 1992.</p>					

Κωδικός:	[Χ248]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΒΡΑΪΚΑ Ι		
Διδάσκουσα: Ευαγγελία Δάφνη					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
<p>Ανάλυση σημαντικών γραμματικών φαινομένων, εκμάθηση βασικού λεξιλογίου και θεολογικών όρων, μετάφραση απλών προτάσεων από την Εβραϊκή στην Ελληνική και αντιστρόφως.</p>					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
<p>1. Εισαγωγή: Ιστορία της Εβραϊκής Γλώσσας, βασική βιβλιογραφία 2. Το εβραϊκό αλφάβητο Ι 3. Το εβραϊκό αλφάβητο ΙΙ 4. Άρθρο, Σύνδεσμοι, Προθέσεις 5. Αντωνυμίες 6. Αντωνυμικά Επιθήματα 7.</p>					

Αριθμητικά 8. Ουσιαστικά I 9. Ουσιαστικά II 10. Επίθετα 11. Ρήματα I 12. Ρήματα II 13. Ρήματα III.
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ
W. Rudolph-K. Elliger (εκδ.), <i>BibliaHebraicaStuttgartensia</i> , Ελληνική Βιβλική Εταιρεία, Αθήνα 1997.

Κωδικός:	[Χ251]	Τίτλος μαθήματος:	ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ
Διδάσκων: Θεόδωρος Πιτταράς			
Είδος μαθήματος: ΕΕ	Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Παρουσιάζονται εκτενώς και αναλύονται ο βίος, τα έργα και η διδασκαλία του Θεοδότου Αγκύρας, με ιδιαίτερη έμφαση στα ζητήματα αυτής της περιόδου και στη θεολογική αντιμετώπιση από τον εν λόγω επίσκοπο.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Εισαγωγικά περί του βίου, των συγγραμμάτων και των προϋποθέσεων της διδασκαλίας του Θεοδότου. 2. Περί της θείας φύσεως κατά τον Θεόδοτο. 3. Περί των προσώπων της αγίας Τριάδος, του ομοουσίου και της συνεργίας αυτών στην οικονομία. 4. Για τη δημιουργία του ανθρώπου, το κακό και την πτώση. 5. Για τον σκοπό της θείας ενανθρώπησης και την αναγκαιότητα αυτής για τον άνθρωπο σύμφωνα με τον Θεόδοτο. 6. Η θεία ενανθρώπηση-σάρκωση ως κατ' ακρίβειαν ένωση σε αντιπαράθεση με τη διδασκαλία του Νεστορίου. 7. Ο τρόπος της θείας ενανθρώπησης και η αναφορά της ύπαρξης του Λόγου με την αντωνυμία «εαυτώ». 8. Το πρόσωπο του Χριστού βάσει αυτής της ένωσης. 9. Η ενότητα του Χριστού και το πάθος αυτού. 10. Το πρόσωπο της Θεοτόκου συνεπεία της θείας ενανθρώπησης. Το αιεπάρθενο και η μητροπαρθενία αυτής στον Θεόδοτο. 11. Η δυτική σκέψη και η διδασκαλία του Θεοδότου περί της Θεοτόκου και αναίρεση κακονοιών. 12. Πως πραγματώνεται η εν Χριστώ σωτηρία του ανθρώπου σύμφωνα με τον Θεόδοτο. 13. Οι αναφορές του Θεοδότου σε μυστήρια της Εκκλησίας, όπως το βάπτισμα και τη θεία Ευχαριστία.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Θ. Πιτταρά, Θεόδοτος Αγκύρας, εκδ. ΚΕ.Π.Ε., Αθήνα 2010.			

Κωδικός:	[Χ253]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΣΤΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ Α'
Διδάσκων: Ευστράτιος Μουρατίδης			
Είδος μαθήματος: ΕΕ	Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Παρουσιάζονται βασικές έννοιες πληροφορικής (αριθμητικά συστήματα, κωδικοποίηση, επεξεργασία εικόνας, ήχου και βίντεο, ψηφιοποίηση, υλικό και λογισμικό υπολογιστών).</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Εισαγωγή στην πληροφορική, Ιστορική εξέλιξη, Κατηγορίες υπολογιστών, Υλικό (hardware) και λογισμικό (software) υπολογιστών, Περιφερειακές συσκευές. 2. Αριθμητικά συστήματα, κωδικοποίηση αλφαριθμητικών χαρακτήρων, κωδικοποίηση εικόνων. 3. Συστήματα κωδικοποίησης (διανυσματικά-ψηφιογραφικά), συμπίεση εικόνας (απωλεστική και μη απολεστική). 4. Διαμορφώσεις (format) εικόνας, επεξεργασία εικόνας (παραδείγματα, πρακτική άσκηση). 5. Δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και εικόνες-φωτογραφίες, συκοφαντική δυσφήμιση, διαπίστωση γνησιότητας εικόνων. 6. Ψηφιοποίηση ήχου-διαδικασία και περιπτώσιακή ανάλυση, βίντεο (τεχνικές δυνατότητες-προβλήματα). 7. Ψηφιοποίηση και μακροπρόθεσμη διατήρηση πολιτιστικού περιεχομένου (σχεδιασμός έργου ψηφιοποίησης, επιλογή περιεχομένου, διαδικασία, διατήρηση). 8. Μεταδεδομένα, ενέργειες ανάδειξης-προβολής, πνευματικά δικαιώματα, διαχείριση έργων ψηφιοποίησης, πρότυπα. 9. Διαδικασία ψηφιοποίησης (σάρωση, ψηφιακή φωτογράφιση-τεχνικές έννοιες, αρχές λειτουργίας, χαρακτηριστικά),</p>			

χρωματικά συστήματα, πρακτική άσκηση. 10. Υλικό υπολογιστών-hardware (κύρια και βοηθητική μνήμη, κεντρική μονάδα επεξεργασίας, συσκευές εισόδου και εξόδου, τεχνολογίες αποθηκευτικών μέσων ψηφιακού υλικού). 11. Λογισμικό υπολογιστών, λειτουργικά συστήματα και περιβάλλοντα εφαρμογών, άδειες χρήσης λογισμικού. 12. Ιδιόκτητο και ελεύθερο λογισμικό, Γενική Άδεια Δημόσιας Χρήσης GNU- General Public License, άδειες Creative Commons, νομική προστασία λογισμικού, βάσεις δεδομένων. 13. Ηλεκτρονικά έγγραφα (ορισμός, διακρίσεις, χρήση, αποδεικτική δύναμη, περιπτωσιακή ανάλυση).

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Διαφάνειες - Σημειώσεις μαθήματος.

Κωδικός:	[Χ262]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑΣ Β'
Διδάσκων: Τρύφωνας Τσομπάνης			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Μέσα από την θεωρητική και πρακτική άσκηση στο εργαστήριο ζωγραφικής, επιχειρείται μια προσωπική σχέση του φοιτητή με την τέχνη, διερευνώντας οι δυνατότητές τους στην εξάσκηση στο σχέδιο και στο χρώμα, και επιχειρείται να αποκτήσει ο φοιτητής την εμπειρία της δημιουργίας ενός έργου αγιογραφίας, σύμφωνα με τους κανόνες της ζωγραφικής τέχνης.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. - 4. Σπουδή στην προσωπογραφία. 5. – 8. Σχεδιασμός μελών του σώματος. 9. Φορητή εικόνα. 10. – 11. Προετοιμασία της εικόνας. 12. – 13. Χρύσωμα της εικόνας.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Ιω.Βράνου, <i>Η Θεωρία της αγιογραφίας</i> , εκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη.			

Κωδικός:	[Χ263]	Τίτλος μαθήματος:	Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΙΕΡΕΜΙΑΣ. ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ
Διδάσκων: Αθανάσιος Παπαρνάκης			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Ερμηνευτική ανάλυση και θεολογική εμβάθυνση στο βιβλίο του προφήτη Ιερεμία με την αξιοποίηση της πατερικής παράδοσης και της σύγχρονης ερμηνευτικής βιβλιογραφίας.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Εισαγωγή στο βιβλίο του προφήτη Ιερεμία I 2. Εισαγωγή στο βιβλίο του προφήτη Ιερεμία II 3. Η κλήση του προφήτη. Κλήσεις των εκλεκτών του Θεού στην Π. Διαθήκη 4. Προφητείες κατά του Ισραήλ και του Ιούδα I 5. Προφητείες κατά του Ισραήλ και του Ιούδα II 6. Προφητείες κατά του Ισραήλ και του Ιούδα III 7. Προφητείες κατά των εθνών I 8. Προφητείες κατά των εθνών II 9. Παραμυθητικές προφητείες 10. Ιστορικά περιστατικά την περίοδο της δράσης του προφήτη I 11. Ιστορικά περιστατικά την περίοδο της δράσης του προφήτη II 12. Θεολογικές ιδέες του προφήτη I 13. Θεολογικές ιδέες του προφήτη II.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΠΑΤΕΡΕΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ. ΤΟΜΟΣ Α, Α. ΠΑΠΑΡΝΑΚΗΣ, ΓΡΑΦΗΜΑ 2009, ΘΕΣ/ΝΙΚΗ.			

Κωδικός:	[Χ265]	Τίτλος μαθήματος:	Ο ΑΓΙΟΣ ΣΙΛΟΥΑΝΟΣ Ο ΑΘΩΝΙΤΗΣ
Διδάσκουσα: Άννα Καραμανίδου			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ
Το μάθημα Ο άγιος Σιλουανός ο Αθωνίτης, περιλαμβάνεται στα μαθήματα της Ελευθέρας Επιλογής του προγράμματος σπουδών του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας.
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ
1. Εισαγωγή και γενική παρουσίαση των ασκητικών μορφών του Αγίου Όρους. 2. Ο βιογράφος του αγίου Σιλουανού, γέροντας Σωφρόνιος. 3. Άγιος Σιλουανός και το Άγιον Όρος. 4. Ο βίος του αγίου. 5. Πνευματικότητα του αγίου Σιλουανού. 6. Πατερική παράδοση στη διδασκαλία του αγίου Σιλουανού. 7. Παράδοση και προσωπική εμπειρία στη ζωή του αγίου Σιλουανού. 8. Το θέλημα του Θεού και η ελευθερία κατά τον άγιο Σιλουανό. 9. Ασκητικές εμπειρίες του αγίου Σιλουανού. 10. Η οικουμενικότητα της διδασκαλίας του. 11. Παρουσίαση εργασιών. 12. Παρουσίαση εργασιών. 13. Παρουσίαση εργασιών.
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ
Σωφρ. Ζαχάρωφ, Ο άγιος Σιλουανός ο Αθωνίτης, έκδ. Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου Έσσεξ Αγγλίας, 2011.

Κωδικός:	[Χ266]	Τίτλος μαθήματος:	Ο ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ Ο ΜΑΝΟΥΗΛ Β΄ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ ΩΣ ΘΕΟΛΟΓΟΣ		
Διδάσκουσα: Σουλτάνα Λάμπρου					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Παρουσιάζονται η εκκλησιαστική και πολιτική κατάσταση την εποχή των Παλαιολόγων. Ειδικότερα εξετάζεται η εκκλησιαστική πολιτική του Μανουήλ Β΄ Παλαιολόγου, ενός από τους πλέον σημαντικούς διανοούμενους της βυζαντινής ιστορίας και γραμματείας και του επιφανέστερου αυτοκράτορος της δυναστείας των Παλαιολόγων. Αναδεικνύεται ως συγγραφέας βάσει του έργου του, εκδεδομένου και ανεκδότου, και ως θεολόγος με τη μελέτη των θεολογικών του έργων. Παρουσιάζεται συστηματικά η σχέση του με τη θεολογία, όπως και οι θεολογικές του θέσεις, που τον καθιστούν συνεχιστή της πατερικής παραδόσεως.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Πολιτική και εκκλησιαστική κατάσταση κατά την παλαιολόγεια εποχή. 2. Εκκλησιαστικά δρώμενα-Ενωτικές προσπάθειες. 3. Ο αυτοκράτωρ Μανουήλ Β΄ Παλαιολόγος -Σύντομο βιογραφικό σχέδιασμα. 4. Ο βασιλεύς -φιλόσοφος. 5. Ο βασιλεύς θεολόγος. Οι πηγές του. 6. Η στάση του έναντι των Λατίνων, των Ιουδαίων και του Ισλάμ. 7. Μανουήλ και ένωση. 8. Ο Μανουήλ ως συγγραφέας. 9. Τα θεολογικά έργα του Μανουήλ 10. Φιλολογικά και Ηθικά έργα 11. Ομιλητικά και Λειτουργικά έργα 12. Φιλολογικά και Ρητορικά έργα 13. Βασικές θεολογικές θέσεις του Μανουήλ.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Σ. Λάμπρου, Ο αυτοκράτωρ Μανουήλ Β ο Παλαιολόγος ως θεολόγος. Συμβολή στην έρευνα της Παλαιολόγεια Γραμματείας, εκδ. Σ. Λάμπρου, Θεσσαλονίκη 2012.					

Κωδικός:	[Χ267]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ		
Διδάσκουσα: Αικατερίνη Τσαλαμπούνη					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Το μάθημα εισάγει τους φοιτητές στο φιλολογικό είδος της αποκαλυπτικής γραμματείας, εξετάζει τις ιστορικοφιλολογικές συνθήκες που το γέννησαν καθώς και τη θεολογική σημασία του. Ειδικότερα στο πλαίσιο του μαθήματος θα παρουσιασθούν οι απαρχές της αποκαλυπτικής γραμματείας κι οι συνθήκες που την γέννησαν και θα ερμηνευθούν με τη βοήθεια της ιστορικοκριτικής μεθόδου κείμενα της Καινής Διαθήκης και του αρχέγονου Χριστιανισμού					

προκειμένου να καταστεί σαφές πώς η αρχαία Εκκλησία υιοθέτησε αυτό το λογοτεχνικό είδος προκειμένου να κατανοήσει την παρουσία της μέσα στην ιστορία. Τέλος, θα αναζητηθεί η σημασία αυτών των αποκαλυπτικών κειμένων σήμερα.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ

1. Αποκαλυπτική: ορισμός και χαρακτηριστικά. 2. Οι απαρχές της Αποκαλυπτικής. Ιστορικές συνθήκες και θεολογικό περιεχόμενο. 3. Ιουδαϊκά αποκαλυπτικά κείμενα σύγχρονα με την ΚΔ και τον αρχέγονο Χριστιανισμό. 4. Αποκαλυπτική και Κουμράν. 5. Ο Ιησούς ως ο Υιός του Ανθρώπου 6η συνάντηση Μκ 13 και τα παράλληλά του. 7. Αποκαλυπτική κι ο Παύλος 8η συνάντηση Β΄ Θεσ 2. 9. Το βιβλίο της Αποκάλυψης Α΄. 10. Το βιβλίο της Αποκάλυψης Β΄. 11. Το βιβλίο της Αποκάλυψης Γ΄. 12. Β΄ Πε 1, 16 - 2, 10. 13. Η σημασία των αποκαλυπτικών κειμένων σήμερα.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Σημειώσεις και ηλεκτρονικό υλικό (διαφάνειες) που έχουν αναρτηθεί στη σελίδα του μαθήματος στο Blackboard.

Κωδικός:	[Χ268]	Τίτλος μαθήματος:	ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΗ		
Διδάσκουσα: Ευαγγελία Δάφνη					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Μετάφραση, εξήγηση και ερμηνεία του βιβλίου του Εκκλησιαστή με έμφαση στο θέμα της σοφίας και της δικαιοσύνης. Σύγκριση με σχετικά κείμενα από την Αρχαία Ελληνική Γραμματεία.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Εισαγωγικά 2. Εκκλ. 1,1-3 (Πρόλογος: Η γνώση του Εκκλησιαστή). Εκκλ. 1,4-11 (Εισαγωγή: Η αέναη επανάληψη) 3. Εκκλ. 1,12-2,26 (Η αναζήτηση της σοφίας) 4. Εκκλ. 3,1-15 (Περί του χρόνου) 5. Εκκλ. 3,16-6,12 (Περί δικαίου, οικονομίας, θρησκείας, πλούτου, ευδαιμονίας) 6. Εκκλ. 7,1-8,15 (Περί του αληθώς αγαθού) 7. Εκκλ. 8,16-9,12 (Όρια της σοφίας και της γνώσεως, ζωή και θάνατος) 8. Εκκλ. 9,13-10,20 (Η ισχύς και αδυναμία της σοφίας) 9. Εκκλ. 11,1-12,7 (Κατακλείδα) 10. Η Κοσμολογία του Εκκλησιαστή 11. Η Ανθρωπολογία του Εκκλησιαστή 12. Η Θεολογία του Εκκλησιαστή Α΄ 13. Η Θεολογία του Εκκλησιαστή Β΄.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Ε.Γ. Δάφνη, Βιβλική Αρχαιολογία και Ερμηνεία της Παλαιάς Διαθήκης, Θεσσαλονίκη 2013.					

Κωδικός:	[Χ270]	Τίτλος μαθήματος:	ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΑΙ ΑΓΙΟ ΠΝΕΥΜΑ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΟΛΟΓΙΑ		
Διδάσκων: Βασίλειος Τσίγκος					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Παρουσίαση και ερμηνεία ειδικών θεμάτων της ορθόδοξης πίστεως, που σχετίζονται με τη σύνδεση της Χριστολογίας και Πνευματολογίας με την Εκκλησιολογία και τη σύγχρονη διορθόδοξη περί Εκκλησίας συζήτηση.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1) Η Χριστοκεντρική Εκκλησιολογία της πατερικής θεολογίας. 2) Η περί Χριστού και Εκκλησίας συζήτηση στη σύγχρονη θεολογία. 3) Πατερικές και σύγχρονες περιγραφές, εικόνες και σχήματα (models) περί Εκκλησίας. 4) Η εν Χριστώ Θεία Οικονομία και το έργο του Αγίου Πνεύματος. 5) Το ζήτημα των “δύο Οικονομιών” στους Πατέρες και τη νεώτερη θεολογία. 6) Η ενότητα Χριστολογίας και Πνευματολογίας στην Ορθόδοξη Εκκλησιολογία. 7) Το ζήτημα της εκκλησιαστικής αυθεντίας κατά τους Πατέρες και τη σύγχρονη θεολογική συζήτηση. 8) Έννοια και πηγή της εκκλησιαστικής αυθεντίας. 9) Φορείς της εκκλησιαστικής αυθεντίας. 10) Η αυθεντία του επισκόπου και τα όρια αυτής. 11) Η συνοδική αυθεντία. Σύγχρονοι προβληματισμοί για τη					

συνοδικότητα. 12) Η θέση του πρώτου στην ορθόδοξη θεολογία και ζωή. 13) Η Εκκλησιολογία της κοινωνίας.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Β. Τσίγκος, *Η θεσμική και χαρισματική διάσταση της Έκκλησίας. Σύνοψη Χριστολογίας και Πνευματολογίας στην Έκκλησιολογία Ιωάννου του Χρυσόστομου*, έκδ. Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2010.

Κωδικός:	[Χ271]	Τίτλος μαθήματος:	Ο ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΦΑΝΑΤΙΣΜΟΣ ΩΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΩΝ ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΙΑΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ
Διδάσκων: Μητρ. Προύσης Ελπιδοφόρος Λαμπруνιάδης			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Το περιεχόμενο του παρόντος επιλεγμένου μαθήματος είναι η εισαγωγή των φοιτητών στη μελέτη προβληματικών μορφών της θρησκευτικότητας, ώστε να μπορούν αυτοί να διαχειριστούν σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο τις αποκλίνουσες θρησκευτικές συμπεριφορές εξ όψεως Ορθόδοξου θεολογίας, να συστηματοποιούν τις εκδηλώσεις του θρησκευτικού φανατισμού και να τις ανασυνθέτουν ερευνώντας κοινωνικά, πολιτικά και πολιτιστικά αίτια σε εθνικό και διεθνές περιβάλλον, και ιδιαίτερα σε μία προοπτική συνεργασίας και διαλόγου εντός της Ορθόδοξης Εκκλησίας και κατά δεύτερο στο επίπεδο των διαχριστιανικών σχέσεων.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Ο όρος φανατισμός, ιστορικές διαδρομές, 2-5. Θεολογική προσέγγιση του φανατισμού, 6. Συνέπειες του θρησκευτικού φανατισμού, 7-8. Η ψυχολογία του φανατισμού και οι συνέπειές του, 9-10. Η ηθική του φανατισμού, 11. Ο φανατισμός ως κοινωνικό φαινόμενο, 12. Οι συνέπειες του φανατισμού στις διορθόδοξες σχέσεις, 13. Οι συνέπειες του φανατισμού στις διαχριστιανικές σχέσεις.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
<p>Απόστολος Νικολαΐδης, <i>Φανατισμός. Θεολογική, ψυχολογική, ηθική και κοινωνιολογική προσέγγιση</i>, έκδ. Γρηγόρη, Αθήνα 2012.</p>			

Κωδικός:	[Χ273]	Τίτλος μαθήματος:	ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΞΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ
Διδάσκων: π. Σπυρίδων Αντωνίου			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Εισαγωγή στη Βυζαντινή Εκκλησιαστική Μουσική. Πηγές κύριες και επικουρικές. Ονοματολογία και περιεχόμενο μουσικών κωδίκων και βιβλίων (Ασματικό, Ειμολόγιο, Στιχηράριο, Μαθηματάριο, Παπαδική, Ψαλτικό κ.λ.π.). Θεωρητικά μουσικής και μέθοδοι Ψαλτικής Τέχνης. Τα γένη και είδη της Βυζαντινής Μελοποιίας. Πατριαρχικές Σχολές Ψαλτικής (ιε'-ιη'αι.). Η εκφώνηση των αναγνωσμάτων και η εκφωνητική σημειογραφία. Θεωρία και πράξη της Ψαλτικής Τέχνης. Αναλυτική βυζαντινή σημειογραφία. Ασκήσεις επί των διατονικών ήχων (α', πλ.α', δ', πλ.δ'). Η νέα μέθοδος της Εκκλησιαστικής Μουσικής. Άλλα σημειογραφικά συστήματα. Οι ύμνοι των βυζαντινών Λειτουργιών και ακολουθιών της Θείας Λατρείας. Οι φοιτητές εκπαιδεύονται στη χρήση ειδικών για τη εκκλησιαστική μουσική, συστημάτων, λεξικών και στη σύνταξη σχετικών εργασιών.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Θεωρία και Πράξη. Βυζαντινά και Μεταβυζαντινά Θεωρητικά μουσικής και μέθοδοι Ψαλτικής Τέχνης. Η Οκταήχια. Ιδιώματα των οκτώ ήχων. Απηχήματα των ήχων. 2. Θεωρία και Πράξη. Τα γένη και είδη της Βυζαντινής Μελοποιίας. Το Αναστασιματάριον. Κεκραγάρια Ηχος α' και πλ. α' 3. Θεωρία και Πράξη. Πατριαρχικές Σχολές Ψαλτικής (ιε'-ιη'αι.). Το Αναστασιματάριον. Κεκραγάρια.</p>			

Ηχος δ΄ και πλ. δ΄ 4. Θεωρία και Πράξη. Η εκφώνηση των αναγνωσμάτων και η εκφωνητική σημειογραφία. Το Αναστασιματάριον. Κεκραγάρια. Ηχος γ΄ και βαρύς. 5. Θεωρία και Πράξη. Η Νέα Μέθοδος της Εκκλησιαστικής Μουσικής. Άλλα σημειογραφικά συστήματα. Το Αναστασιματάριον Κεκραγάρια. Ηχος β΄ και πλ.β΄ 6. Θεωρία και Πράξη. Το Αναστασιματάριον Τα Δογματικά Θεοτοκία. Ηχος α΄ και πλ.α΄ Οι ύμνοι των βυζαντινών Λειτουργιών και ακολουθιών της Θείας Λατρείας. 7. Θεωρία και Πράξη. Το Αναστασιματάριον Τα Δογματικά Θεοτοκία. Ηχος δ΄ και πλ.δ΄ Οι ύμνοι των βυζαντινών Λειτουργιών και ακολουθιών της Θείας Λατρείας. 8. Θεωρία και Πράξη. Το Αναστασιματάριον, Τα Δογματικά Θεοτοκία. Ηχος γ΄ και βαρύς 9. Θεωρία και Πράξη. Το Αναστασιματάριον, Τα Δογματικά Θεοτοκία. Ηχος β΄ και πλ.β΄ 10. Θεωρία και Πράξη. Η κατάρτιση χορού ψαλτών Τα Εωθινά Δοξαστικά Α΄, Ε΄, Θ΄. 11. Θεωρία και Πράξη. Τα Εωθινά Δοξαστικά Γ΄, Ζ΄ 12. Θεωρία και Πράξη. Τα Εωθινά Δοξαστικά Δ΄, Η΄, ΙΑ΄ 13. Θεωρία και Πράξη. Τα Εωθινά Δοξαστικά Β΄, ΣΤ΄, Ι΄.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Αντωνίου Σπυρίδωνος (Πρωτοπρεσβυτέρου), *Θεωρία και Πράξη της Ψαλτικής Τέχνης*, εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2009.

Κωδικός:	[Χ274]	Τίτλος μαθήματος:	ΤΟ ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΩΝ ΚΟΛΛΥΒΑΔΩΝ		
Διδάσκων: Θεόδωρος Γιάγκου					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Εξετάζεται η συμβολή των Αγιορειτών μοναχών του λεγομένου φιλοκαλικού κινήματος στην ανανέωση των κανονικών πηγών της Εκκλησίας.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Οι προγενέστερες νομοκανονικές συλλογές κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας. 2. Το γνήσιο και το νόθο στις νομοκανονικές συλλογές της Τουρκοκρατίας. Οι συνέπειες του νόθου στην εκκλησιαστική ζωή. 3. Η απαίτηση για ανανέωση. 4. Οι συλλογές του Διονυσίου Πιπεριώτη και του Θεοκλήτου Καρατζά. 5. Επιτομή Κανόνων Νεοφύτου Κουσοκαλυβίτη. Η συλλογή κανόνων του Αγαπίου Λεονάρδου. 6. Το Πηδάλιον (πρόβλημα πατρότητας, πηγές και περιεχόμενο). 7. Τα σχόλια του Πηδαλίου. 8. Το Κανονικό του Χριστοφόρου Προδρομίτη. 9. Το corpus canonum στο Πηδάλιον και στο Κανονικόν. 10. Οι χειροτονίες των αιρετικών κατά τον Νικόδημο τον Αγιορείτη και τον Χριστοφόρο Προδρομίτη. 11. Το βάπτισμα κατά τον Νικόδημο τον Αγιορείτη και τον Χριστοφόρο Προδρομίτη. 12. Το γνήσιον και το παρανοημένον στην κανονική πράξη. Η περίπτωση του Πηδαλίου. 13. Το Εξομολογητάριο του αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτου.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Θεοδώρου Ξ. Γιάγκου, <i>Χριστοφόρου Προδρομίτου Κανονικόν</i> , εκδόσεις Μυγδονία, Θεσσαλονίκη 2010.					

Κωδικός:	[Χ278]	Τίτλος μαθήματος:	ΘΕΜΑΤΑ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΗΘΙΚΗΣ		
Διδάσκων: Μιλτιάδης Βάντσος					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Στο μάθημα αυτό εξετάζεται η σύγχρονη οικολογική κρίση από την άποψη της χριστιανικής ηθικής.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Το οικολογικό πρόβλημα ως ζήτημα ηθικής. 2. Σύγχρονες προσεγγίσεις του οικολογικού προβλήματος 3. Αιτίες της οικολογικής κρίσης. 4. Η δημιουργία του ανθρώπου και του κόσμου. 5. Ο άνθρωπος διαχειριστής του κόσμου 6. Η διατάραξη της σχέσης ανθρώπου - κόσμου. 7. Βιβλικές					

αναφορές για το περιβάλλον. 8. Πατερικές αναφορές για το περιβάλλον. 9. Αναφορές για το περιβάλλον στους βίους των αγίων. 10. Σύγχρονες προτάσεις για την αντιμετώπιση της οικολογικής κρίσης. 11. Η αλλαγή νοοτροπίας και στάσης ζωής έναντι των υλικών αγαθών. 12. Η ολιγάρκεια ως χριστιανική αρετή. 13. Οι γενετικές επεμβάσεις σε ζώα και φυτά.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

1. Βαρθολομαίος Οικουμενικός Πατριάρχης, *Μηνύματα και Ομιλίες δια το Περιβάλλον*, Εκδόσεις Σταμούλη, Αθήνα 2002.
2. Γεώργιος Μαντζαρίδης, *Η εμπειρική θεολογία στην οικολογία και την πολιτική*, Εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1994.

Κωδικός:	[Χ279]	Τίτλος μαθήματος:	ΛΑΤΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΘΕΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΟΡΩΜΑΪΚΗ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ		
Διδάσκων: Απόστολος Κραλίδης					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Παρουσίαση των σημαντικότερων θεοτήτων της Παλαιστίνης κατά την ελληνιστική και ελληνορωμαϊκή περίοδο.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Η Παλαιστίνη και η ευρύτερη περιοχή στην περίοδο του Μ. Αλεξάνδρου και των διαδόχων του. 2. Οι τοπικές λατρείες και δοξασίες στην Παλαιστίνη. 3. Ασσυριακές και βαβυλωνιακές θεότητες. Οι αλλαγές κατά τους ελληνιστικούς χρόνους. 4. Ο θρησκευτικός συγκρητισμός της πρώιμης περιόδου (4ος -1ος αι. π.Χ.). 5. Συριακές και αιγυπτιακές θεότητες στην Παλαιστίνη. 6. Ελληνικές θεότητες στην Παλαιστίνη. 7. Η περίοδος των ρωμαϊκών κατακτήσεων. Οι διώξεις των Ιουδαίων από την Παλαιστίνη. 8. Ο θρησκευτικός συγκρητισμός κατά τους ρωμαϊκούς χρόνους. 9. Ο ρωμαϊκός στρατός και οι επιρροές που δέχθηκε από τις ντόπιες θρησκευτικές αντιλήψεις. 10. Ιρανικές θεότητες. Ο θεός Μίθρας. 11. Η λατρεία του Sol Invictus στην ευρύτερη περιοχή της Παλαιστίνης. 12. Η ρωμαϊκή αυτοκρατορική λατρεία. 13. Οι άλλες λατρείες και θεότητες στην ρωμαϊκή Παλαιστίνη.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
1) Α. Κραλίδης, <i>Οι Σαδδουκαίοι. Ιστορική και θρησκευτική μελέτη</i> , εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2007.					
2) L. H. Martin, <i>Οι Θρησκείες της Ελληνιστικής εποχής</i> , εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2004.					
3) F. W. Walbank, <i>Ο ελληνιστικός κόσμος</i> , εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 1999.					

Κωδικός:	[Χ283]	Τίτλος μαθήματος:	ΠΕΡΙ ΔΑΙΜΟΝΩΝ ΚΑΙ ΑΓΓΕΛΩΝ		
Διδάσκοντες: Δέσπω Λιάλιου, Ελένη Χρυσάφη					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Γενική θεώρηση του κακού και της πτώσεως εξ επόψεως τέχνης και Ορθοδόξου Θεολογίας, ως παρυστάσεως της εκ του μη όντος αγαθής δημιουργίας του κόσμου και του ανθρώπου.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Γενική προσέγγιση περί της υπάρξεως του κακού στον κόσμο. 2. Η θεώρηση του σύμπαντος κόσμου ως κτίσης εξ επόψεως Ορθοδόξου Θεολογίας. 3. Η σημασία της ελευθερίας ως επιλογής και προαγωγής της κτίσεως (άνθρωποι και άγγελοι). 4. Η πτώση εξ επόψεως Ορθοδόξου Θεολογίας (δαίμονες και άνθρωποι). 5. Οι συνέπειες της πτώσεως. 6. Οι άγγελοι στη θεολογική και λατρευτική παράδοση από την ειδωλολατρία στο χριστιανισμό-Οι θεολογικές προϋποθέσεις της απεικόνισης των αγγέλων στη χριστιανική τέχνη. 6. Η διαμόρφωση της εικονογραφίας των αγγέλων στη χριστιανική τέχνη- Η βίωση της πτώσης στις χριστιανικές παραδόσεις. 7. Η θεραπεία					

της κτίσης. 8. Νίψη και φωτισμός. 9. Η εικονογραφία των αγγέλων στη βυζαντινή τέχνη. 10. Η εικονογραφία των δαιμόνων στη βυζαντινή τέχνη. 11. Η Δευτέρα παρουσία ως καιρός των εσχάτων. 12. Αποκατάσταση και Αγαθοτοπία. 13. Θεολογική κτισιολογία και σύγχρονος κόσμος.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

N. A. Ματσούκα, Ο σατανάς, εκδ. Πουρναρά: Θεσσαλονίκη 1999.

Κωδικός:	[Χ285]	Τίτλος μαθήματος:	Ο ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ		
Διδάσκων: π. Βασίλειος Γεωργόπουλος					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Η γνώση των ελληνικών προτεσταντικών κινήσεων, η ιστορία τους και η διδασκαλία τους στον ελληνικό χώρο από τον 19 ^ο αιώνα μέχρι σήμερα.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Η Προτεσταντική παρουσία στον ελληνικό χώρο τον 19ο αιώνα. 2. Η Ελληνική Ευαγγελική Εκκλησία.Ι) Ιστορική εξέλιξη 3. Η Ελληνική Ευαγγελική Εκκλησία. ΙΙ) Η Δογματική διδασκαλία της 4. Μεννονίτες στην Ελλάδα. (Μια σύντομη παρουσία) 5. Η Κοινωνία των Ελεύθερων Ευαγγελικών Εκκλησιών.Ι) Ιστορική εξέλιξη 6. Η Κοινωνία των Ελεύθερων Ευαγγελικών Εκκλησιών. ΙΙ) Η Δογματική διδασκαλία της 7. Η Πεντηκοστιανική κίνηση στην Ελλάδα Ι. 8. Η Πεντηκοστιανική κίνηση στην Ελλάδα ΙΙ. 9. Ελληνικές Ευαγγελικαλικές κινήσεις 10. Οι Έλληνες Διαμαρτυρόμενοι και ΠΣΕ 11. Ελληνικές ενδοπροτεσταντικές έριδες. Ι. Η έριδα για την Κενωτική Χριστολογία. 12. Ελληνικές ενδοπροτεσταντικές έριδες. ΙΙ. Διαμαρτυρόμενοι εναντίον Πεντηκοστιανών 13. Η στάση των Ελλήνων Διαμαρτυρομένων έναντι της Ορθοδόξου Εκκλησίας.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Σωτ. Λιόση, Γνωστές θρησκείες, αιρέσεις και παραθρησκευτικές ομάδες στην Ελλάδα. Ευκτήριοι οίκοι, εκδ. Άθως-Σταμούλης, Αθήνα 2004.					

Κωδικός:	[Χ286]	Τίτλος μαθήματος:	Η ΛΑΪΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΚΑΙ Η ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑ ΩΣ ΠΗΓΕΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ		
Διδάσκων: Βασίλειος Κουκουσάς					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Εξετάζονται η λαϊκή παράδοση και η θρησκευτικότητα ως πηγές της Ιστορίας της Εκκλησίας. Συγκεκριμένα, αναλύονται οι βασικές πτυχές της λαϊκής παράδοσης και η σχέση τους με την Εκκλησιαστική Ιστορία.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Λαϊκή παράδοση, 2.Λαϊκή θρησκευτικότητα, 3.Θρησκευτική παράδοση, 4. Σχέση θρησκευτικής και λαϊκής παράδοσης, 5. Εκκλησιαστική Ιστορία και λαϊκή παράδοση, 6. Τα δημοτικά τραγούδια ως πηγή της Εκκλησιαστικής ιστορίας, Ι, 7. Τα δημοτικά τραγούδια ως πηγή της Εκκλησιαστικής ιστορίας, Ι Ι, 8. Τα λαϊκά έθιμα ως πηγή της Εκκλησιαστικής Ιστορίας, 9. Οι λαϊκές παραδόσεις ως πηγές της Εκκλησιαστικής Ιστορίας, 10. Η λαϊκή τέχνη ως πηγή της Εκκλησιαστικής Ιστορίας, 11. Η λαϊκή ζωγραφική ως πηγή της Εκκλησιαστικής Ιστορίας 12. Το λαϊκό θέατρο ως πηγή της Εκκλησιαστικής Ιστορίας, 13. Η λαϊκή και η θρησκευτική παράδοση στον ελλαδικό χώρο, ως πηγές της Ιστορίας της Εκκλησίας.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Μανώλης Βαρβούνης, Νεωτερική ελληνική λαϊκή θρησκευτικότητα, εκδόσεις Μπαρμπουνάκης, Θεσσαλονίκη 2013.					

Κωδικός:	[Χ287]	Τίτλος μαθήματος:	ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ: ΙΣΤΟΡΙΑ, ΔΙΟΙΚΗΣΗ, ΘΕΣΜΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΛΩΣΗ
Διδάσκων: Ιωάννης Μπάκας			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Το μάθημα ασχολείται με την έρευνα και μελέτη βασικών σημείων της εκκλησιαστικής ιστορίας, διοίκησης και θεσμικής λειτουργίας του Οικουμενικού Πατριαρχείου μετά την Άλωση και ως τον 20^ο αιώνα. Θα μπορέσουν έτσι οι φοιτητές να κατανοήσουν το ιστορικό πλαίσιο και τις συνθήκες που διαμορφώθηκαν για τη Μεγάλη Εκκλησία, κατά την παραπάνω χρονική περίοδο, και ανέδειξαν το ρόλο του Οικουμενικού Πατριαρχείου ως θεσμού με διαχρονική εμβέλεια και ιδιαίτερη ιστορική σημασία. Η διεύρυνση της διοικητικής δικαιοδοσίας και των αρμοδιοτήτων του Πατριαρχείου συνέβαλε ουσιαστικά στο να δοθεί ένας προοδευτικός προσανατολισμός στον πατριαρχικό θεσμό. Μετά την Άλωση, το Οικουμενικό Πατριαρχείο, αποκτά έναν πολύ μεγάλο χώρο δράσης, που εκτείνεται σε ολόκληρο τον οθωμανικό χώρο. Παράλληλα, ασκεί και πολιτικές λειτουργίες, σημαντικότερη των οποίων είναι η οργάνωση της εκπαίδευσης.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Εκκλησιαστικές εξελίξεις μετά την Άλωση. 2. Οθωμανική διοίκηση και Οικουμενικό Πατριαρχείο. Τα «Προνόμια». 3. Η δικαιοδοσία του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Διοικητική διάρθρωση. 4. Οικονομική κατάσταση της Εκκλησίας. Δικαστικές αρμοδιότητες. 5. Οικουμενικό Πατριαρχείο και Παιδεία. 6. Οικουμενικό Πατριαρχείο και εκκλησιαστικά ζητήματα (Προσκυνηματικό, Κολλυβαδικό). 7. Πατριαρχικές μονές – Πατριαρχικές Εξαρχίες. 8. Εκκλησιαστική διοίκηση. Ο θεσμός του «Γεροντισμού». Μεταρρύθμιση. 9. Προνομιακό ζήτημα (Α΄ φάση 1883-1884). 10. Προνομιακό ζήτημα (Β΄ φάση 1887-1891). 11. Οικουμενικό Πατριαρχείο και φυλετισμός. 12. Οικουμενικό Πατριαρχείο και Ελληνισμός. 13. Οικουμενικό Πατριαρχείο και Συνθήκη της Λωζάννης.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
<p>1. Διονύσιος Βαλαής, Εκκλησιαστική Ιστορία: Ζητήματα της Β΄ χιλιετίας, εκδ. Διον. Βαλαής, Θεσσαλονίκη 2015. 2. Διονύσιος Βαλαής, Εκκλησιαστικά Ανάλεκτα, εκδ. Διον. Βαλαής, Θεσσαλονίκη 2014.</p>			

Κωδικός:	[Χ289]	Τίτλος μαθήματος:	ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΚΑΙ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ Ι
Διδάσκουσα: Αγγελική Τριβυζαδάκη			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Στο πλαίσιο του μαθήματος εξετάζονται τα μνημεία που διαμόρφωσαν τη θρησκευτική γεωγραφία της Θεσσαλονίκης κατά τη βυζαντινή και οθωμανική περίοδο. Πιο συγκεκριμένα, με αναφορές σε πληροφορίες που προέρχονται από κείμενα και με προσεγγίσεις των μνημείων/μαρτύρων που σώζονται από το παρελθόν επιχειρείται η παρουσίαση του τρόπου που οι τρεις κύριοι θρησκευτικοί πληθυσμοί της πόλης (χριστιανικός, εβραϊκός, μουσουλμανικός) άφησαν το στίγμα τους στην ιστορική πορεία της Θεσσαλονίκης.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Ίδρυση της Θεσσαλονίκης. Ιστορία και μνημεία, 2. Το ρωμαϊκό παρελθόν της πόλης μέσα από τα μνημεία της, 3. Η επίσκεψη του Αποστόλου Παύλου στη Θεσσαλονίκη και η εδραίωση του χριστιανισμού, όπως μπορεί να περιγραφεί με βάση τις γραπτές πηγές και να αποδειχθεί από τα αρχαιολογικά ευρήματα, 4. Η Θεσσαλονίκη μέσα από τα μνημεία της μέσης και ύστερης βυζαντινής περιόδου. Γενικό περίγραμμα, 5. Η Θεσσαλονίκη μέσα από τα μνημεία της μέσης και ύστερης βυζαντινής περιόδου. Ο χριστιανικός πληθυσμός της Θεσσαλονίκης, 6. Η Θεσσαλονίκη μέσα από τα μνημεία της μέσης και ύστερης βυζαντινής περιόδου. Τα μοναστήρια της Θεσσαλονίκης, 7. Η</p>			

Θεσσαλονίκη κατά την οθωμανική περίοδο, 8.Ο εβραϊκός πληθυσμός της Θεσσαλονίκης, 9.Εβραϊκές συνοικίες και συναγωγές στη Θεσσαλονίκη, 10.Χριστιανικές συνοικίες, ναοί και μοναστήρια στην οθωμανική Θεσσαλονίκη, 11.Μουσουλμανικές συνοικίες και τζαμιά στην οθωμανική Θεσσαλονίκη, 12.Θρησκευτική γεωγραφία της Θεσσαλονίκης τον 19ο αιώνα, 13.Απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης. Χρήση των θρησκευτικών τόπων στην ελληνική πόλη.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Ευάγγελος Χεκίμογλου, Τα μυστήρια της Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 2001

Κωδικός:	[Χ290Π]	Τίτλος μαθήματος:	ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ
Διδάσκων: Ηρακλής Ρεράκης			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Το μάθημα περιλαμβάνει γνώσεις που συνδέουν τη χριστιανική θρησκευτική αγωγή με ολόκληρο το πλαίσιο που αφορά την οντολογία του προσώπου. Ερευνάται η συμβολή της θρησκευτικής αγωγής στις στάσεις των νέων ανθρώπων έναντι του πλησίον τους, με άλλα λόγια στη διαμόρφωση της ταυτότητας και της ετερότητας (του εαυτού και του ετέρου), που προσδιορίζει την ποιότητα της αποδοχής και του σεβασμού του οιοδήποτε «άλλου».</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Η διαφορετικότητα στην αρχαία ελληνική αγωγή. 2. Η διαφορετικότητα στην Παλαιά Διαθήκη 3. Η διαφορετικότητα στην Καινή Διαθήκη. 4. Η διαφορετικότητα στην ορθόδοξη πατερική θεολογία. 5. Η διαφορετικότητα στην αγωγή του ευρωπαϊκού Διαφωτισμού. 6. Ο άλλος ως αδελφός στο πλαίσιο της εκκλησιαστικής κοινότητας. 7. Η διαφορετικότητα στο σύγχρονο σχολείο. 8. Πλουραλισμός, θρησκευτική αγωγή και διαφορετικότητα. 9. Παγκοσμιοποίηση, θρησκευτική αγωγή και διαφορετικότητα. 10. Η διαφορετικότητα στο πλαίσιο μίας ατομικιστικής κοινωνίας. 11. Η διαφορετικότητα στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής τεχνολογίας και της κοινωνίας της πληροφορίας. 12. Η διαφορετικότητα στο πλαίσιο μίας μεταμοντέρνας πολυθρησκευτικής πνευματικότητας. 13. Η διαφορετικότητα στο πλαίσιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της θρησκευτικής ελευθερίας.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
<p>Ηρ. Ρεράκης, Ο «άλλος» στο ελληνικό σχολείο. Ορθόδοξη χριστιανοπαιδαγωγική θεώρηση, εκδ. Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2006.</p>			

Κωδικός:	[Χ291]	Τίτλος μαθήματος:	ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
Διδάσκων: Κωνσταντίνος Κωτσιόπουλος			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Στο πλαίσιο του μαθήματος διαπιστώνεται η αναγκαιότητα θεσμικής συνύπαρξης Εκκλησίας Πολιτείας, η οποία αφίσταται τόσο από τα άκρα της πολιτειοκρατίας όσο και της θεοκρατίας. Κατ' αυτόν τον τρόπο επισημαίνεται η διαφορετική οπτική της δυτικής θεολογικής και φιλοσοφικής σκέψης, ενώ ταυτόχρονα διαπιστώνεται η οικουμενική αντίληψη της βυζαντινής πολιτειολογίας, καθώς και η ορθόδοξη «πολιτική θεολογία» σε αντίθεση με αντίστοιχα δυτικά κινήματα επαναστατικής θεολογίας.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Εισαγωγικό μάθημα 2. Πολιτική και εξουσία 3. Θεσμοί και εξουσία 4. Θρησκεία, Πολιτική και Πολιτισμός 5. Πολιτική και Ηθική 6. Βυζαντινή Πολιτική Θεωρία 7. Επαναστατικός Χιλιασμός και Ουτοπισμός στον Μεσαίωνα και την πρώιμη νεωτερικότητα 8. Λούθηρος και Καλβίνος για το Κράτος και την εξουσία 9. Θρησκεία και Πολιτική Θεωρία στους Th. Hobbes, J. Locke, J.J. Rousseau,</p>			

G. Hegel, J. Fichte. 10. Θρησκευτικός Φονταμενταλισμός και Νεωτερικότητα 11. Η θεωρία της σύγκρισης των Πολιτισμών 12. Η Πολιτική Θεολογία 13. Οικουμενικό Πατριαρχείο. Οικουμενική Κίνηση και Πολιτική.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

K. Κωτσιόπουλου, *Θρησκεία και πολιτική*, εκδ. Μυγδονία, Θεσσαλονίκη 2015.

Κωδικός:	[Χ292]	Τίτλος μαθήματος:	ΘΕΜΑΤΑ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ		
Διδάσκων: Τρύφωνας Τσομπάνης					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Το περιεχόμενο του μαθήματος, ως προς τη θεματολογία του είναι η αισθητική της αγωγής και τέχνης.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Περί αισθητικής γενικά στη φιλοσοφική και θεολογική σκέψη. 2. Αισθητική ως παράγοντας αγωγής - ανάγνωση της τέχνης. 3. Ευρωπαϊκή και βυζαντινή αισθητική. 4. Το κάλλος στη βυζαντινή τέχνη - Η Θεολογία της ωραιότητας. 5. Από την αισθητική εμπειρία στη θρησκευτική εμπειρία. 6. Ευρωπαϊκή και βυζαντινή προοπτική στη ζωγραφική. 7. Το ιερό στη ζωή και στην τέχνη. 8. Από τον πίνακα στην εικόνα (σχέσεις, συγκρίσεις, διαφορές). 9. Οι παιδαγωγικές δυνατότητες της βυζαντινής τέχνης. 10. Σύμβολα και συμβολισμοί στην τέχνη. 11. Το φως στην τέχνη - Η συμβολή του φωτός στην αρχιτεκτονική και τη ζωγραφική. 12. Η εξέλιξη της εικονογραφίας στην Ανατολή και τη Δύση. 13. Η διδακτική της εικόνας - Η εικόνα στο σύγχρονο κόσμο.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Δεν διατίθεται βιβλιογραφία μέσω Εύδοξος. Οι φοιτητές αξιολογούνται από σημειώσεις που δίδονται ηλεκτρονικά.					

Κωδικός:	[Θ73]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΤΙΚΗ		
Διδάσκων: π. Αθανάσιος Γκίκας					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Το μάθημα αναφέρεται στο Μυστήριο της Μετανοίας. Ιστορία και εξέλιξη του Μυστηρίου. Ενωσιολογική προσέγγιση όρων (αμαρτία, μετάνοια, ενοχή, απώθηση περιδεής συνείδηση, καταλλαγή, λύτρωση, επιτίμια, ακρίβεια/οικονομία). Στάδια της μετανοίας. Πνευματικός Πατέρας (ειδικές προϋποθέσεις, καθιέρωση, επιλογή). Πνευματικός και εξομολογούμενος.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Εισαγωγικά περί του περιεχομένου και του σκοπού του μαθήματος. 2. Ιστορία και εξέλιξη του μυστηρίου. Βιβλιογραφική ενημέρωση. 3. Ενωσιολογική προσέγγιση όρων (αμαρτία, μετάνοια, ενοχή, απώθηση, περιδεής συνείδηση, καταλλαγή, λύτρωση, επιτίμια, ακρίβεια/οικονομία). 4. Πνευματικός Πατέρας. Περί πατρότητας, σαρκικός-πνευματικός πατέρας, καθιέρωση, επιλογή. 5. Ειδικές προϋποθέσεις περί πνευματικής πατρότητας. 6. Καθιέρωση και επιλογή πνευματικού πατέρα. 7. Ο πνευματικός κατά το μυστήριο της εξομολόγησης. 8. Ο πνευματικός και τα επιτίμια. 9. Κανόνες και μετάνοια. Ακρίβεια και οικονομία. 10. Ο εξομολογούμενος κατά το μυστήριο της εξομολόγησης. 11. Ο ποιμαντικός διάλογος. Στάδια και αρχές. 12. Η ψυχανάλυση και το μυστήριο της μετάνοιας. 13. Ο πνευματικός πατέρας και ο διάλογος με ψυχικά πάσχοντες.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
1. Σωτ. Λιόση, <i>Γνωστές Θρησκείες, αιρέσεις και παραθρησκευτικές ομάδες στην Ελλάδα</i> . Ευκτήριοι οίκοι, εκδ. Άθως-Σταμούλης, Αθήνα 2004 2. Φάκελος Σημειώσεων.					

Κωδικός:	[Θ150]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ ΤΟΥ ΑΙΜΟΥ
Διδάσκων: Μιχαήλ Τρίτος			
Είδος μαθήματος: ΕΕ	Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Προβάλλονται οι κυριότερες εκκλησιαστικές προσωπικότητες των Εκκλησιών της Χερσονήσου του Αίμου.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Κύριλλος και Μεθόδιος. 2. Άγιος Σάββας. 3. Κοσμάς ο Αιτωλός. 4. Νεκτάριος Τέρπος. 5. Μάξιμος Γραικός. 6. Γρηγόριος Σιναΐτης. 7. Άγιος Νήφων. 8. Νεομάρτυρες Βουλγαρίας. 9. Σέρβοι Νεομάρτυρες. 10. Κλεώπας Ιλίε. 11. Ρουμάνοι Άγιοι 12. Άγιοι της Φιλανδίας. 13. Νεομάρτυς Νικόδημος εξ Ελμπασάν.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Μιχ. Γ. Τρίτος, Κοσμάς ο Αιτωλός - Ο φωτιστής του Γένους, ο Προφήτης, Αθήνα 2000.			

Κωδικός:	[Θ151]	Τίτλος μαθήματος:	ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ: ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΕΣΧΑΤΩΝ
Διδάσκων: Βασίλειος Τσίγκος			
Είδος μαθήματος: ΕΕ	Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Παρουσιάζονται και ερμηνεύονται ειδικά θέματα της ορθόδοξης πίστεως, που σχετίζονται με πτυχές της περί εσχάτων διδασκαλίας της Εκκλησίας.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Η Εκκλησία ως εσχατολογική κοινότητα και η ζωή της στην προοπτική των εσχάτων. 2. Ο άνθρωπος και ο χωροχρόνος. 3. Το ζήτημα του χρόνου στην ορθόδοξη αντίληψη. 4. Η εσχατολογία κατά την πατερική περίοδο. 5. Ο Χριστός, ο πρώτος και ο έσχατος, αρχή και τέλος. 6. Η εσχατολογική φύση της Εκκλησίας. 7. Τα έσχατα στην καθημερινή ζωή του ανθρώπου. 8. Η βίωση των εσχάτων στη λειτουργική πράξη της Εκκλησίας. 9. Θεία Ευχαριστία: πρόγευση-κοινωνία εσχάτων. 10. Η εικονολογική μορφή διδασκαλίας περί κολάσεως και παραδείσου. 11. Ερμηνευτικές προσεγγίσεις στο θέμα παράδεισος και κόλαση. 12. Το μυστήριο του θανάτου. “Προσδοκώ ανάστασιν νεκρών και ζωήν του μέλλοντος αιώνας”. 13. Ανακεφαλαίωση και αγαθοτοπία στην ορθόδοξη θεολογία.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Β. Τσίγκου, Ο ανακαινισμός του ανθρώπου κατά τη δογματική διδασκαλία του αγίου Συμεών του Νέου Θεολόγου, έκδ. Πουρναρά Θεσσαλονίκη, 2η έκδ. 2009.			

Κωδικός:	[Θ154]	Τίτλος μαθήματος:	ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΙΕΡΩΝ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ
Διδάσκων: π. Κωνσταντίνος Καραϊσαρίδης			
Είδος μαθήματος: ΕΕ	Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Δίνεται το θεολογικό περιεχόμενο των μυστηρίων.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Τα ιερά μυστήρια και το βαθύτερο νόημά τους. 2. Σχέση ιερών μυστηρίων και ιερουργιών. 3. Χριστολογικός χαρακτήρας των ιερών μυστηρίων. 4. Πνευματολογικός χαρακτήρας των ιερών μυστηρίων. 5. Εκκλησιολογικός χαρακτήρας των ιερών μυστηρίων. 6. Τα μυστήρια της			

χριστιανικής μνήσεως γενικά. 7. Βάπτισμα 8. Χρίσμα 9. Θεία Ευχαριστία 10. Γάμος 11. Ιερό Ευχέλαιο 12. Σύμβολα και πραγματικότητα στη θεία λειτουργία 13. Κοσμική διάσταση στη θεολογία των ιερών μυστηρίων.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Γ. Μπασιούδης, *Η δύναμη της λατρείας*, εκδ. Εν πλώ, Αθήνα 2009.

Κωδικός:	[Θ165]	Τίτλος μαθήματος:	ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΗ		
Διδάσκων: Ηρακλής Ρεράκης					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Στο μάθημα ερευνώνται και εξετάζονται θέματα που έχουν σχέση με την κατάσταση της κατηχητικής διδασκαλίας σήμερα, την ιστορική της διαδρομή, διά μέσου των αιώνων, την αναγκαιότητά της στο χώρο της Εκκλησίας και τον τρόπο με τον οποίο είναι δυνατό να διδαχθεί στην εποχή μας, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες του χριστιανικού πληρώματος και κυρίως των παιδιών και των εφήβων. Εξετάζεται, επίσης, η αλλαγή του τρόπου ζωής και, ιδιαίτερα, η ασφυκτική πίεση που υφίστανται οι νέοι τα τελευταία χρόνια με την εντατικοποίηση των σπουδών και τη μείωση του ελεύθερου χρόνου τους.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Κατηχητική διδασκαλία της Εκκλησίας: Ιστορική αναδρομή. Σταθμοί. 2. Η κατήχηση στην Ελλάδα (παρελθόν, παρόν και μέλλον). 3. Σκοπός της Κατηχήσεως. 4. Περιεχόμενο της Κατηχήσεως. 5. Σύγχρονα προβλήματα του έργου της Κατηχήσεως. 6. Η Κατήχηση στην παιδική ηλικία. 7. Η Κατήχηση στην εφηβική ηλικία. 8. Η εννοία και η Κατήχηση. 9. Η οικογένεια και η Κατήχηση. 10. Ο ρόλος του διδασκάλου της Κατήχησης. 11. Η ανανέωση της Κατηχήσεως κατά την ορθόδοξη παράδοση. 12. Η σύγχρονη εκπαιδευτική τεχνολογία στο έργο της Κατηχήσεως. 13. Παρουσίαση υποδειγματικών κατηχητικών διδασκαλιών από φοιτητές.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Ιω. Κογκούλης, <i>Κατηχητική και χριστιανική παιδαγωγική</i> , έκδ. Β΄ έκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2000.					

Κωδικός:	[Θ168]	Τίτλος μαθήματος:	Η ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΣΤΗ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ Β΄		
Διδάσκοντες: Αθανάσιος Παπαρνάκης, Ευστράτιος Μουρατίδης, Ελένη Αντωνοπούλου					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Η ενημέρωση και η εξάσκηση στη χρήση των βάσεων δεδομένων επιστημονικού υλικού και αξιοποίησή τους στο έργο της θεολογικής επιστημονικής έρευνας. Εθνικές και διεθνείς βάσεις δεδομένων. Ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες. Ηλεκτρονικές υπηρεσίες βιβλιοθήκης ΑΠΘ.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Εισαγωγικό. Περιγραφή του μαθήματος. Επιστημονικές δημοσιεύσεις. Συμβατικές και ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες. 2. Η ιστοσελίδα της βιβλιοθήκης του ΑΠΘ. Ο ηλεκτρονικός κατάλογος της βιβλιοθήκης του ΑΠΘ (OPAC). Δανεισμός βιβλίων – υπηρεσίες διαδανεισμού 3. Η Ψηφιοθήκη του ΑΠΘ 4. Μεταμηχανή αναζήτησης Ιχνηλάτης 5. Πηγές αναφοράς (ηλεκτρονικές εγκυκλοπαίδειες, λεξικά κλπ) 6. Heal link 7. ATLAS 8. JSTOR 9. ProQuest 10. Project Muse – Wilson web - Scopus 11. Ηλεκτρονικές πηγές βιβλιογραφίας 12. Βάσεις δεδομένων αρχαίων κειμένων (PG, PL, TLG) 13. Ποικίλες ακαδημαϊκές ιστοσελίδες & βάσεις δεδομένων θεολογικού ενδιαφέροντος.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Διαφάνειες-Σημειώσεις.					

Κωδικός:	[0171]	Τίτλος μαθήματος:	ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΗ. ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ
Διδάσκων: Κωνσταντίνος Κωτσιόπουλος			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Πολιτισμός, θρησκεία και Ευρώπη. Ευρωπαϊκό Σύνταγμα και Εκκλησιαστική πολιτική. Διάλογοι Ορθοδοξίας και Ευρωπαϊκών Κομμάτων. Οι θέσεις του Οικουμενικού Πατριαρχείου για την Ενωμένη Ευρώπη.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Η θέση της Ευρώπης στο παγκόσμιο γίνεσθαι του επόμενου αιώνα. 2. Η Συνθήκη του Schengen. 3. Διαπολιτισμική σύγκρουση και Ευρωπαϊκή ενότητα. 4. Ο πολιτισμός στις Διεθνείς Σχέσεις. 5. Ευρωπαϊκό Σύνταγμα και Σχέσεις Εκκλησίας- Πολιτείας. 6. Ευρωπαϊκό Σύνταγμα και Θρησκευτική Εκπαίδευση. 7. Ευρωπαϊκό Σύνταγμα και Θρησκευτική Ελευθερία. 8. Το Οικουμενικό Πατριαρχείο διαλέγεται με Ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα. 9. Η διεύρυνση της Ε.Ε. προς Ανατολάς και η σημασία της για το Οικουμενικό Πατριαρχείο. 10. Εγκύκλιοι και Ανακοινώσεις της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος σχετικά με την Ε. Ε. 11. Άγιον Όρος και Ευρώπη. 12. Επίσημα κείμενα του Οικουμενικού Πατριαρχείου για την Ε.Ε. 13. Ευαγγελικές αξίες, Βυζαντινή Παράδοση και Ειρήνη στον Ευρωπαϊκό πολιτισμό.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Κ. Κωτσιόπουλου, <i>Ορθοδοξία και Ευρώπη</i> , Θεσσαλονίκη 1998.			

Κωδικός:	[0184]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑΣ Γ'
Διδάσκων: Τρύφωνας Τσομπάνης			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Μέσα από την θεωρητική και πρακτική άσκηση στο εργαστήριο ζωγραφικής, επιχειρείται μια προσωπική σχέση του φοιτητή με την τέχνη, διερευνώντας οι δυνατότητές τους στην εξάσκηση στο σχέδιο και στο χρώμα, και επιχειρείται να αποκτήσει ο φοιτητής την εμπειρία της δημιουργίας ενός έργου αγιογραφίας, σύμφωνα με τους κανόνες της ζωγραφικής τέχνης.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Σπουδή στο χρώμα. 2. - 3. Προπλασμοί. 4. - 5. Γραψίματα. 6. - 7. Φωτίσματα. 8. - 9. Σαρκώματα. 10. Γλυκασμοί. 11. Επιγραφές. 12. - 13. Γραμματοσειρές.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Ιω. Βράνου, <i>Η τεχνική της αγιογραφίας</i> , εκδ. Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη.			

Κωδικός:	[0215]	Τίτλος μαθήματος:	ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
Διδάσκουσα: Αγγελική Τριβυζαδάκη			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Το μάθημα ασχολείται με θέματα της χριστιανικής τοπογραφίας της Θεσσαλονίκης. Κάθε εβδομάδα πραγματοποιείται επίσκεψη σε μία ομάδα ναών της πόλης (ανάλογα με το ωράριο των ναών και τις δυνατότητες πρόσβασης) ενώ οι φοιτητές επισκέπτονται το Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού και το Μουσείο του Λευκού Πύργου.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			

Μαρία Ι. Καζαμία-Τσέρνου, *Μνημειακή Τοπογραφία της Χριστιανικής Θεσσαλονίκης*, Θεσσαλονίκη 2009.

Κωδικός:	[Θ217]	Τίτλος μαθήματος:	ΘΕΜΑΤΑ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ
Διδάσκων: π. Σπυρίδων Αντωνίου			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Εισαγωγή στη Βυζαντινή Εκκλησιαστική Μουσική. Πηγές κύριες και επικουρικές. Ονοματολογία και περιεχόμενο μουσικών κωδίκων και βιβλίων (Ασματικό, Ειρμολόγιο, Στιχηράριο, Μαθηματάριο, Παπαδική, Ψαλτικό κ.λ.π.) Θεωρητικά μουσικής καί μέθοδοι Ψαλτικής Τέχνης. Τα γένη καί είδη της Βυζαντινής Μελοποιίας. Πατριαρχικές Σχολές Ψαλτικής (ιε'-ιη'αι.). Η εκφώνηση των αναγνωσμάτων καί η εκφωνητική σημειογραφία. Θεωρία καί πράξη της Ψαλτικής Τέχνης. Αναλυτική βυζαντινή σημειογραφία. Ασκήσεις επί των διατονικών ήχων (α', πλ.α', δ', πλ.δ'). Η νέα μέθοδος της Εκκλησιαστικής Μουσικής. Άλλα σημειογραφικά συστήματα. Οι ύμνοι των βυζαντινών Λειτουργιών καί ακολουθιών της Θείας Λατρείας. Οι φοιτητές εκπαιδεύονται στη χρήση ειδικών για τη εκκλησιαστική μουσική, συστημάτων Η/Υ.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Οι βασικοί σταθμοί στην εξέλιξη της σημειογραφίας της Βυζαντινής μουσικής. Ύμνοι της Θείας Λειτουργίας των Προηγιασμένων Δώρων. 2. Η βυζαντινή, μεταβυζαντινή και νεώτερη εκκλησιαστική μελοποιία. 3. Οι κυριότερες μουσικοθεωρητικές πηγές. 4. Οι εξηγητικές φάσεις της βυζαντινής σημειογραφίας. 5. Οι ερμηνευτικές μέθοδοι των Ελλήνων ερευνητών και των ερευνητών των Monumenta Musicae Byzantinae της Κοπεγχάγης. 6. Η Μεταγραφή στο πεντάγραμμο. Ύμνοι της Ακολουθίας της Παννυχίδος. 7. Το ισοκράτημα. Ύμνοι της Ακολουθίας της Τριθέκτης. 8. Τα είδη -γένη Μελοποιίας. Ύμνοι του Μοναχικού Εσπερινού 9. Ύμνοι της Θείας λειτουργίας Ιακώβου του Αδελφοθέου 10. Οι Μακαρισμοί των όκτώ ήχων. Ύμνοι της Θείας λειτουργίας των Αποστολικών Διαταγών. 11. Ειρμοί και Αυτόμελα. Διατονικοί ήχοι. Ύμνοι του Μεγάλου Κανόνα 12. Ειρμοί και Αυτόμελα. Χρωματικοί ήχοι. Ύμνοι του Μοναχικού Όρθρου. 13. Καλόφωνον Στιχηράριον. Οικηματάριον. Ύμνοι του Ακαθίστου Ύμνου.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Σπ. Αντωνίου, <i>Η Μορφολογία της Βυζ. Εκκλησιαστικής Μουσικής</i> , εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2008.			

Κωδικός:	[Θ218]	Τίτλος μαθήματος:	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ. Ι ΠΑΤΕΡΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ
Διδάσκων: Αθανάσιος Παπαρνάκης			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Μελέτη της ιστορίας της ερμηνείας της Παλαιάς Διαθήκης από τον β' έως τον ε' αι. Αρχές και μέθοδοι.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Εισαγωγικό. Περιγραφή μαθήματος. Εξέλιξη και σύγχρονη κατάσταση του επιστημονικού πεδίου της ιστορίας της ερμηνείας της Π. Διαθήκης. 2. Περίοδοι ερμηνείας της Παλαιάς Διαθήκης (ενδοβιβλική ερμηνεία, περίοδος του δευτέρου Ναού, Κουμράν και αποκαλυπτική γραμματεία, Κ. Διαθήκη) 3. Η ερμηνεία της Π. Διαθήκης τον β' αι. (απολογητές, Ιουστίνος) 4. Η ερμηνεία της Π. Διαθήκης τον γ' αι. (Ωριγένης) 5. Η ερμηνεία της Π. Διαθήκης τον δ'-ε' αι. (Μ. Αθανάσιος) 6. Η ερμηνεία της Π. Διαθήκης τον δ'-ε' αι. (Καππαδόκες) 7. Η ερμηνεία της Π. Διαθήκης τον δ'-ε' αι. (Ιω. Χρυσόστομος) 8. Η ερμηνεία της Π. Διαθήκης τον δ'-ε' αι. (Κύριλλος Αλεξανδρείας) 9. Μελέτη περίπτωσης: Γεν. 6,1-4 I 10. Μελέτη περίπτωσης: Γεν. 6,1-4 II 11. Μελέτη περίπτωσης: Γεν. 6,1-4 III 12. Μελέτη περίπτωσης: Γεν. 6,1-4 IV 13. Μελέτη περίπτωσης: Γεν. 6,1-4 V.</p>			

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΘΕΜΑΤΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ ΚΑΤΆ ΤΟΥΣ ΠΑΤΕΡΕΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ. 1.Μ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ, Α. ΠΑΠΑΡΝΑΚΗΣ, ΓΡΑΦΗΜΑ, 2008, ΘΕΣ/ΝΙΚΗ.

Κωδικός:	[Θ232]	Τίτλος μαθήματος:	ΒΙΟΗΘΙΚΑ ΔΙΛΗΜΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΖΩΗΣ
Διδάσκων: Μιλτιάδης Βάντσος			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Οι περισσότερες επεμβάσεις της ιατρικής επιστήμης που απασχολούν τη βιοηθική πραγματοποιούνται στον αγέννητο άνθρωπο. Αν και οι στόχοι είναι διαφορετικοί, καθώς ορισμένες επεμβάσεις, όπως π.χ. η έκτρωση, επιφέρουν τον τερματισμό της ζωής, ενώ κάποιες άλλες, όπως π.χ. η υποβοηθούμενη αναπαραγωγή και η κλωνοποίηση αποσκοπούν στη δημιουργία ζωής, κοινός είναι ο ηθικός προβληματισμός που αφορά στην αξία της ζωής του αγέννητου ανθρώπου και του στάτους που του αναγνωρίζεται. Στη συνάφεια αυτή εξετάζονται τα αναφερθέντα θέματα με έμφαση στη θεώρηση της χριστιανικής ηθικής.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Αντικείμενο, μέθοδοι και σκοπός της βιοηθικής. 2. Η ανάπτυξη του αγέννητου ανθρώπου. 3. Είναι ο αγέννητος άνθρωπος πρόσωπο; Τι καθιστά τον άνθρωπο πρόσωπο; Φιλοσοφικές απόψεις. 4. Είναι ο αγέννητος άνθρωπος πρόσωπο; Τι καθιστά τον άνθρωπο πρόσωπο; Θεολογική άποψη. 5. Η έννοια της δυνητικότητας του προσώπου. 6. Η θεωρία της ύστερης εμφύχωσης του εμβρύου. 7. Έκτρωση: ο ηθικός προβληματισμός. 8. Έκτρωση: η σύγκρουση των δικαιωμάτων γυναίκας και εμβρύου. 9. Η έκτρωση ως αποτέλεσμα βιασμού ή ως συνέπεια διάγνωσης γενετικής ανωμαλίας στο έμβryo. 10. Υποβοηθούμενη παραγωγή: ο ηθικός προβληματισμός. 11. Ηθική θεώρηση της εξωσωματικής γονιμοποίησης και της δανεικής μητρότητας. 12. Αναπαραγωγική κλωνοποίηση: είναι πρόσωπο ο κλωνοποιημένος άνθρωπος; 13. Θεραπευτική κλωνοποίηση: η ανάπτυξη θεραπευτικών μεθόδων δικαιολογεί ηθικά την καταστροφή εμβρύων;			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
1. Βάντσος Μιλτιάδης, Ηθική θεώρηση της έκτρωσης, Εκδόσεις Σφακιανάκη, Θεσσαλονίκη 2009. 2. Hugo Tr. Engelhardt, Τα θεμέλια της βιοηθικής. Μια χριστιανική θεώρηση, Εκδόσεις Αρμός, Θεσσαλονίκη 2007.			

Κωδικός:	[Θ237]	Τίτλος μαθήματος:	ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΟ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ
Διδάσκων: Δημήτριος Νικολακάκης			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Περίγραμμα της ιστορίας του Αγίου Όρους. Πηγές δικαίου του Αγίου Όρους. Η οργάνωση του μοναχικού βίου. Η διοικητική οργάνωση του Αγίου Όρους. Η ιδιαίτερη νομική μεταχείριση των αγιορειτών μοναχών. Το δίκαιο των πραγμάτων. Η απονομή δικαιοσύνης στο Άγιο Όρος.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Ιστορική εισαγωγή. 2. Το Άγιον Όρος κατά τη βυζαντινή περίοδο. 3. Το Άγιον Όρος κατά την οθωμανική περίοδο. 4. Η συνταγματική προστασία του καθεστώτος του Αγίου Όρους. 5. Ο καταστατικός χάρτης του Αγίου Όρους. 6. Άγιον Όρος και Ευρωπαϊκή Ένωση. 7. Η κεντρική οργάνωση του Αγίου Όρους. 8. Η περιφερειακή οργάνωση του Αγίου Όρους. 9. Το άβατον. 10. Το δίκαιο των προσώπων στο Άγιον Όρος. 11. Η ιδιαίτερη νομική μεταχείριση των αγιορειτών μοναχών. 12. Περιουσιακό δίκαιο στο Άγιον Όρος. 13. Απονομή της δικαιοσύνης στο Άγιον Όρος.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
I. Κονιδάρης, Ιδιαίτερα εκκλησιαστικά καθεστώτα στην ελληνική επικράτεια, Αθήνα-Θεσσαλονίκη			

2012.

Κωδικός:	[0238]	Τίτλος μαθήματος:	ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΑΙΡΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ
Διδάσκων: π. Βασίλειος Γεωργόπουλος			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Ερμηνεία, ανάλυση της χρήσης της Αγίας Γραφής στις διάφορες αιρετικές και παραχριστιανικές κινήσεις.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Η Αγία Γραφή εξ' επόψεως Ορθοδόξου. 2. Εκκλησιαστικοί όροι ερμηνείας Αγίας Γραφής και αιρετικές πρακτικές. 3. Αιρετικοί και Αγία Γραφή σύμφωνα με τους Πατέρες της Εκκλησίας. Διαχρονικές επισημάνσεις. 4. Σύγχρονες μη ορθόδοξες έντυπες εκδόσεις Αγίας Γραφής (Επισημάνσεις αλλοιώσεων κειμένου). 5. – 6. Οι θέσεις των Μαρτύρων του Ιεχωβά για την Αγία Γραφή. 7. Οι θέσεις των Πεντηκοστιανών για την Αγία Γραφή. 8. Οι θέσεις των Μορμόνων για την Αγία Γραφή. 9. Οι θέσεις της Χριστιανικής Επιστήμης για την Αγία Γραφή. 10. Οι θέσεις των Αντβεντιστών της 7' Ημέρας για την Αγία Γραφή. 11. Ο Προτεσταντικός Φονταμενταλισμός και η Αγία Γραφή. 12. – 13. Τρόποι χρήσης της Αγίας Γραφής από αιρετικές κινήσεις. (Πρακτικά παραδείγματα).			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Πρωτ. Βασ. Γεωργόπουλου, <i>Η περί της Αγίας Γραφής διδασκαλία των συγχρόνων αιρετικών κινήσεων</i> , Θεσσαλονίκη 2013.			

Κωδικός:	[0239]	Τίτλος μαθήματος:	ΘΕΜΑΤΑ ΠΑΤΕΡΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ
Διδάσκων: Θεόδωρος Πιτταράς			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Διδάσκονται ειδικότερα θέματα πατερικής θεολογίας, όπως ανέκυψαν στις υπό εξέταση περιόδους. Επεξηγούνται και αναλύονται βασικές θεολογικές θέσεις της πατερικής διδασκαλίας, καθώς παρουσιάζονται οι θέσεις των Πατέρων σε συνάρτηση πάντα με τα ανακύπτοντα ζητήματα.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Εισαγωγικό μάθημα περί της περιόδου προ της Οικουμενικής Συνόδου στην Έφεσο ώστε να κατανοηθούν σχετικά θέματα της διδασκαλίας των Πρόκλου Κων/πόλεως και Κυρίλλου Αλεξανδρείας. 2. Η σχέση χριστολογίας και σωτηριολογίας στον Πρόκλο. 3. Η σχέση θανάτου και αμαρτίας ένεκα της πτώσης του πρώτου ανθρώπου. 4. Η διά της αντιπροσωπευτικής θυσίας του Χριστού σωτηρία του ανθρώπου σύμφωνα με τον Πρόκλο. 5. Οι ονομασίες του μυστηρίου της θείας ευχαριστίας κατά τον Κύριλλο Αλεξανδρείας και οι διάφορες προτυπώσεις του μυστηρίου. 6. Αγιογραφική θεμελίωση της σύστασης και παράδοσης της θείας ευχαριστίας. 7. Ο μυστηριακός και θυτήριος χαρακτήρας του μυστηρίου της ευχαριστίας στον Κύριλλο. 8. Οι προϋποθέσεις και οι καρποί της ευχαριστίας για τον άνθρωπο. 10. Η σχέση ευχαριστίας και εκκλησιολογίας στον Κύριλλο. 11. Η θεία ευχαριστία στη νεστοριανική έριδα, η κακοδοξία του Νεστορίου και η απάντηση του Κυρίλλου αναφορικά με το μυστήριο αυτό. 12. Η περί της Θεοτόκου διδασκαλία του Νεστορίου και η αντίστοιχη του Πρόκλου, διακρίνοντας τη θεοτοκία από τη θεοποίηση της Παρθένου. 13. Θεολογούμενες απόψεις και ανταλλαγή επιχειρημάτων και συζήτηση.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Θ. Πιτταρά, <i>Ειδικά Θέματα Πατερικής Θεολογίας</i> , εκδ. ΚΕ.Π.Ε., Αθήνα 2010.			

Κωδικός:	[0242]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΜΕ ΕΜΦΑΣΗ ΣΤΟ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ
Διδάσκων: Ηρακλής Ρεράκης			
Είδος μαθήματος: ΕΕ	Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Το μάθημα περιλαμβάνει ειδικές θεωρητικές γνώσεις, πρακτικές δεξιότητες και πληροφορίες που αφορούν στο φαινόμενο του θρησκευτικού - προσκυνηματικού τουρισμού και συγκεκριμένα: τα διακριτικά του χαρακτηριστικά, τη σχέση του με τη θεολογία και άλλες επιστήμες, τη συμβολή του στην ανάδειξη της ελληνικής παράδοσης, των θρησκευτικών μνημείων και των ορθόδοξων προσκυνημάτων, τη συνεισφορά του στην τοπική και εθνική οικονομική ανάπτυξη, την προοπτική αναβάθμισής του στην Ελλάδα. Στο πλαίσιο του μαθήματος, επίσης, παρουσιάζονται θρησκευτικά μνημεία, τόσο της Ελλάδας, όσο και του εξωτερικού, με τη χρήση της εφαρμογής Power Point.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Εισαγωγικές έννοιες. Θεός, άνθρωπος, θρησκεία, φιλοσοφία, ταξίδι. Το φαινόμενο και η έννοια του Θρησκευτικού Τουρισμού. Θρησκευτικές – Προσκυνηματικές περιηγήσεις. 2. Ο Θρησκευτικός Τουρισμός στην Ελλάδα. Οργάνωση, υλοποίηση, μεγέθη. 3. Ορθόδοξα χριστιανικά μνημεία στην Ελλάδα – 1ο μέρος. 4. Ορθόδοξα χριστιανικά μνημεία στην Ελλάδα – 2ο μέρος. 5. Ορθόδοξα χριστιανικά μνημεία στην Ελλάδα – 3ο μέρος. 6. Ο μοναχισμός ως πόλος θρησκευτικών και προσκυνηματικών περιηγητών. Η περίπτωση του Αγίου Όρους. 7. Ορθόδοξα χριστιανικά μνημεία στο εξωτερικό. 8. Άλλα χριστιανικά μνημεία στο εξωτερικό. 9. Τα κυριότερα θρησκευτικά μνημεία άλλων θρησκειών. 10. Σύγχρονοι προβληματισμοί γύρω από το Θρησκευτικό Τουρισμό. 11. Η προοπτική επαγγελματικής οργάνωσης του Θρησκευτικού Τουρισμού στην Ελλάδα. Ο ρόλος του θεολόγου. 12. Η συμβολή του Κράτους και της Εκκλησίας στην ανάπτυξη του Θρησκευτικού Τουρισμού. 13. Εκπαιδευτική Εκδρομή. Παρουσίαση των προς επίσκεψη μνημείων από Ομάδες Εργασίας Φοιτητών.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Φάκελος σημειώσεων.			

Κωδικός:	[0257]	Τίτλος μαθήματος:	ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟ ΠΑΡΟΝ
Διδάσκων: π. Χρυσόστομος Νάσσης			
Είδος μαθήματος: ΕΕ	Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Η μελέτη των καταβολών, της εξελίξεως, των παραλλαγών, της δομής, της θεολογίας και της τελεστικής πράξεως των τριών βυζαντινών λειτουργιών (Βασιλείου, Χρυσοστόμου και Προηγιασμένων). Πρόθεσις – Μεγάλη Είσοδος – Αναφορά – Μετάληψη. Επισκόπηση ζητημάτων όπως η πατρότητα των Λειτουργιών, το συλλείτουργο, ο τρόπος εκφοράς της Ευχής της αναφοράς κ.α.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Εισαγωγή στο μάθημα. Οι καταβολές της ευχαριστιακής πράξεως της Εκκλησίας. 2. Οι Λειτουργία(-ες) του Μ. Βασιλείου. Πατρότητα. Χρόνος και ημέρες τελέσεώς της. 3. Η Λειτουργία του Ιωάννου του Χρυσοστόμου. Πατρότητα. Καταβολές – Εξέλιξη – Δομή. 4. Η Ακολουθία της προθέσεως. 5. Η «προ-Αναφορά». 6. Η Μεγάλη Είσοδος. 7. Η Αναφορά. Ο καθαγιασμός των Τιμίων Δώρων. 8. Η Μετάληψη. 9. Η Προηγιασμένη. Πατρότητα. Καταβολές – Χαρακτήρας – Χρόνος και ημέρες τελέσεώς της. 10. Δομή και τελετουργική θεώρηση της Προηγιασμένης. 11. Ο καιρός της θείας Λειτουργίας. 12. Το συλλείτουργο. Ο Τρόπος εκφοράς της ευχαριστιακής Ευχής της αναφοράς. 13. Γενική συζήτηση, ανακεφαλαίωση.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Χρυσοστόμου Νάσσης (διακ.), <i>Η τελεσιουργία του μυστηρίου της Ευχαριστίας. Κανονική διδασκαλία</i>			

και λειτουργική τάξη [Κανονικά και Λειτουργικά 5], Μυδονία: Θεσσαλονίκη, 2007.

Κωδικός:	[Θ261]	Τίτλος μαθήματος:	Η ΣΥΜΠΡΟΣΕΥΧΗ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΕΤΕΡΟΔΟΞΩΝ
Διδάσκων: Μητρ. Προύσης Ελπιδοφόρος Λαμπруνιάδης			
Είδος μαθήματος:	ΕΕ	Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Οι προσπάθειες για την ενότητα του χριστιανικού κόσμου εδράζονται στην ίδια τή θέληση του Χριστού («ίνα πάντες ἕν ᾧσιν», Ιω. 17, 21). Η Εκκλησία βιώνει πάντα την αγωνία της αποκατάστασης της ενότητας. Η διαίρεση των χριστιανών είναι αναιρετική της κοινής μαρτυρίας. Διερευνώνται επίσης τα όρια της Εκκλησίας με βάση την κτισιολογία των πατέρων. Με βάση αυτές τις προϋποθέσεις αναπτύσσονται αναλυτικά οι διάφορες πτυχές του θέματος της συμπροσευχής όπως η ποιμαντική, η κανονική και η σωτηριολογική.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Η Εκκλησία ως μυστήριο και η καθολικότητα της σωτηρίας. 2. Η ενέργεια του Αγίου Πνεύματος. Ιστορική εξέλιξη και αύξηση του ζώντος Σώματος της Εκκλησίας. 3. Παράδοση και ανανέωση. 4. Η επικοινωνία των ορθοδόξων με τους ετεροδόξους. 5. Ιστορικοκοινωνικές προϋποθέσεις της επικοινωνίας ορθοδόξων και ετεροδόξων. 6. Το ζήτημα των μικτών γάμων. 7. Συμπροσευχή και Οικουμενικός Διάλογος. 8. Διάκριση των όρων «ετερόδοξος» και «αιρετικός». 9. Το Μέγα Σχίσμα των Εκκλησιών Ανατολής και Δύσης και τα όρια της Εκκλησίας. 10. Το θέμα της «κοινής προσευχής» υπό το φως της παραδόσεως και της επικαιρότητας. 11. Η σχέση της συμπροσευχής με την ενότητα των χριστιανών. 12. Η αληθινή έννοια των Ιερών Κανόνων. 13. Η εκκλησιαστική ερμηνεία των ιερών κανόνων. Το ιστορικό και το επίκαιρο στοιχείο των Ιερών Κανόνων.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Γ. Λαρεντζάκη, Κ. Σκουτέρη, Β. Φειδά, <i>Η Συμπροσευχή με τους Ετεροδόξους κατά την Ορθόδοξη Θεολογική Παράδοση</i> , Θεσσαλονίκη, 1987.			

Κωδικός:	[Θ263]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΒΡΑΪΚΑ II
Διδάσκουσα: Ευαγγελία Δάφνη			
Είδος μαθήματος:	ΕΕ	Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Ανάλυση γραμματικών, συντακτικών, υφολογικών και σημασιολογικών δομών, αναγνώριση σημαντικών τεχνικών όρων, μετάφραση σύνθετων κειμένων, κατά περίπτωση σύγκριση με ανάλογες δομές της Νέας Ελληνικής και της Ivrit, προκειμένου να καταστή δυνατή η συγκριτική μελέτη παλαιοδιαθηκικών κειμένων από το Εβραϊκό πρωτότυπο και τη Μετάφραση των Εβδομήκοντα (Ο΄) και να αναλυθεί η μεταφραστική τεχνική της.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Εισαγωγή: Ιστορία της Εβραϊκής Λογοτεχνίας 2. Προτάσεις: όροι, ακολουθία των όρων, είδη 3. Ονοματικές προτάσεις I 4. Ονοματικές προτάσεις II 5. Ρηματικές προτάσεις 6. Ακολουθία των χρόνων 7. Η έκφραση του αντικειμένου – Επιθετικοί & εμπρόθετοι συνδυασμοί λέξεων 8. Η σύνταξη του απαρεμφάτου 9. Η σύνταξη του ρηματικού ονόματος 10. Επιρρηματικές εκφράσεις 11. Σύνθετες προτάσεις 12. Αναφορικές προτάσεις 13. Υποθετικός λόγος.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ - Δ. ΔΟΪΚΟΣ, <i>ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΒΙΒΛΙΚΗΣ ΕΒΡΑΪΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ - ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΠΕΝΤΑΤΕΥΧΟΥ</i> , ΘΕΣ/ΝΙΚΗ 2008.			

Κωδικός:	[Θ265]	Τίτλος μαθήματος:	ΚΟΛΜΥΒΑΔΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΜΑΡΤΥΡΕΣ: ΑΓΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΜΑΡΤΥΡΙΟΥ
-----------------	--------	--------------------------	--

Διδάσκων: Συμεών Πασχαλίδης			
Είδος μαθήματος: ΕΕ	Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Παρουσιάζεται το υμναγολογικό έργο των Κολλυβάδων ή πατέρων της Φιλοκαλικής αναγέννησης, το οποίο συνιστά το αποκορύφωμα της πνευματικής ακμής του υπόδουλου Ελληνισμού κατά το 18ο αιώνα. Το έργο αυτό διαρθρώνεται στη συλλογή, μετάφραση και έκδοση αγιολογικών και υμνογραφικών κειμένων για παλαιούς ή νέους αγίους. Ειδικό ενδιαφέρον παρουσιάζει η επικέντρωση του έργου των Κολλυβάδων στην ομάδα των Νεομαρτύρων, την οποία ιδιαίτερα προέβαλαν, και μάλιστα την κατηγορία των εξ αρνησιχρίστων Νεομαρτύρων. Το έργο αυτό δεν περιορίστηκε μόνο στη συγγραφή και έκδοση των σχετικών νεομαρτυρολογικών κειμένων, αγιολογικών και υμνογραφικών, αλλά εδράζεται και στην αλειπτική τους δραστηριότητα για να ενισχύσουν και να προετοιμάσουν πνευματικά κάποιους αρνησιχρίστους για το μαρτύριο της πίστης. Εξετάζεται σύνολη η αγιολογική και νεομαρτυρολογική γραμματεία που προήλθε από τους Κολλυβάδες και πρόσωπα του περιβάλλοντός τους, καθώς και η θεολογία της αγιότητας και του μαρτυρίου που αναδεικνύεται μέσα από τα κείμενα αυτά. Τέλος, παρουσιάζεται ο τρόπος συγγραφής των σχετικών φοιτητικών εργασιών.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Το ιστορικό πλαίσιο της Κολλυβαδικής έριδας και της πνευματικής αναγέννησης του 18ου και 19ου αιώνα 2. Κολλυβάδες και Αντικολλυβάδες - Θεολογικά κριτήρια και ανάπτυξη της φιλοκαλικής παράδοσης 3. Ο άγιος Μακάριος Νοταράς, το αλειπτικό και το αγιολογικό έργο του 4. Ο όσιος Νικόδημος ο Αγιορείτης και το συγγραφικό έργο του για τους Νέους μάρτυρες και τους νέους Αγίους 5. Ο άγιος Αθανάσιος ο Πάριος και το υμναγολογικό έργο του 6. Άλλοι Κολλυβάδες συνεργοί του συγγραφικού έργου των πρωτεργατών του φιλοκαλικού κινήματος 7. Οι Κολλυβάδες και οι εξ αρνησιχρίστων νεομάρτυρες: ένα μείζον ζήτημα και η αντιμετώπισή του 8. Οι ομάδες των Νεομαρτύρων 9. Χειρόγραφες νεομαρτυρολογικές συλλογές I: Οι συλλογές του Μανουήλ Κορινθίου και του Ιωάννη Καρυοφύλλη 10. Χειρόγραφες νεομαρτυρολογικές συλλογές II: Οι συλλογές του παπα-Ιωνά, του Καισαρίου Δαπόντε και η Ξενοφωντινή Συλλογή 11. Έντυπες νεομαρτυρολογικές συλλογές (Νέον Μαρτυρολόγιον, Νέον Λειμωνάριον κ.ά.) 12. Θεολογικά ζητήματα γύρω από την ακρίβεια και την οικονομία για το μαρτύριο των εξ αρνησιχρίστων Νεομαρτύρων 13. Οι Νεομάρτυρες στην ιστορία και το παρόν της χριστιανικής παράδοσης.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
<p>1. Συμεών Πασχαλίδης, <i>Νεομαρτυρολογικά Σύμμεικτα Α': Η αυτόγραφη Νεομαρτυρολογική Συλλογή του μοναχού Καισαρίου Δαπόντε (1713-1784)</i>, εκδ. Μυγδονία, Θεσσαλονίκη 2012. 2. Συμεών Πασχαλίδης, <i>Το Υμναγολογικό Έργο των Κολλυβάδων. Συμβολή στη μελέτη της αγιολογικής γραμματείας κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας</i>, εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2007.</p>			

Κωδικός:	[Θ268]	Τίτλος μαθήματος:	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗΣ
Διδάσκων: Κωνσταντίνος Κωτσιόπουλος			
Είδος μαθήματος: ΕΕ	Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Θρησκείες, Παγκοσμιοποίηση και Παγκοσμιότητα. Η Οικουμενικότητα και η Παγκοσμιότητα της Ορθοδοξίας έναντι της Παγκοσμιοποίησης. Η Παγκοσμιοποίηση ως κοινωνικό, πολιτικό, πολιτιστικό και οικονομικό πρόβλημα.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Ορθοδοξία και Παγκοσμιοποίηση 2. Θρησκεία και Παγκοσμιοποίηση 3. Ανατολικές Θρησκείες και Παγκοσμιοποίηση 4. Παγκοσμιοποίηση, Ευρώπη και παραθρησκευτικές οργανώσεις 5. Παπισμός και Παγκοσμιοποίηση 6. Ορθοδοξία και Διεθνείς Σχέσεις 7. Παγκοσμιοποίηση και Παγκοσμιότητα 8. Σύγκρουση πολιτισμών και παγκοσμιοποίηση 9. Σύγκρουση πολιτισμών και παγκοσμιοποίηση 10. Θρησκευτική ελευθερία και παγκοσμιοποίηση 11. Πολιτισμός,</p>			

Παγκοσμιότητα και Παγκοσμιοποίηση 12. Βυζαντινή Οικουμενικότητα, Ανεξιθρησκεία και Παγκοσμιοποίηση 13. Θεοκρατία, Θεοκεντρικότητα, Θρησκευτική ελευθερία και Παγκοσμιοποίηση.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

1.Κωτσιόπουλου, Κ., *Ανεξιθρησκεία*, εκδόσεις Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2008.

2.Μαντζαρίδη, Γ., *Παγκοσμιοποίηση και Παγκοσμιότητα*, εκδ. Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2001.

Κωδικός:	[Θ269]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΣΤΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ Β'		
Διδάσκων: Ευστράτιος Μουρατίδης					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Εισαγωγή στο διαδίκτυο και στις διαδικτυακές τεχνολογίες.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Βασικές αρχές των δικτύων Η/Υ- Διαδίκτυο (ιστορική αναδρομή, εξέλιξη). 2. Χαρακτηριστικά και είδη δικτύων Η/Υ. 3. Ανάλυση τρόπου λειτουργίας δικτύων Η/Υ. 4. Σύστημα Ονομάτων Χώρου- Domain Name System (DNS) (Τρόπος λειτουργίας, εφαρμογές, παραδείγματα χρήσης). 5. Σύστημα Ονομάτων Χώρου (διαχειριστικές αρχές, παράδοξα-κίνδυνοι, κανονιστικά-νομικά θέματα). 6. Ηλεκτρονικές υπογραφές και πιστοποιητικά (ιστορική αναδρομή, κρυπτογραφία, συστήματα κρυπτογραφίας). 7. Τρόπος λειτουργίας και παραδείγματα χρήσης ηλεκτρονικών υπογραφών και πιστοποιητικών. 8. Αρχές πιστοποίησης, Υποδομή δημοσίου κλειδιού-PKI. 9. Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (Τρόπος λειτουργίας, πρωτόκολλο SMTP). 10. Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (πρωτόκολλα IMAP, POP, χαρακτηριστικά, ιδιότητες, εφαρμογές). 11. WWW (World Wide Web)- Τρόπος λειτουργίας. 12. Ιστοσελίδες (δομή, κατασκευή, φιλοξενία). 13. Πρωτόκολλο http, ασφαλής περιήγηση στο διαδίκτυο.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Διαφάνειες - Σημειώσεις.					

Κωδικός:	[Θ272]	Τίτλος μαθήματος:	Ο ΜΙΧΑΗΛ ΨΕΛΛΟΣ ΚΑΙ Η ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ		
Διδάσκων: Κωνσταντίνος Χρήστου					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Ο Μιχαήλ Ψελλός υπήρξε ένας από τους σημαντικότερους, αν όχι ο σημαντικότερος, λόγιος της βυζαντινής περιόδου και βέβαια ο κορυφαίος εκπρόσωπος της αναγέννησης του 11ου αιώνα. Φιλόσοφος, ιστοριογράφος και ρήτορας, προσπάθησε, και σε μεγάλο βαθμό κατάφερε, να κατακτήσει το σύνολο της γνώσης του καιρού του. Ο Ψελλός επιστρέφει στην αττική γλώσσα και στην αρχαιοελληνική φιλοσοφική σκέψη. Είναι ο κορυφαίος βυζαντινός κλασικιστής και ουμανιστής. Το έργο του και βεβαίως η προσωπικότητα του ερμηνεύονται και αξιολογούνται με διαφορετικό τρόπο και προκαλούν διαφωνίες μεταξύ των ερευνητών.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Το ιστορικό πλαίσιο του 11ου αιώνα. 2. Ο πολιτιστικός περίγυρος της εποχής. 3. Η βιογραφία του Μιχαήλ Ψελλού. 4. Ο Ψελλός ως φιλόσοφος. Μεταφυσική. 5. Ηθική και πολιτική Θεωρία. 6. Ο Ψελλός ως ιστορικός. 7. Ρητορική. 8. Αποκρυφισμός και επιστήμη. 9. Κλασικισμός και χριστιανικός ουμανισμός. 10. Η διδακτική του δραστηριότητα. 11. Κοινωνία και πολιτική. 12. Ο Ψελλός και οι λόγιοι της εποχής του. 13. Αποτίμηση κα επίδραση.					
1. Η εποχή του Μιχαήλ Ψελλού. 2. Βίος και εκπαίδευση. 3. Η σταδιοδρομία του. 4. Η ρητορική 5. Η χρονογραφία. Εισαγωγή και σύνθεση 6. Η χρονογραφία ως ιστορική πηγή της εποχής. 7. Το φιλοσοφικό έργο του Ψελλού. Ο Θεός και ο νοητός κόσμος. 8. Το φιλοσοφικό έργο του Ψελλού. Ο					

κόσμος της γενέσεως και της φθοράς. 9. Ο Ψελλός και η θεολογία. 10. Οι επιστήμες. 11. Ο ουμανισμός του Μιχαήλ Ψελλού. Κλασική και χριστιανική παράδοση. 12. Αποτίμηση της προσωπικότητός. 13. Η επίδρασή του.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

J. N. Ljubarskij, *Η προσωπικότητα και το έργο του Μιχαήλ Ψελλού*, Athens 2004.

Κωδικός:	[Θ274]	Τίτλος μαθήματος:	Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΑ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ		
Διδάσκων: Κωνσταντίνος Μποζίνης					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Στα πλαίσια του μαθήματος περιγράφεται η γένεση της πολιτικής σκέψης στην ελληνική αρχαιότητα με τη λεπτομερή εξέταση των ιδεών σχετικά με το κράτος και τη δημόσια ζωή που περιέχουν τα έπη του Ομήρου και του Ησίοδου, η ελεγειακή ποίηση της αρχαϊκής εποχής, τα αποσπάσματα των Προσωκρατικών, η ιστοριογραφία του 5ου αιώνα π.Χ., τα έργα των Σοφιστών και, κυρίως, οι φιλοσοφικές πραγματείες του Πλάτωνα και του Αριστοτέλη.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Η ομηρική πόλη 2. Η ιδέα της θείας δικαιοσύνης στα έπη του Ησίοδου 3. Πολιτικές ιδέες στην ελεγειακή ποίηση και τη φιλοσοφία των αρχαϊκών χρόνων (Τυρταίος, Θέογνις, Σόλωνας, Αναξίμανδρος, Ηράκλειτος, Πυθαγόρας) 4. Η νέα ελευθερία: η αφύπνιση του δημοκρατικού ιδεώδους μετά τους μηδικούς πολέμους (Ηρόδοτος και Αισχύλος) 5. "Φύσις" και "Νόμος": η ριζοσπαστική διδασκαλία των σοφιστών για τα κοινά και ο Σωκράτης 6. Ο διάλογος "Γοργίας" του Πλάτωνα 7. Ο διάλογος "Πολιτεία" του Πλάτωνα 8. Ο διάλογος "Πολιτικός" του Πλάτωνα 9. Ο διάλογος "Νόμοι" του Πλάτωνα 10. Τα "Πολιτικά" του Αριστοτέλη (Μέρος Α') 11. Τα "Πολιτικά" του Αριστοτέλη (Μέρος Β') 12. Τα "Ηθικά Νικομάχεια" του Αριστοτέλη 13. Συμπεράσματα και επισκόπηση της σύγχρονης βιβλιογραφίας.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
1. T.A. Sinclair, <i>Ιστορία της Ελληνικής Πολιτικής Σκέψεως</i> , μτφ. από τα αγγλικά και πρόλ. Γ.Κ. Βλάχος, Αθήνα 1969.					
2. Γ. Πλάγγεσης, <i>Αρχαία Ελληνική Πολιτική και Κοινωνική Φιλοσοφία</i> (Σοφιστές, Πλάτων, Αριστοτέλης), Θεσσαλονίκη 2010.					

Κωδικός:	[Θ276]	Τίτλος μαθήματος:	Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΛΟΓΗ ΤΩΝ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ		
Διδάσκων: Γεώργιος Γκαβαρδίνας					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Η συμμετοχή του λαού στην εκλογή εκκλησιαστικών λειτουργών στην αρχαία Χριστιανική Εκκλησία. Σύγκριση πολιτειακών εκλογών αναδείξεως κρατικών αξιωματούχων και εκκλησιαστικών εκλογών αναδείξεως εκκλησιαστικών λειτουργών. Η συμμετοχή του λαού στην εκλογή επισκόπων κατά τις κανονικού περιεχομένου μαρτυρίες των ανωνύμων κωδικοποιητικών έργων των πρώτων μ.Χ. αιώνων (Διδασκαλία των Αποστόλων, Κανόνες Εκκλησιαστικοί των αγίων Αποστόλων, Διαταγαί των Αγίων Αποστόλων, Αποστολική Παράδοσις του Ιππολύτου, Διαθήκη του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού, Κανόνες του Ιππολύτου). Η συμμετοχή του λαού στην εκλογή των επισκόπων κατά την κανονική διδασκαλία των οικουμενικών και των τοπικών συνόδων της Ορθόδοξου Εκκλησίας (παρουσίαση και σχολιασμός των σχετικών ιερών κανόνων). Η συμμετοχή του λαού στην εκλογή προκαθημένων και επισκόπων στην Ορθόδοξη Εκκλησία κατά τις νομοκανονικές διατάξεις της βυζαντινής και μεταβυζαντινής περιόδου (παρουσίαση και σχολιασμός των σχετικών διατάξεων). Η συμμετοχή των λαού στην εκλογή προκαθημένων και					

επισκόπων στην Ορθόδοξη Εκκλησία από την πτώση της Οθωμανικής αυτοκρατορίας έως σήμερα.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ

1. Η συμμετοχή του λαού στην εκλογή εκκλησιαστικών λειτουργών στην αρχαία Χριστιανική Εκκλησία (Αγία Γραφή – Αποστολικοί Πατέρες –Μαρτυρίες εκκλησιαστικών πατέρων μέχρι και τον 5ο μ.Χ. αιώνα). 2. Η συμμετοχή λαϊκών στην εκλογή επισκόπων κατά τις κανονικού περιεχομένου μαρτυρίες των ανωνύμων κωδικοποιητικών έργων των πρώτων μ.Χ. αιώνων. 3. Η συμμετοχή των λαϊκών στην εκλογή επισκόπων κατά την κανονική διδασκαλία των Οικουμενικών Συνόδων. 4. Η συμμετοχή των λαϊκών στην εκλογή των επισκόπων κατά την κανονική διδασκαλία των Τοπικών Συνόδων. 5. Νομοκανονικές διατάξεις της βυζαντινής περιόδου περί της συμμετοχής του λαού στην εκλογή των επισκόπων. 6. Νομοκανονικές διατάξεις της μεταβυζαντινής περιόδου περί της συμμετοχής του λαού στην εκλογή των επισκόπων. 7. Εκλογή των επισκόπων στο Οικουμενικό πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως. 8. Εκλογή των επισκόπων στα πατριαρχεία Αλεξανδρείας και Αντιοχείας. 9. Εκλογή των επισκόπων στο πατριαρχείο Ιεροσολύμων και στην Εκκλησία της Ρωσίας. 10. Εκλογή των επισκόπων στις Εκκλησίες Σερβίας, Ρουμανίας και Βουλγαρίας. 11. Εκλογή των επισκόπων στην Εκκλησία της Κύπρου. 12. Εκλογή των επισκόπων στις Εκκλησίες Ελλάδος, Πολωνίας, Αλβανίας, Τσεχίας και Σλοβακίας, Φιλανδίας, Εσθονίας. 13. Εκλογή των επισκόπων στην Εκκλησία της Κρήτης.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Γκαβαρδίνια Γεωργίου, Νομοκανονικές Διατάξεις περί του ζητήματος της συμμετοχής στην εκλογή των επισκόπων, Θεσσαλονίκη 2013.

Κωδικός:	[Θ279]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑΣ Δ'		
Διδάσκων: Τρύφωνας Τσομπάνης					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης:Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Μέσα από την θεωρητική και πρακτική άσκηση στο εργαστήριο ζωγραφικής, επιχειρείται μια προσωπική σχέση του φοιτητή με την τέχνη, διερευνώντας οι δυνατότητές τους στην εξάσκηση στο σχέδιο και στο χρώμα, και επιχειρείται να αποκτήσει ο φοιτητής την εμπειρία της δημιουργίας ενός έργου αγιογραφίας, σύμφωνα με τους κανόνες της ζωγραφικής τέχνης.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Βερνίκωμα εικόνας. 2. – 5. Σπουδή στο σχέδιο σώματος. 6. Πολυπρόσωπες παραστάσεις. 7. – 10. Σχεδιασμός συνθέσεως. 11. Εικονογραφία και φυσικό περιβάλλον. 12. Αρχιτεκτονική του βυζαντινού σχεδίου. 13. Στοιχεία τοιχογραφικού διακόσμου.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Ιω.Βράνου, Η θεωρία της αγιογραφίας, εκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη.					

Κωδικός:	[Θ280]	Τίτλος μαθήματος:	ΟΙ ΛΑΤΡΕΙΕΣ ΣΤΗ ΡΩΜΑΪΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΜΕΧΡΙ ΤΟΝ 4 ^ο ΑΙΩΝΑ		
Διδάσκων: Απόστολος Κραλίδης					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης:Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Ιστορική παρουσίαση και διδασκαλία των θρησκειών και λατρειών στην Ρωμαϊκή αυτοκρατορία από τον 2ο αι. π.Χ. μέχρι τον 4ο αι. μ.Χ.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Εισαγωγικά. Η εδραίωση της ρωμαϊκής κυριαρχίας μετά τον 2ο αι. π.Χ. 2. Η Ρωμαϊκή θρησκεία (πατρώες αντιλήψεις και λατρείες). 3. Οι λατρείες των λαών στις ρωμαϊκές επαρχίες της Δύσης (Ιβηρική χερσόνησος, Γαλατία, Βρετανία, Γερμανία, Ιταλική χερσόνησος) μέχρι τον 4ο αι. μ.Χ. 4. Η					

ελληνική θρησκεία εντός της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας. 5. Οι λατρείες των λαών της Βαλκανικής χερσονήσου και του Ευξείνου Πόντου. 6. Οι λατρείες της Μ. Ασίας, της Συρίας και της Παλαιστίνης. 7. Η αιγυπτιακή θρησκεία κατά τη ρωμαϊκή περίοδο. 8. Η έξαρση του θρησκευτικού συγκρητισμού. 9. Οι ανατολικές λατρείες στην ρωμαϊκή αυτοκρατορία. 10. Η λατρεία του Μίθρα. 11. Η λατρεία του Sol Invictus και η Ηλιολατρία. 12. Η λατρεία του ρωμαίου αυτοκράτορα. 13. Παγανιστικός Ενοθεϊσμός, Ιουδαϊσμός και Χριστιανισμός στην ρωμαϊκή αυτοκρατορία.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

- 1) Α. Κραλίδη, Η αυτοκρατορική λατρεία στην περίοδο της Τετραρχίας (284-313 μ.Χ.), εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2010.
- 2) Π. Παχή, Οι ανατολικές λατρείες της ελληνορωμαϊκής περιόδου, εκδόσεις Μπαρμπουνάκης, Θεσσαλονίκη 2010.

Κωδικός:	[Θ282]	Τίτλος μαθήματος:	ΙΣΛΑΜ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ
Διδάσκων: Απόστολος Κραλίδης – Συμεών Πασχαλίδης			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Παρουσίαση των θεολογικών κειμένων που συντάχθηκαν από βυζαντινούς συγγραφείς για το Ισλάμ με αφετηρία την ιστορική εμφάνισή του και κατακλείδα την περίοδο της Τουρκοκρατίας.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Εισαγωγικά. Η ιστορική εμφάνιση του Ισλάμ στην Αραβική χερσόνησο. 2. Η πρώτη περίοδος των ισλαμικών κατακτήσεων. Οι ανακατατάξεις στην Παλαιστίνη και στην Συρία. 3. Τα κείμενα της πρώιμης περιόδου (μέσα 7ου αι.). Επιγραμματικές αναφορές στο Ισλάμ. 4. Τα πρώτα κείμενα βυζαντινών θεολόγων για το Ισλάμ. Ιωάννης Δαμασκηνός, Θεόδωρος Αβουκαράς (τέλη 7ου- 8ος αι.). 5. Η Βυζαντινή Θεολογία του 8ου και 9ου αι. για το Ισλάμ α'. Πραγματείες, επιστολές, αγιολογικά κείμενα. 6. Η Βυζαντινή Θεολογία του 8ου και 9ου αι. για το Ισλάμ β'. Το έργο του Νικήτα Βυζαντίου. 7. Η Βυζαντινή Θεολογία του 10ου και 11ου αι. για το Ισλάμ. Πραγματείες, επιστολές, αγιολογικά κείμενα. 8. Η Βυζαντινή Θεολογία του 12ου και 13ου αι. για το Ισλάμ. Πραγματείες, επιστολές, αγιολογικά κείμενα. 9. Η εμφάνιση των Οθωμανών Τούρκων. Η σταδιακή απώλεια μεγάλου τμήματος της Βυζαντινής αυτοκρατορίας και οι βίαιοι εξισλαμισμοί μεγάλων χριστιανικών πληθυσμών. 10. Η Βυζαντινή Θεολογία του 14ου αι. για το Ισλάμ, α'. Γρηγόριος Παλαμάς. 11. Η Βυζαντινή Θεολογία του 14ου αι. για το Ισλάμ, β'. Μανουήλ Παλαιολόγος. 12. Η Βυζαντινή Θεολογία του 15ου αι. για το Ισλάμ. Πραγματείες, επιστολές, αγιολογικά κείμενα. 13. Επιλεγόμενα. Γενική θεώρηση της Βυζαντινής Γραμματείας και Θεολογίας για το Ισλάμ.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
1) Συμεών Πασχαλίδη-Απόστολου Κραλίδη, Βυζαντινή Θεολογία και Ισλάμ. Ένας Διάλογος μεταξύ αντιπαράθεσης και σύγκλισης. Εισαγωγή-Κείμενα-Σχόλια, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2013.			
2) Φάκελος Σημειώσεων.			

Κωδικός:	[Θ287]	Τίτλος μαθήματος:	ΡΕΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΟ ΣΤΗ ΘΕΙΑ ΛΑΤΡΕΙΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
Διδάσκων: Αρχιμ. Νικόδημος Σκρέττας			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Γίνεται αναφορά και διερεύνηση των όρων χώρος και χρόνος λειτουργικός επί τη βάσει των λειτουργικών συγγραμμάτων και υπομνημάτων του μεγίστου λατρευολόγου της υστέρως βυζαντινής περιόδου Συμεών Αρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης (+1429).			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Εισαγωγικά ζητήματα της ζωής και της εποχής του αγίου Συμεών. 2. Γενική αναφορά της			

χρήσεως του συμβολισμού στην ορθόδοξη θεία λατρεία. 3. Θύραθεν αναλύσεις και θεολογικές προσεγγίσεις περί του Συμβόλου. 4. Ρεαλισμός και Σύμβολο (κρίση του συμβόλου και της συμβολικής γλώσσας της λατρείας). 5. Η δημιουργία του Θεού ως χώρος ζωής του ανθρώπου και ο ιερός ναός ως χώρος λατρείας. 6. Τα τελούμενα στον ιερό χώρο του ναού και η συμβολική σημασία τους. 7. Λειτουργικός χώρος και αγιασμός του ανθρώπου. 8. Ο λειτουργικός χρόνος και ο αγιασμός του. 9. Ο λειτουργικός χρόνος ως υπέρβαση του καιρικού και ως φανέρωση του αιωνίου. 10. Εβδοματικός χρόνος και αιώνιος χρόνος. 11. Καιροί προσευχής, λειτουργικά δρώμενα και συμβολικές αναγωγές λειτουργικού χρόνου. 12. Σύνθεση χώρου και χρόνου στη λειτουργική βίωση της ορθοδόξου Εκκλησίας. 13. Συμεών Θεσσαλονίκης και η προ αυτού υπομνηματιστική της θείας λατρείας παράδοση.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Αρχιμ. Νικοδήμου Σκρέττα, Χώρος και χρόνος στη λειτουργική θεολογία του Συμεών Θεσσαλονίκης. Ρεαλισμός και Σύμβολο [Κανονικά και Λειτουργικά 8], εκδ. Μυγδονία, Θεσσαλονίκη 2013.

Κωδικός:	[Θ289]	Τίτλος μαθήματος:	Η ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΤΑΞΗ ΤΩΝ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ		
Διδάσκων: Θεόδωρος Γιάγκου					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Η παρουσίαση της κανονικής νομοθεσίας για την τέλεση των Μυστηρίων (Βάπτισμα, Θεία Ευχαριστία, Χειροτονία, Γάμος, Κουρά) και οι κανονικές συνέπειες που απορρέουν από την τέλεσή τους.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Οι κανονικές διατάξεις για το Βάπτισμα και το Χρίσμα. 2. Το Βάπτισμα και η αποδοχή των αιρετικών και των σχισματικών. 3. Κανονικές πτυχές της τάξεως της χειροτονίας. Κωλύματα Ιερωσύνης 4. Οι χειροτονίες των αιρετικών. 5. Η κουρά μετά τη χειροτονία. 6. Κανονικές διατάξεις περί Θείας Ευχαριστίας. 7. Το Μοναχικό Σχήμα. Το ανεξάλειπτο. 8. Γυναικείος Μοναχισμός. 9. Ο Γάμος. Μικτοί γάμοι. 10. Το Διαζύγιο. 11. Η τάξη της εξομολογήσεως. 12. Ο παιδαγωγικός χαρακτήρας των επιτιμιών. 13. Η συμπροσευχή με ετεροδόξους.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Θεοδώρου Ξ. Γιάγκου, Κανόνες και Λατρεία, εκδόσεις Μυγδονία, Θεσσαλονίκη 2005.					

Κωδικός:	[Θ291]	Τίτλος μαθήματος:	ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΗΣ ΣΟΦΙΑΣ ΣΟΛΟΜΩΝΤΟΣ		
Διδάσκουσα: Ευαγγελία Δάφνη					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Μετάφραση, εξήγηση και ερμηνεία του βιβλίου του Εκκλησιαστή με έμφαση στο θέμα της Φυσικής Αποκαλύψεως και του φυσικού και ηθικού κακού. Σύγκριση με σχετικά κείμενα από την Αρχαία Ελληνική Γραμματεία.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Εισαγωγικά 2. ΣοφΣολ 1,1-15 (Προοίμιο) 3. ΣοφΣολ 1,16-2,24 (Η αποστρόφη της δικαιοσύνης είναι θάνατος) 4. ΣοφΣολ 3,1-4,6 (Η μοίρα δικαίων και αδίκων) 5. ΣοφΣολ 4,7-19 (Ο θάνατος του δικαίου) 6. ΣοφΣολ 4,20-5,14 (Η κρίση των πονηρών) 7. ΣοφΣολ 6,1-21 (Οι βασιλείς πρέπει να επιζητούν την σοφία) 8. ΣοφΣολ 6,22-9,19 (Ο Σολομών και η ζήτηση της σοφίας) 9. ΣοφΣολ 10,1-12,27 (Η ενέργεια της σοφίας στην ιστορία: Από τον Αδάμ μέχρι το Μωυσή) 10. ΣοφΣολ 13,1-15,19 (Η Φυσική Αποκάλυψη και η ειδωλολατρία) 11. ΣοφΣολ 16,1-19,22 (Ζώα και φυσικά φαινόμενα ως όργανα θείας τιμωρίας) 12. Περί Φυσικής και Υπερφυσικής Θείας Αποκαλύψεως 13. Περί Φυσικού και Ηθικού Κακού.					

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ
Ε.Γ. Δάφνη, <i>Βιβλική Αρχαιολογία και Ερμηνεία της Παλαιάς Διαθήκης</i> , Θεσσαλονίκη 2013.

Κωδικός:	[Θ292]	Τίτλος μαθήματος:	ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ
Διδάσκουσα: Αικατερίνη Τσαλαμπούνη			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Στο πλαίσιο του μαθήματος οι φοιτητές θα γνωρίσουν την οικολογική ερμηνευτική μέθοδο της Καινής Διαθήκης, όπως αυτή αναπτύχθηκε κατά τα τελευταία χρόνια και (α) θα διερευνήσουν πόσο αυτή μπορεί να εμπλουτισθεί με στοιχεία της Ορθόδοξης ερμηνευτικής και θεολογικής παράδοσης, (β) θα την εφαρμόσουν σε επιλεγμένα κείμενα της Καινής Διαθήκης και (γ) θα αξιολογήσουν πώς και κατά πόσο μία τέτοια ανάγνωση του βιβλικού κειμένου μπορεί να δώσει απαντήσεις σε ένα καίριο σύγχρονο πρόβλημα, όπως είναι αυτό της οικολογίας διαπιστώνοντας τις δυνατότητες αλλά και όρια του κειμένου.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Εισαγωγικά - Το οικολογικό πρόβλημα και η θεολογία γενικά κι βιβλική έρευνα ειδικότερα. 2. Η οικολογική ερμηνευτική προσέγγιση - Μέθοδος Α'. 3. Η οικολογική ερμηνευτική προσέγγιση - Μέθοδος Β'. 4. Η Βασιλεία του Θεού κι η δημιουργία (Μτ 1, 13 κ.ά.). 5. Η επί του Ορους ομιλία κι η δημιουργία (Μκ 5-7). 6. Οικολογικές αναγνώσεις στο κατά Λουκάν ευαγγέλιο. 7. Οικολογικές αναγνώσεις στο κατά Ιωάννην. 8. Η αποκαταδοκία της κτίσης (Ρωμ 8, 19-23). 9. Η καταλλαγή των πάντων εις Χριστόν (Κολ 1, 15-20). 10. Εβραίους 11. 11. Αποκαλυπτική και Οικολογία Α' (το παράδειγμα της Αποκ). 12. Αποκαλυπτική και Οικολογία (Β' Πε). 13. Οικολογική ερμηνεία: δυνατότητες και όρια του βιβλικού κειμένου.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Ηλεκτρονικές σημειώσεις.			

Κωδικός:	[Θ293]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΛΑΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΗ
Διδάσκων: Συμεών Πασχαλίδης			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Παρουσιάζονται τα εισαγωγικά ζητήματα που αφορούν στην επιστήμη της ελληνικής παλαιογραφίας και της επιγραφικής. Εξετάζονται τα αρχαϊκά συστήματα γραφής που οδήγησαν στο ελληνικό αλφάβητο και παρουσιάζονται τα πρόχειρα και τα κατεργασμένα υλικά γραφής. Κυρίως γίνεται αναφορά στον πάπυρο, την περγαμνή και τον χάρτη, καθώς και στα σχήματα που έλαβαν αυτά τα υλικά κατά τη χρήση τους ως αποθηκευτικών μέσων των γραπτών κειμένων (ειλητάρια, κώδικες κλπ). Γίνεται επίσης διεξοδική παρουσίαση της μεγαλο-γράμματης γραφής στις διάφορες φάσεις της, καθώς και της μικρογράμματης που επικρατεί από τον 9ο αιώνα. Παρουσιάζονται, τέλος, τα ζητήματα που αφορούν στην αντιγραφή και στην ανάγνωση των χειρογράφων. Τα μαθήματα συνοδεύονται από ασκήσεις ανάγνωσης κειμένων από επιλεγμένους πίνακες χειρογράφων όλων των χρονικών περιόδων.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Εισαγωγικά για την παλαιογραφική επιστήμη και τους κλάδους της 2. Αρχαϊκά συστήματα γραφής και το ελληνικό αλφάβητο 3. Πρόχειρα και κατεργασμένα υλικά και όργανα γραφής 4. Οι αρχαίες επιγραφές και η γραφή τους. Οι μορφές των χειρογράφων 5. Η μεγαλογράμματη ή μεγαλόσχημη γραφή από τον 2ο ως τον 6ο αι.: Γενικά χαρακτηριστικά, Βακχυλίδεια και Ρωμαϊκή κεφαλαιογράμματη, Βιβλική μεγαλογράμματη 6. Η μεγαλογράμματη γραφή μετά τον 6ο αιώνα: Αλεξανδρινή ή κοπτική μεγαλογράμματη, όρθια και επικλινής οξυκόρυφη, λειτουργική			

στρογγυλόσχημη 7. Η επισεσυρμένη (ή συρτή) γραφή 8. Οι απαρχές της μικρογράμματης ή μικρόσχημης γραφής: από τον μεταχαρακτηρισμό του 9ου αι. ως τα μέσα του 10ου αι. 9. Τύποι μικρογράμματης γραφής: μαργαριτόπλεχτη, ανισοστρόγγυλη, Κάτω Ιταλίας, Μονής Οδηγών κ.ά. 10. Γραφείς και γραφές κατά την υστεροβυζαντινή και μεταβυζαντινή περίοδο 11. Ζητήματα αντιγραφής ενός χειρογράφου: Γραφείας, διαδικασία αντιγραφής, χρονολόγηση-σημειώματα 12. Ανάγνωση ενός χειρογράφου: Σημεία στίξης, πνεύματα και τόνοι, αρίθμηση και κρυπτογραφία 13. Ανάγνωση ενός χειρογράφου: συντομογραφίες και συμπλέγματα, σημεία και σύμβολα.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

1. Εισαγωγή στην ελληνική παλαιογραφία, Mioni Elpidio.
2. Σύντομη εισαγωγή στην ελληνική παλαιογραφία και κωδικολογία, Λίτσας Ευθύμιος.

Κωδικός:	[Θ297]	Τίτλος μαθήματος:	ΤΟ ΔΟΓΜΑ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ
Διδάσκων: π. Χρήστος Φιλιώτης - Βλαχάβας			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Η θεολογία κάνει λόγο για τη δημιουργία εκ του μη όντος (Β΄ Μακ. 7, 28) και όχι από το μηδέν. Τί σημαίνει εκ του μη όντος δημιουργία; Σε αυτό το ερώτημα απαντά το περιεχόμενο του συγκεκριμένου μαθήματος, κάνοντας αναφορά στην αντίληψη περί δημιουργίας και στο αρχαίο ελληνικό κοσμοείδωλο. Η πατερική θεολογία, με βάση το δόγμα περί δημιουργίας, εκφράζει τη σχέση όντος και μη όντος, ακτίστου και κτιστού, ουσίας και ενεργειών στο Θεό. Ο κτιστός κόσμος, ως μη προερχόμενος από τη θεία ουσία, δέν είναι αυθύπαρκτος, αλλά εξαρτάται από τις ζωποιές ενέργειες του τριαδικού Θεού και μόνο έτσι κατανοείται το κίνητρο της δημιουργίας ως αγάπη και ελευθερία.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Παρουσίαση βιβλιογραφίας και των βασικών αξόνων του μαθήματος. 2. Ανάθεση εθελοντικών εργασιών και επίσκεψη στη βιβλιοθήκη. 3. Η δημιουργία στο αρχαίο ελληνικό κοσμοείδωλο. 4. Το δόγμα της εκ του μη όντος δημιουργίας Α. 5. Το δόγμα της εκ του μη όντος δημιουργίας Β. 6. Το δόγμα της εκ του μη όντος δημιουργίας Γ. 7. Η δημιουργία στους αποστολικούς πατέρες και απολογητές. 8. Ειρηναίος – Ωριγένης. 9. Το δόγμα της δημιουργίας στον Μ. Αθανάσιο Α΄. 10. Το δόγμα της δημιουργίας στον Μ. Αθανάσιο Β΄. 11. Το δόγμα της δημιουργίας στον αντιαρειανικό αγώνα. 12. Δημιουργία και Απολύτρωση. 13. Πρωτολογία και Εσχατολογία.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
<p>Ν. ΜΑΤΣΟΥΚΑ, Θεολογία, Κτισσιολογία, Εκκλησιολογία κατά τον Μ. Αθανάσιον. Σημεία πατερικής και οικουμενικής θεολογίας, Θεσσαλονίκη, εκδ. Π.Πουρναρά, 2001.</p>			

Κωδικός:	[Θ298]	Τίτλος μαθήματος:	ΤΑ ΑΠΟΚΡΥΦΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ
Διδάσκουσα: Αικατερίνη Τσαλαμπούνη			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Στο πλαίσιο του μαθήματος θα μελετηθούν τα σημαντικότερα απόκρυφα ευαγγέλια και θα εξετασθούν στο πλαίσιο της διαμόρφωσης της χριστιανικής παράδοσης.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Εισαγωγικά για το μάθημα. Προφορική και γραπτή παράδοση του αρχέγονου Χριστιανισμού. Απόκρυφα και κανόνας. 2. Άγραφα και αποσπάσματα σε παπύρους. 3. Το Ευαγγέλιο του Θωμά. 4. Ευαγγέλια της παιδικής ηλικίας του Ιησού Α΄ (Πρωτευαγγέλιο Ιακώβου). 5. Ευαγγέλια της παιδικής ηλικίας του Ιησού Β΄ (του Θωμά). 6. Ευαγγέλια της παιδικής ηλικίας του Ιησού Γ΄ (του Ψ-Ματθαίου). 7. Ευαγγέλιο Πέτρου. 8. Ευαγγέλιο Νικοδήμου. 9. Γνωστικά ευαγγέλια: το ευαγγέλιο του Φιλίππου.</p>			

10. Γνωστικά ευαγγέλια: το ευαγγέλιο της Μαρίας. 11. Γνωστικά ευαγγέλια: το ευαγγέλιο του Ιούδα. 12. Νέες ανακαλύψεις και εκδόσεις ευαγγελίων. 13. Η πρόσληψη των απόκρυφων ευαγγελίων στη χριστιανική παράδοση και σε εξωχριστιανικά κείμενα.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Ι.Δ. Καραβιδόπουλος, *Απόκρυφα χριστιανικά κείμενα Α΄*. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2004.

Κωδικός:	[Θ299]	Τίτλος μαθήματος:	ΜΕΓΑΛΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ. Α) ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ, ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ		
Διδάσκουσα: Άννα Καραμανίδου					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Το μάθημα Μεγάλες μορφές της Εκκλησίας Ιεροσολύμων Α) Νεκτάριος Πατριάρχης Ιεροσολύμων περιλαμβάνεται στα μαθήματα της Ελευθέρας Επιλογής του προγράμματος σπουδών του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Εισαγωγή και γενική παρουσίαση των πατριαρχών Ιεροσολύμων τον 17ο αι. 2. Ο πατριάρχης Ιεροσολύμων Νεκτάριος και ο βιογράφος του Δοσίθεος Νοταράς, πατριάρχης Ιεροσολύμων. 3. Αναλυτικός βίος του Νεκταρίου Ιεροσολύμων. Η σχέση του με τους Σιναΐτες πατέρες. 4. Η συμβολή του Νεκταρίου στην παιδεία. 5. Ο Νεκτάριος έναντι των Λατίνων του Παναγίου Τάφου. 6. Ο πατριάρχης Νεκτάριος ως συγγραφέας. 7. Εγκώμιο "είς τήν Πόλιν Ίερουσαλήμ". 8. Τα βασικά γνωρίσματα της Θεολογίας του. 9. Περί αναβαπτισμού. 10. Περί φωτός. 11. Παρουσίαση εργασιών. 12. Παρουσίαση εργασιών. 13. Παρουσίαση εργασιών.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Καραμανίδου Άννα, <i>Νεκταρίου Πατριάρχου Ιεροσολύμων, Ομιλάριο</i> , Θεσσαλονίκη 2014.					

Κωδικός:	[Θ300]	Τίτλος μαθήματος:	ΤΟ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ ΚΑΙ Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΤΟΥ ΥΠΟΔΟΥΛΟΥ ΓΕΝΟΥΣ, ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΠΗΓΕΣ		
Διδάσκων: Βασίλειος Κουκουσάς					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Παρουσιάζονται ο αγώνας και η προσπάθεια του Οικουμενικού Πατριαρχείου για τη διατήρηση της ελληνικής παιδείας και της ορθόδοξης πίστης κατά την περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Η παιδεία μετά την άλωση 2. Ο ρόλος του Οικουμενικού Πατριαρχείου στη διατήρηση της Ελληνικής παιδείας, 3. Η Εκκλησία και η παιδεία κατά τον 16 ^ο αιώνα 4. Η Εκκλησία και η παιδεία κατά τον 17 ^ο αιώνα 5. Η Εκκλησία και η παιδεία κατά τον 18 ^ο αιώνα 6. Η Εκκλησία και η παιδεία κατά τον 19 ^ο αιώνα 7. Τα άλλα Πατριαρχεία και η παιδεία 8. Ο πατριάρχης Σαμουήλ Χατζερής και η παιδεία 9. Οι προσπάθειες των Ρωμαιοκαθολικών για την ίδρυση σχολείων 10. Η προσπάθεια των Διαμαρτυρομένων για την ίδρυση σχολείων στην Ανατολή 11. Το Οικουμενικό Πατριαρχείο και ο αγώνας του εναντίον των ετεροδόξων 12. Οργάνωση και διοίκηση σχολείων κατά την περίοδο της οθωμανικής Αυτοκρατορίας 13. Πατριαρχικά και συνοδικά έγγραφα, που αναφέρονται σε ζητήματα παιδείας.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
1. Διονύσιος Βαλαής, <i>Εκκλησία και σχολική παιδεία, επί τη βάσει πατριαρχικών και συνοδικών εγγράφων της περιόδου 1593-1821</i> , Θεσσαλονίκη 2015. 2. Τρύφων Ευαγγελίδης, <i>Η παιδεία επί τουρκοκρατίας</i> , εκδ. Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2009.					

Κωδικός:	[Θ301]	Τίτλος	Η ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟΝ 4^ο ΕΩΣ ΤΟΝ 6^ο μ.Χ.		
-----------------	--------	---------------	---	--	--

	μαθήματος:	ΑΙΩΝΑ		
Διδάσκων: Ιωάννης Μπάκας				
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ				
<p>Το μάθημα ασχολείται με την έρευνα και μελέτη βασικών σημείων της εκκλησιαστικής γεωγραφίας από τον 4^ο έως τον 6^ο μ.Χ. αι. και το ιστορικό πλαίσιο όπως διαμορφώθηκε κατά την πρωτοβυζαντινή περίοδο με την εξάπλωση του Χριστιανισμού στην Ασία και την Αφρική. Η Εκκλησία χρησίμευσε ως δυναμικό όπλο στα χέρια του κράτους, για την εξυπηρέτηση της κρατικής του πολιτικής και του οικουμενικού οράματός του. Από τον 4^ο μ.Χ. αιώνα ο Χριστιανισμός σταδιακά ενσωματώθηκε στο πολιτικό και ιδεολογικό σύστημα της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας διαμορφώνοντας την οικουμενική πολιτική του Βυζαντίου.</p>				
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ				
<p>1. Πηγές και κείμενα της Εκκλησιαστικής γεωγραφίας. 2. Χριστιανική και εκκλησιαστική τοπογραφία. 3. Εισαγωγή στην Ιστορία του Ρωμαϊκού κράτους από τον 4^ο έως τον 6^ο αι. 4. Ο Χριστιανισμός και οι δρόμοι του εμπορίου 5. Ευσέβιος: Ο εισηγητής της πολιτικής θεολογίας. 6. Χριστιανική Οικουμένη και Βυζάντιο. «Θεία βασιλεία». 7. Η διαμόρφωση των εκκλησιαστικών δικαιοδοσιών και των ορίων τους. 8. Ο περσικός αντίποδας. Ο χριστιανισμός στη Σασσανιδική Περσία. 9. Η Εκκλησία στη Σασσανιδική Περσία. 10. Το Βυζάντιο και η διάδοση του Χριστιανισμού στους γύρω λαούς. 11. Το Βυζάντιο και οι γύρω χριστιανικοί λαοί (Αρμένιοι, Λαζοί, Ίβηρες, Άραβες). 12. Η Εκκλησιαστική πολιτική του Ιουστινιανού. 13. Η Εκκλησία Κωνσταντινουπόλεως από τον 4^ο έως τον 6^ο αι.</p>				
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ				
<p>1. Ιωάννης Μπάκας, <i>Η Εκκλησία πέρα από τον Ευφράτη. Ιστορία της εκκλησιαστικής οργάνωσης και διοίκησης της περιοχής κατά τον 5^ο αι.</i>, εκδ. Μπαρμπουνάκης, Θεσσαλονίκη 2015. 2. Μιχάλης Κορδώσης, <i>Το Βυζάντιο και οι δρόμοι προς την Ανατολή. Πρωτοβυζαντινή περίοδος (324-610 μ.Χ.)</i>, εκδ. Καραβία, Αθήνα 2002.</p>				

Κωδικός:	[Θ302]	Τίτλος μαθήματος:	ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΚΑΙ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ II		
Διδάσκουσα: Αγγελική Τριβυζαδάκη					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4	ΔΜ: 3	
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
<p>Στο πλαίσιο του μαθήματος εξετάζονται τα μνημεία που διαμόρφωσαν τη θρησκευτική γεωγραφία της Θεσσαλονίκης κατά τη βυζαντινή και οθωμανική περίοδο. Πιο συγκεκριμένα, με αναφορές σε πληροφορίες που προέρχονται από κείμενα και με προσεγγίσεις των μνημείων/μαρτύρων που σώζονται από το παρελθόν επιχειρείται η παρουσίαση του τρόπου που οι τρεις κύριοι θρησκευτικοί πληθυσμοί της πόλης (χριστιανικός, εβραϊκός, μουσουλμανικός) άφησαν το στίγμα τους στην ιστορική πορεία της Θεσσαλονίκης.</p>					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
<p>1. Επίσκεψη στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Θεσσαλονίκης, 2. Επίσκεψη στο Βυζαντινό Μουσείο της Θεσσαλονίκης, 3. Επίσκεψη στο Εβραϊκό Μουσείο της Θεσσαλονίκης, 4. Επίσκεψη σε βυζαντινούς ναούς της Θεσσαλονίκης, 5. Επίσκεψη σε βυζαντινούς ναούς της Θεσσαλονίκης, 6. Επίσκεψη σε οθωμανικά μνημεία της Θεσσαλονίκης, 7. Επίσκεψη σε οθωμανικά μνημεία της Θεσσαλονίκης, 8. Η θρησκευτική γεωγραφία της Θεσσαλονίκης κατά τη βυζαντινή και οθωμανική περίοδο σε σωζόμενο αρχαιολογικό υλικό, 9. Η θρησκευτική γεωγραφία της Θεσσαλονίκης κατά τη βυζαντινή και οθωμανική περίοδο σε σωζόμενο αρχαιολογικό υλικό, 10. Η θρησκευτική γεωγραφία της Θεσσαλονίκης κατά τη βυζαντινή και οθωμανική περίοδο όπως παρουσιάζεται στον τύπο του 19ου και 20ου αιώνα, 11. Η θρησκευτική γεωγραφία της Θεσσαλονίκης κατά τη βυζαντινή και οθωμανική περίοδο όπως παρουσιάζεται στον τύπο του 19ου και 20ου αιώνα, 12. Η Θεσσαλονίκη στον Πέτρο Παπαγεωργίου, 13. Η Θεσσαλονίκη στον Πέτρο Παπαγεωργίου.</p>					

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Ευάγγελος Χεκίμογλου, Τα μυστήρια της Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 2001.

Κωδικός:	[0303]	Τίτλος μαθήματος:	ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΚΑΙ Η ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ		
Διδάσκων: Ηρακλής Ρεράκης					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Οι φοιτητές/φοιτήτριες, μέσα από το μάθημα μπορούν να συνειδητοποιήσουν τη σημασία της πολιτισμικής ανάπτυξης και το ρόλο που ασκεί σε αυτήν η κοινωνικοποίηση που προσφέρεται στο σχολείο. Ιδιαίτερα μπορούν να γνωρίσουν τη σχέση μεταξύ κοινωνικότητας και πολιτισμού καθώς και την τεράστια αξία της ορθόδοξης χριστιανικής θρησκευτικής αγωγής στη διαμόρφωση της κοινωνικής και πολιτισμικής συνείδησης του/της μαθητή/τριας στο ελληνικό σχολείο.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Κοινωνία και πολιτισμός. 2. Κοινωνική και πολιτισμική ανάπτυξη. 3. Ο κοινωνικός και πολιτισμικός ρόλος της παιδείας. 4. Ο κοινωνικός και πολιτισμικός ρόλος της ορθόδοξης χριστιανικής παραδόσεως. 5. Ο κοινωνικός και πολιτισμικός ρόλος της σχολικής ορθόδοξης χριστιανικής θρησκευτικής αγωγής. 6. Η επίδραση του ατομικισμού στην πολιτισμική ανάπτυξη 7. Απομυθοποίηση της φαρισαϊκής κοινωνικότητας. 8. Το "κοινωνείν" και το "αληθεύειν" στον ελληνορθόδοξο πολιτισμό. 9. Η κοινωνική θέση του "άλλου" σε ένα πολιτισμικό περιβάλλον. 10. Αρετές και αξίες που δομούν την πολιτισμική συνείδηση. 11. Η σύνθεση ελληνικού και ευρωπαϊκού πολιτισμού. 12. Κοινωνικές και πολιτισμικές φθορές στο σύγχρονο κόσμο. 13. Η ανάγκη σύνθεσης παράδοσης και ανανέωσης στην δομή του σύγχρονου πολιτισμού.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Ηρακλής Ρεράκης, Κοινωνική Ένταξη και Θρησκευτική Αγωγή του Μαθητή στο Ελληνικό Σχολείο, εκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2010.					

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΜΑΘΗΜΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΕΣΠΑ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ & ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΣΤΟ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

(X 176)

Το μάθημα διεξάγεται σε συνεργασία με το Οικονομικό Τμήμα και άλλα 19 τμήματα του ΑΠΘ. Το περιεχόμενο του μαθήματος σχετίζεται με γνώσεις και δεξιότητες που αφορούν στην ικανότητα των φοιτητών να μπορούν να δημιουργήσουν στο μέλλον μία επιχείρηση με καινοτομικά χαρακτηριστικά. Στο τέλος του εξαμήνου, και με βάση τις διδαχθείσες ενότητες εκπονείται και παραδίδεται ένα πλήρες Επιχειρηματικό Σχέδιο (Business Plan) βασισμένο σε μία επιχειρηματική ιδέα, που ειδικά για τους φοιτητές του Τμήματος, εντάσσεται στο θρησκευτικό και πολιτισμικό πλαίσιο. Στόχος του μαθήματος είναι η βασική κατάρτιση των φοιτητών που ενδιαφέρονται να δημιουργήσουν κάποια επιχείρηση, χρησιμοποιώντας τις θεολογικές και επιστημονικές γνώσεις που αποκτούν κατά τη διάρκεια των σπουδών τους.

Επιστημονικός Υπεύθυνος:

Ηρακλής Ρεράκης, καθηγητής

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ-ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

1. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΙΚΡΟΔΙΔΑΣΚΑΛΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΣΕ ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ

Οι Μικροδιδασκαλίες σε συνδυασμό με την Πρακτική Άσκηση των Φοιτητών σε σχολικές μονάδες υλοποιείται, ως κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα (ΥΕ022Π) στο Η' εξάμηνο σπουδών. Το μάθημα αυτό αποτελεί ένα από τα δύο κατ' επιλογήν υποχρεωτικά παιδαγωγικά μαθήματα, τα οποία επιλέγουν οι φοιτητές που επιθυμούν να αποκτήσουν το Πιστοποιητικό Παιδαγωγικής και Διδακτικής Επάρκειας.

α. Μικροδιδασκαλίες

Στο πλαίσιο της Πρακτικής Άσκησης, το Εργαστήριο παρέχει στους φοιτητές, ανά ομάδες, Πρόγραμμα Μικροδιδασκαλιών. Αρχικά, πραγματοποιείται μία υποδειγματική Μικροδιδασκαλία από το διδάσκοντα και τους συνεργάτες του Εργαστηρίου. Στη συνέχεια, σχεδιάζονται και πραγματοποιούνται Μικροδιδασκαλίες μία από κάθε φοιτητή με τη χρήση ΤΠΕ, στο πλαίσιο εικονικής τάξης εντός του Εργαστηρίου, με ακροατήριο, τον διδάσκοντα, τους υπόλοιπους φοιτητές της ομάδας, τους Μεταπτυχιακούς φοιτητές Παιδαγωγικής και τους συνεργάτες του Εργαστηρίου. Κατόπιν, διεξάγεται συζήτηση και αξιολόγηση της Μικροδιδασκαλίας κάθε φοιτητή, σχετικά με το σχεδιασμό, τη μέθοδο και τη διεξαγωγή της. Οι Μικροδιδασκαλίες αποτελούν απαραίτητο και θεμελιακό στοιχείο για την κατάρτιση και την προετοιμασία των Φοιτητών, προκειμένου να είναι σε θέση να διδάξουν σε μία πραγματική τάξη κατά την πραγματοποίηση της Πρακτικής τους Άσκησης στις σχολικές μονάδες.

β. Πρακτική Άσκηση

Η Πρακτική Άσκηση στοχεύει στην εξοικείωση των φοιτητών με τους χώρους της μελλοντικής τους εργασίας, σε θέματα που αφορούν τη Γενική Παιδαγωγική Επιστήμη, καθώς και την Επιστήμη της Διδακτικής και ειδικότερα της Ειδικής Διδακτικής του Μαθήματος των Θρησκευτικών. Επιπλέον, το Πρόγραμμα έχει ως στόχο να συμβάλει στην ουσιαστικότερη και ταυτόχρονα

δημιουργικότερη σύνδεση της Δευτεροβάθμιας με την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, στο πλαίσιο της παιδαγωγικής και διδακτικής ανατροφοδότησης. Η Πρακτική Άσκηση πραγματοποιείται σε συνεργασία με ένα δίκτυο πενήντα (50) Σχολικών Μονάδων, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται Πειραματικά, Επαγγελματικά, Εσπερινά, Εκκλησιαστικά και Διαπολιτισμικά Σχολεία, καθώς και ένα Σχολείο Ειδικής Αγωγής, της ευρύτερης περιοχής της Θεσσαλονίκης. Η ποικιλία των Σχολείων προσβλέπει στην όσο το δυνατόν πληρέστερη αντιπροσώπευση όλων των ειδών των εκπαιδευτικών Μονάδων. Καθ' όλη τη διάρκεια του Προγράμματος Πρακτικής Άσκησης συντάσσονται εκθέσεις όλων των εμπλεκόμενων μερών. Ειδικότερα, συντάσσονται εκθέσεις από τους φοιτητές, τους θεολόγους εκπαιδευτικούς και τους διευθυντές των συνεργαζόμενων Σχολικών Μονάδων. Το Πρόγραμμα Πρακτικής Άσκησης πραγματοποιείται ως εξής:

Αρχικά, οι φοιτητές κατανέμονται σε ομάδες (3 – 4) ατόμων και εντάσσονται σε μία Σχολική Μονάδα της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης με την ευθύνη του Εργαστηρίου Παιδαγωγικής – Χριστιανικής Παιδαγωγικής του Τμήματος. Οι ομάδες Φοιτητών μεταβαίνουν στη Σχολική Μονάδα που έχουν ενταχθεί, όπου αρχικά ενημερώνονται τόσο για την παιδαγωγική λειτουργία όσο και για τις παραμέτρους του διδακτικού έργου του Σχολείου, ενώ παράλληλα παρατηρούν στην πράξη φαινόμενα που αφορούν την παιδαγωγική διαδικασία. Ειδικότερα, παρατηρούν: Τη λειτουργία των κινήτρων στη διδακτική διαδικασία, τις μεθόδους ενεργοποίησης των μαθητών, τα μέσα αγωγής, τη διαθεματικότητα στο Μάθημα των Θρησκευτικών, τον τρόπο αξιολόγησης των μαθητών, την καλλιέργεια των διαπροσωπικών σχέσεων, τη διαχείριση κρίσεων στο Σχολικό περιβάλλον, την κοινωνικοποίηση του μαθητή στο χώρο του Σχολείου κ.ά.

Κατόπιν, οι ομάδες Φοιτητών, υπό την καθοδήγηση των εποπτών του Προγράμματος, των διευθυντών των Σχολείων και των θεολόγων εκπαιδευτικών, εντάσσονται πλήρως στο Σχολικό περιβάλλον και προσφέρουν, στην πράξη, έργο σχετικό με τη διοίκηση και τη λειτουργία των Σχολείων, όπως γραμματειακή υποστήριξη, συμμετοχή στην οργάνωση και υλοποίηση σχολικών δραστηριοτήτων, εορτών, εκδρομών, αρχείου, βιβλιοθήκης κ.ά.

Ταυτόχρονα, οι φοιτητές παρακολουθούν, υπό την ευθύνη και την εποπτεία του θεολόγου εκπαιδευτικού, το Μάθημα των Θρησκευτικών, καθώς και τον τρόπο διδασκαλίας του και αποκτούν παιδαγωγική και διδακτική εμπειρία.

Στη συνέχεια, οι φοιτητές σχεδιάζουν δύο (2) διδασκαλίες, αξιοποιώντας τις γνώσεις που απέκτησαν στην παιδαγωγική και διδακτική επιστήμη με χρήση εποπτικών μέσων και με τη βοήθεια και παρακολούθηση του Εργαστηρίου Παιδαγωγικής και ακολούθως τις πραγματοποιούν σε τάξεις των Σχολικών Μονάδων που έχουν ενταχθεί. Μετά την πραγματοποίηση των διδασκαλιών, αξιολογούν μαζί με τους θεολόγους εκπαιδευτικούς τα αποτελέσματα της διδασκαλίας τους, παρακολουθώντας τη διδασκαλία των δύο επόμενων διδακτικών ενοτήτων, ενώ παράλληλα παρατηρούν σε ποιο βαθμό εμπέδωσαν οι μαθητές των τάξεων όσα εκείνοι δίδαξαν.

Επιστημονικός Υπεύθυνος Πρακτικής Άσκησης: Ηρακλής Ρεράκης, καθηγητής

Εργαστήριο Παιδαγωγικής-Χριστιανικής Παιδαγωγικής

Ώρες λειτουργίας για τους φοιτητές: 09.30 – 15.00

4^{ος} όροφος κτιρίου Θεολογικής Σχολής, Πανεπιστημιούπολη ΑΠΘ

T: 2310997103 F: 2310997113, M: plab.past.auth.gr@gmail.com

W: plab.past.auth.gr

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΣΠΑ

Η Πρακτική Άσκηση εντάσσεται, ως πρόγραμμα, στο έργο “ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ ΑΠΘ» (ΕΘΝΙΚΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ (ΕΣΠΑ) 2007-2013 – ΕΠΕΔΒΜ ΥΠΑΔΜΘ, ΠΡΑΞΗ 04.05.06.72.31.01 “ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΑΝΩΤΑΤΗΣ [ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ]”). Το Πρόγραμμα διεξάγει το Εργαστήριο Παιδαγωγικής – Χριστιανικής Παιδαγωγικής του Τμήματος και υλοποιείται σε συνεργασία με δίκτυο εύρους πενήντα (50) Σχολικών Μονάδων. Σύμφωνα με το Πρόγραμμα, οι φοιτητές έρχονται σε φυσική επαφή με το σχολικό περιβάλλον, γνωρίζουν τη διοικητική, οργανωτική και παιδαγωγική λειτουργία της Σχολικής Μονάδας και λαμβάνουν μέρος στις δραστηριότητές της. Παράλληλα, παρακολουθούν τις διδασκαλίες του Μαθήματος των Θρησκευτικών στις σχολικές τάξεις, προετοιμάζονται με

εικονικές διδασκαλίες εντός του Εργαστηρίου Παιδαγωγικής στο πλαίσιο των Μικροδιδασκαλιών του Τμήματος και προβαίνουν στην πραγματοποίηση δύο (2) διδασκαλιών ενώπιον των μαθητών, ενώ στα επόμενα μαθήματα ελέγχουν τα αποτελέσματα των διδασκαλιών τους. Το σύνολο των δραστηριοτήτων της Πρακτικής Άσκησης καταγράφεται και ταξινομείται σε σειρά εντύπων που συμπληρώνουν όλοι οι παράγοντές της (Φοιτητές, Θεολόγοι, Διευθυντές Σχολείων, Επόπτες, Επιστημονικός Υπεύθυνος) και αποτελεί, αφενός παραδοτέο υλικό προς τους αρμόδιους Φορείς, και αφετέρου αντικείμενο ερευνητικής επεξεργασίας από τους Μεταπτυχιακούς Φοιτητές και τους Συνεργάτες του Εργαστηρίου, με σκοπό την γνωριμία του μελλοντικού εργασιακού τους χώρου, την ανατροφοδότηση επιστημονικών στοιχείων μεταξύ Πανεπιστημίου και Σχολείου καθώς και την εν γένει βελτίωση της Πρακτικής Άσκησης.

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ηρακλής Ρεράκης, καθηγητής

Εργαστήριο Παιδαγωγικής-Χριστιανικής Παιδαγωγικής

Ώρες λειτουργίας για τους φοιτητές: 09.30 – 15.00

4^{ος} όροφος κτιρίου Θεολογικής Σχολής, Πανεπιστημιούπολη ΑΠΘ

T: 2310997103 F: 2310997113, email:: plab.past.auth.gr@gmail.com

2. ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ

Κάθε Πέμπτη πρωί (8.00-10.00 π.μ.) στον ναό της Θεολογικής Σχολής του ΑΠΘ (4ος όροφος) πραγματοποιείται υποχρεωτικό Φροντιστήριο Λειτουργικής (πρακτική άσκηση στη λατρεία, το κήρυγμα και την ψαλτική τέχνη), ενταγμένο στο προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών και των δύο Τμημάτων της Θεολογικής Σχολής του ΑΠΘ. Το Φροντιστήριο τελεί υπό την διεύθυνση, οργάνωση και επίβλεψη των αρμοδίων καθηγητών του Τομέα Λατρείας, Αρχαιολογίας και Τέχνης, σε συνεργασία με ομότεχνους συναδέλφους του Τμήματος Θεολογίας. Στην εβδομαδιαία αυτή λατρευτική σύναξη δίδεται πρωτίστως η ευκαιρία σε όλα τα μέλη της Σχολής (καθηγητές, φοιτητές, διοικητικό και λοιπό προσωπικό), αλλά και, ευρύτερα, στο σύνολο της πανεπιστημιακής κοινότητας, να βιώσουν εμπειρικά τη ζώσα λειτουργική παράδοση της

Ορθόδοξης Εκκλησίας και να συνέρχονται «επί το αυτό» ενώπιον του εν Τριάδι Θεού σε κοινή προσευχή και ευχαριστία. Ταυτοχρόνως το Φροντιστήριο στοχεύει να δώσει την κατ' εφαρμογή εποπτεία των τριών υποχρεωτικών μαθημάτων της Λειτουργικής (Εισαγωγή και πηγές, Ιστορία και Θεολογία, Βυζαντινή λειτουργική παράδοση), ως επίσης και των συναφών μαθημάτων του προγράμματος (Ομιλητική, Εκκλησιαστική Μουσική-Υμνολογία, Αγιολογία-Εορτολογία). Το Φροντιστήριο αποτελεί λοιπόν φυτώριο και συνάμα πρότυπο για την ακριβή και εύτακτη τέλεση και μετοχή στην Ορθόδοξη λατρευτική πράξη, αλλά συγχρόνως και χώρο αφόρμησης εξειδικευμένου ερευνητικού προβληματισμού.

Ειδικότερα, το πρόγραμμα του Φροντιστηρίου περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

1. Την τέλεση των εν χρήσει Λειτουργιών του βυζαντινού λειτουργικού τύπου (Λειτουργία του Μεγάλου Βασιλείου, του ιερού Χρυσοστόμου, Προηγιασμένη).
2. Την ανάδειξη των αρχαίων Λειτουργιών (α) του δυτικού συριακού και (β) του αλεξανδρινού λειτουργικού τύπου (α. Λειτουργία και Προηγιασμένη Ιακώβου του Αδελφοθέου, Λειτουργία των «Αποστολικών Διαταγών» και β. Λειτουργία του αγίου Μάρκου και του Γρηγορίου του Θεολόγου).
3. Την γνωριμία με τις ασματικές και μοναχικές ακολουθίες (α) του νυχθημέρου και (β) του λειτουργικού έτους (α. Όρθρος, Ώρες, Εσπερινός, Μέγα και Μικρόν Απόδειπνον, Παννυχίς, Τριθέκτι και β. Μέγας Κανών, Παρακλητικοί Κανόνες, Χαιρετισμοί, Μεγάλη Εβδομάς του αγίου Δημητρίου).
4. Την μετ' επιγνώσεως μέθεξη στα Ιερά Μυστήρια και τις Ιεροπραξίες (Ευχέλαιο, Μικρός Αγιασμός, Μνημόσυνο).
5. Την επαφή με τη λειτουργική πράξη άλλων χριστιανικών κοινοτήτων στους χώρους λατρείας τους (Ρωμαιοκαθολική και Αρμενική παράδοση), με συνοδεία καθηγητών.
6. Τη συμμετοχή των φοιτητών στην αντιφωνική και καθ' υπακοήν ψαλμωδία και στην ψαλμώδηση ύμνων, συντόμων ή αργών, εκ του

κλασσικού και νεωτέρου ρεπερτορίου, όλων των ειδών και γενών (παπαδικού, στιχηραρικού, ειρμολογικού).

7. Κήρυγμα από τους φοιτητές του τελευταίου έτους σπουδών, όλων των ομιλητικών ειδών (κατωτέρα ομιλία, ανωτέρα ομιλία, λόγος) και όλων των θεμάτων (περικοπές της Αγίας Γραφής, του λειτουργικού έτους, τις ακολουθίες κ.τ.λ.).

Οι Ακολουθίες, οι Λειτουργίες, τα Ιερά Μυστήρια και οι Ιεροπραξίες τελούνται βάσει των φυλλάδων της σειράς «Κείμενα Λειτουργικής» του μακαριστού καθηγητή της Λειτουργικής του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας, Ιωάννου Φουντούλη. Η σειρά αριθμεί 20 φυλλάδες ως ακολούθως:

1. Τριθέκτη
2. Παννυχίς
3. Θεία Λειτουργία του αποστόλου Μάρκου
4. Χειροτονία πρεσβυτέρου
5. Θεία Λειτουργία Ιακώβου του Αδελφοθέου
6. Μοναχικός εσπερινός
7. Τάξις γινομένη επί θεμελίω εκκλησίας
8. Λειτουργία προηγιασμένων δώρων
9. Μεγάλοι ώροι της παραμονής της αγίας Πεντηκοστής
10. Μοναχικός Όρθρος
11. Ακολουθία του μικρού αγιασμού
12. Βυζαντιναί θείαι Λειτουργίαι Βασιλείου του Μεγάλου και Ιωάννου του Χρυσοστόμου
13. Θεία Λειτουργία των «Αποστολικών Διαταγών»
14. Ακολουθία εις φόβον σεισμού
15. Ακολουθία του ευχελαίου
16. Εικοσιτετράωρον Ωρολόγιον
17. «Μεγάλη Εβδομάς» του αγίου Δημητρίου
18. Θεία Λειτουργία της Αρμενικής Εκκλησίας
19. Λειτουργία προηγιασμένων δώρων Ιακώβου του Αδελφοθέου
20. Ακολουθία του μνημοσύνου

Οι φυλλάδες της σειράς «Κείμενα Λειτουργικής» έχουν εκδοθεί κατά ενότητες και σε τρία τεύχη-τόμους ως εξής:

1. ΤΕΥΧΟΣ 1: Ακολουθία του νυχθημέρου (φυλλάδες: 1, 2, 6, 9, 10, 16 και 17).
2. ΤΕΥΧΟΣ 2: Θέματα Ευχολογίου (φυλλάδες: 4, 7, 11, 14, 15 και 20).
3. ΤΕΥΧΟΣ 3: Αι Θείαι Λειτουργίαι (φυλλάδες: 3, 5, 8, 12, 13, 18, 19).

Επιστημονικά Υπεύθυνοι:

- αρχιμ. Νικόδημος Σκρέττας, αναπλ.καθηγητής
- πρωτοπρ. ΚωνσταντίνοςΚαραϊσαρίδης,επίκ.καθηγητής
- πρωτοπρ. Σπυρίδων Αντωνίου,επίκ. καθηγητής
- ΤρύφωνΤσομπάνης, επίκ. Καθηγητής
- Πρωτοπρ. Χρυσόστομος Νάσσης, επίκ. καθηγητής

3. ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗ ΨΑΛΤΙΚΗ-ΧΟΡΩΔΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Η Βυζαντινή Χορωδία της Θεολογικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης απαρτίζεται από ταλαντούχους προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές και υποψηφίους Διδάκτορες του τομέα Βυζαντινής Μουσικολογίας και Ψαλτικής Τέχνης, οι οποίοι ασκούνται στη Βυζαντινή Εκκλησιαστική και Παραδοσιακή Μουσική και ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της Σχολής και του Πανεπιστημίου ψάλλοντας υποδειγματικά τους ύμνους των αρχαϊκών και βυζαντινών Λειτουργιών και Ακολουθιών στο Φροντιστήριο Λειτουργικής και Ψαλτικής της Θεολογικής Σχολής.

- Χοράρχης και διδάσκαλος της Χορωδίας, είναι ο πρωτοπρ. Σπυρίδων Στ. Αντωνίου, Επίκ. Καθηγητής Βυζαντινής Μουσικολογίας, Ψαλτικής Τέχνης και Υμνολογίας, στον τομέα Λατρείας, Αρχαιολογίας και Τέχνης, τουΤμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας του Α.Π.Θ.
- Η Χορωδία παρουσιάζει σε διάφορες καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, κατά τρόπο πρότυπο και σύμφωνο με τις αρχές της παράδοσης της Λειτουργικής μουσικής, βυζαντινά και μεταβυζαντινά μελουργήματα μεγάλων εκκλησιαστικών συνθετών. Συμμετέχει σε επετειακές εορτές

και εκδηλώσεις ιδρυμάτων, σε επιστημονικά συνέδρια της Θεολογικής Σχολής και του Πανεπιστημίου γενικότερα.

Τα τελευταία δέκα χρόνια, έδωσε περί τις 60 συναυλίες, σε διάφορες πόλεις της Ελλάδος, με σκοπό τη προβολή και συνάμα την οικονομική και ηθική στήριξη ιδρυμάτων και πολιτιστικών οργανισμών της πόλης μας, με ομολογημένη επιτυχία.

- Συνέδραμε επίσης στην παρουσίαση συναυλιών στις ΗΠΑ (Boston, New York), Κύπρο και Κωνσταντινούπολη. Η Χορωδία έχει δεχθεί τον έπαινο και την επιβράβευση του Οικουμενικού Πατριάρχου, των Πατριαρχών Ιεροσολύμων, Αλεξανδρείας, των Αρχιεπισκόπων Αμερικής, Αλβανίας, Αθηνών και πολιτικών αρχόντων σε ιστορικές τελετές και εκδηλώσεις.
- Η εργώδης δραστηριότητα της Χορωδίας έχει ως στόχο να προβάλλει στην Ελλάδα και στο εξωτερικό το θησαυρό της σπουδαίας και μεγάλης πολιτισμικής δημιουργίας του ελληνορθόδοξου κόσμου, τον μακροβιότερο στον κόσμο (2500 ετών) γραπτό μουσικό μας πολιτισμό.
- Η Χορωδία έχει θέσει ως στόχο της την συστηματική έρευνα, παρουσίαση και μουσικολογική ανάλυση άγνωστων μελουργημάτων της παράδοσής μας. Στο ρεπερτόριό της περιλαμβάνονται έργα των Μεγάλων Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών μελουργών, (περιοχών Μακεδονίας, Θράκης, Πόντου, Αγίου Όρους, κ.ά), όπως των Ιω. Κουκουζέλη, Νικ. Ηθικού, Ιω. Κλαδά, Ξένου Κορώνη, Μαν. Χρυσάφη, Γερμανού Νέων Πατρών, και πολλών άλλων, καθώς και Χορικά αρχαίων τραγωδιών, και Δημοτικά τραγούδια. Συνεργάστηκε με Χορωδίες της Βοστώνης, του Βελιγραδίου, της Κωνσταντινούπολης κ.ά.
- Η Χορωδία παρουσιάζεται συχνά στις Αίθουσες Τελετών του Α.Π.Θ., και σε διακεκριμένους χώρους, όπως τους Ι. Ν. Αγίας Σοφίας, Αγ. Δημητρίου, Αγ. Γεωργίου Ροτόντα, Παναγίας Δεξιάς, κ.ά, το Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού, κ. α. Έχει μαγνητοσκοπήσει διάφορες συναυλίες με έργα Βυζαντινών συνθετών για την TV 4E, ET3, TV 100. Εξέδωσε σε δίσκους ακτίνας ύμνους της Οκτωήχου, παλαιά βυζαντινά και μεταβυζαντινά μελουργήματα των Χριστουγέννων, Μελωδήματα για την άλωση της Πόλης. Η Χορωδία έχει τακτική παρουσία στα Δημήτρια και μια καλλιτεχνική

δημιουργία, αφιερωμένη στον φίλο, διδάσκαλο, και συμπολίτη μας, Άγιο Δημήτριο, όπως είναι η έκδοση επιλεγμένων ύμνων από την ακολουθία και από τη μεγάλη Εβδομάδα του πολιούχου, πολλών εξ αυτών ερμηνευθέντων για πρώτη φορά, στα 1700 χρόνια από το μαρτύριο του Μεγαλομάρτυρα.

- Οι πρόβες της χορωδίας γίνονται κάθε ΠΕΜΠΤΗ η ΚΥΡΙΑΚΗ, ώρα 20.00 - 22.00 σε αίθουσα της Σχολής, νέα μέλη γίνονται δεκτά μετά από ακρόαση.

Υπεύθυνος Χορωδίας:π. Σπυρίδων Αντωνίου, επίσκ. Καθηγητής

Για περισσότερες πληροφορίες στα τηλ. επικοινωνίας: 2310.919.96.18, και τηλ/fax 2310.99.66.77 ή στη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου santonio@past.auth.gr

4. ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ

Οι «Ασκήσεις της Ποιμαντικής» πραγματοποιούνται στο Β΄ κύκλο σπουδών του νέου ΠΠΣ (Στ΄ και Η΄ εξαμήνου σπουδών) και είναι η πρακτική άσκηση των φοιτητών στο μάθημα της Ποιμαντικής και Χριστιανικής Συμβουλευτικής με την ευθύνη του π. Αθανασίου Γκίκα. Περιλαμβάνουν επισκέψεις (10 περίπου κάθε χρόνο) σε ενορίες, προσκυνηματικούς ναούς, μονές, ιδρύματα, νοσοκομεία, φυλακές και γενικά σε τόπους όπου επιτελείται ποιμαντικό έργο. Σ' αυτές συμμετέχουν περίπου 100 φοιτητές.

Η άσκηση περιλαμβάνει επίσκεψη στους προαναφερθέντες χώρους, όπου γίνεται, από τους υπευθύνους, ενημέρωση για το επιτελούμενο έργο και ακολουθεί συζήτηση με ερωτήσεις των φοιτητών για διευκρίνιση των θιγομένων θεμάτων. Οι φοιτητές έχουν την ευκαιρία να έρθουν σε επαφή με Μητροπολίτες και κληρικούς γενικότερα, γιατρούς, κοινωνικούς λειτουργούς, υπευθύνους των ιδρυμάτων υγείας και περίθαλψης προσώπων με ειδικές ανάγκες και γενικά πρόσωπα που υλοποιούν την κοινωνική διακονία που προέρχεται από τον εκκλησιαστικό χώρο.

Ο στόχος των ασκήσεων είναι να έλθουν σε επαφή οι φοιτητές με το ποιμαντικό έργο στην πράξη. Να γνωρίσουν τις ιδιαιτερότητες που παρουσιάζουν οι ενορίες ανάλογα με την κοινωνική ταυτότητα κάθε περιοχής. Να αποκτήσουν επίσης γνώση της ποικιλίας των θεμάτων που καλύπτει το

ποιμαντικό έργο της Εκκλησίας και να τους δοθούν κίνητρα: α) για εξειδίκευση των σπουδών τους σε μεταπτυχιακό επίπεδο και β) για τον επαγγελματικό τους προσανατολισμό.

Στο εξάμηνο αυτό συντάσσεται υποχρεωτικά από όλους τους φοιτητές μια εργασία με χρήση βιβλιογραφίας ποιμαντικής, αναφερόμενη στα θέματα που συζητούνται και αναπτύσσονται κατά τη διεξαγωγή των επισκέψεων-ασκήσεων.

Η εργασία αυτή συνεκτιμούμενη με την παρουσία του φοιτητή στις ασκήσεις και την προφορική εξέταση επί του θέματος της εργασίας δίδει την τελική βαθμολογική του αξιολόγηση.

5. ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΛΑΤΡΕΙΑΣ, ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ

Στο πλαίσιο του μαθήματος της Χριστιανικής Αρχαιολογίας και Τέχνης, πραγματοποιούνται επισκέψεις και ξεναγήσεις σε ναούς-μνημεία, μονές και αρχαιολογικούς χώρους για την άσκηση των φοιτητών.

6. ΑΣΚΗΣΗ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑΣ-ΑΓΙΟΓΡΑΦΕΙΟ

Στόχος και περιεχόμενο της πρακτικής άσκησης στην Αγιογραφία είναι η ενημέρωση των φοιτητών στις τεχνικές και τις βασικές αρχές της αγιογραφικής τέχνης, η οποία επιτυγχάνεται με τη σπουδή στο σχέδιο, το χρώμα, καθώς και τη μελέτη εικονογραφικών συνόλων εξεχόντων μνημείων και διακεκριμένων αγιογράφων της Εκκλησίας μας. Προβληματισμός και μελέτη επίσης των σύγχρονων ζητημάτων εξέλιξης της αγιογραφίας.

Στο Τμήμα έχει οργανωθεί εργαστήριο αγιογραφίας, στο οποίο οι φοιτητές ασκούνται στην εκμάθηση της Ζωγραφικής της Ορθόδοξης Παράδοσης. Το μάθημα είναι οργανωμένο σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο. Στο πρώτο επίπεδο διδάσκεται η θεωρία της Αγιογραφίας και ο τεχνικός προβληματισμός, ενώ οι φοιτητές ενημερώνονται για τις τάσεις της σύγχρονης Αγιογραφίας και κάνουν τα πρώτα μαθήματα σχεδίου. Στο δεύτερο επίπεδο, διδάσκονται την τεχνική της φορητής εικόνας και της τοιχογραφίας.

Στο εργαστήριο εκπαιδεύονται περίπου 30 φοιτητές. Στο νέο ακαδημαϊκό έτος θα προστεθεί και εργαστήριο ψηφιδωτού και ξυλογραφίας-χαρακτικής.

7. ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ-EXEGETICUM

Το Exegeticum - Σεμινάριο Ορθοδόξου Ερμηνευτικής Θεολογίας λειτουργεί μέσα στα πλαίσια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας σε μόνιμη βάση ως επιστημονικό colloquium μεταπτυχιακών ερμηνευτικών σπουδών σύμφωνα με απόφαση της Γ.Σ. αρ. 379/12-07-2006 του Τμήματος. Διοργανώνεται από τους υπεύθυνους καθηγητές των μεταπτυχιακών ειδিকেύσεων Αγίας Γραφής, Πατρολογίας και Αγιολογίας, και Θρησκευολογίας, οι οποίοι είναι όλοι μέλη του Τομέα Αγίας Γραφής και Πατερικής Γραμματείας του Τμήματος. Το Exegeticum πραγματοποιεί επιστημονικές συνεδρίες για την ερμηνεία της Αγίας Γραφής σύμφωνα με την ορθόδοξη παράδοση, σε διάλογο με τις άλλες χριστιανικές παραδόσεις και με βάση την ερμηνευτική επιστήμη. Βασικοί άξονες του Σεμιναρίου είναι οι Βιβλικές επιστήμες και οι επιστήμες της Πατρολογίας και Θρησκευολογίας, κατά τη συμβολή τους στην ερμηνευτική κατανόηση της Βίβλου.

Σκοπός

Σκοποί του Σεμιναρίου είναι:

- α) η εμβάθυνση στη μελέτη της ερμηνευτικής θεολογίας και η καλλιέργεια και ανάπτυξη της έρευνας στον τομέα της ερμηνείας της Αγίας Γραφής με βάση την Ορθόδοξη Θεολογία και με αναφορά στη διεθνή και σύγχρονη ερμηνευτική παραγωγή.
- β) η επικοινωνία και η ανταλλαγή απόψεων, καθώς και η συνεργασία μεταξύ ερευνητών, καθηγητών και φοιτητών του Τμήματος και άλλων ερευνητικών, ακαδημαϊκών και εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων της χώρας ή της αλλοδαπής για θέματα ερμηνείας της Αγίας Γραφής.
- γ) η επιστημονική ενημέρωση και υποστήριξη των μεταπτυχιακών φοιτητών του Τμήματος στις μεταπτυχιακές σπουδές τους, καθώς και γενικότερα η ακαδημαϊκή ενίσχυση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος, ειδικά για τις ειδικεύσεις της Ερμηνευτικής Θεολογίας που αφορούν σε ποικίλους τομείς της σύγχρονης ζωής και διάνοησης.

Οργάνωση

Οι συναντήσεις διοργανώνονται από τα μέλη του Τομέα Αγίας Γραφής και Πατερικής Γραμματείας του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας, που είναι υπεύθυνοι για τις μεταπτυχιακές ειδικεύσεις Αγίας Γραφής, Πατρολογίας και Αγιολογίας, Θρησκευολογίας, μέσα στα πλαίσια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος. Οι συναντήσεις απευθύνονται στους μεταπτυχιακούς φοιτητές των παραπάνω ειδικεύσεων, και των δύο κύκλων του Π.Μ.Σ. (μεταπτυχιακούς και υποψηφίους διδάκτορες). Πραγματοποιούνται τουλάχιστον μία φορά τον μήνα κατά τη διάρκεια και των δύο εξαμήνων του ακαδημαϊκού έτους, κατόπιν σχετικής πρόσκλησης.

Η παρακολούθηση του Exegeticum συνιστάται από τους καθηγητές, αλλά οι φοιτητές δεν εξετάζονται επ' αυτού, απλά ενημερώνονται και καλλιεργούνται επιστημονικά. Ο ενδεχόμενος φόρτος εργασίας του συνυπολογίζεται στον συνολικό φόρτο εργασίας των μεταπτυχιακών μαθημάτων, στη δραστηριότητα «Σεμινάρια» της οργάνωσης του μαθήματος.

Διευθυντής του Exegeticum ορίζεται ο εκάστοτε διευθυντής του Τομέα Αγίας Γραφής και Πατερικής Γραμματείας. Οι εργασίες του Exegeticum συντονίζονται από την αναπλ. καθηγήτρια Κυριακούλα Παπαδημητρίου, ιδρυτικό μέλος του Σεμιναρίου.

Το Exegeticum διατηρεί δική του ιστοσελίδα (<http://soeth.web.auth.gr/>) υπό την ευθύνη του αναπληρωτή καθηγητή Αθανασίου Παπαρνάκη, όπου είναι αναρτημένα τα στοιχεία του ιδρυτικού καταστατικού του και όπου αναρτώνται όλες οι δραστηριότητές του.

8. STUDIUM HISTORICORUM

Το Studium Historicorum είναι κοινό Μεταπτυχιακό Σεμινάριο Εκκλησιαστικής Ιστορίας του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας του Α.Π.Θ και του Τμήματος Θεολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Ξεκίνησε το ακαδημαϊκό έτος 2010-2011 ως πρωτοβουλία του Λέκτορα της Γενικής Εκκλησιαστικής Ιστορίας Ιωάννη Παναγιωτόπουλου του Τμήματος Θεολογίας του ΕΚΠΑ. Από το ακαδημαϊκό έτος 2011-2012 και εντεύθεν το Σεμινάριο διεξάγεται με συνδιοργανωτή τον Ιστορικό κλάδο του Τομέα Ιστορίας, Δόγματος, Διορθοδόξων και Διαχριστιανικών σχέσεων του Τμήματος

Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας του Α.Π.Θ., με υπεύθυνο τον καθηγητή Βασίλειο Κουκουσά, ενώ συμμετέχουν πανεπιστήμια του εξωτερικού και άλλοι φορείς.

Η ετήσια Συνάντηση της Ανάφης είναι μια από τις δράσεις του παραπάνω Σεμιναρίου. Οργανώθηκε για πρώτη φορά τον Οκτώβριο του 2011 στην Ανάφη υπό την αιγίδα της Ιεράς Σταυροπηγιακής Μονής Προφήτου Ηλιού Θήρας. Τον Αύγουστο του 2015 οργανώθηκε η πέμπτη χρονικά συνάντηση, όπου ανακοινώθηκαν τριάντα περίπου εισηγήσεις, περισσότερες από κάθε άλλη χρονιά. Σε όλες τις συναντήσεις συμμετείχε μεγάλη ομάδα μεταπτυχιακών φοιτητών και των δύο Τμημάτων, οι οποίοι επιθυμούν να εμβαθύνουν σε θέματα έρευνας και μελέτης της Εκκλησιαστικής Ιστορίας. Καθ' όλο το ακαδημαϊκό έτος παρακολουθούν σεμινάρια και βρίσκονται σε συνεχή συνεργασία με τους υπεύθυνους καθηγητές Βασ. Κουκουσά και Ιω. Μπάκα. Ακολουθως, παρουσιάζουν τις εργασίες που τους έχουν ανατεθεί στο ετήσιο Σεμινάριο-Συνάντηση της Ανάφης. Το Σεμινάριο έχει ως στόχο τη δημιουργία φυτωρίου νέων επιστημόνων που διακρίνονται για το ιδιαίτερο ενδιαφέρον τους στο γνωστικό αντικείμενο της Εκκλησιαστικής Ιστορίας. Ακόμη, επιθυμεί να εμφυσήσει πνεύμα συνεργασίας μεταξύ των μεταπτυχιακών φοιτητών των δύο πανεπιστημιακών Τμημάτων και να τους παραχωρήσει βήμα, στο οποίο να μπορούν να ανακοινώνουν τα πορίσματα των ερευνών τους.

Παράλληλα, από το 2013, πραγματοποιούνται συναντήσεις και κατά τη διάρκεια του Ακαδημαϊκού Έτους. Στο πλαίσιο αυτό, το Δεκέμβριο του 2013 πραγματοποιήθηκε στη Θεολογική Σχολή της Χάλκης διήμερη συνάντηση του «Studium Historicorum», υπό την αιγίδα του μητροπολίτη Προύσης κ. Ελπιδοφόρου, αν. καθηγητή του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας ΑΠΘ, όπου παρουσιάστηκαν διευρυμένες οι εισηγήσεις της Γ' συνάντησης της Ανάφης, ενώ το Δεκέμβριο του 2014 πραγματοποιήθηκε τριήμερη συνάντηση στη Ρώμη με θέμα «Στην Πρεσβυτέρα Ρώμη των Ελλήνων». Επιπλέον, σε συνεργασία με Ιδρύματα και φορείς του εξωτερικού, το Σεμινάριο επιδιώκει να γνωστοποιήσει τα πορίσματα των ερευνών του και εκτός Ελλάδας. Από το 2016 προβλέπεται η δημιουργία ιστοτόπου και

ηλεκτρονικού περιοδικού στο οποίο, μεταξύ άλλων, θα δημοσιεύονται μελέτες των μεταπτυχιακών φοιτητών που συμμετέχουν στο Σεμινάριο.

Αναλυτικά οι Διεθνείς Συναντήσεις της Ανάφης και η θεματολογία τους(2011-2015):

- Α΄ Συνάντηση της Ανάφης («Άγιου Διονυσίου Αρεοπαγίτου οδοί»), 27-30 Οκτωβρίου 2011.
- Β΄ Συνάντηση της Ανάφης («Αγία Μαρία η Μαγδαληνή: Βίος και Παράδοση»), 10-12 Ιουλίου 2012.
- Γ΄ Συνάντηση της Ανάφης («Μάρτυρες και Άγιοι του Βυζαντίου»), 27-29 Αυγούστου 2013.
- Διεθνής Συνάντηση της Χάλκης («Μάρτυρες και Άγιοι του Βυζαντίου»-διευρυμένες εισηγήσεις), 1-2 Δεκεμβρίου 2013.
- Δ΄ Διεθνής Συνάντηση της Ανάφης («Η Σικελία των Ελλήνων: Άγιοι και εκκλησιαστικές προσωπικότητες της Σικελίας»), 29-31 Αυγούστου 2014.
- Διεθνές Συνέδριο της Ρώμης («Στην Πρεσβυτέρα Ρώμη των Ελλήνων»), 12-14 Δεκεμβρίου 2014.
- Ε΄ Διεθνής Συνάντηση της Ανάφης («Η Μεγάλη Ελλάδα: Καλαβρία, Απουλία, Καμπανία»), 27-30 Αυγούστου 2015.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟΚΤΗΣΗΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΑΣ

Το Τμήμα προσφέρει επιπλέον επιμέρους προγράμματα σεμιναριακών δεξιοτήτων **δύο εξαμήνων** σε συγκεκριμένα γνωστικά πεδία με στόχο την ανάπτυξη δεξιοτήτων, οι οποίες δίνουν δυνατότητες επαγγελματικής διεξόδου, πέραν της βασικής θεολογικής εκπαίδευσης και της ένταξης στη δημόσια εκπαίδευση.

Οι κύκλοι αυτοί των μαθημάτων διεξάγονται παράλληλα με το λοιπό πρόγραμμα ή και πέραν των οκτώ εξαμήνων με τη δυνατότητα της επιλογής και διαμόρφωσης του προγράμματος να βρίσκεται εξολοκλήρου στη διάθεση των φοιτητών, που θα τους επιλέξουν. Εντάσσονται στο λοιπό πρόγραμμα με τέτοιο τρόπο, που δεν θα παρακωλύουν τη λειτουργία του, κυρίως κατά τις απογευματινές ώρες. Οι αποκτώμενες δεξιότητες καταγράφονται στο

Παράρτημα Διπλώματος με τη λήψη του πτυχίου. Οι βαθμοί των μαθημάτων αυτών δεν λαμβάνονται υπόψη στον υπολογισμό του βαθμού πτυχίου.

Τα προγράμματα σεμιναριακών δεξιοτήτων παρέχονται στις εξής γνωστικές περιοχές:

Ψαλτική Τέχνη (π. Σπυρίδων Αντωνίου, Επ. Καθηγητής)

Αγιογραφία (Τρύφων Τσομπάνης, επ. καθηγητής)

Ποιμαντικό και Κοινωνικό έργο (π. Αθανάσιος Γκίκας, Αν. Καθηγητής)

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ

1. Δίκτυο Κειμενικής και Ερμηνευτικής Εκκλησιαστικής Παραδόσεως

(ΚΕΕΠ)

Σε μόνιμη βάση, από το 2005, λειτουργεί το **Δίκτυο ΚΕΕΠ** με επιστημονική υπεύθυνη την καθηγήτρια Δέσπω Αθ. Λιάλιου. Το Δίκτυο λειτουργεί ως οργανωμένη ερευνητική ομάδα δεκατριών μελών ΔΕΠ του Τμήματος, που συνεργάζεται με μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Θεολογίας και του Τμήματος Φιλολογίας του Α.Π.Θ. και συναδέλφους διαφόρων Ερευνητικών Κέντρων του εξωτερικού. Σε μόνιμη βάση οργανώνει δύο ημερίδες κατ' έτος, για την έρευνα της γραμματείας των Αγίων Δημητρίου και Γρηγορίου του Παλαμά. Το ΚΕΕΠ είναι ένα από τα 48 Ερευνητικά Θεματικά Δίκτυα της Επιτροπής Ερευνών του ΑΠΘ, που προήλθε από τη συνένωση ερευνητικών ομάδων της Θεολογικής και της Φιλοσοφικής Σχολής του ΑΠΘ, υπό τη βασική στόχευση την έρευνα των κειμένων της Εκκλησίας και συναφών πηγών και κειμένων που υποβοηθούν στην κατανόηση του ιστορικού, πολιτιστικού και θρησκευτικού περιβάλλοντος, στο οποίο αναδύθηκε η προφητική, αποστολική και εκκλησιαστική κοινότητα. Ειδικότερα εξαρχής τέθηκαν ως στόχοι:

- Η Έντυπη κριτική έκδοση κειμένων, τεκμηρίωση και ψηφιοποίηση κειμένων της εκκλησιαστικής παραδόσεως 5ου– 19 ου αι.
- Η Έρευνα της κοινής εκκλησιαστικής παραδόσεως Ορθοδοξίας-Ρωμαιοκαθολικισμού-Προτεσταντισμού με αφετηρία την Αγία Γραφή, τους Πατέρες της Εκκλησίας και Συνοδικά κείμενα της Ορθοδόξου Εκκλησιαστικής Παραδόσεως.

- Η Συλλογή θρησκευολογικών κειμένων με βάση την ιστορική ενότητα του Χριστιανισμού.
- Η Κωδικοποίηση μεθοδολογικών και ερμηνευτικών αρχών της εκκλησιαστικής παραδόσεως (Αγία Γραφή, Πατέρες και Εκκλησιαστικοί Συγγραφείς, αγιολογικά και υμνολογικά κείμενα, κείμενα βυζαντινής Φιλοσοφίας και Ιστορίας, θρησκευολογικά κείμενα, λειτουργικά και μουσικολογικά).
- Η Διοργάνωση Ημερίδων και Συνεδρίων συναφών προς τη γνωστική περιοχή της Εκκλησιαστικής παραδόσεως και θεολογίας.
- Η ανάδειξη της γραμματείας που παρήχθη από και επί τη βάσει των μεγάλων Αγίων της Θεσσαλονίκης Άγιο Δημήτριο, Άγιο Γρηγόριο τον Παλαμά και τον Απόστολο Παύλο.
- Ως πρώτη δράση του το ΚΕΕΠ έθεσε τη μελέτη της γραμματείας του Αγίου Δημητρίου. Το 2013 εγκρίθηκε από τη Σύγκλητο του ΑΠΘ η ίδρυση του Κέντρου Αγίου Δημητρίου και Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά (Συνεδρίαση Συγκλήτου αρ. 2849/29-8-2013) και του Κέντρου του Αποστόλου Παύλου (Συνεδρίαση Συγκλήτου αρ. 2862/26-6-2013). Με απόφαση της Συγκλήτου του ΑΠΘ (Συνεδρίαση Συγκλήτου 2860/23& 24-5-2013) στις εγκαταστάσεις του ΑΠΘ στη Βέροια μπορούν: α) να μεταφερθεί μέρος των δραστηριοτήτων του ΚΕΕΠ και του Κέντρου Μελέτης της Γραμματείας του Αγ. Δημητρίου και του Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά, β) να λειτουργήσει από καλοκαίρι του 2013 το δεκαπενθήμερο *Summer School* του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας με θεματική *OrthodoxTheology*, γ) να χρησιμοποιηθεί για τη δεξιότητα του Θρησκευτικού Τουρισμού και δ) να χρησιμοποιηθεί για τα προγράμματα της Δια Βίου εκπαίδευσης του Τμήματος σε συνεργασία με τους τοπικούς φορείς της Βέροιας.

Επιστημονική Υπεύθυνη

Δέσπω Λιάλιου, καθηγήτρια Ερμηνείας των Δογματικών και Συμβολικών κειμένων της Ορθοδόξου Εκκλησίας

☎ +302310 996673

e-mail : lialiou@past.auth.gr

2. Κέντρο Αγίου Δημητρίου και Αγίου Γρηγορίου Παλαμά

Το Κέντρο Γραμματείας Αγίου Δημητρίου και Αγίου Γρηγορίου Παλαμά (Συνεδρία Συγκλήτου αρ. 2849/29-8-2012) εξυπηρετεί εκπαιδευτικές, ερευνητικές και διδακτικές ανάγκες στα επιστημονικά πεδία της Χριστιανικής Γραμματείας, της Αγιολογίας, της Βυζαντινής Θεολογίας και της Χριστιανικής Τέχνης, τόσο σε πανεπιστημιακό επίπεδο, στην Ελλάδα αλλά και στον διεθνή χώρο, όσο και σε ευρύτερα εκπαιδευτικό.

Το Κέντρο στοχεύει στην έρευνα και μελέτη της πλούσιας και μοναδικής, ακόμη και από ιστορικής απόψεως, γραμματείας που παρήχθη από την πρωτοβυζαντινή ως και τη μεταβυζαντινή περίοδο, πεζής και έμμετρης για να τιμήσει έναν από τους πλέον λαοφιλείς αγίους του Βυζαντίου, προστάτη της Θεσσαλονίκης αλλά και του βυζαντινού στρατού. Στο σύνολο αυτής της γραμματείας διακριτή θέση κατέχουν και οι ποικίλες μεταφράσεις αυτών των έργων που εκπονήθηκαν καθόλη τη βυζαντινή και μεταβυζαντινή περίοδο τόσο στη Δύση, όπου μεταφέρθηκε η τιμή προς τον Άγιο Δημήτριο. Η γραμματεία αυτή παραμένει ως τις μέρες μας σε ένα μέρος της ανέκδοτη ή ελλιπώς εκδεδομένη και απαιτεί τη συστηματική διερεύνηση τόσο της χειρόγραφης παράδοσης της Δημητρείου γραμματείας όσο και την προετοιμασία νέων κριτικών εκδόσεων όλων των κειμένων. Το προοιμιακό αυτό έργο είναι απαραίτητο για τη συστηματική μελέτη της ογκωδέστατης σε έκταση δεξαμενής κειμένων που σχετίζονται με τη διαμόρφωση και εδραίωση της Θεσσαλονίκης ως «πόλης του Δημητρίου» και την καθιέρωσή της μεταξύ των μεγάλων προσκυνημάτων του χριστιανικού κόσμου κατά το βυζαντινό και δυτικό μεσαίωνα, στοιχείο που επιβιώνει και κυρίως αναβιώνει στις μέρες μας με την ανάπτυξη του προσκυνηματικού τουρισμού και προς τη Θεσσαλονίκη, με κέντρο το ναό του μυροβλύτη Αγίου. Επίσης, στο Κέντρο οργανώνεται η έρευνα και μελέτη του έργου και της θεολογικής σκέψης του μεγάλου Πατέρα του Βυζαντινού Ησυχασμού και αρχιεπισκόπου της Θεσσαλονίκης κατά τον 14ο αιώνα, Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά. Το Παλαμικό έργο βρίσκεται και σήμερα στο επίκεντρο της διεθνούς θεολογικής και φιλοσοφικής σκέψης, με αφετηρία την κριτική έκδοσή του που ξεκίνησε πριν από μισό αιώνα στη Θεολογική

Σχολή του ΑΠΘ, γεγονός που κατέστησε τη Θεσσαλονίκη διεθνώς κέντρο των Παλαμικών σπουδών. Η ολοκλήρωση αυτής της εκδοτικής εργασίας και η συστηματοποίηση της έρευνας και μελέτης των Παλαμικών και εν γένει Ησυχαστικών έργων αποτελεί desideratum, που πρόκειται να θεραπεύσει το Κέντρο Γραμματείας Αγίου Δημητρίου και Αγίου Γρηγορίου Παλαμά.

Διευθυντής

Συμεών Πασχαλίδης

Καθηγητής Πατρολογίας-Αγιολογίας

☎ +302310 996964

e-mail : spaschal@past.auth.gr

3. Κέντρο Αποστόλου Παύλου

Το **Κέντρο Αποστόλου Παύλου** (Συνεδρία Συγκλήτου αρ. 2880/5-2-2014) εξυπηρετεί ερευνητικούς, διδακτικούς και εκπαιδευτικούς σκοπούς στο επιστημονικό πεδίο των Παύλειων σπουδών, το οποίο αφορά στη μελέτη του προσώπου και του έργου του αποστόλου Παύλου και της επίδρασης που άσκησε στη Θεολογία, στην Ιστορία και στον Πολιτισμό διαχρονικά και οικουμενικά. Δρα στην Ελλάδα αλλά και στον διεθνή χώρο.

Ο σκοπός του Κέντρου Αποστόλου Παύλου είναι:

α) Η διεπιστημονικού χαρακτήρα μελέτη και έρευνα σε διεθνή κλίμακα του έργου και της θεολογίας του αποστόλου Παύλου, της καταλυτικής συμβολής του στον ελληνικό και τον ευρωπαϊκό πολιτισμό και της θεμελιακής συνεισφοράς του στην οικουμενικότητα του Χριστιανισμού. Η διεπιστημονική προσέγγιση αφορά σε θέματα που απαιτούν τη συνέργεια βασικών κλάδων της Φιλολογίας και Γραμματολογίας, της Ιστορίας και Αρχαιολογίας, της Ηθικής και Κοινωνιολογίας, της Λειτουργικής και της Τέχνης.

β) Η καλλιέργεια και η προβολή διεθνώς της ορθόδοξης ερμηνευτικής προσέγγισης της Παύλειας γραμματείας, η ανάπτυξη του διαχριστιανικού και διαθρησκευτικού διαλόγου, που βασίζεται σε αυτήν, και η συμβολή της στην οικουμενικότητα της Ορθόδοξης Θεολογίας. Ειδικότερα, σκοπός του Κέντρου Αποστόλου Παύλου είναι η ανάδειξη και η προβολή της συμβολής του αποστόλου Παύλου και του έργου του στη ζωή και στον πολιτισμό της πόλης της

Θεσσαλονίκης, της οποίας υπήρξε ο ιδρυτής της εκκλησίας της και προς την οποία διασώζονται δύο Επιστολές του.

γ) Η άσκηση και η εξειδίκευση προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών στις σπουδές του Παύλειου έργου και της συναφούς με αυτό γραμματείας.

δ) Η ανάπτυξη και παραγωγή ερευνητικού και εκπαιδευτικού υλικού σχετικού με το έργο του αποστόλου Παύλου και τις επιπτώσεις του στη θεολογία και στον πολιτισμό.

ε) Ειδικά, η παρουσίαση και η ανάδειξη της επίδρασης του Αποστόλου Παύλου και του έργου του στη ζωή και στον πολιτισμό της πόλης της Θεσσαλονίκης, της Βέροιας, των Φιλίππων, και γενικά της Μακεδονίας και όπου αλλού ο Απόστολος ίδρυσε εκκλησίες.

Διευθύντρια

Κυριακούλα Παπαδημητρίου

Αναπλ. Καθηγήτρια Καινής Διαθήκης και
Γλώσσας, Ερμηνείας και Ερμηνευτικής

☎ +302310 996679

Fax : +302310 996679

e-mail : kyp@past.auth.gr

4. Εργαστήριο Παιδαγωγικής-Χριστιανικής Παιδαγωγικής

Το **Εργαστήριο Παιδαγωγικής-Χριστιανικής Παιδαγωγικής** (σε αναμονή η έγκριση της μετονομασίας του σε *Εργαστήριο Παιδαγωγικής Έρευνας & Κατάρτισης*) ιδρύθηκε το 2009 με τη με αριθμό 35962/Β1/09.04.2009 απόφαση ΥΠΕΠΘ (ΦΕΚ Β' 661/09.04.2009). Λειτουργεί στον τέταρτο όροφο του κτιρίου της Θεολογικής Σχολής από το 2010, οπότε και εγκρίθηκε η κατασκευή του χώρου όπου εδρεύει σήμερα, καθώς και ο υλικοτεχνικός εξοπλισμός του για την εκπλήρωση των σκοπών του και τις ανάγκες της λειτουργίας του.

Σκοποί του Εργαστηρίου, με βάση την ιδρυτική πράξη και τον κανονισμό του, είναι μεταξύ άλλων οι εξής:

1. Η εξυπηρέτηση εκπαιδευτικών και ερευνητικών αναγκών στο πεδίο της αγωγής των παιδιών και των εφήβων, η ψυχοπαιδαγωγική και διδακτική κατάρτιση και Πρακτική Άσκηση των Προπτυχιακών και Μεταπτυχιακών Φοιτητών του Τμήματος, καθώς και άλλων Τμημάτων στα γνωστικά

αντικείμενα της Παιδαγωγικής – Χριστιανικής Παιδαγωγικής και της Διδακτικής των Θεολογικών μαθημάτων με χρήση Πολυμέσων, νέων μεθόδων και Τεχνολογιών σε συνεργασία με την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

2. Η τεκμηρίωση, η έρευνα και η μελέτη στα πεδία των θεωρητικών Επιστημών και ιδιαίτερα των Επιστημών της Αγωγής, σε συνάρτηση με τις εφαρμογές τους σε όλες τις βαθμίδες της Εκπαίδευσης, καθώς επίσης και η σύλληψη και η εκτέλεση ερευνητικών προγραμμάτων αντίστοιχου περιεχομένου.

3. Η κάθε μορφής συνεργασία με την Εκκλησία, με Κέντρα Ερευνών, Ινστιτούτα, Εργαστήρια και με Πανεπιστημιακά Τμήματα ημεδαπής και αλλοδαπής, εφόσον συμπίπτουν, συμβαδίζουν και αλληλοσυμπληρώνονται οι επιστημονικοί τους στόχοι με εκείνους του Εργαστηρίου.

4. Η διοργάνωση επιστημονικών διαλέξεων, ημερίδων, σεμιναρίων, συμποσίων, συνεδρίων και άλλων επιστημονικών εκδηλώσεων με τη συμμετοχή Ελλήνων και ξένων αναγνωρισμένων επιστημόνων, καθώς και η διάδοση των ερευνητικών πορισμάτων τους μέσω δημοσιεύσεων και εκδόσεων.

5. Η παροχή ερευνητικών και επιστημονικών υπηρεσιών που σχετίζονται με θέματα αγωγής, σε δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς που εκδηλώνουν αντίστοιχο ενδιαφέρον.

Το Εργαστήριο έχει υλοποιήσει μέχρι σήμερα σειρά δραστηριοτήτων, στα πλαίσια των παραπάνω σκοπών του. Ειδικότερα, οι δράσεις του Εργαστηρίου συνοψίζονται σε: α) ευρωπαϊκά προγράμματα, β) πρακτική άσκηση σε σχολικές μονάδες, γ) εργαστηριακές ασκήσεις παιδαγωγικής, δ) μικροδιδασκαλίες, ε) επιστημονικές εκδηλώσεις, στ) εκπαιδευτικές εκδρομές, ζ) πρόσθετη υποστήριξη εργαζόμενων φοιτητών.

Επιστημονικός Υπεύθυνος:

Ηρακλής Ρεράκης, καθηγητής

Εργαστήριο Παιδαγωγικής-Χριστιανικής Παιδαγωγικής

Ώρες λειτουργίας για τους φοιτητές: 09.30 – 15.00

4^{ος} όροφος κτιρίου Θεολογικής Σχολής, Πανεπιστημιούπολη ΑΠΘ

T: 2310997103 F: 2310997113, email:: plab.past.auth.gr@gmail.com

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφθείτε την ιστοσελίδα του εργαστηρίου
<http://plab.past.auth.gr/>

ΝΗΣΙΔΑ Η/Υ

Από το ακαδ. έτος 2004-2005 στο Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας λειτουργεί για τους φοιτητές και ερευνητές του Τμήματος Νησίδα Η/Υ, που καθιστά δυνατή την πρόσβαση στις ηλεκτρονικές πηγές και στα ηλεκτρονικά περιοδικά στα πλαίσια όχι μόνο της έρευνας, αλλά και της διδασκαλίας. Ήδη η αξιοποίηση των πληροφορικών συστημάτων γίνεται ορατή στην οργάνωση των ερευνητικών προγραμμάτων του Τμήματος και στην προσαρμογή του στις σύγχρονες εκπαιδευτικές μεθόδους.

Υπεύθυνοι νησίδας (ΓΣ 526/17-7-2014)

Επίκ. Καθηγήτρια **Αικατερίνη Τσαλαμπούνη**

Δρ **Ευστράτιος Μουρατίδης**, Ε.Δι.Π.

Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα – Παρασκευή 10.00-13.00

☎ +302310 997289

ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΠΘ

Πρύτανης Α.Π.Θ.	99.6701-2
Γραμματεία Πρυτανείας	99.6703-4
Αντιπρυτάνεις	99.6711, 99.6712
Κοσμήτορας Θεολ. Σχολής	99.6699
Γραμματεία Κοσμητείας	99.6698, 99.6692 (fax)
Πρόεδρος Τμ. Ποιμαντικής & Κοιν. Θεολογίας	99.6939
Γραμματεία Τμήματος	99.6681- 84, 99.6689 (fax)
Προϊσταμένη Γραμματείας Τμήματος	99.6680
Αίθουσα Συνεδριάσεων	99.6696
Νησίδα Η/Υ Τμ. Ποιμαντικής & Κοιν. Θεολογίας	99.7289
Βιβλιοθήκη Θεολογικής Σχολής	99.6690, 99.6691, 99.6694 (& fax)
Εργαστήριο Παιδαγωγικής - Χριστιανικής Παιδαγωγικής	99. 7103
Κεντρική Βιβλιοθήκη	99.5323
Θυρωρείο Θεολογικής Σχολής	99.6999
Πανεπ. Φοιτ. Λέσχη	99.2671
Κυλικείο Θεολ. Σχολής	99.6995
Σύλλογος φοιτητών Θεολογικής Σχολής	99.7110

**ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΗΛΕΦΩΝΩΝ & ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΥ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΜΕΛΩΝ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ**

	Τηλέφωνο Γραφείου	email
π. Σπυρίδων Αντωνίου (επ. καθηγητής)	99.9618	santonio@past.auth.gr
Αντωνοπούλου Ελένη (ΕΔΙΠ)	99.6678	eantonop@past.auth.gr
Βάντσος Μιλτιάδης (αναπλ. καθηγητής)	99.7163	mvantsos@past.auth.gr
Βαφειάδου Ευτέρπη (υπάλλ. Γραμμ.)	99.6683	evafeia@past.auth.gr
π. Βασίλειος Γεωργόπουλος (επ.καθηγητής)	99.6949	georgopoulosvas@gmail.com
Γιάγκου Θεόδωρος (καθηγητής)	99.6675	giagou@past.auth.gr
Γκαβαρδίνας Γεώργιος (επ. καθηγητής)	99.1347	ggavard@past.auth.gr
Γκίνου Ελένη (διδ. Γαλλικών)	99.6979	
π. Αθανάσιος Γκίκας (αν. καθηγητής)	99.6676 (& fax)	agikas@past.auth.gr
Γραμματεία Τομέα Δικαίου κ.λπ.	99.6648	
Δάφνη Γ. Ευαγγελία (επ. καθηγήτρια)	99.6963	edafni@past.auth.gr
Δάφφα Αγνή (διδ. Γερμανικής)	99.6636	
π. Κων/νος Καραϊσαρίδης (αναπλ. καθηγητής)	99.7090	kkaraisaridis@me.com
Καραμανίδου Άννα (επ. καθηγήτρια)	99.6945 (& fax)	annakarm@past.auth.gr
Κουκουσάς Βασίλειος (καθηγητής)	99.7482	vkukusas@past.auth.gr
Κραλίδης Απόστολος (αναπλ. καθηγητής)	99.7020	akralid@past.auth.gr
Κυρατζή Έφη (υπάλλ. Γραμμ.)	99.6682	ekyratz@past.auth.gr
Κωτσιόπουλος Κωνσταντίνος (επ. καθηγητής)	99.6515	kkotsiop@past.auth.gr
Λάμπρου Σουλτάνα (επ. καθηγήτρια)	99.6943	slabrou@past.auth.gr
Μητρ. Προύσης Ελπιδοφόρος Λαμπρυνιάδης(αν. καθηγητής)	99.1332	elpidof@gmail.com
Λιάλιου Δέσπω (καθηγήτρια)	99.6673, 99.6708, 99.6955 (& fax)	lialiou@past.auth.gr
Μακεδονοπούλου Ευμορφία (προϊσταμ. Κοσμ.)	99.6698	emakedo@auth.gr
Ματθαίου Μαρία (διδ. Αγγλικών)	99.6979 & 99.8445, 99.6937(fax)	mat@lance.auth.gr
Ματσούκας Μιλτιάδης (υπάλλ. Γραμμ.)	99.6648	mmatsouk@past.auth.gr
Μουρατίδης Ευστράτιος (ΕΔΙΠ)	99.6671	stmour@past.auth.gr
Μπάκας Ιωάννης (επ. καθηγητής)	99.1118	ibakas@past.auth.gr

Μποζίνης Κωνσταντίνος (επ. καθηγητής)	99.6953	cbozinis@past.auth.gr
Μπρανιώτου Αικατερίνη (ΕΔΙΠ, Βιβλιοθ.)	99.6694, 99.6691(&fax)	
π. Χρυσόστομος Νάσσης (επ. καθηγητής)	997095	chrysostom.nassis@gmail.com
Νικολακάκης Δημήτριος (επ. καθηγητής)	99.6697	dnik@past.auth.gr
Παπαδημητρίου Κυριακούλα (αν. καθηγήτρια)	99.6679 (& fax)	kyp@past.auth.gr
Παπαρνάκης Αθανάσιος (αν. καθηγητής)	99.7119	apaparna@past.auth.gr
Πασχαλίδης Συμεών (καθηγητής)	99.6964	spaschal@past.auth.gr
Πιτταράς Θεόδωρος (επ. καθηγητής)	99.6986	pittaras@past.auth.gr
Ρεράκης Ηρακλής (καθηγητής)	99.7113 (& fax)	irerakis@past.auth.gr
Σγουρνιού Βασιλική (προϊστ. Γραμ.)	99.6680	vasosg@past.auth.gr
π. Νικόδ. Σκρέττας (αναπλ. καθηγητής)	99.7078	nskrettas@past.auth.gr
Κωνσταντίνος Σκύφτας (ΕΤΕΠ)	99.9618	kskyftas@past.auth.gr
Σουκαρά Αλεξία (υπάλλ. Γραμματείας)	99.6681	alexias@past.auth.gr
Τριβυζαδάκη Αγγελική (επ. καθηγήτρια)	99.1383	atrivyza@past.auth.gr
Τρίτος Μιχαήλ (καθηγητής)	99.6920	tritost@past.auth.gr
Τσαλαμπούνη Αικατερίνη (επ. καθηγήτρια)	99.1161	etsala@past.auth.gr
Τσίγκος Βασίλειος (καθηγητής)	99.6962, 99.8772(fax)	vtsigkos@past.auth.gr
Τσομπάνης Τρύφων (επ. καθηγητής)	99.1119	trifon100@yahoo.gr
π. Χρήστος Φιλιώτης- Βλαχάβας (αν. καθηγητής)	99.1332	filiotis@past.auth.gr
Χρυσάφη Ελένη (ΕΔΙΠ)	996673	echrys@past.auth.gr
Χρήστου Κωνσταντίνος (καθηγητής)	99.6656	konchris@theo.auth.gr